

T.C.

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZGEN KESKİN'İN HAYATI-ESERLERİ-EDEBİ ŞAHSİYETİ VE HALK
EDEBİYATINA KATKILARI

ETHEM İŞİN

DANIŞMAN: Yrd. Doç. Dr. Bekir Sami ÖZSOY

MANİSA
2012

ÖZET

Türk milli kültür ve medeniyetinin temel unsurlarından birisi Türk edebiyatıdır. Türk edebiyatının en önemli bölümlerinden birisi de halk edebiyatıdır. Halkın içerisinde çıkan, milletin milli benliğini, duygusunu, düşünce yapısını en iyi şekilde yansıtan halk edebiyatını ve bu edebiyatın ürünlerini ortaya çıkarmak ve yaşatmak en büyük görevlerimizdendir. Halk edebiyatı ürünlerini ortaya koyan sanatçıları, bu edebiyata ve bu kültüre katkı sağlayan kişileri de insanlara tanıtmak çok önemlidir. Biz de bu çalışmamızda Türk halk edebiyatına ve Türk kültürüne çok büyük katkıları olan, eğitimci, yazar, bürokrat, siyaset adamı gibi nitelikleri bulunan Özgen KESKİN'in hayatını, eserlerini ve halk edebiyatına katkılarını ele aldık.

Yedi bölümden oluşan çalışmamızın birinci bölümünde Özgen KESKİN'in kimliğini ortaya koymaya çalıştık. İkinci bölümde edebi şahsiyetini değerlendirerek eserlerini inceledik ve aldığı ödülleri sıraladık. Üçüncü bölüm çalışmamızın mihenk taşlarından birini oluşturmaktaydı. Burada, halk edebiyatına olan katkılarını eksiksiz olarak vermeyi uygun bulduk. Dördüncü bölümde siyasi hayatını, hakkında söylenenler ve hizmetlerine yapılan yorumları hiçbir katkı ve kesinti yapmadan verdik. Beşinci bölümde mahalli ve ulusal basında hakkında çıkan haberleri, basın-yayın organlarından seçerek verdik. Çalışmamızı altıncı bölümde sonuç ve yedinci bölümde de kaynakça ile tamamladık. Ortaya koyduğumuz bu çalışmanın türk halk edebiyatına ve Türk kültürüne katkı sağlaması en büyük arzumuzdur.

ABSTRACT

Turkish literature is the one of the basic elements of the Turkish national culture and civilization. Folk literature is the one of the most important part of Turkish literature. One of the our greatest responsibility is products of folk literature and to uncover and deliver them which people from within the nation and national identity, the feeling, the best way of thinking reflects the structure of the products. And also Folk Literature artists demonstrating their products, this literature and the people who contributed to this culture is very important too. In this study we are also a great contribution to Turkish culture, Turkish folk literature and that, educator, writer, bureaucrat, politician, Özgen Keskin in qualities such as the life, works and folk literature, we consider the contribution.

There are seven chapters in this study. We tried to introduce Özgen KESKİN's identity in the first chapter. In the second chapter examined by evaluating the works of literary personality, and have listed the awards. Third chapter was very important for this study. We tried to explain all of her contribution to folk literature in this chapter. In the fourth chapter we explained her political life, nothing is said about and reviews of other services, without interruption, and have contributed. In the fifth chapter the news about local and national press, the media have given by choosing. The conclusion of the sixth chapter of the our study and the last chapter includes study's references. In this study our greatest desire to contribute to the Turkish culture and Turkish folk literature.

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “ÖZGEN KESKİN’İN HAYATI-ESERLERİ-
EDEBİ ŞAHSİYETİ VE HALK EDEBİYATINA KATKILARI” adlı çalışmanın,
tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın
yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden
oluştüğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla
doğrularım.

17/07/2012

Ethem İŞİN

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 17.08.2012 tarih ve 16/7 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisans Üstü Öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince Enstitümüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Halk Bilimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ethem İŞİN'in "Dr. Özgen Keskin Hayatı-Eserleri- Edebi Şahsiyeti ve Türk Halk Edebiyatına Katkıları" Konulu tezi incelenmiş ve aday 27.09.2012 tarihinde saat 14.00'de jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya davanan tezini savunmasından sonra 30... dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	☒	<u>OY BİRLİĞİ</u>	☒
DÜZELTME yapılmasına	* ☐	<u>OY ÇOKLUĞU</u>	☐
RED edilmesine	** ☐	ile karar verilmiştir.	☐

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.

** Bu halde adayın kaydı silinir.

BAŞKAN

Yrd. Doç. Dr. Bekir Sami ÖZSOY
(Danışman)

UYE
Yrd.Doç.Dr. Mehmet YARDIMCI

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Vicdan ÖZDİNGİŞ

- Evet Hayır
*** Tez, burs, ödül veya Teşvik prog. (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir

Tez, mutlaka basılmalıdır

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, basımı gereksizdir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1	
GİRİŞ.....	3	
I. BÖLÜM		
ÖZGEN KESKİN'İN KİMLİĞİ.....	5	
A).....	S	
OYU.....	5	
B) DOĞUMU		
C).....	Ç	
OCUKLUĞU.....	6	
D).....	D	
İĞER AİLE FERTLERİ.....	7	
E) EŞİ VE		
ÇOCUKLARI.....	7	
F) GENÇLİĞİ VE EĞİTİM		
HAYATI.....	8	
G) MESLEKİ		
HAYATI.....	12	
II. BÖLÜM		
EDEBİ		
ŞAHSİYETİ.....	16	
A) ROMANCI OLARAK ÖZGEN		
KESKİN.....	18	
1. YEŞİL		
TUTKU.....	1	
9		
2. GÖÇMEN		
GÖZLER.....	24	
3. ALPERENLER		
OCAĞI.....	31	
4. YUNUS EMRE VAR		
YARINA.....	42	
5. MÜHÜR.....		
.....	62	
6. İKİ CİHAN BİR		
GÜNEŞ.....	64	

B) HİKAYECİ OLARAK ÖZGEN	
KESKİN.....	75
1. BİR EL	
ATEŞ.....	76
2. SABAHA	
DÜĞÜN.....	77
3. ÖĞRETMENİM.....	
.....	78
C) TİYATROCU OLARAK ÖZGEN	
KESKİN.....	79
1. VAKIFLARIMIZ.....	
....	79
2. KİMLİĞİMİ	
ARİYORUM.....	88
3. SELÇUK	
HATUN.....	93
4. KUTLU	
YÜREKLER.....	97
D) ŞAİR OLARAK ÖZGEN	
KESKİN.....	100
E) ARAŞTIRMACI OLARAK ÖZGEN	
KESKİN.....	114
F) ÖZGEN KESKİN'İN	
ESERLERİ.....	115
G) ALDIĞI	
ÖDÜLLER.....	116

ÖNSÖZ

Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de yetişen edebiyat ve kültür adamlarımız, doğup büyüdüğü veyahut yaşadıkları yerlerle özdeşleşmişlerdir. Mesela, Shakespeare; İngiltere, Ömer HAYYAM; İran, Ebu'l Âlâ El- Maarî; Arabistan, İkbâl; Pakistan, Balzac; Fransa, Goethe; Almanya, Tolstoy'un Rusya ile bütünleşmiş olduğu gibi bizde de şairlerimiz ve yazarlarımız bazı şehirlerle özdeşleşmişlerdir. Bunlar arasında Fuzûlî Bağdat ile Nâbi Urfa ile Nedim, Şeyh Gâlip ve Yahya Kemal İstanbul ile Sait Faik Adalar ile Cevat ŞAKİR Bodrum ile bütünleşmiştir. Onları bu şehirlerden ayrı düşünemeyiz. Nasıl üstadımız Feyzi HALICI Konyasız düşünülemezse, Artvin, Ardauç ve Bursa da Özgen KESKİN'siz düşünülemez. Ömrünün ve meslek hayatının yaklaşık otuz yılını Bursa'da hizmet ile geçiren Özgen KESKİN, Bursa'ya bağlılığı ve yaptığı kültür hizmetleriyle tanınmıştır. Onun gönlü, "Yaratılanı Yaratandan ötürü" hoş gören Yunus Emre'nin insan sevgisiyle ve "Ne olursan ol yine gel" diyen Hz. Mevlâna'nın düşünce yapısıyla doludur.

1974 yılından itibaren Türk Edebiyatına ve Türk Halk Edebiyatına yirmiden fazla nadide eser kazandıran Özgen KESKİN, son on yılda ise Türk Halk Edebiyatı ve Türk âşıklık geleneğine büyük katkılarda bulunmuştur. Feyzi HALICI'dan devraldığı

Türkiye Âşıklar Bayramı'nı yaşatarak halk şairlerinin Feyzi HALICI'dan sonra gören gözü, tutan eli, konuşan dili olan onları koruyup kollayan yegâne kişidir. O, tam deyimini ile âşıkların “Özgen Başkanı” olmuştur. Yaklaşık kırk yıldır sanatımızı, dilimizi, kültürümüzü eserlerinde bir halı motifi gibi işleyen Özgen KESKİN hakkında bu güne kadar doyurucu bir çalışma ve araştırma yapılmamıştır. Yazar, araştırmacı, şair, bürokrat, eğitimci, siyasetçi ve kültür adamı olarak tanınan ve öne çıkan Başkan KESKİN'in tüm özelliklerinin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Bizden önce, onun belediyeçilik üzerinde yaptığı bir çalışmanın Sakarya Üniversitesi'nde doktora tezi olarak sunulmuş olması, bizim çalışmamızı etkilemeyecektir. Çünkü bizim çalışmamız, Özgen KESKİN'in edebiyatçı kimliğini ve halk edebiyatına olan katkılarını ağırlıklı olarak ele alan bir çalışmadır. Bazı eksiklerimizle birlikte çalışmamızın, milli kültürümüz adına büyük bir boşluğu dolduracağı düşüncesindeyiz.

Çalışmamız esnasında dört kez Bursa'ya giderek Özgen KESKİN ile birlikte bazı faaliyetlere katıldık. Burada kendisiyle yaklaşık üç gün süren bir mülakat yaptık. Çalışmamızda bu mülakatı da aynen aktardık. Yine Bursa'da, toplumun her kesiminden vatandaşlarla birebir görüşerek Başkan hakkındaki görüşlerini ses ve yazı olarak kayda geçirdik. Bunları da çalışmamızın içerisinde ayrıca sunmayı uygun bulduk. Bilim adamlarının ve kültür adamlarının Âşıkların Özgen Başkan'ı hakkındaki düşüncelerini de sunmayı uygun bulduk.

Çalışmamız yedi bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Özgen KESKİN'in kimliğini ortaya koymaya çalıştık. İkinci bölümde edebi şahsiyetini değerlendirerek eserlerini inceledik ve aldığı ödüllerini sıraladık. Üçüncü bölüm çalışmamızın mihenk taşlarından birini oluşturmaktaydı. Burada, halk edebiyatına olan katkılarını eksiksiz olarak vermeyi uygun bulduk. Dördüncü bölümde siyasi hayatını, hakkında söylenenler ve hizmetlerine yapılan yorumları hiçbir katkı ve kesinti yapmadan verdik. Beşinci bölümde mahalli ve ulusal basında hakkında çıkan haberleri, basın-yayın organlarından seçerek verdik. Çalışmamızı altıncı bölümde sonuç ve yedinci bölümde de kaynakça ile tamamladık.

Özgen KESKİN'in eserlerini eksiksiz olarak bibliyografik künyeleri ile verdik. Bu çalışma ile Türk Halk Edebiyatına, Türk milli kültürüne “karınca kaderince” katkıda bulunmayı arzuladık.

Çalışmamız esnasında benden hiçbir yardımı esirgemeyen başta Sayın Başkanım Özgen KESKİN olmak üzere, Sayın Başkan'ın eşi Melahat KESKİN Hanımefendi'ye, doğduğum günden bu yana, her zaman olduğu gibi bu çalışmayı hazırlama aşmasında da bana her anlamda destek olan sevgili aileme, tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Bekir Sami ÖZSOY'a ve bu tezin redaksiyonunun düzenlenmesinde emeği geçen Esra ÇİFTÇİ'ye, teşekkürü bir borç biliyorum. Bu çalışmamın yeni çalışmalara çığır açması arzusuyla...

Ethem İŞİN

TEMMUZ 2012-MANİSA

GİRİŞ

Tarih boyunca ancak yüksek medeniyetler kurabilen milletlerin edebiyatları olmuştur. Bu milletlerin basında yer alan Türk Milleti'nin de uzun bir geçmişe sahip medeniyeti ve edebiyatı vardır.

Halk Edebiyatı, Türk edebiyatının “bütünü” içinde geniş halk kitlesi ile tarikat zümrelerinin edebî zevk, düşünce, inanç ve hayat; görüşlerini umumiyetle sade bir dille aksettiren anonim veya ferdi eserler olarak tanıtılarak karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca edebiyat mahsullerinin menşeinin inanca dayalı ve halk şairleri tarafından meydana getirilen eserler olduğunu sonradan ilk söyleyicilerinin unutulduğunu belirtirler.

Araştırmacılardan bazıları halk şairlerini ayrı bir bölümde incelemek arzusunda¹, bazıları ise halk edebiyatı içinde incelemek niyetindedir.² Bize göre her iki yolu tercih eden araştırmacılar da haklıdır. Hepsinin kendi düşüncelerine göre haklı yönleri vardır. Ancak Türk milletinin tarih sahnesin çıkışı kabul edilen M.Ö. IV.-V.y.y. dan bu yana geçen 2500 yıl içinde çeşitli din ve medeniyetler kurup dünya coğrafyasında en geniş alanı kaplayan ve en uzun ömürlü millet kabul edilen Türklerin edebiyatını değerlendirmek pek kolay değildir.

İlk zamanlar aşiret, daha sonra kavmî zümreler halinde yaşayan, bunların da bir araya gelerek devlet kurduğunu öğrendiğimiz Türk milleti, önceleri totem inancına sahip olup yılda bir haç ayini yapardı. Haç ayini yanında sığır ve şölen adı verilen törenler totemizm kalıntıları olarak karşımıza çıkmaktadır. Lider durumundaki semiyeler, topluluğunun fertlerine birinin intikamını almak, yasını tutmak gibi zorlamalarda bulunurdu. Bu zorlamalar sonunda Yuğ ortaya çıktı. Türkler başka dinlere girip bu milletlerin kültüründen etkilenince yukarıda belirttiğimiz eski dini yaşayış tarzı birer örf ve adet haline geldi. Bu adetlerden başka eski Türklerin inandığı mavi gök ve kara yer adında iki umde daha vardı. Bunlara yersup derler. Kendilerine ata saydıkları kurt şerefine yılda bir defa yaptıkları dini tören de zamanla örf ve adet haline geldi. Bu törenleri yöneten ve uygulayan şahıslar coğrafi bölgelere göre Ozan, Kam, Oyun, Bahsı, Şaman... gibi adlarla anılırlardı.

¹ Prof. Dr. Saim Sakaoğlu, “Bazı Aydınlarımızın Bir Türü Sevdiremediğimiz Halk Edebiyatımız”, Milli Folklor, 1, (1) Ocak, Şubat, Mart, 1989, 4-5

² Murat (Uraz) Halk Edebiyatı, İstanbul, 1933, s. 4-7

Bu değişik işler için değişik ayinler yapılır. Bunlardan bir kısmı şekil değiştirdi. Bir kısmı ise hala yaşanmaktadır. Ozan bu işleri yaparken türlü tavırlar alır, şekilden şekile girer, şiirler okur ve onları kopuzla çalar özel bestesiyle beraber söyler, sihirli olduğuna inanılan, bu sözler Türk şiirinin en eski şekilleri olsa gerekir. Ne var ki bu ilk örnekler yazı alınmadan evvel şifahi bir şekilde kuvvetle yaşamış olmasına rağmen günümüze ulaşmamıştır. Yukarıda saydığımız sosyal görevleri üstelenen ozanların halk katında büyük önemlerinin olduğu gözlenmektedir. Yazıyı almamız, değişik yazıları kabul edip kullanmamız ve çeşitli medeniyet dairelerinin tesiri altında bulunmamız ozanlarımızı ve edebiyatımızı fazla etkilememiştir. İslamiyet’i kabulümüzle başlayan köklü değişikliklerden sonra bile putperestlik zamanından kalma edebî şekillere veya onların İslami renk almış tarzlarına dönüştüğünü görmekteyiz.³

Türk edebiyatı köken olarak halk inancına dayalı ihtiyaçlardan kaynaklanan ve bu ihtiyacı karşılayan halk şairleri tarafından meydana getirilmiştir. Zamanla kültür, medeniyet ve inanç değişikliğiyle inkişaf etmiş olup, edebiyatımızın kurucusu sayılan halk şairleri değişik kimlikle her zaman varlığını korumuştur. Ayrıca halk edebiyatımızın mahsullerinin ilk söyleyicileri unutulduğu için anonim bir şekle dönüştüğü kanaatindeyiz.

Şimdiye kadar söylediklerimize dayanarak, Türk Edebiyatı, Halk edebiyatından kaynaklanan ve ilk edebiyatçılarının halk şairleri olduğu gerçeğinden hareket edecek olursak halk şairlerini bu günkü isimleri ile âşıklarımızı ve âşık edebiyatını halk edebiyatından ayırmak yanlış bir yol olacaktır.

Bizim çalışmamız ise yukarıda ana hatlarıyla verdiğimiz Türk halk edebiyatına, dolayısıyla Türk milli kültürüne eserleri ve hizmetleriyle katkıda bulunmuş bir eğitimci, aynı zamanda bürokrat ve siyaset adamı olan, şu anda Bursa Yıldırım ilçesi belediye başkanlığını yürütmekte olan Özgen Keskin hakkındadır. Çalışmamızda Özgen KESKİN’in hayatı, edebi şahsiyeti, Türk halk edebiyatına yaptığı katkılar, bürokrat ve siyaset adamı olarak hizmetleri objektif olarak değerlendirilmiştir. Şimdi bu çalışmamızı verelim.

---

³ _____, a.g.e., s. 67

1. BÖLÜM

ÖZGEN KESKİN'İN KİMLİĞİ

A. SOYU

Araştırmamızda konu olarak seçtiğimiz Özgen KESKİN'in soyu oldukça köklüdür. Aile geçmişini iyi bilen ve bunu derin bir şekilde araştıran Özgen Bey'in baba tarafından rahmetli dedesi Yusuf KESKİN, nam-ı diğer "KOÇAK YUSUF"tur. Dedesine pehlivanlığından dolayı bu lakap takılmış. Baba tarafından ailesine "Memogiller" derler. Aslında "Mehmet"tir bu isim ancak halk arasında "Memo" ve "Memogiller" adıyla anılmaktaymış. Anne tarafından merhum dedesinin babası Molla Ferhat'tır. Molla Ferhat, Artvin dolaylarının meşhur âlimlerinden birisidir. Uzun yıllar sürgünde kalan bu âlim, sadece dini ilimler konusunda değil, dönemin müspet ilimleri ve teknolojileri hakkında da derin bilgi sahibi bir kimse olarak bilinmektedir. Anne tarafından dedesi ise, yine yörenin saygın insanlarından Hacı Mustafa'dır. Daha sonraki yıllarda Bursa'ya yerleşen Hacı Mustafa, burada da saygınlığını muhafaza etmiş, toplum içinde itibarlı bir kimse olarak hayatını sürdürmüştür. Annesinin annesi ise Gülbeyaz Hanım'dır. Bu kişiler içerisinde, Özgen Bey'in annesi dışındakiler rahmetli olmuşlardır.

B. DOĞUMU

Özgen KESKİN, Asım ve Nazmiye KESKİN'in oğludur. Annesi kültürlü bir ev hanımı olan Özgen KESKİN'in babası ise astsubaylık görevinde vatanın birçok bölgesinde yıllarca hizmet etmiş bir askerdir. Özgen KESKİN, 17 Ekim 1956 tarihinde, Artvin ilinin Ardanuç ilçesinin Cevizli Köyünde dünyaya gelmiştir. Yeşillikler içerisinde, yemyeşil ormanlarla kaplı bu Karadeniz köyü, ilerleyen yıllarda Özgen KESKİN'in düşünce ve edebiyat dünyasını da etkileyecektir.

C. ÇOCUKLUĞU

Babasının mesleğinden dolayı çocukluğunu yurdun değişik yerlerinde geçirmiştir. Daha altı yaşlarındayken memleketinden ayrılmış, baba Asım, anne Nazmiye ve biricik oğulları Özgen, Muş ilinin Malazgirt ilçesinin Karahasan nahiyesine gelmişlerdir. İlkokula orada başlar. Bu yıllarda bir çocuk için herhangi bir sosyal faaliyetin olmadığı bu yerde, onun en büyük yardımcısı, kültürlü bir ev hanımı olan annesidir. Annesinin okuduğu kitaplarla, şiirlerle, destanlarla, masallarla bu eksik kapatılmaya çalışılır. Beşinci sınıfa geçeceği zaman, bir eğitim kursu dolayısıyla babasının Foça'ya gitmesi gerekir. Bu durum küçük Özgen'in Artvin'in Yusufeli ilçesindeki amcasının yanına gitmesine sebep olur ve ilkokulu burada bitirir. İlkokul çağlarında da aktif bir öğrenci olan Küçük Özgen, okulda yapılan etkinliklerin birçoğunda başrolüdür. Hala da ilkokuldan hatırladığı, unutmadığı ve hata bazılarıyla görüştüğü arkadaşları vardır.

Ortaokulu, Sivas'ın İmranlı ilçesinde okuyan Özgen Bey, aslında yabancı olduğu bu memleketin okulunda, örnek davranışlarıyla kısa zamanda göz doldurur ve herkes tarafından sevilen bir öğrenci haline gelir. Okulda üst sınıflardaki ağabeyleri tarafından çok sevilen bir öğrenci olan Özgen Bey, adeta okulun maskotudur. Okul zamanlarını babasının görevleri dolayısıyla başka yerlerde geçirir. Yazları ise memleketinde, o çok sevdiği, hayran olduğu yeşilliklerin arasındadır. O yıllarda herkes okuyamadığı için, memleketine geldiğinde arkadaşlarına hava atmaya da ihmal etmez tabi. Bununla ilgili ufak bir hatırası da vardır:

“Oradaki birinci yıldan sonra yine rahmetli babamla izine gittik. Kış idi o zaman. Arkadaşlarıma caka satmak için şapkamla gittim. Herkes okula gidemiyor ya... Şapkamla geziyorum tabi. Rahmetli oldu, Ethem isminde bir arkadaşım vardı; mukallit bir arkadaştı. Bizim şapkayı bayırdan aşağı tekerlek gibi yuvarladı gitti. Ama o kadar uzağa gitti ki gidip alamadım. Çocuktum, ortaokul birinci sınıftayım daha... Hiç unutmuyorum, eve geldim, annem çok kızdı; üzüldü de şapkamın gitmesine. Ben anneme “Yuvarlanıp gitti.” dedim. Ertesi gün sabah erkenden annemle gittik oraya ama kurtlar çiğnemişti şapkayı, mahvetmişti. Tekrar Sivas'a döndüğümüzde rahmetli babam bir şapka daha aldı ama zordu tabi o zaman şartlar, bir şapka dahi almak zordu.”

D. DİĞER AİLE FERTLERİ

İkisi kız biri erkek olmak üzere üç kardeşi vardır. Kardeşleri arasında en büyük kardeş olan Özgen KESKİN'den sonra kız kardeşi Ayten Hanım gelir. Geçmiş zamanlarda bazı sebeplerden dolayı memuriyetini bırakmış olan Ayten Hanım da ağabeyi gibi eli kalem tutan, hikâyeler yazan, zaman zaman konferanslar veren birisidir. Ayten Hanım'dan sonra ise Şükran Hanım gelir. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi'nden mezun bir biyolog olan Şükran Hanım da ablasına benzer bir sebepten dolayı mesleğini bırakmıştır. Türkiye çapında tanınan bir dershanenin sahibi olan ve aynı zamanda Üniversite sınavına yönelik kitaplar yazan eşiyle İstanbul'da yaşamakta ve eşiyle beraber çalışmaktadır. Özgen Bey'in küçük kardeşi Orhan KESKİN de ağabeyi gibi Türkçe Bölümü okumuştur. Balıkesir Üniversitesi'nden mezun olan Orhan, eli kalem tutan, makaleler ve çeşitli yazılar yazan birisidir. Şu anda da Mısır ve o bölgedeki bazı ülkelerde eğitim faaliyetleri gösteren özel Türk okullarının genel müdürlüğü görevini sürdürmektedir. Genç yaşta babalarını kaybeden kardeşleri, ağabey Özgen ve annesi büyütmüş, okutmuş ve evlendirmişlerdir. Mutlu bir şekilde hayatlarına devam etmektedirler. Biz de kendilerine sağlık ve huzur dolu günler diliyoruz.

E. EŞİ VE ÇOCUKLARI

Eşi Melahat Hanım, Özgen Bey'in en büyük yardımcısı ve destekçisidir. Otuz yıldan fazla süren evliliklerinde eşine her zaman yardımcı olmuştur. Öğretmenlik, bürokratik dönemde olduğu gibi Belediye Başkanlığı döneminde de aynı desteğini ve yardımını sürdürmeye devam eden Melahat Hanım, yeri geldiğinde Özgen Bey'in adeta sekreterliğini de yapmaktadır. Eşinin yetişemediği vatandaş ziyaretlerine kendisi koşmakta, ev işlerinin yanında işinde de ona yardımcı olmaktan geri durmamaktadır.

Özgen KESKİN'in Alper, Asım Göker ve Ömer adında üç oğlu vardır. Büyük oğlu Alper, Bursa'da yat ve tekne üreten büyük bir fabrikanın yurt dışı sorumlusu olarak çalışmaktadır. Fabrikanın yurt dışı bağlantıları, satışları vb. konulardan sorumludur. Kendisi iletişim fakültesi mezunu, eşi ise öğretmen olan Alper KESKİN iyi derecede İngilizce ve Almanca bilmektedir. Asım Göker KESKİN ise, küçük yaştan itibaren zekiliği ve çalışkanlığıyla önemli basamaklar atlamış birisidir. İki buçuk yaşında okumayı öğrenen, dört yaşında dört işlemi yapabilen, beş yaşında okula başlayıp gittiği

okulları sınıf atlayarak bitiren Asım Göker Bey, üniversite sınavını da birincilikle kazanmış, Bilkent Üniversitesi'nde okumuş, bu üniversiteyi birincilikle bitirmiştir. Daha sonra Harvard Üniversitesi'nde yüksek lisansını birincilikle tamamlamış, Hazine Müsteşarlığı'nın açmış olduğu uzmanlık sınavını kazanmış ve görevine başlamıştır. Bir dönem çalışma ve sosyal Güvenlik Bakanı Faruk ÇELİK'in yanında danışman olarak görev yapan Asım Göker Bey, şu anda ise İş-Kur Genel Müdür Yardımcısı olarak çalışmaktadır. Üç kardeşin en küçüğü olan Ömer KESKİN ise hem işletme hem de yerel yönetimler fakültesinden mezundur. İki fakülte bitiren Ömer Bey, Bursa Ticaret Odası'nda görev yapmaktadır. Özgen KESKİN'in büyük oğlundan iki buçuk yaşlarında ikiz kız torunu, ortanca oğlundan da yine aynı yaşlarda bir erkek torunu vardır. Ömer Bey ise 30 Haziran 2012 tarihinde dünya evine girme hazırlığını sürdürmektedir. Kendisine mutluluklar diliyoruz.

Özgen KESKİN'in belediye başkanı olması aslında çocuklarına biraz da zarar vermiştir. Örneğin, küçük oğlu Ömer KESKİN, iki üniversite mezunu olduğu halde sıradan bir memurluk yapmaktadır. Babasının siyasi hayatı, çocuklarının iş kariyerlerini olumsuz etkilemiştir. Herhangi lafa, söze, dedikoduya yer vermemek adına çocukları, kendilerine gelen daha büyük iş tekliflerini geri çevirmek durumunda kalmışlardır. Baba KESKİN, büyük oğlu Alper Bey'in bununla ilgili bir anısını şöyle anlatır:

“.... Basri SÖNMEZ diye bir arkadaşımız var, önceden belediye başkanlığı yapmıştı, sonra Serbest Bölge müdürlüğü yaptı; buradan emekli olduktan sonra benden habersiz olarak büyük oğlum Alper'e yabancı dili de iyi olduğu için Serbest Bölge müdürlüğü teklif etmişler. Oğlum kabul etmemiş. Etmeyince bana geldiler; onun babası olduğumu bilmiyorlardı. Durumu anlattılar, aradım oğlumu ben de. Sordum ona var mı böyle bir şey diye. “Var baba, ama ben kabul edemem o işi. Edersem senin için dedikodu yaparlar, “başkanın oğlu diye müdür yaptılar” derler. “Bu yüzden kabul etmedim” dedi. Benim yüzümden müdürlüğü kabul etmedi çocuk.”

F. GENÇLİĞİ VE EĞİTİM - HAYATI

Liseyi Sivas'ın Suşehri ilçesinde okuyan Özgen KESKİN için bu yıllar çok önemlidir. Artık gençliğe adım atmaya başladığı bu yıllar aynı zamanda edebiyata, resime, müziğe, sanata ve spora yaklaştığı günlerdir. İlkokuldan itibaren gittiği okullarda sınıf atlayarak, başarılı öğrenim hayatını burada da sürdürmeye devam

etmiştir. Başarılı okul hayatının yanında edebiyatla, yazıyla da tanışan serpilmiş ve arkadaşları arasında saygınlık kazanmış genç Özgen'in eli artık kalem tutmaya başlamıştır. Lise yıllarında okul gazetesi, duvar gazetesi çıkarmakla beraber; hikâyelerini, şiirlerini de ortaya koymaya başlamıştır. Lise yılları aynı zamanda özgen KESKİN'in spor hayatının da başladığı yıllardır. Bu yıllarda atletizme başlamış, aynı zamanda da Kızılırmak İdman Yurdu amatör futbol takımında futbol da oynamıştır. Okullar arasında, amatörce başlasa da onun sporla arası uzun yıllar açılmayacaktır. Atletizme başlaması ise bir hayli ilginçtir. Aslında bir tesadüf olan bu başlangıcı, Özgen Bey şöyle anlatır:

“Bir gün Sivas Suşehri Lisesi'nin bahçesindeyiz, rahmetli babamın vazifesi dolayısıyla orada okuyorum. Arkadaşlarımızla geziyoruz, bir de baktık ki orada beden eğitimi öğretmenimiz (kulakları çınlasın) Faruk SÜKAN (eski İçişleri Bakanıyla aynı ismi taşırdı.) beden eğitimi dersinde öğrencilere yüksek atlama yaptırıyor. Sivas'ta liseler arası yarışma varmış, onun için hazırlanıyorlar. Arkadaşlarla aramızda “Bunda ne var ki, ben de atlarım...” şeklinde konuşmalar filan oldu. Atlarsın, atlayamazsın derken ben de eşofmanlarımı giyindim, gittim hocanın yanına “Hocam, ben de atlamak istiyorum” dedim. “Sen hiç çalıştın mı?” diye sordu. “Yok, ama ben atlarım.” dedim. Hocamın gösterdiği tekniklerle atladım, okul birincisi oldum. İlk olarak böyle başladı spor hayatım. Okul birincisi olunca Sivas'a gittim, orada da derece alırsam Ankara'ya gidecektim. Bu arada 4 x 100 bayrak yarışlarında arkadaşlardan birisi sancılandı. Yarışmaya katılamadı, takım eksik kaldı. Hocam geldi: “Soyun, sen koşacaksın” dedi bana. “Hocam, ben hiç koşmadım, ben yüksek atlamacıyım, buna çalıştım.” dedim. “Hayır, takım eksik kaldı, koşacaksın” dedi. Biraz sonra da yüksek atlamalar başlayacak. Ben koşacağım ama Veli BALLI orada, adam sonra dünya birincisi oldu. “Hocam, Veli BALLI ile ben nasıl koşarım?” dedim. “Ben anlamam, sonuncu olsak bile takımı yarım bırakmam” dedi. Mecburen koşmaya başladım. Tabi Veli BALLI tur bindiriyor bize. Geldik, yorgun argın yüksek atlamaya girdik. Orada da derece yapamadım tabi. İlk üç gidiyordu Ankara'ya ben dördüncü olmuştum. Yorulmasam belki de derece de alacaktım orada. Lise yıllarında böyle başladı atletizm.” Bu güzel anıların yanı sıra, o yıllarda üzüntü veren olaylar da yaşanmamış değildir tabi. Fikrî farklılıkların, öğretmenle bir lise öğrencisi arasına bile girdiği bir dönemdi o dönem. Resim sanatına ilgisi ve yeteneği olmasına rağmen, resim öğretmeniyle arasında, belki

de geleceğini etkileyen bir olay yaşanır. Bu üzüntü verici hatırayı ise içi buruk bir şekilde şöyle anlatmaktadır:

“Resim kolu başkanı seçildim resmim iyi olduğu için. Resim kolu başkanı olarak geziler düzenliyorduk. O yıllarda lise birinciliğine oynuyordum. Fakat bir öğretmenin gazabına uğradım. Bir öğretmenim fikri yapısından dolayı bana karşıydı. O da resim öğretmeni idi. Ben de resim kolu başkanıydım. Birinciliğe oynadığım ve resmim iyi olduğu halde, benim resim dersi notumu on vermesi gerekirken altı verdi. O dört puan beni lise birinciliğinden etti. Fuat diye bir arkadaş birinci oldu. Onu destekliyordu, fikren ona yakındı. O zamanlar lise birincileri üniversiteye doğrudan gidiyordu hem de istediği fakülteye. Son derece önemli bir durumdu yani. (Öğretmenimin ismini vermek istemiyorum, çünkü hoş bir hatıramız olmadı. Ayrıca şimdi ailece görüşüyoruz, çok samimiyiz. Ama o zamanlar birbirimize düşman gibiydik fikri yapımız nedeniyle. Aslında hocalar bunu yapmamalı. Bu durum bize ders oldu tabi.) Sonra aradan yıllar geçti. Karacabey’de lise müdürüydüm, bir gün kapı çalındı. Baktım bu hocam girdi içeri. Beni tanımadı tabi. “Müdür Bey, ben burada çalışmıştım yıllar önce, şu anda bursa Kız Lisesi’nde öğretmenim, emekli oluyorum, şu evrak lazım” dedi. Buyur ettim o hocamı, ağırladım, ilgilendim, evrakını verdim. O akşam yemek yedik. Çok değişmiş, tam tersine dönmüş, müspet bir insan olmuş olduğunu hayretle müşahede ettim. O hocam bu gün, o günkü fikirlerinden dolayı çok pişman olan, bu gün benim gibi düşünen, benim gibi davranan ve “o günlerde hatalıymışız!” diyen bir insan. Halen de ailecek görüşüyoruz.”

Üniversiteyi önce Bursa Eğitim Enstitüsü’nde okuyan Özgen KESKİN, daha sonra Anadolu Üniversitesi’nde de Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü okumuştur. bu yıllarda “Alkım” adlı bir dergi çıkarmaya başlamıştır. Aynı zamanda “Hakikat” gazetesinde de yazılar yazmakta olan, üniversiteli bir genç olan Özgen, liseden beri başladığı yazarlık hayatına artık iyiden iyiye adapte olmaya başlamıştır. Bu dönem de gazetede hikâyeleri yayınlamaya başlamıştır. Bu konuyla ilgili bir hatırası şöyledir:

“Bir El Ateş” adlı, daha sonra kitap haline getirdiğim eserin tefrikasını yapıyordum bir dönem. Bir gün, şimdi belediye başkanı olduğum Yıldırım’ın Kurtuluş caddesinden geçiyorum, bir sabahçı kahvesine uğradım bir bardak çay içip simidimi yiyeyim diye. Çayımı içip okula yetişecektim. Baktım ki kahvedeki ihtiyar amcalar benim yayınlanmakta olan “Bir El Ateş” yazılarımı okuyorlar. Ama heceleyle heceleyle

okuyorlar. İçlerinde birisi “Evlat! Sen tahsilli birine benziyorsun, gel şunu bir oku da doğru düzgün dinleyelim.” dedi. Ben kendi yazım olduğumu söylemedim tabi, çaktırmadım onlara. Yazıyı okudum, dinlediler. Ondan sonra her gün sanki tesadüfmüş gibi her gün uğradım o kahveye, kendi yazımı okudum, bitirdim. Günlerce, haftalarca sürdü bu durum. Ve bundan çok büyük bir mutluluk duymuştum. Tabi o zamanlar gazeteler bayilerde satılmıyordu. Sabahın erken saatlerinde omzunda çantasıyla birisi “gazetee!” diye bağırıp gezer; o gazete satan kişinin gelmesini de ihtiyarlar merakla beklerlerdi. Ne zaman gazeteci gelecek, gazete alacağız da bu yazının devamını okuyacağız diye. Benim için de çok büyük bir mutluluktu. Yazı hayatımız böyle başladı.(“Bir El Ateş” hikâyesi, İstiklal Savaşı gazisi dedemin hatıralarıdır. Kitabın içinde başka hikâyeler de var tabi. 1974 yılında yayımladığım kitabımdır o.)

Özgen KESKİN’in gençlik yılları, ülkenin sağ ve sol olarak ikiye ayrıldığı dönemlere denk gelir. Eskiden beri bulunduğu ortamlarda bir lider konumunda olagelmıştır. Bu yıllarda da okul başkanı olarak davasının uğruna çalışmış, arkadaşlarını ve içinde bulunduğu organizasyonları yönlendiren kişi konumunda olmuştur. Onun davasındaki liderliği şiddetten uzak bir tutumla fikri olarak ön plana çıkmıştır. Tarafsız kalmanın mümkün olmadığı o yıllarda, karşı tarafı da anlamaya çalışmış, onlarında kendi davaları ve fikirleri uğruna çalıştıklarını göz ardı etmemiştir. Bu gençlik yıllarını da çok aktif geçirmiş olan Özgen Bey, çeşitli konferanslar, seminerler, söyleşiler, sohbetler, geziler düzenleyerek arkadaşlarını da şiddetten uzak, fikri bir mücadele içine sokmuştur. Yatılı olarak, zor şartlar altında geçirdiği gençlik yıllarında düzenlediği bir geziden akılda kalan hatırasını şöyle anlatmaktadır:

“Zaman zaman civar illere geziler düzenlerdik. Bu gezilerde birisinde, hiç unutmuyorum, okul başkanıydım; arkadaşlarımı topladım ve İstanbul’a geziye götürdüm. Düşünün, bir talebeyken kendi kendime gezi düzenliyorum. Onlardan topladığım paralardan cebimde yanılmıyorsam beş lira artmıştı. Gezi bittikten sonra Emirgan’da arkadaşlara bir çay söyleyeyim dedim. Sen misin söyleyen! Meğer orada çay çok pahalıymış. Arkadaşlar gittiler, ben arkada kaldım, çıkardım gerile gerile beş lirayı koyuyorum zaten karşılar düşüncesiyle. Zaten hepsi içmedi, on-on beş kişi falan içmişti. Adam “Bu ne?” dedi. “çay parası” dedim. “Kardeşim, git işine, dalga mı geçiyorsun? Çayın tanesi bir lira burada” dedi. Biz beş çay parası verdik, yirmi çay parası daha ödemem lazım. En arkadan giden arkadaşta el ettim, geldi. Durumu

anlattım, gitti diğerlerinden para topladı geldi de öyle ödedik hesabı. Zor şartlardı tabi ki. Yatılı okuyorduk. Rahmetli babamın gönderdiği harçlık da vardı ama maddi sıkıntılar olmakla birlikte, bunları ikinci plana iterek, daha çok manevi yönüyle bu millete nasıl hizmet ederiz, nasıl faydalı oluruz davasındaydık.”

Üniversite yıllarından sonra, genç bir öğretmen olan Özgen KESKİN için artık zaman, görevi gereği Anadolu’yu dolaşma zamanıdır. Genç yaşta göreve başlayan ve yine çok genç yaşta okul müdürü oluvermiştir. Vazifesinden dolayı askere yaşlılarından biraz geç gitmiştir. İlk önce Polatlı Topçu Okulu’na yedek subay olarak gider. Burada dört aylık eğitimi tamamladıktan sonra, Ankara 4. Ana Jet Üssü’ne gelir; burada askerlik vazifesini Teğmen olarak tamamlar. Askerdeyken yaşadığı ilginç bir olayı da bize şöyle anlatmıştır:

“... İlk önce Polatlı’ya topçu okuluna gittim. Burada dönem birincisi olanların istedikleri yere verildiği söylendi. Benim niyetim de, çoluk çocuk Yenişehir’de olduğu için buraya gelmek ve burada “havacı” olmaktı. Havacılığı herkes ilk olarak tercih ediyordu o zaman. Tabi diğer arkadaşlarla rekabet içerisindeyiz. Fakat son günlerde benim boğazım şişti. Gece eğitimi vardı, bir asteğmen de bizim takım komutanımızdı. Ona dedim ki: “Asteğmenim, ben bu gece eğitime gelemeyeceğim, boğazım çok şişti ve ağrıyor, zaten yarın ben de sizin gibi apoletleri takacağım, beni mazur görün.” Bu onun ağrısına gitti herhalde, illa “Geleceksin!” dedi. Ben de sinirli bir şekilde “Gelmiyorum!” dedim. Sen misin bunu diyen; notumu kırdılar ve ben dönem birincisi olamadım. Çok üzüldüm tabi. Düşünsenize, son gece, ertesi gün rütbe alacağız. Olamadık dönem birincisi. Hatta ilk onu alacaklardı, on birinci olmuştum ben. Öyle bir ayarlamış ki puanları on birinci oldum. Üstelik de dersler bitmiş, eğitim puanı kalmıştı. Onuncu olsam kurasız istediğim yere gidecektim. Neyse, ben kuraya girdim, Rabbim yardım etti, bana gene havacılık çıktı. Ankara 4. Ana Jet Üssü Komutanlığı geldi...”

Askerlik vazifesini de tamamladıktan sonra, artık çalışkanlığı ve yaptığı başarılı çalışmalarla adını duyuracak; görevlerinde basamak basamak yükselmeye başlayacaktır.

G. MESLEKİ HAYATI

Özgen KESKİN’in ilk görev yeri, Bingöl ilinin Sancak nahiyesidir. Burada stajyer Türkçe öğretmeni olarak yaptığı başarılı faaliyetlerle yetkili makamların gözünü doldurmuştur. Daha stajyer öğretmen olmasına rağmen okulunda müdür olarak

görevlendirilmiştir. Burada zor çalışma ve hayat şartları altında iki yıl görev yaptıktan sonra tayinini istemiş, kendisini yine okul müdürü olarak Ermenek ilçesine göndermişlerdir. Dönemin siyasi ortamından dolayı burada epey sıkıntılar çekmiştir. Buradan ayrılmak isteyince kendisine Konya ili Akşehir ilçesinde Yazda Ortaokulu müdürlüğü görevi verildi. Daha sonra, buradan Bursa'nın Yenişehir ilçesinde Subaşı Ortaokuluna müdür olarak geldi. Buradan da Yenişehir Lisesi'nde önce başmüdür muavini, sonra da müdür olarak görevlendirilir. Bu görev yılları 12 Eylül askeri darbesinin yaşandığı döneme rastlar. Bu darbe döneminde başından geçen bir olayı bize şöyle aktarmaktadır:

“...Yenişehir Lisesi'ne önce başmüdür muavini olarak atadılar beni, sonra da lise müdürü oldum. Bu sırada 12 Eylül olayı oldu. Benim haberim yok darbe olmuş, bir sürü şey olmuş. Ben tıraşımı oldum, okula gideceğim bütünleme imtihanlarını yapmak için. Kapıdan çıktım, on beş – yirmi adım yürüdüm, bir onbaşı tuttu kolumdan: “Nereye gidiyorsun!” diye bağırdı. “Sana ne?” dedim ben de. Tekrar sert bir şekilde sordu. “Lise müdürüyüm ben.” dedim “Okula gidiyorum, imtihanlar var.” . “Ne lisesi, ne müdürü kardeşim, dön evine.” dedi. Ben şaşırđım tabi, kendi kendime: “Ne diyor bu adam, bu onbaşı çıldırmış mı ne?” diyorum. “Niye kardeşim, sana ne, sen ne karışyorsun?” dedim. “Git evine, radyoyu aç, başka da bir şey demiyorum.” dedi bana. Benim de aklıma bir şey gelmiyor ki. Geldim, evde radyoyu bir açtım ki Hasan MUTLUCAN kahramanlık türküleri söylüyor; ihtilal olmuş haberimiz yok! Aradan birkaç gün geçti. Sokağa çıkamıyoruz tabi. Birkaç gün sonra kapı çalındı, baktım yine aynı onbaşı, yanında birkaç askerle: “Haydi gidiyoruz!” dediler. “Nereye gidiyoruz acaba; arkadaşları götürdüler, beni de mi bir yerlere götürüyorlar?” diye geçiriyorum içimden. Beni liseye götürdüler. Baktım, lisede, masamda bir yüzbaşı oturuyor. Biz selam verdik, girdik içeri ama biraz da çekiniyoruz, neyin nesi bilmiyoruz. “Gel, bu bütünleme imtihanlarını yap.” dedi bana. “E kalk yerimden de yapayım.” dedim ben de. “Yok, artık lise müdürü benim. Sandalyeyi göstererek “Sen şurada otur” dedi. “Lise müdürü bensem kalk yerimden de yapayım, yok sen isen sen yap.” dedim. “Hayır, ben bu koltukta oturacağım, sen de şurada otur, imtihanlarını yap!” dedi. Neyse, biz o zamanlar öğretmenleri topladık, imtihanları falan yaptık. Bir zaman sonra, Okul – Aile Birliği Başkanımız vardı, Mahmut Amca (Allah rahmet eylesin); onu çağırđım dedim ki: “Mahmut Amca, şu mektubu al, doğruca Vali Zekai GÜMÜŞÇÜ'ye götür.” Yolda

askerlerin çevirmesinden de korktu ama götürdü mektubu. Bir gün oturuyoruz lisede, ben ve o yüzbaşı, telefon çaldı; baktım yüzbaşının rengi attı. Meğer Zekai GÜMÜŞÇÜ imiş telefondaki; yanında da sıkıyönetim komutanı Cumhur Albay varmış. Beni çok severdi Zekai Bey, halen de yanıma gidip gelir. O zamanki Işıklar Askeri Lisesi komutanı Ekrem BARIŞ, sonradan belediye başkanlığı da yaptı, o da severdi beni. Bunlar yüzbaşının bana çektirdiklerini öğrenince buna epey bir kızmışlar. Sonra da gitti o yüzbaşı ama nereye gitti bilmiyorum.”

Yenişehir Lisesi’nde müdürken aynı zamanda ilçe Milli Eğitim Müdürlüğüne geçiş yapan Özgen KESKİN, bir süre sonra Karacabey Lisesi müdürü ile aralarında becayiş yaparak Karacabey’e geçer. Karacabey Lisesi müdürlüğü ve aynı ilçede dört yıl ilçe Milli Eğitim müdürlüğü yapmıştır. Başarılı çalışmalardan dolayı dönemin valisinin isteği üzerine İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne geçer. Buraya şube müdürü olarak gelir, bir dönem İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne vekâlet eder ve burada dokuz yıl görev yapar. Bu yıllarda Özgen KESKİN’e siyasilerden teklif gelir. Teklifi kabul eder, görevinden ayrılır, milletvekili adayı olur; fakat gelişen siyasi durumlardan dolayı seçilemeyince bir daha orada çalışmak istemez. Naklen, Nilüfer Belediyesi’nde belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilir. Burada da yaklaşık dört yıl görev yaptıktan sonra kendisine, Bursa’da kurulan Vakıflar Bölge Müdürlüğü’ ne müdür olması teklif edilir. Zaten o dönemlerde bu alanda eserleri bulunduğu için teklifi kabul eder. Burada da altı yıl çalıştıktan sonra emekli olur. Emekli olduktan sonra altı ay kadar, kıramayacağı arkadaşlarının yoğun ısrarları üzerine Bursa’da Yeşil Bursa Dershaneleri’nin müdürlüğünü yapar. Altı ay gibi kısa bir süre bu eğitim kurumunu bölgenin en iyi ve başarılı dershanelerinden biri yapar. Daha sonra ise belediye başkanlığına aday olur, seçilir. Yaklaşık dokuz yıldır da belediye başkanlığı görevini başarıyla yürütmektedir.

Özgen KESKİN, meslek hayatının yanında başka işlerle de uğraşmaktadır. Yani, kendi ifadesiyle, bir koltuğunda birden fazla karpuz taşımaktadır. Bir dönem Aydınlar Ocağı başkanlığı görevinde bulunmuştur. Bu gün belediye başkanlığının yanı sıra, Türkiye Belediye İşverenler Sendikası’nın genel başkanlığı, Dil – Edebiyat Derneği’nin Bursa şubesinin başkanıdır. Burada her hafta yapılan sohbetlere, konferanslara katılmaktadır. Bunun yanında, spor kulübü başkanlığı görevi de vardır. Belediye başkanlığının yanı sıra en önemli görevlerinden birisi de Güneydoğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı’nın başkanlığıdır. İki yıldır asbaşkanlığını yürüttüğü, kısaca

“NALAS” olarak bilinen bu belediyeler birliği ağına 30 Mart 2012 tarihinde sečilmiřtir. 9500 üyesi olan bu platforma başkan seçilen Özgen KESKİN, iki ayda bir Avrupa Parlamentosu’nda konuşma yapmakta ve ülkemizi temsil etmektedir. Ayrıca Bursa Büyükşehir Belediyesi Kültür AŞ’nin de yönetim kurulu başkanlığı görevini sürdürmektedir.

II. BÖLÜM

EDEBİ ŞAHSİYETİ

Bir yazar veya bir şairin edebi şahsiyetini değerlendirebilmek için yapılacak işler aşağı yukarı aynıdır. O şahsın yetişmesi, aldığı eğitim, içinden çıktığı toplumun kültür değerleri ve değer yargıları en önemli faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, bir şair için, kullandığı nazım şekilleri, türleri, söz sanatları, hayal gücü, kullandığı kafiye ve vezin ile kelime hazinesi onun edebi şahsiyetini değerlendirmede ilk olarak ele alınan konulardır. Bu durum nesir yazarları için biraz farklılık göstermektedir. Bir nesir yazarının ortaya koyduğu eserler, bu eserlerin kitlelere hitap etmesi, bunların türü, yazarın işlediği edebi akım, kullandığı cümle yapısı, kelime hazinesi, eseri ortaya koyuş şekli, üslubu, tasvir ve tahlillerdeki başarısı, onun edebi şahsiyetinin değerlendirilmesinde kullanılacak olan başlıca kıstaslardır.

Araştırmamızda ele aldığımız şahsiyet Özgen KESKİN'dir. Onu değerlendirmek, diğer yazar ve şairleri değerlendirmek kadar kolay değildir. Yazarımız, her ne kadar şairlik tarafını öne çıkarmak istemese de biz onu şair olarak ayrıca değerlendireceğiz. Burada ise bir nesir yazarı olarak Özgen KESKİN hakkında yaptığımız inceleme ve değerlendirmelere yer vereceğiz. Bunu yapabilmek için önce onun yetiştiği çevre ve kültür ortamını tanımamızda fayda olacağı düşüncesindeyiz.

Özgen KESKİN, aile olarak dini ve müspet ilimler sahibi bir ana soyu ile milli kültür ve geleneğimizin asla terk edilmeye tarihi sporu olan güreş dalında epey ün salmış bir baba soyuna sahiptir. Bir başka deyişle hem dini hem müspet ilimler sahibi bir babanın kızı ile ünlü bir pehlivanın oğlunun ilk çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Dedelerinin, 19. ve 20. Yüzyılın ilk çeyreğini her türlü şartlarıyla yaşamış olduğunu hesaba kattığımızda, yetiştiği ortam aşağı yukarı kendisini gösterir. Yaşadığı coğrafyaya baktığımızda, 93 Savaşları, Kafkas Savaşları, 1. Dünya Savaşı; işgal, tehcir ve Kurtuluş Savaşı'nın en şiddetli çarpışmalarının yaşandığı bir toprağın çocuğu olarak dünyaya gelmesi, durumu daha da açık bir hale getirmektedir.

Bunlardan başka, doğup büyüdüğü topraklardaki hayat şartları okumak ve bilgi sahibi olmanın erdeminin toplumun her kesiminde idrak edilmiş olması işimizi kolaylaştırmaktadır.

Çocukluğu, bilgili bir ev hanımı ve asker bir babanın eski hatıralarını anlatmasıyla geçer. Arkasından gelen atamalar ve yer değiştirmeler, onun şansından

dolayı, yine okumanın ve bilgi sahibi olmanın erdem sayıldığı tarih, sanat ve kültür beldelerinde olması dikkat çekicidir. Daha çocuk yaşta iken savaş hatıraları, dini ve milli hikâyeler, masallar ile dolan kafası, okul sıralarında başarılı olmasını sağlamış; kendisinin de kalemi güçlü biri olacağını belli etmiştir. Nitekim, böyle de olmuştur. Daha çok küçük yaşta iken kendiliğinde şiir söylemesi, yazdığı kompozisyonların çok beğenilmesi, güzel sanatlardan resim dalındaki yeteneği ve başarısı ile sporcu yanı, her kesim tarafından tanınmasını ve her kesimi tanımasını sağlamıştır. İlkokul çağlarında okul değiştirerek farklı yerlerde okuması, iki ayrı yörenin, Sivas ve Artvin'in, geleneğe bağlı kültür hazinelerini tanıması ve sevmesine ortam oluşturmuştur. Daha sonraki farklı görev yerlerinde de bu kültür zenginliğini arttırmaya devam etmiştir.

Lise yıllarında başlayan şairane duyguları hiçbir zaman körelme de bu alanda fazla eser vermemiş, nesir alanını seçmiştir. Nesir alanındaki başarısı ise işlediği konular, mahalli ağızlar, halkın rahatlıkla anlayabileceği işlek bir dil kullanmış olmasının yanında her yönüyle milli olan unsurlardan vazgeçemeyişine bağlıdır diyebiliriz.

Hikâyelerinde işlemiş olduğu konuları, yaşanmış olan hadiseleri bazı zaman yaşayanların ağzından aktarması dikkat çekici ve okuyucuyu kendisine bağlayıcı bir niteliktedir. Kullandığı dil, halk arasında kullanılan dil olduğundan, okuyan herkes kendinden bir şeyler bulabilmektedir. Bu bakımdan da eserlerinin halk edebiyatı ile yeni Türk edebiyatının iç içe girdiği eserler olarak değerlendirilmesi daha uygun olacak görüşündeyiz. Romanlarındaki vak'a kuruluşu ve yan vak'alar çoğunlukla tarihe bağlı olduğundan yine halkın anlayacağı şekilde anlatılmış olması yukarıdaki görüşlerimizi doğrulamaktadır. Oldukça velûd bir yazar olması dikkat çekmektedir. Tiyatro alanında da eserler vermiş olduğunu göz ardı etmemek gerekmektedir.

Ülkemizde onun gibi kültür gönüllerinin ve devlet adamlarının kıymeti maalesef yeterince değerlendirilmemektedir. Ülkemizde, sayısı yüz elliye aşkın üniversite bulunmasına rağmen ona hiçbir fahri paye verilmiş değildir. Bizim farkına varamadığımız bu kültür gönüllüsünü Azerbaycan Devlet Üniversitesi "Edebiyat Doktoru" unvanı vererek yüceltmıştır. Gönlümüz, bizim ülkemizde de böyle unvanlar verilmesini arzulamaktadır.

Biz Özgen KESKİN'i cümle yapısı, realist düşünce ve edebiyatçı kişiliğiyle, eserlerindeki tasvir ve tahlilleri, yok şöyleydi – yok böyleydi şeklinde değerlendirmek

yerine, onun eserlerinden seçtiklerimizi tanıtmamız ve eserlerinden yaptığımız alıntılarını sizlere sunarak konumuza devam etmek istiyoruz.

Burada, onun romancı, hikâyeci, tiyatrocu olarak değerlendirilmesini yukarıda belirttiğimiz şekilde verelim.

A) ROMANCI OLARAK ÖZGEN KESKİN

Özgen KESKİN kitaplarını temel olarak iki kısma ayırmaktadır: Tarihi romanları ve eğitim setleri. Ortaya koyduğu eserlerin birçoğu tarihi roman olan Özgen KESKİN, değişik alanlarda eserler vermesine rağmen romanları dışındakileri eğitim setleri içerisine alır. Çünkü diğer kitaplarını daha çok eğitime ve bilgilendirme amaçlı yazdığını belirtir. Kendisini de tarihi romancı olarak niteleyen Özgen Bey, şiirleri de olmasına karşın bunları pek gün yüzüne çıkarmak istemez; bu işi şairlere bıraktığını söyler. O daha çok, kendi ifadesiyle, tarihin karanlıkta kalmış noktalarını açığa çıkarmak istemektedir. Macera ve aşk romanı yazmayan yazarımızın eserlerinde, bilinen tarih kitaplarında göremediğimiz bilgiler edinmemiz mümkündür. Yazar, elbette eserlerinde hayal gücünü kullanmıştır fakat bu durum romanda anlatılan tarihin gerçekliğine gölge düşürecek şekilde değildir. Yazarın, “**KAR ÇİÇEĞİ**”, “**MÜHÜR**”, “**GÖÇMEN GÖZLER**”, “**ALPERENLER OCAĞI**”, “**YUNUS EMREM VAR YARINA**”, “**İKİ CİHAN BİR GÜNEŞ**” adlı eserleri birer tarihi romandır. “**KUTLU YÜREKLER**”, “**SELÇUK HATUN**” adlı tiyatro eserleri de her ne kadar roman olmasa da tarihte yaşanmış olaylara ışık tutan eserlerdir.

Yazar, eserlerinde tarihi olayları anlatırken halk edebiyatı unsurlarını da kullanmayı ihmal etmemiştir. Kahramanları konuştururken, dönemin ve coğrafyanın dil özelliklerinin de konuşmalara yansıtmayı ihmal etmemiştir. Türkçe öğretmenliğinin yanı sıra Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde de tahsil gören yazar, tahsilinden elde ettiği bilgileri eserlerinde kullanmış, bu bilgiler ona kolaylık da sağlamıştır. Bütün eserlerini kaleme alırken çok derin araştırmalar yapan Özgen KESKİN, tarihi alanlarda da çok kitap karıştırmış ve eserlerini buna göre kaleme almıştır. Örneğin, son ve en büyük eseri olan, Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.)’in hayatını kaleme aldığı “**İKİ CİHAN BİR GÜNEŞ**” adlı eseri için de yıllarca uğraşmış, emek vermiş, araştırma yapmıştır. Aslında Arap coğrafyasında geçen bir roman olmasına rağmen yazar, bilerek konuşma metinlerini Anadolu halk ağzıyla vermiştir. Bundaki amacı, eserin herkes tarafından

kolaylıkla okunup anlaşılmasıdır. Sadece bu eserinde değil, neredeyse tüm eserlerinde yazar bu uygulamasını sürdürmüştür.

Hem tarihi açıdan son derece önemli olan, hem de barındırdığı halk edebiyatı unsurları bakımından alanımızla yakından ilgili olan bu eserleri, örnekleriyle beraber aşağıda vermekteyiz.

1. YEŞİL TUTKU*

YEŞİL TUTKU eseriyle Orman ve Çevre Bakanlığı Roman Yarışması (1989) 1.lik ödülünü kazanan yazarımız Özgen KESKİN, eserini “ Orman Şehitlerine “ ithaf etmiştir. Bir “orman” ve “yeşil” aşığı olan yazarımız, bir gencin hayat hikâyesi üzerinden bu sevgisini ortaya koymuş, hikâyesinin içinde de orman görevlilerinin başına gelen olaylardan da örnekler vermiştir. Eserin en önemli özelliklerinden birisi, anlatılan hikâyenin, olayların geçtiği yerlerin ve bu yerlerde yaşananların gerçek hayattan alıntılar olmasıdır. Eserin kahramanı aslında yazarın kendisidir. İsimleri farklı olsa da kişiler de gerçektir. Vak’a birçok farklı coğrafyada geçmektedir. Kahramanımızın çocukluğuyla başlayan eser, öğretmen olması ve daha sonra da Orman Yüksek Mühendisi olarak değişik yerlerde görev yapmasıyla son bulmaktadır.

Eserde, kahramanımızın yaşadığı coğrafyaların kültür özellikleri bire bir verilmiştir. Halkın hayat tarzı, günlük faaliyetleri, düşünce yapısı, gelenek ve görenekleri, düğünleri, göçleri ve daha birçok konu yörelerin ve kişilerin dil özelliklerine göre verilmiştir. Yaşanılan bölgeler hakkındaki bu gerçek bilgiler Halk Edebiyatı ve Halk Bilimi’ne büyük katkılar sağlamaktadır. Ayrıca kahramanlar arasındaki konuşmaların yörenin ağız özellikleriyle verilmesi, dil çalışmalarına da kaynak olabilmektedir:

“Ula Murat ne gonişisan gendi gendiynen, yohsam aha bu söğütten mi dertleşirsan?”**

“Oğul hayde even var. Baban Gumandan Bey epeydir arir seni. Bu gün göçürmişsaz he?”

“Biliram biliram, söğüde eyi bakın, gurutman diyecen.”

“Herkes birer değenek bulsun... kocu oynayacağız.”

“Hele belli, Başgediklinin oğlu musun yoksa?”

---

* KESKİN Özgen, Yeşil Tutku, Or.Bak.Yay,Ankara,1987

** a.g.e, s. 3 ve devamı

“ Ne var ula bozo...”

“Ben kazanmışım da emmi...”

“Cafer Ağabey, bu Âdem Emmi’nin çiftesi var, vurur buzu vallaha...”

“Hangi meymenetsiz muzipler yaptı bunu?”

“Nerden çıktı şimdi bu feylesofluk?”

“Dikenler olacak ki gülün kıymeti biline...”

“Yok oğul yok; daha yorgunluğun çıkmadı. Konu komşu görmek de ister...”

“Sen yabancısın herhal, buyur...”

“Hem dükkan dediğin kaç tane ki, biri aha bu benimki, biri Şeyho’nun bakkalı...”

“Lokanta nem yoktur. Otelin bitişiğindeki aşevi var ya işte lokantamız odur. Bir de şehir kulübünün içinde yaptırmış hâkimi, savcısı cızbız bilem yaparlar içinde. Ha bi de Elaziz girişi yönünde et lokantası var ya şehre uzak kalır. Zelzele her bir yanımızı yıkmıştır. Daha ne sene geçti ki sarabilek yaralarımızı... Allah zeval vermeye devlet şo barakaları yapmıştır, ev iş için. Sen gel hele içeri gel!”

“Otur hele, adını da bağışlamadın?”

“Haa hoş gelmişsen.... Zaten bildimdi, geçenler senin gibi iki-üç yeni öğretmen uğradı da... Yerin belli mi pekey?”

“Ooo eyi, çok eyi. En büyük köyümüzdür. Karakolu, telefon acantası, bakkalı neyi var.”

“Dur hele Muallam Bey!”

“Begler, paralar peşin!”

“Yok Gumandanım, ben babama bilem veresiye vermem. Hep veresiyemizdendir zaten bu hallarımız. Babama bilem veresiyem yoktur, bilesiz... Bakın size ne anlatacam... Ne bilem itimadımı gazandı herhal...”

“Yaşo Dayı, atmış goyun almışam, Kiğı’ya kadar bir adam dutam derim; üçlira isterler, galdık buralarda. Param bitmiştir. Üç lira borç veresen! Haftaya galmaz borcumu getirirem.”

“Yeddi sene unutmamışem alacağımı, kırk liraya bir katır kiralayıp, Kiğı’ya gidip, üç liramı alıp döndüm de öyle rahatladım.”

“İşte böyle Gumandanım, paramı peşin veresiz!”

“Durun durun hele; hoca bitmiştir. Az mola vererek.”

“Canımız dişimize taktı ya, gel ki pek de tatlı.”

“Bunca iş arasında bir de çoluk-çocukla mı uğraşacağız birader!”

“İşte böyle ağabey, şimdi buraya sığınmışız artık. Kimse iş vermez yaddır deyi. Senden ricamdır baa bir kesim alanı verdirtesin.”

“Yusuf Efendi, şu bizim çayları tazele. Ondan sonra da şu parayı al bir paket Maltepe getir.”

“Beyim bizim yerimiz arazidir, masa niye ki?”

“Sayın şefim, aha şu dombaylara bak; bu iş için satın aldım yazın. Nasıl güllükuvvetli görünüyorlar değil mi? Bunlara iş mi dayanır.”

“Şefim gülmeyin Allasen..”

“Beyim, çoluk çocuğum var bırakın gideyim yoluma...”

“Usulsüz nem ola ki Beyim, bu tankerde maaşlı çalışırım. Patronun verdiği yükü nakleder oluk çocuğun nafakasını temin ederim.”

“Doludur dedik ya çavuşum, hava ne yapmış olur, tehlikelidir.”

Buraya kadar verdiğimiz örnekler kullanılan dilin ağız özellikleri ile ilgiliydi. Eserin bir başka önemli tarafı, olayların geçtiği coğrafyaların kültürel özelliklerini ortaya koymasındır. Yazar eserde kahramanın memleketi olan Artvin kültürü ile ilgili pek çok bilgi vermiştir. Aynı zamanda öğretmenlik ve mühendislik yaptığı yerler yanında diğer bölgelerle ilgili verdiği bilgiler de dikkate değerdir. Bu bilgiler Halk Edebiyatı ve Halk Bilimi açısından çok önemlidir. Eserde yer alan Artvin bölgesi ile ilgili kültürel kavramları belirtmek doğru olacaktır: *

- **Tığ savurma:** Samanı buğdaydan ayırma işlemine yörede verilen addır. Bu işlem, her ne kadar eskisi kadar olmasa da, hala yörede geleneksel olarak “imece” yoluyla yapılmaktadır. Yani sadece bireyin değil, konukomşu ve diğer köy halkının toplanarak birbirlerinin işlerine yardım etmesiyle yapılan işlerdendir. Bu işlem sırasında yine geleneksel olarak bir kazan mısır, bir kazan kestane kabağı, bir kazan da patates kaynatılır; orada çalışan herkes bunları beraberce işin yapıldığı yerde yerler. Bu gelenekte amaç sadece karın doyurmak değil, birlikteliği kuvvetlendirmektir.
- **Kırıntı kesimi:** Büyük çamları budayarak dallarını yakacak olarak biriktirip köye taşıma olayıdır.

---

* a.g.e s.7 ve devamı

- **Makta:** Kırıntı kesimi için alınan resmi müsaadeye verilen isimdir.
- **Daraba:** Evlerin neredeyse tamamı ahşap olan bölgede evlerin yan duvarlarına verilen isimdir. Bu şekilde yapılan evlerde çivi nadiren kullanılır. Darabayı oluşturan tahtalar birbirine geçme tekniğiyle bağlanır.
- **Bedevre:** Yine aynı şekildeki evlerde çatıların örtüldüğü ince tahtalara verilen isimdir. Genellikle yaş köknar ağacından elde edilirler.
- **Toros:** çam dallarının baş kısmında balta ucuyla, ustaca bir teknikle açılan deliktir.
- **Tarla açma:** ekilip dikilebilen arazinin çok sınırlı olduğu bölgede ağaçların köklerinden sökülerek ekilebilir arazi ortaya çıkarma işlemidir. Bölge insanı bunun bir yanlış olduğunu bilir fakat ekonomik şartlar karşısında yapabileceği pek bir şey de yoktur.
- **Yayla göçü:** Yaylacılığın yaygın olduğu bölgelerde her yıl yaz aylarının başında insanlar yaylaya çıkarlar. Fakat bu yayla yolculuğu bireysel olarak değil toplu halde yapılır. Her köyün bir yaylası vardır ve hepsi toplu olarak hareket ederler. Bu göçler sırasında çeşitli eğlenceler düzenlenir, şiirler, türküler söylenir. Bu yolculuklar yöre halkı ve kültür için çok önemlidir. Halk da bu göç yolculuna büyük önem verir.
- **Şaşort:** Yaylaya çıkan yaşlı fakat eli ayağı tutan ninelere verilen isimdir. “Şaşort nineler yayla çıkımında atlara öyle bir kurulular ki sultan sanırsın.”
- **Pancar makarı:** Davulluzurnalı yayla göçüne verilen isimdir.
- **Harfana:** Davulzurna ekibi ev ev dolaşıp yaylaya gitmekte geç kalanları uyandırır. Bu kişiler davulculara bahşiş vermek zorundadırlar. Bu bahşişlerle de “harfana” adı verilen ziyafetler yapılır.
- **Şaşort Başı:** Şaşortların önde gelenlerinden birine denir. Şaşort Başının ilk habercisi, boynuna yeşil bir eşarp bağlanan atın görünmesidir. Bu ata “**tilki**”, süvarisine de “**şaşort başı seyisi**” denir.
- **Şal – çoka:** Köy kadınlarının yünden ördükleri ceket-pantolon takıma verilen isimdir.
- **Cızlavat:** Yörede çok kullanılan diğerlerine göre daha kaliteli ve şık lastik ayakkabılara denir.
- **Kürün:** Ağaç bir oluktan, bilek kalınlığında akan soğuk suyun kaynağına denir.
- **Kocu:** Yöreye özgü bir halk oyunudur.

- **Tahra:** Satıra benzeyen fakat ucu çengel gibi olan odun kesme aracıdır. Bazı bölgelerde (özellikle G. Doğu Anadolu’da) “dehre” olarak da bilinir.
- **Koh:** Dört direk üstüne yerden yüksekçe yapıp etrafı çevrilen yapı. Ekili arazileri beklemek için de kullanılır. Yine Karadeniz Bölgesi’nde aynı düzenekte yapılmış, kiler olarak da kullanılan “serander” isimli yapılar mevcuttur.
- **Kolcu:** Halk arsında orman görevlilerine verilen isimdir. Anadolu’nun birçok yerinde halk bu ifadeyi kullanır.
- **İdare:** Gaz lambasına benzeyen, yağlı fitillerle yanan aydınlanma aracıdır.
- **Söz kesen:** Düğün yemeklerinde sofraya getirilen küp peynire verilen isimdir. Bu sofraya geldiğinde artık düğün yemeği bitmiş demektir.
- **Pileki:** Karadeniz Bölgesi’nde eskiden çok kullanılan, çamurun kurutulmasıyla yapılan ve üzerinde ekmek, yemek gibi şeylerin pişirilmesine yarar. Her çamurdan pileki olmamakla birlikte, herkesinde yapamayacağı bir araçtır.
- **Dombay:** Bolu yöresinde halkın mandaya verdiği isimdir.

Yazarımız ayrıca bölgedeki düğün gelenekleriyle ilgili bilgiler de vermiştir. Kültür inceleyicileri açısından son derece mühim olan bu bilgileri yazarımız halkımızın önüne sermiştir. Bu da yazarımızın ve eserin sevilmesine vesile olmuştur.

“Çoruh boyu ve orman kıyısı köylerinde düğün üç gün üç gecedir. Birinci gün oğlan tarafında, sağdıç ve delikanlı başının öncülüğünde toplana düğün makarı, davul zurnayla kız evine gelir. Kız evi de köy içindeyse, sağdıçla oğlan yengesi hariç, diğer davetliler kendi evlerine dönerler; yok gelin başka köyden geliyorsa tüm düğün alayı o gece köyde kalır. Her ev birkaç kişiyi ağırlar o gece. Yalnız yenge ve sağdıç mutlaka kız evinde misafir edilir, hoş tutulurlar.”

“Sağdıç ve genellikle onun eşi olan yenge, oğlanın en yakınlarından seçilir. Ya oğlanın ağabeyi, yengesi; ya amcası, yengesi; ya dayısı, yengesi; ya da kendilerine çok değer verilen bir başka yakınları gibi.”

“Sağdıçlık, yengelik büyük şereftir. Düğünün, her türlü sorumluluk ve masrafi onlara aittir. Bu masrafın bir kısmı, düğünden bir hafta sonra güveyle gelinin yolluğu katmerinin sarıldığı bohça içinde, oğlan babası tarafından gönderilip iade edilir. Yalnız bu işlerde hesap yapılmaz, gönülden koştugu; güç yettiğince dir.”

“Sağdıçın da, yengenin de birinci gün akşamına kadar düğün alayından kimlerin olduğu belli edilmeyip, saklanır. Ancak kız evindeki düğünün son bölümünde, akşama doğru sağdıç, yenge kahvesi içiminde ortaya çıkarlar.”

“En son söz kesen geldi sofraya. Söz kesen küp peynirine deniyordu düğünlerde. O sofraya geldiğinde düğün yemeğinin sona erdiği anlaşılıyor.”

2. GÖÇMEN GÖZLER*

Özgen KESKİN'in 1995 yılında yazmış olduğu Göçmen Gözler adlı bu roman, Osmanlı döneminde Karaman'dan Bulgaristan'a göçmüş olan Türkler'in son dönemlerde çekmiş olduğu acıları, çileleri anlatan tarihi bir romandır. Bulgaristan'ın Osmanlı Devleti'nden kopmasıyla, burada yaşayan Türkler'e çok büyük acılar çektirildiği tarihi olarak da bilinmekle beraber; yazarımız, bir kahramanın, onun ailesi ve köyünün çektiği sıkıntıları anlatarak bu tarihi gerçeğin karanlık kalmış bazı noktalarını aydınlatmak istemiştir. Gerçeğin karanlık kalmış noktaları diyoruz; çünkü bilinen gerçekler genel olarak bildiğimiz tarihi bilgilerdir. Fakat bu eserdeki kahramanlar tamamen gerçek ve yaşadıkları acılar da yaşanmış acılardır. Eserde, Bulgaristan'daki Türklerin, soydaşlarımızın çektiği acılar, Bulgarlar'ın yaptığı zulümler, eziyetler kahramanımızın hayatı üzerinden ortaya konulmuştur.

Romanın kahramanı Emin, Kırcalı'nın Doğançı köyündendir. Emin'in babasını Bulgarlar zorla kamplara götürüp çalıştırmışlardır. Bu kamplarda hasta olan babası, yakalandığı hastalığa dayanamayarak ölmüştür. Köyünde babası gibi pek çok kişi bu duruma düşmüş olduğu için, köy halkı yapılan bu eziyetlerden korkmakta ve köylerinin başındaki Bulgar sorumlulardan çekinmektedir. Çaresizce yapılan eziyetlere katlanarak yaşamalarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Bazı ailelerin çocukları Bulgarlar tarafından götürülmekte, çeşitli eziyetli işlerde çalıştırılmakta, gerektiğinde savaşa bile zorlanmaktadır. Emin, gittiği okullarda bile, sırf Türk olduğu için ezilmekte, hor görülmekte aşağılanmaktadır. Türkleri tarlalarda çalıştıran bu zalimler, haklarını vermemekle beraber, Türklerin kendi topraklarını ekmesine de kısıtlı bir şekilde müsaade etmekte ve hasatlarına da el koymaktadırlar. Türkleri birer köle gibi kullanan Bulgarlar, Türk köylerinde yaşayan Türklere hem fiziki hem de psikolojik baskılarını

---

* KESKİN Özgen, Göçmen Gözler, Bursa, 1995

ardı arkası kesilmeksizin devam ettirmektedirler. Yazar, bu eziyetleri gayet geçekçi bir şekilde eserde vermektedir:

...Yıl boyu ailece çalışıyor, hasatta sadece yetecek yiyeceğimizi zor alabiliyorduk. Bu yıl bir tütün ekebileceğiz. İgnat öyle emretmiştir köye. İgnat bu köyün sorumlusudur...*

...Köyde bu ikisinin ailesi, çocukları bir eli yağda bir eli balda yaşarlar; biz Türkler ise her türlü eziyetle başa çıkmaya uğraşır dururuz öyle...

... Her dört dönüme karşılık ayda kırk leva dağıtıyor köylüye. Bu da yılsonunda tütün tesliminde verilecek toplamdan düşülecekti. Hasatta herkes borçlu bile düşerdi her yıl. Ben de rahmetli anama salınan bu dört dönüm tütünü yetiştiremezsem, temelli borca düşecektim. Bu da iş kamplarına yollanmam demektir. Babamın ve birçok yakınımızın ölümüne sebep olan o kamplara düşmektense okula dönüp Yanko'ya, Mihail'e katlanmak daha iyiydi. Başka çare de yoktu...

Türklere yapılan en büyük eziyetlerden birisi de Türklerin dilini konuşmalarını, dinini yaşamalarını engellemeleridir. Burada amaç elbette ki bu aziz milletin öz benliğini yitirmesini sağlamaktır. Zaten bir toplumun dilini ve dinini aldığımızda geriye ne kalır ki? Bulgarlar da o dönem bu eziyetleri çektirmekten geri kalmıyorlardı. Bu baskılar öyle bir noktaya varmıştı ki, artık Türklerin isimlerini, yaşadıkları yerlerin isimlerini dahi zorla değiştiriyorlardı:

... Göklemezler'deki ortaokul yıllarımızda zaten hiç Türkçe konuşurulmadık. İyi ki bu sene ortaokulu bitirdik de bu adamın azarlarından kurtulduk....

... Babam, bu caminin civarın en güzel camisi olduğunu; tarihinin ta köyümüzün kurulduğu 1908'lere, Osmanlı'lara dayandığını anlatırdı üzgün üzgün. Köyümüz o yıllarda Karaman'dan gelen atalarımızca kurulmuş. Avcılı yapıldığından adına Doğanca adı verilmiş. Şimdilerde bu Mayor, köy girişine bir levha dikip köyün adını Sokolane koymuştur ya, biz gene doğancı deriz. Son yıllarda Kırçali'ye bağlı diğer köylere de Bulgarca yeni adlar verilmiştir. Hatta şehirlere bile... Koca Filibe'ye Plovdif, Hasköy'e Haskova der oldular...

...Namaz dedim de, büyüklerimiz şimdilerde gizli kılar oldular...

---

* KESKİN Özgen, Göçmen Gözler, Bursa, 1995

...Bizimkiler, Kur'an'ımıza, camimize mi kastınız diye soracak olsalar, "bakın kiliseleri de kapatıyoruz, sizin ne demeye hakkınız var ki?" derlermiş. İyi ki Ahmet Hoca, gizli gizli dinimizi öğretti bize de temelli kopmadık...

... Bu adamı iyice hatırlıyordum. Bu pos bıyık, tuvaleti Türkçe sordu diye bir yaşlı soydaşımı tekmelemiş; çıkınca da parası yok diye tokatlamıştı. Aynı adam, bir Türk tır şoförüyle konuştu diye Hayri'nin de iki gün nezarete kalmasına sebep olmuştu...

... her geçen gün baskılar artıyordu. 84 yılı boyunca bir isim değişikliği zulmüdür başladı. Önce Bulgarlarla evli olanların adları değiştirildi...

... Kahır üstüne kahır yükleniyorduk. Kırçalı, Kardzalı olalı çekiyordu bu kahrı. Mestanlı, Memcilgard; Yanbolu, Yablonova; Poşmaklı da Smolyan olalı...

... Bir gece yarısı köyü basan jandarma, kimliklerimizi toplayıp götürdü. Birkaç gün sonra yeni kimliklerimizi getirdiler bize. Köyde ne Ahmet, Mehmet; ne de Emine Fatma kalmış; hepimize yeni Bulgarca isimler verilmişti. Karşı çıkacak olduk da sille tokat tartaklandık kadınlarımızın gözü önünde...*

... Halka uygulanan zulmün ardı arkası kesilmiyordu. İsim değiştirme işleminden sonra, sünneti kesin olarak yasakladılar. Bayramlarda kapı kapı dolaşıp, kurban kesen var mı diye yokladılar. Dini her şey kesin olarak yasaklanmış; uymayanlara büyük cezalar getirilmişti. Söz gelimi, sünnetli çocukların cezası çok büyüktü. Eğer çocuk sünnetliyse, yuvaya ve anaokullarına alınmıyordu. Sünnet ettiren de hapse giriyordu... Kurban ve Ramazan bayramlarında çocuklara şeker toplamak yasaktı... Türkçe konuşmak da kanunla yasaklanmıştı. Özellikle köylerde oturan yaşlılarımız çok zor durumda kaldılar. Artık, bir yere gidecek olsalar bilet dahi alamaz olmuşlardı. Çarşıda, pazarda, alışverişte Türkçe yasağı konmuştu. Türkçe konuşanın hem işi yokuşa sürülüyor, hem de para cezası veriliyordu...

... Geceleri köylere baskınlar düzenlediler. Askeri polis, tanklarla, köpeklerle gece yarıları demeden köyleri basıyor; isimleri değiştiriyorlardı. Halk direniyordu, fakat elinde hiçbir şey yoktu. Çok karşı gelenler Belene'yi boyluyorlardı. Birçok kanlı olay meydana gelmişti...

---

* a.g.e, s.55 ve devamı

... Yaz tatiline kadar izinlerimiz iptal edilmişti. Saçlarınız sıfıra vurulmuş, notlarımız düşürülmüş; yaz tatilinde de 15 gün okulun temizlik işlerinde çalışma cezası almıştık. Suçluyduk çünkü... Türk'tük, Müslüman'dık ve zulme karşı çıkmıştık...

... Bazı geceler, köy gençlerini de etrafımda topluyor; milletimizi, dinimizi okuyup öğrenmeye çalışıyorduk. Bir güçlükte edindiğimiz Türkçe kitaplar, dergileri yine bin korkuyla saklamaya çabalıyorduk...

... Bir de Kırcalı'de, kreşteki Türk çocuklarını, sünnetli var mı diye, muayeneden geçirilirken, boynunda hamayli buldukları bir çocuğu alıp götürmüşler. Çocuğun ait olduğu hanede de Türk bayrağı çıkmaz mı? Ana-babanın ölümüne dövülüp kamplara sürüldüklerini, çocuğun da akıbetinin bilinemediğini anlattı...

Bulgarların yaptığı zulümlere en çarpıcı örneklerden bazıları da özellikle kadınlara karşı davranışları ve hakaretleriydi. Türklerin geleneksel yapısını iyi bilen ve bunu kullanan Bulgarlar, eziyetlerini daha da arttırmak istiyorlardı. İnsanlar evlerinde rahat uyumaktan yoksundular. Her an Bulgar askerleri köylerini basabilir, Türklere zarar verebilir korkusu herkesi bürümüştü. Sadece askerler değil, insanlıktan yoksun Bulgar vatandaşları da Türklere acı çektirmekten geri kalmıyordu. Eserde bunun örnekleri şöyle verilmiştir:

... O, anamın hasret yüklü, Türkiye dolu ninnileriyle uyurken; ben gece yarılarınaca ha şimdi biri kapıya dayandı, ha şimdi biri saldıracak diye hayal-düş arası dalıp dalıp sıçramışımdır en tatlı uykularımdan...

... “ İyi oyna Zelka herif! “ diye bağırıp, bir tekme vurdu Hayri'ye. Zelka, lahana anlamında bir argo sözdü Bulgarca...

... Her keder bin kini bohçalıyordu. Türkiye ile mektupların kesilmesinden, işyerlerindeki Türkçe yasağından; kadın-kızı gördüğü dile gelmez zulümden, Ahmet Hoca gibi adına inat Belene'ye mahkûm edilenlerden konuşuldu. Akçakayrak'a varmamızla bir başladı; bitti her şey. Yıldırım döşendi dört bir yana. Kurşunlar vızıldadı. Hasan Emmi haklıydı...

... Kaba saba sözler savurdular kadına kıza. İnadına kadınlara laf atıyorlardı gözlerimizin önünde. Ayşe'ye sataşmalarına dayanamadım. Karşı çıkacak oldum. Onu bekliyorlarmış. Dördü beşi bir atladılar üzerime...

... “ Brzo, brzo” yani “ çabuk, çabuk” diyor; zelkolar diye de hakaret ediyordu...*

... İlk günler benden saklanan gerçeği daha sonra öğrendim. Kim oldukları bilinmeyen, maskeli, motorsikletli 3-4 Bulgar genci köye dalıp, Elif’le, onun gibi daha 13-14 yaşlarındaki Asiye’yi kaçırmışlar. O gün akşama doğru ikisi de köy koruluğunda baygın bir şekilde bulunmuşlar. Arkadaşı Asiye, birkaç saat yaşamış ancak. Elif de böyle tuhaf...

... Şimdi de cenazeyi onca yıllık mezarlığımıza değil de, köyün muhtar bozuntusunun emri ve Mayor’un da desteğiyle icat edilen oldukça uzak, Deliklitaş mevkisindeki mezarlığa gömmemiz meselesi çıkmıştı. ...

... Yoksa şu son günler, tütünde çalıştırılan kadın – kıza yapılabilecek tahammül edilecek gibi değildi. Tarlalara götürülen kadın – kızın başında bir yığın asker. Başörtülü çalıştırmazlar. Verdikleri kısıcık mavi, iş önlüklerini giyme mecburiyeti koymuşlardı şimdi de...

Kahramanımız Emin, Bulgarlar tarafından alınıp okula götürülmüştü. Bulgarlar o dönem, bu şekilde zorla topladıkları çocuklardan yetenekli olanları eğitip yarışmalara sokuyorlardı. Bu yarışmalara girmek mecburi olduğu gibi, çocuklara, başarılı olamamaları halinde kamplara gönderileceği söyleniyor, tehdit ediliyor, fiziki ve psikolojik baskı oluşturuluyor; bunun üstüne, okuttukları okullarda Türk çocuklarına eziyet ediyorlardı. Türk çocuklarını asimile etmeye çalışıyorlar, öz benliklerinden koparmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Yani ayırım, eziyet, çile Türklere karşı hiçbir zaman bitmemişti:

... “Varşova’da birinci olamazsan, on gün betonda katıksız hapis var ha!” diyordu...

... Her gece gün doğumuna yakın, kızıl ordu marşıyla uyandırılıyor, antrenman saatine kadar temizlik işlerinde çalıştırılıyordum. Antrenman sonlarında da her gün, ne olduğunu bilmediğim bir kanalın on metresini kazmaya mahkûm edilmişim...

... “ Tih bal dunav se vilinuva

İ’Radedeçki gordo puluva!... “

(Beyaz Tuna dalgalanıyor, gemi yüzmeye direniyor.)

---

* a.g.e, s.43 ve devamı

Bu onların güya kurtuluş marşlarındandı. Yani 3 Mayıs 1878, Osmanlı'dan kopuşları. Sözüm ona, Hristo Botev, 120 çetesiyle Tuna'dan geçmiş; su içerken Türkler tarafından vurulmuş. Diğerlerinin de hepsi orada öldürülmüş. Marşın hikâyesi bu. Ama benim bildiğim gerçek, Hristo Botev'in, arkadaşları tarafından ganimet için vurulmasıdır. Onlar marşı söylerken, Komutan Yanki, arada bir göz ucuyla beni süzüyordu. Ben de onlara katılıyormuş gibi yapıyor, aslında Gazi Osman Paşa'yı, Tuna Nehri akmam diyor marşını murıldanıyordum. Komutan yüzüme bakıp, kirli ve sarı dişlerini göstere göstere, ağzı kulaklarında güliyordu. Bunlar, Hristo Botev'i 3 Mayıs'larda sokaklara dökülür söylerler. Kahvede, lokantada türlü bahanelerle maraza çıkarıp, tek-tük yakaladıkları Türk gençlerini döver, hakaret eder; hatta işkence yaparlardı...

... Maaşım bir tarım işçisinin ki kadardı. Çünkü Türk'tüm. Burada da ayırım yapıyordu. Ben 200 leva alırken, aynı gün göreve başladığımız voleybol hocası Blogay'ın maaşı, yeraltı işçisinininki emsal tutularak 600 leva üzerinde ödeniyordu...

Eserde, bütün bu eziyetler arasında, orada yaşayan Türklerin, soydaşlarımızın aslında nasıl da ana yurt özlemi çektiği, asıl vatan olarak gördükleri Türkiye'ye dönmeyi ne kadar çok arzuladıkları da anlatılmaktadır. Kahramanımız gibi pek çok kişi fırsatını bulunca Türkiye'ye göç etmişlerdir. Her ne kadar Bulgarlar dönüş yolunda dahi eziyetlerini sürdürmeye devam ettiyse de göç gerçekleşmiş, insanlar asıl vatanlarına kavuşmanın mutluluğunu yaşamışlardır. Bu durumlar da eserde şu şekilde verilmiştir:

... "Ben görmesem de" " Türkiye'm daha bir büyümüş ayın değirmisinde, on dörtlenmiştir. Kulalarımday ay ışıklı gecelerin anam ağzından göç türküleri... Türkiye, anam... Anadolu... Canım cennetim, hasretlim. Yeşilin en alımlısındanandır herhal. Irmakların berrak, denizlerin mavinin en güzeli, yaylaların alabildiğince hür havalı... Daha buralarda yaşamak niye?..."

*... Varsın viran kaslındı od-ocak; **baykuşlar türesindi** üzerlerine. Doğancılı, Göklemezli ve de diğer Kırcalı köylüğü **umudu sele vermişti**. Tadı tuzu kalmamıştı buralarda yaşamının. Bir göç beklentisidir tutmuştu çoluğu – çocuğu, yaşlıyı – genci. Gel gör ki, Bulgar ne git der ne de kal... Öyle ikircikli, öyle çile yumağı beklendi yıllar...*

... Çok geçmeden bu şehrin İstanbul olduğunu öğrendim. Bir süre şaşakaldım. Rüyada mıyım, yoksa İstanbul'da mı? ... Gerçekten burası İstanbul... Bir rüya şehir...

İyi ki bu güzel şehre habersiz getirildik. Yoksa önceden haberli olsaydım, bu düşlerimi süsleyen topraklara heyecanımdan sağ inemeyebilirdim. Neyleyeyim ki, ancak otobüsün sıkı sıkı kapalı camlarından seyredabiliyordum İstanbul'u...

... Ah Doğancı, Doğancı'm; bilmem sen mi yadsın, yoksa ben mi el... Atalardan sorsam, can, can derdiler. Tez açar, geç solardı menekşelerin. Hanidir kısaldı ömürleri. Kısaldı da üşüdüler karlar altında. Toyun, düğünün olurdu. Ayşe'ye bir toy bile kuramadık. Ya o çocukluk günlerim... Müezzinlerin sesi alabildiğine yanık, minarelerin öylesine selvi boyluydu. Bak bir günün daha akşama erdi. Ezanın hani? Anayurttan gelen misafirlerini ağırlardın en güzelinden. Oraya bağlanan yolların nerede? Ne gelen bir selam, ne giden bir nişan... Çocuk çocukluğunu, gelin gelinliğini bilmez oldu. Yollar çoğunluk ıssız. Yıkık cami duvarları yosuna durdu. Her gün köyden, birini alıp giderler. Kimsede ağız, dil yok; gözleriyle soran var. Burada baş sağlığı, orada gözler aydın. Ecdat ruhu sızılı, yürekler buruk; yürekler yaralıdır...

... Göç... Türkiye'ye... Bulgaristan'da yaşayan her Türk'ün amacıydı Türkiye'ye kavuşmak. Dedelerimizden, ninelerimizden dinlediğimiz masallar oraya aitti. Anababalarımızın umutları anavatan hasretine kanatlıydı hep. 1960'lardan beri, bu insanların günleri, Türk radyosunun ajanslarını dinlemekle geçmiştir. Türkiye'ye göç gerçekleşecek mi beklentisindedir umutları devamlı. O umutla yaşamışlardır. Bu zavallı insanlar, tütünden aldıkları üç – beş levayı istedikleri gibi, gönül rahatlığıyla harcamadılar. Göç gerçekleşirse paraları bulunmalıydı. ...

... Hayallerindeki ülkeye, Türkiye'ye gideceklerdi mutlak. Mal-mülk gözlerinde yoktu. Hürriyet parayla satın alınmazdı ve o, her şeyden önemliydi onlar için...

... Bulgar hükümeti bir yandan Türklerin Türkiye'ye gitmelerini sağlayacağını duyuruyor, bir yandan da her türlü engeli ortaya koyuyordu...

... Göçe nasıl izin alabileceğimizi konuştuk hep. Artık, buralarda kalıp mücadeleyi sürdürme fikrinin taraftarı hiç kalmamıştı. İster adı mağlubiyet, ister kaçış konsundu. Fakat göç mutlaka gerçekleşmeli, anayurt özlemi son bulmalıydı...*

... Artık buradayız, Türkiye'de... Ve bu bir rüya değil. Ne ben, Vasil'im çok şükür; ne Ayşe, Asya; ne Vildan, Veliçka... Biz, şimdi biziz...

---

* a.g.e, s.58 ve devamı

Yazarımız, eserinde tüm bu olayları anlatıp tarihi tespitler yaparken, aynı zamanda da kahramanların dil özelliklerini de konuşma metinlerinde vermeyi ihmal etmemiştir. Olayın geçtiği köyde yaşayanların konuşmaları başarılı ve açık bir şekilde aynıyla eserde verilmiştir:

...Daha yenemiyordum merakımı. Anamın “Gün kuşluğa ermeden, balkona da ak çarşafı astığımi görmeden gelmeyesin ha...” tembihini unutmamıştım...

*...Belki de Hasan Emmi yanılmıştır... Hasan Emmi'nin kulağı deliktir...
... “Aman oğul, sabah namazla var uzaklaş köyden; bu Bulgar alır gider de, baban gibi yıllarca kamplarda çalıştırır seni. İkinci hasrete yüreğimin dayanağı kalmamıştır.” deyip sabahın köründe evden çıkarmıştı beni. Babam rahmetli, köyden alındıktan sonra yıllarca haber alınamamış, evvelki yıl döndüğünde de beraber getirdiği hastalığa üç ay dayanabilmişti...*

... Şu iki minare... Şükür ayaktalar... Yalın ayak bir çocuk, çemberinin peşinde... Ak yazmalı bir ince gelin; belli ki Türk anası...

... anam ne demek istemiş ola ki, diye düşündüm. Oduna mı yolladıydı da uyku sersemi anlayamamıştım. Gözlerim balkona asıldı da bir türlü ak çarşaf asılmadı. Dayım da “İşaret almadan gelmeyesin! dediydi sık sık...

Şimdi de Özgen KESKİN'in Alperenler Ocağı adlı romanına bakalım:

3. ALPERENLER OCAĞI*

Bilindiği üzere Şeyh Ahmet Yesevî, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslâmiyet'in Anadolu coğrafyasında yayılıp yerleşmesine büyük katkıları olan mutasavvıflarımızdandır. Ahmet Yesevî'nin yetiştirdiği müridleri, Alperenler adıyla anılarak Türk coğrafyasının her tarafına yayılmış, gittikleri yerlerde Türklük ve İslâmlık bilincini yerleştirmeye çalışmışlardır. Anadolu sadece kılıçla fethedilmiş bir coğrafya değildir. Kılıçtan önce bu topraklarda yaşayan insanların gönlüne girilmiş, kalpler fethedilmiştir. Bu gönül fethinde başrolü oynayanların başında Hoca Ahmet Yesevî'nin Alperenleri gelir. İsimleri Alperendir; çünkü Şeyhleri onlara “Kılıçta Alp, fikirde Eren olun!” diye emretmiştir.

Alperenler Ocağı adlı kitapta yazarımız Özgen KESKİN, Ahmet Yesevî'nin hayatını anlatmaktadır. Kitabın elimizde bulunan baskısı üç kısımdan oluşmaktadır. İlk

---

* KESKİN Özgen, Alperenler Ocağı, Bursa, 1995

kısımda Şeyh Ahmet Yesevî'nin hayatı anlatılmakta, ikinci kısımda konuyla bağlantılı olarak Yunus Emre anlatılmaktadır. Üçüncü kısımda ise ilk iki kitap İngilizceye çevrilmiş ve bu bölümde verilmiştir. Biz burada yalnızca ilk kitabı ele alacağız. Çünkü Yunus Emre ile ilgili kitap ayrı bir şekilde ele alınacaktır. Yazar, Ahmet Yesevî'nin hayat hikâyesini, küçüklükten şeyhliğe varana dek başından geçenleri, Sayram'dan Yesi'ye, oradan Buhâra'ya göçünü, sonra tekrar Yesi'ye dönüşünü, kerametlerini anlatmış ve Hikmetlerinden bazılarını da eserde vermiştir. Bu açıdan eser, her ne kadar roman türünde olsa da, içeriği bakımından halk edebiyatına büyük bir katkı sağlamıştır. Hoca Ahmet Yesevî ile ilgili yeterince bilgi ve eserin olmadığı bu dönemde, yazarın bu konuya el atması takdire şayan bir husustur. Yazar, diğer eserlerinde olduğu gibi, kahramanları konuştururken halk ağzıyla konuşturmuştur. Bunu yanında eserde, Yesevî tarikatının öğretilerine de yer verilmiştir. Kısa alıntılarla bunların örneklerini aşağıda veriyoruz:

“N’ola kanmasalar sulara dersin he mi? İyi ya, mayıs sonu gelende dağlarda kar durur mu? Durmaz da deli taylarca çağlamaz mı Karasu yatağında. Çağlar ya... Çağlar da koparverir bu güzelim nilüferleri köklerinden; alır gider yâd ellere...”

“... Ben onu derim ki, bu kaderi bileseniz de, her nilüfer kayışında özünüzü közlemeyesiniz...”

“... Ahacık önündeydi evlerinin. Kalabalıkla arasında üç-beş adım ya var ya yoktu. Fırlayıp, “Neyin nesi bu kalabalık?” demeye kalmadı; bir kıyamettir koptu ortalıkta. Bir gürültü, bir şimşek... Sanırsın gök patladı. Yıldırımlar döşendi her yana. Derken bir yağmur başladı... Bir yağmur ki, celi tay şahlanmalarında dursuz, duraksız...”

“Oy Ahmet'im oyy... Oy talihsiz gardaşım oyy...” dediğini duyanaca, duyup uyanaca, uyanıp kendine gelenece bilemedi her bir şeyi...”*

“... Sayram susuz, Sayram kurak... Amma Yesi yoprağı, evliyalar yatağıdır; kucağı sımsıcaktır mutlak...”

“...Bütün bunlar neyse neydi de onu asıl huzursuz kılan, bu yedi arabalık kervanda en ön arabad, obabaşı postunda oturtulmasıydı”Sen Şeyh İbrahim büyüğümüzün oğlusun, sen onun bize yadigârısın;sen küçük de olsan,bebeliğinden beri,bir başkalık emarelerin var;senin yerin oradadır” demişti Maksud Koca.”

---

* a.g.,s. 10 ve devamı

“Sayram’dan göçülüyordu, amma varılacak yer Yesi’ydi; Arslan Baba’ydı. Yüreği ferahladı öyle düşündüğünde...”

“Sağolasız... Namaz vaktidir he mi?...”

Yazar, eserinde Yesevî’nin Sayram’dan Yesi’ye göçünü anlatırken, göç esnasında yaşananları, göç kültürüne ait bazı uygulamaları da vermekte, göçün sebeplerini de anlatmaktadır:

“...Konaklama hazırlıkları başlamıştı hemen. Kıl çadırlar yayılıp meşe direklere geriliyor; ay ışığında olabildiğince süpürülmeye çalışılan çadır altlarına postlar yayılıyor; yün döşekler serilip üzerlerine halı yastıklar atılıyordu. Türkistanlı demek, yarı göçebe demektir. Sayramlı yaşantısından bir parçaydı ya; bu işler zor değildi onlara...”

“... Bu Karasu, bu Şahyâr ırmağında sel – su şakıldayanda bağ-bahçe, tarla-tapan yeşillenir; meyve, sebze bollaşır; çalışkan eller bereket toplamaya nasırlanır durur. Kuraklık, bu yıl ki gibi görülmemişse de hiç; böyle cana kast olmamışsa da geçim kıtır gene de. Toprak öyle çorak ki...”

Eserde, Hoca Ahmet Yesevî’nin en büyük kerametlerinden biri olan, Arslan Baba’nın çok uzun yıllar taşıdığı emaneti, kendisine teslim etmesi de anlatılır:

“... Öyleyse kimdir bu Arslan Baba? Bizi niye ısrarla yanına çağırır?..”

“Arslan Baba’yı biz bildik mi ki? Yesi’ye geleli iki yıl olmuştur. Biz sade kerametlerine hayran olmuşuz, o kadar. Sonra bir bağlanmışız Arslan Baba’ya ki, buyruğunu buyruk, yolunu yol bellemiştir. Ak saçlıdır, aksakallı... Ben deyim yüz, sen de yüz elli yaşındadır. İki yıldır, geldi geleli ağzında: Sayramlı Şeyh İbrahim oğlu Ahmed’e bir emanet getirmişiz yüzyıllardan; onu ulaştırmaktır dileğimiz, der, adını ağzından düşürmezdir...”

“(Arslan Baba): Sen yetim de değilsin, öksüz de; artık ben varım; bir evin var. Bundan böyle yetişmenle, ömrüm oldukça ilgilenmek bana; aldıklarınla bu tek mil Türkistan’ı aydınlatmak da sanadır... Yük ağır olsa da, ta Hazret-i Peygamber’in işaretleriyle memursundur. Gayrisini bilmem... Dahası, bu emanet mübarek topraklardandır. Peygamber Efendimizdendir ve yüzyıllarca taşınmış, bu güne getirilmiştir.”

Eserde yeri geldikçe Alperenlerle ilgili bilgiler de verilmiş, ne gibi düşünce ve amaçları olduğu, olaylar arasındaki konuşmalara serpiştirilmiştir:

“... Bu dava Alperenler davasıdır. Bu, yüzyıllar sürecektir; bu çerağ sönmeyecektir. Alperen dediğin, döküleni doldurmalı; ağlayanı güldürmeli; yıkılanı yapmalı; yurdu yurda, vatani vatana, ocağı ocağa döndürmelidir bir iyice. Ham toprağı öyle bir yoğurmalıdır ki, öz suyuyla vatan ola... Çerağlar elden ele, alperenden alperene, sönmekten ulaştırılmalıdır yüzyıllar boyu...”

Yesevî'nin göçten sonra, ilk dönemlerde, kendi hayatında çektiği sıkıntılardan da bahsedilmiştir:

“... Bu köyde, baba mesleği olan ağaç oymacılığına başladılar. Hep birlikte, kaşık, kepçe, tekne, yayık yaparak Yesi'ye pazara indiriyor ve geçimlerini sağlıyorlardı... Bir zaman sonra, Hoca Ahmed ve yakınlarına pazarda kaşık-kepçe sattırmaz olmuşlardı. Gerçi, bu yönde, değme ustalardan daha güzel kaşık-kepçe oyan Ahmed'den mal almaya köye kadar gelenler bile oluyordu amma, satın alanlara da bir zarar gelir düşüncesiyle bu işten, bir süre için vazgeçtiler. Şimdi tek geçin kaynakları Tahir'in avları idi...”

Şeyh Ahmet Yesevî'nin Buhâra'ya göçü eserde geniş bir şekilde verilmiştir:

“... Ümmet emmi'nin dediğine bakılırsa, şu karşı tepeli aşınca Buhâra görülecek olmalıydı. Bir tuhaf sevinç, yaladı geçti yüreğini...”

“... Buhâra... Ey evliyâlar, ey âlimler diyarı... Ey Türkistan'ın Türklüğünce, İslâmlığınca kavi gül şehri... Düş mü ki bu sana varış!...”

“... Buhâra'da Resulullah'tan nurlar bulacaksın. Buhârî ilmini tadacak, Şeyh Yusuf Hemedânî'yi tanıyacaksın. O Buhâra ki sınımsız bir ocaktır. Sarıp sarmalayacak seni. Isınacaksın, ısınacaksın...”

“... On altı yaşında girdiği bu medresede yirmi altısına basmıştı da, ummandan bir katre olamayışına, tasavvufun daha kıyıcığına yanışına, yanıp da vahdetin serin sularına dalmayışına; tek, seherlerin serinine ferahlığını verebilişine hayıflanıyordu...”

“... Şimdi zaman, irşad zamanıdır. Şimdi yetişmişliğe erecek her gönüldaşın, her çerağın, âleme salınma zamanıdır. İlle de Malazgirt'ten öteye vurmalı şavkın, iyi mi? Alpler, erenler donatmalısın bir güzelce, Alperenlerin ocağı olmalısın tek mil Türkistan'da. Şimdi bildin mi nice bir bekletildiğini, bu bekletilmişliğin de hâşa bizce olmadığını, bildin mi? ...”

“... Şimdi irşad zamanıydı. Şimdi halifeliği Buhâra’da bırakıp Yesi’ye dönme zamanı; Alperenler Ocağı’na çerağ sürme zamanıydı. Öyle yaptı...”

“... Bu Alperenler Ocağı’dır. Bu irşadın, bu geçmişin, bu geleceğin, bu dirliğimizin, bu dilimizin, bu dinimizin, bu Yaradan’a sevgimizin nişanesidir. Bir tütmelidir ki bu ocak, onca yıldır derlediğimiz çerağlar bir daha hiç sönmeye. Bir tütmelidir ki, her bir çerağının aydınlığı, bir beldeyi nurlandıra...”

Yukarıda da belirttiğimiz gibi yazar, eserinde Yesevîlik yoluyla ilgili bilgiler de vermiştir. Burada bunların bir kısmını, alıntılarla vereceğiz:

“... Yeseviyye tarikatımız da, tasavvufla birdir. Yalnız ki, Yesevî müridinin uyması gereken on şart vardır. Müridi, hakiki mürid kılacak bu on şart şöyledir: Birincisi, hiç kimseyi yol gösterici şeyhinden efdal bilmemek ve mutlak teslimiyettir. İkincisi, mürid, zeki ve müdrük olmalıdır ki şeyhinin işaretini anlayabilsin. Üçüncüsü, mürşide kuşkusuz itaattir. Dördüncüsü, hizmette çevik olmalıdır ki, şeyhin zımmındaki Allah rızası hâsıl olsun. Beşincisi, sözünde sadık, vaadinde sağlam olmalıdır. Altıncısı, vefalı olmalıdır. Yedincisi, mürid, bütün varını, malını rızayı almak üzere gerektiğinde dağıtmaya hazır olmalıdır ki

bâtın gözünü açabilsin. Sekizincisi, sır tutmasını bilmektir. Dokuzuncusu, mürşidin bütün nasihatlerine uymak, gösterdiği yoldan asla ayrılmamaktır. Onuncusu da ilâhi rıza için, gerekirse şeyhi yolunda canını bile vermeye hazır olmak; dostunu dost, düşmanını düşman bilmektir... “

“... Ahkâm altıdır: Marifet-i Hak, sahavet-i mutlak, tefekkür, sadakat, yakın-i mustağrak, ve rızık tevekkülüdür...”

“... Şeyhlik erkânı da altıdır: İlim ve din yakınlığı, mübin-i metin, sabır, rıza-i celil, ihlâs ve yetmiş ilim yetmiş makamı geçmek demek olan, kurb-i cezildir... “

“... Tarikat sünnetleri: Cemaatle namaz, seherlerde uyanıklık, devam-ı vuzu, huzur-u billâh, zikir ve itaat...”

“... Onca yıllık didinme sonu, bir yüreğini, binlerce yürekte çarptırarak Alplerine, erenlerine yol gösterecek Süleyman Hakim Ata’lar oldukça; Alperenler Ocağı’nın çerağları hiç sönmeyecek; uzak ellerde yıllar, yüzyıllar boyu, Türklüğün, İslâmlığın can kolları olacaklardı...”

Burada ise, eserde yer alan hikmetlerden birkaçını vereceğiz:

Yol üstünde oturur
Yolu sorar dervişler
Ahretten haber alıp
Yola girer dervişler

Himmat kuşak belinde
Âsâları elinde
İzz'im yâdı dilinde
Allah derler dervişler

Sırlar ile söylerler
Dile hikmet dizerler
Aşk ile can közlerler
Benzi solan dervişler

Hırkaları eskice
Gönüller ayan-beyan
Biliniz iki cihan
Göze almaz dervişler

Öz nefsini öldürür
Can yüzünü soldurur
Hoca Ahmed bir kuldur
Satıp yesin dervişler

***

Bismillah'la başlayarak hikmet söyleyip*
Tâliplere inci cevher saçtım işte
Riyâzeti katı çekip, kanlar yutup
Ben defter-i sâni sözün açtım işte

---

* a.g.e, s. 60 ve devamı

Sözü didar isteyen herkes için söyleyip
Canı cana bağlayarak, damarları ekleyip
Garip, fakir, yetimlerin gönlün avlayıp
Gönlü bütün kimselerden geçtim işte

Nerde görsen gönlü kırık, merhem ol sen
Öyle mazlum yolda kalsa, hemdem ol sen
Mahşer günü dergâhına mahrem ol sen
Ben-sen diyen kimselerden geçtim işte

Garip, fakir, yetimleri Resûl sordu
Hem o gece Mirac'a çıkıp didar gördü
Geri inip garip yetim izleyerek yürüdü
Gariplerin izini izleyerek indim işte

Ümmet olsan, gariplere tâbi ol sen
Âyet, hadis, her kim derse, sâmi ol sen
Rızık, nasip her ne verse, kâni ol sen
Kâni olup şevk şarabın içtim işte

***

Sübhan Rabbim bendesine lütfeylese
İç parlayıp, dışı yanıp büryân olur
Pîr eteğin tutan âşık yola girerse
Hakk izleyip iki gözü giryân olur

Candan geçmeden aşk sırrını bilmek olmaz
Maldan geçmeden benlik fikrin koymak olmaz
Maksat olmadan yalnız kendin sevmek olmaz
Öyle âşık halk gözünden pinhan olur

Saç-başı dağınık, divânedir Hakk'ı bulan
Hak kılıcını ele alıp, nefis parçalayan

Nereye varsa gözünü yumup sırrı bulan
Öyle sırrı bulan kişi mert merdân olur

Aşk yolunda gece gündüz ağlayanlar
Candan geçip kulluğa bel bağlayanlar
Hizmet kılıp Hak sırrını arayanlar
Uykuların haram kılıp nalân olur

Vah ne yazık, aşk yoluna can vermeden
Dalgıç olup denizde inci dermeden
Hak'tan başka maksatlar uzak kalmadan
Yarın varsa, pişmanlıklar pek çok olur

***

Kudret ile her ne kılsa, kadir özü*
Kudretinden malum olur, kişi yazı
Ey insafsız, Allah ile kılma bâzî
Kahhar Rabbim canlıları bî-can kılar

Ağlamayı her insana veren hani
Ağlamaklık kolay değil, bağır-kanı
Gözyaşını riya kılma, Hakk'ı tanı
Hak Teâlâ sevdiğini giryân kılar

***

Yelda gecelerimiz şem-i sebistan eyle
Bir lahzada âlemlerimiz gülistan eyle
Bes müşkil işlerimiz düşende âsan eyle
Ey barçanı müşküllerimiz hep asan eyle

***

Eyâ dostlar, kulak verin dediğime*
Ne sebepten altmış üçte girdim yere?

---

* a.g.e. s. 73 ve devamı

* a.g.e, s. 94 ve devamı

Miraç üzre Hak Mustafa ruhum gördü
O sebepten altmış üçte girdim yere

Hak Mustafa Cebrail'den kıldı sual
Bu nasıl ruh, tenlenmeden buldu kemâl?
Gözü yaşlı, hal yaralı, boyu hilâl
O sebepten altmış üçte girdim yere

Cibril dedi: Ümmet işi size haktır
Göğe çıkıp meleklerden dersler alır
Yedi kat gök iniltileriyle ağlar
O sebepten altmış üçte girdim yere

Bil Hak “Elest-ü bi Rabbiküm” dedi
Kalû belâ dedi ruhum dersler aldı
Şüphesiz bilin, Hak Mustafa “oğul” dedi
O sebepten altmış üçte girdim yere

Oğlum, deyip, Hak Mustafa söze girdi
Ondan sonra bütün ruhlar selam verdi
Rahmet denizi dolup taş, diye haber indi
O sebepten altmış üçte girdim yere

Rahm içinde belir diye nidâ geldi
Zikret dedi, uzuvlarım titreyiverdi
Ruhum girdi, kemiklerim Allah dedi
O sebepten altmış üçte girdim yere

Yüzyıllardan sonra çıkıp ümmet olacak
Yıllar yılı dolaşıp halka yol gösterecek
Yüz on dört bin müctehid hizmet kılacak
O sebepten altmış üçte girdim yere

Dokuz ay ve dokuz günde yere düştüm
Dokuz saat duramadan göğe uçtum
Arşın, kürsün payesin kucakladım
O sebepten altmış üçte girdim yere

Arş üstünde namaz kılıp dizim büktüm
Derdim deyip, Hakk'a bakıp yaşım döktüm
Sahte âşık, sahte sofu bağrın döğdüm
O sebepten altmış üçte girdim yere

Candan geçmeden "hu" demek yalan
Bî -insaftan sual olmaz yolda kalan
Kendi gizli, sözü gizli Hakk'ı bulan
O sebepten altmış üçte girdim yere

Bir yaşımda ruhlar bana nasip verdi
İki yaşta peygamberler gelip gördü
Üç yaşımda kırklar gelip halim sordu
O sebepten altmış üçte girdim yere

Dört yaşımda Hak Mustafa hurma verdi
Yol gösterdim nice şaşkın yola girdi
Nere varsam Hızır Baba yoldaş oldu
O sebepten altmış üçte girdim yere

Beş yaşımda tâbi oldum taat kıldım
Baş eğerek oruç tutmak âdet kıldım
Gece gündüz zikrederek rahat kıldım
O sebepten altmış üçte girdim yere

Altı yaşta bir an kaçtım insanlardan
Göğe çıkıp ders öğrendim meleklerden

İlgi kesip hem tanıdık ve bağlardan
O sebepten altmış üçte girdim yere

Azrail gelip Arslan Baba canın aldı
Huriler gelip ipek kumaş kefen biçti
Yetmiş bin melek saf bağlayıp yere indi
O sebepten altmış üçte girdim yere

Namazın kılıp yerden kaldırdılar
Bir anda cennete ulaştırdılar
Ruhun alıp illiyine girdirdiler
O sebepten altmış üçte girdim yere

Allah Allah yeraltında mekân kıldı
Münker Nekir rabbük, diye sual sordu
Arslan Baba İslâm'ından haber verdi
O sebepten altmış üçte girdim yere

Akıllı isen erenlere hizmet kıl sen
Emr-i maruf kılanlara izzet kıl sen
Nehy-i münker kılanlara hürmet kıl sen
O sebepten altmış üçte girdim yere

Sekizimde sekiz yandan yol açıldı
Hikmet söyle dendi nurlar açıldı
Hamdolsun ki pîr-i mugan mey içirdi
O sebepten altmış üçte girdim yere

Pîr-i mugan hak Mustafa şüphesiz bilin
Nereye varsanız vasfını diyip ululayın
Selâm verip Mustafa'ya ümmet olun
O sebepten altmış üçte girdim yere

Dokuzunda dolarmadım nurlu yola
Teberrük deyip aldı yürüdü elden ele
İnanmadım bu sözlere kaçtım çöle
O sebepten altmış üçte girdim yere

On yaşında oğul oldun Hâce Ahmet
Hâceliğe bina kurdun kılmadan tâat
Hâceyip deyip yolda kalsa vay ne hâcet
O sebepten altmış üçte girdim yere

Şimdi ise Yunus Emre Var Yarına adlı eseri inceleyelim:

4. YUNUS EMRE VAR YARINA*

Yunus Emre Sevgi Yılı ödüllü bu eserde yazarımız Özgen KESKİN, Yunus Emre'nin hayatını roman olarak ele almıştır. Bu gün, böyle değerlerimizin roman olarak ortaya konması pek rastlanır bir şey değildir. Yazar, normal bir roman kahramanıymış gibi Yunus Emre'nin çocukluğundan dergâha gelişine, burada pişip yetişmesine kadar olan süreci ayrıntılarıyla ele almıştır. Kitapta, Yunus Emre, Mevlâna ve Hacı Bektaş Veli Hazretleriye bir raya getirilmiştir. Ayrıca, onun nasıl tarikat ehli olduğu, kimlerin kapısına bağlandıktan sonra asıl dergâhı olan Tabduk Emre dergâhına nasıl döndüğü gibi konular da ele alınmıştır. Ayı zamanda yazar Özgen KESKİN, bu eserde ne kadar emek verdiğini de okuyuculara hissetmektedir. Ayrıca yazar, yine Yunus'un yaşadığı coğrafyanın dil özellikleri aynen konuşmalara yansımıştır ve şiirlerinden de çok sayıda örnekler vermiştir. Biz de burada örnekler vererek ve alıntılar yaparak eseri daha iyi ve faydalı bir şekilde de tanıtmaya cihetine gidelim:

“Allah Allah, ne zamanlara kaldık. Mescitlerimiz de kilitlenir oldu he mi?”

“Neylersin, bu Moğol istilasını bozmuştur dirliği düzeni, her yan uğrularla doludur.”

“Kilit çare midir? Yesevi'nin alperenleri ne güne duruyor? Düzelecek düzelecek inşallah, uğrusu yola, düşkünü cana gelecektir.”

---

* KESKİN Özgen, Yunus Emre Var Yarına, Bursa, 2009

“Yunus Emre der hoca

İstersen var bin hacca

Hepisinden iyice

Bir gönüle girmektir.”

“Yunus’um. Sivrihisar’dan, Sarıköy’den gelirim.”

“Binboğa Merdanımız’dan selam yok mudur?”

“Var ya, selam söyledi.

“Kime, kimlere?”

“Ahmet Yesevi alperenlerine, hikmet ateşi tutuşturucusu herkese.”

“Daha ayrı daha ayrıca birisine yollamadı mı selamını?”

“Sen Selahaddin Zerkûb’sun, bildim” dedi Yunus. Kalkıp elini öperken ekledi:

“Sade selam değil, mektubu da var.”

Kuşağından çıkarıp uzattı mektubu. Selahaddin Zekûb mektubu öptü, kokladı, göğsüne bastırdı.

Tekrardan “hoş geldin Yunus oğul” dedi kalkarken “Buyur eve varalım. Bu gece misafirimsin. Yarın tekkeye kaydın yapılacak” diye tamamladı. Birlikte çıktılar.

“Demek yaşın otuza erdi he mi?”

“Belli” dedi Yunus. “On beşimde geldim, on beş yıldır da buradayım.”

“Onu bilemem.”

“Yolun neresindesin?”

“Yarısı mı tamamı mı bilmem. Elbet asıl olan tamamıdır. Asıl olan bu tamamın içindeki birliğe yöneliştir derim hocam”

“İyi öyleyse. Benden izindir. Bugün dergâha sen çıkacaksın!”

Yazar burada Yunus Emre ile Mevlâna’yı buluşturmuştur:

“Hoş gelmişsin Yunus’um.”

“Hoş bulduk Hazretim.”

“Derdini bilmek dilerim.”

“Derdim, can içre canı bulmaktır.”

“Derdini aç ay oğul!”

“Ömrümün dünü bugünü sıygaya çekilmek ister. Onda durmak dilerim. Onda, dikenlerin şöyle itip, güllerini dermeyince ferim tükenip kalır sanırım. Can evinden

coşan ırmak, berekete ermeyince, sevgilerim ona hasret; çatlam çatlam olur gönlüm de yanarım, yanarım...”

“Mesnevi bilir misin?”

“Okurum bilmeye çalışırım.”

“Farsçaya vakıf mısın?”

“Türkçemi konuşmak dilerim.”

“Ey yine oku da, bizimki değiştirilemez olsundadır.”

“Anlamışım” dedi Yunus.

Mevlâna:

“Biz kim olursa olsun, gelsin dileriz. Yetmiş iki millete de bir göz ile bakarız. Yetmiş iki millet sırrı bizden işitir. Âşıklar, mezhep ve halktan arıdır. Onlar için bir aşk vardır.”

Yunus:

Bu dünyanın misali
Benzer bir değirmene,
Gaflet, anın sepeti
Halk anda öğüne

Yunus:

Ey âşıklar, ey âşıklar
Aşk mezhebi dindir bana
Gördü gözüm dost yüzünü
Kamu yas düğündür bana

Meyveye de dönemedi, boyun büküp solmuş ise;
Erenlerim ona keza, yedi gülöz, kovan balı
Özün süzüp od görmeden, peteğinde sönmüş ise,
Neylesin bu tende canı, o ki canana sevdalı.

Mevlâna sohbetinde saz ile işret oldu
Arif manaya daldı, çün bilebilir ferişte

“Karlı dağların başında
Salkım salkım duran bulut
Saçın çözüp benim için
Yaşın yaşın ağlar mısın?”

“Taştın yine deli gönül
Sular gibi çağlar mısın?
Aktın yine kanlı yaşım
Yollarımı bağlar mısın?”

“Hocam âşık olanların
İşi âh ile zâr olur
Hasretinden ol ma’sukun
Gözün yaşı pınar olur

Düni günü kılur zâri
Yâni görmek diler yâri
İşitmezler bu haberi
Âşksuzlar bi-haber olur

Âşık isen didarına
Koma bu günü yarına
Girenler aşk bâzârına
Kendözünden bîzar olur

Terk eyle sen senliğün
Anun aşkını bul anun
Bu aşk içinde ölenün
Kan bahası dîdar olur

Kanı gerçek âşık kanı
Gelün isteyelim anı

Bi-çâre Yunus'un cânı
Dost yoluna îsâr olur”

Yalancı dünyaya konup göçenler
Ne söylerler ne bir haber verirler
Üstlerinde türlü otlar bitenler
Ne söylerler ne bir haber verirler

Toprağa gark olmuş nazik tenleri
Söylemeden kalmuş tatlı dilleri
Unutman duadan aman bunları
Ne söylerler ne bir haber verirler.

Bir toyu toylamak gerek
Bir soy soylamak gerek
Bir sözü söylemek gerek
Melekler de bilmez ola

Bir kuş olup uçmak gerek
Bir Denizi geçmek gerek
Bir şerbetten içmek gerek
İçenler de aymaz ola

Miskin âdem oğlanını benzetmişler ekinciye*
Kimi biter, kimi yiter, yere tohum saçmış gibi

Miskin Yunus erenlere tekebbür etme toprak ol
Topraktan biter küllîsi gülistandır toprak bana.

Ol dost yüzün gördü yüzüm
Erenlerde toprak yüz

---

* a.g.e s,48 ve devamı

Ne yire baktım ise er oturur
Gönlüm aldım yüz yire sürmek ile

Aşkın aldı benden beni
Bana seni gerek seni
Ben yanarım dün'ü günü
Bana seni gerek seni

Ne varlığa sevinirim
Ne yokluğa yerinirim
Aşkın ile avunurum
Bana seni gerek seni

Aşkın âşıklar öldürür
Aşk denizine daldırır
Tecelli ile doldurur
Bana seni gerek seni

Aşkın şarabından içem
Mecnun olup dağa düşem
Sensin dünü gün endişem
Bana seni gerek seni

Sufilere sohbet gerek
Ahilere ahret gerek
Mecnunlara Leyla gerek
Bana seni gerek seni

Eğer beni öldüreler
Külüm göğe savurular
Toprağım anda çağıra
Bana seni gerek seni

Yunus'dürür benim adım
Gün geçtikçe artar odum
İki cihanda maksudum
Bana seni gerek seni

Durdum vardum sinlere dua kıldum bunlara *
Gördüm kefenler yatur bulaşuban kanlara

Kimi kız kimi gelin dünyadan çekmiş elin
Gördüm ölenler halin diyem işitenlere

Yatar şeyh-ü danişmend çürümiş sünük-ü ten
Yoldaş olursa iman ya ne gussa bunlara

Yatur yiğid-ü koca ne irte bilür ne gice
Ne kapu var ne baca girmiş gülistanlara

Gördüm oğlancıkları uçmaktadır canları
Ne soru var ne hisab girmiş gülistanlara

Âşık Yunus gör nider dünyadan göçmüş gider
Çağru namazadır saladur gelenlere”

Gider idim ben yol sıra, yavlak uzanmış bir ağaç
Böyle lâtif böyle şirin, gönlüm aydur birkaç sır aç

Böyl'uzamak ne manâdır, çünkü bu dünya fânidir
Bu fuzûllük nişanıdır, gel beri miskinliği geç

Böyle lâtif bezeniben, böyle şirîn düzeniben
Gönül Hak'ka özeniben, dilek nedir neye muhtaç

---

* a.g.e, s.54

Ağaç karır devrân döner, kuş budağa birken konar
Dahi sana kuş konmamış, ne güvercin ne hod turaç

Bir gün sana zevâl ere, yüce kaddin ine yere
Budakların oda gire, kaynaya kazan kıza saç

Yunus emre sen bir nice, eksikliğin yüz bin onca
Kur'ağaca yol sorunca, teferrüclen yoluna geç.

Niceler bu dünyâda günâhını yuyamaz
Ömrü geçer yok yere ey dırîga duyamaz

Bir nice kişilerin gaflet gözün bağlamış
Hak yoluna der isen bir yufkaya kıyamaz

Bu dünyâ bir gelindir yeşil kızıl donanmış
Kişi yeni geline bakıbanı doyamaz

Ey nice aslanları alır aktarır ölüm
Azrail pençesine bir yoksulca duyamaz

Var imdi miskin YÛNUS uryân olup gir yola
Yüz çakallı gelürse yalıncağı sayamaz”

“Ben dervişim diyen kişi iş bu yola ar gerekmez
Derviş olan kişilerin gönlü gindür dar gerekmez”

Eserden, tarikat dergâhlarındaki faaliyetler ile ilgili bilgiler de verilmektedir:

“ ... Demek yolcunun, sade kendisi değil, hayvanı da bakılıp barındırılıyordu bu ocakta...”

“Bu kadar erken kabul gören ilk kişi olduğunu bil”

“Ortalık bunca karışıkken, bilirsin sade buradaki canları değil tek mil insanımızı düşünür, memleket meselelerini konuşurlar. Yine bilirsin ki bir yandan düşman, bir yandan uğrusu, eşkıyası, bir yandan da biz, kendi kendimizi kırar geçiririz. İşte, bu ocakta, bunlara da çare düşünülür, istişare edilir de ondan”

“Ne anlatayım ki Bektaşî Veli büyüğüm. Köyümüzde bir kıtlık var ki değil insanımız, börtü böcek bile aç, susuz kaldı. Binboğa Merdan Hocamız’ın selamı, sizin himmetinizle, birkaç çuval tohumluk buğdayadır gelişimiz.”

“Seni duymuşuz Yunus Derviş. Konya’da ilim tahsil ettiğini, Mevlâna Celâleddin Hazretleri’nin meclislerine girdiğini de duyduk. Buğday değil de, erenler himmeti versek ne dersin?”

“İstersen bize getirdiğin her alıç tanesi için, bir nefes verilsin.”

“Erenlerin himmetini ben bana yoldaş eyledim

Her nereye varır isem cümle işim hoş eyleyim”

Tabduk... Tabduk... Tabduk... Nereden gelir bu sesler? Bu “Tabduk” sözü de ne ki? Hay Allah, o da ne öyle? “Tabduk” dememiş miydi? Öyle dememiş miydi o nur yüzlü? Hay izansız başım hay.

‘Bre al mı basıyor beni’ diye düşündü. Sağ ayak başparmağını oynatmak geldi aklına. Böyle durumlarda ayak parmaklarını oynatmak gerektiğini öğretmişti birileri.

“Baba baba, kalka hele adam uyanıyor herhâl”

“Bre uyanıyor bu adam. Sirke tasını getir çabuk”

“Geçmiş ola oğul” dedi. “Geçmiş ola, atlattın atlattın. Oğlum Salih, seni köyün yazısında bulmuş baygın. İki gün kendini bilmeden uyudun. Şimdi iyisin he mi?”

“Şükür iyisin şimdi. Türkmen’sin bildik. Heybendeki muskadan bildik bizdenliğini. Şükür iyileştin. Ha merakta kalmayasın, öküzlerin, araban, yükün de emanetimizdir.”

“Tez sofrayı kursunlar, çorba sıcak olmalı, et pişmiştir herhal. Soğan, ayran da unutulmaya”

Söylerem bilmezem sözüm

Yürürüm görmezem özüm

Ne oldu gecem gündüzüm

Hiç böyle olmuş var mıdır?

“Al buğdayını ver himmetini” diyebilirdi. Öyle dedi ve sustu. Cevap bekledi. Biliyordu ki artık, himmet denilen; erenler arasına, onların eğitimine girmek, medresede onca yıl öğrendiği, öğrenip kuru, yavan bulduklarını Allah aşkında ruhuyla, imanıyla bir bütünde tamamlanmaktı.

“O iş şimdiden geri olmaz. Biz o kilidin anahtarını, Tabduk Emre şeyhimize verdik, varasın nasibini ondan, Tabduk’da arayasın” dedi.

“Yunus kardeş, velimiz diyeceğini demiştir.”

“Buğdayı, verdiğimizizi alamayız. Sarıköy’e aittir artık. Götürüp teslim etsin. Sonra da Tabduk Emre’ye ulaşıp selamımızla himmet dilesin’ demiştir.”

“Bre kendine gel! Bu reddoluş değil ki. Anahtarın yerini, selamını söylemiştir. Var, Tabduk’a al himmetini”*

Canlar canını buldum bu canım yağma olsun
Assı ziyadan geçtim dükkânım yağma olsun

Ben benliğimden geçtim gözüm hicâbın açtım
Dost vaslına eriştim gümânım yağma olsun

Benden benliğim gitti hep mülkümü dost yuttu
La-mekâna kavım oldum mekânım yağma olsun

Taalluktan üzüştüm ol dosttan yana uçtum
Aşk divanına düştüm divanım yağma olsun

İkilikten usandım birlik hânına kandım
Derdi şarabın içtim dermanım yağma olsun

Varlık çün sefer kıldı, dost andan bize geldi
Viran gönül nur doldu, cihânım yağma olsun

Geçtim bitmez sağnıçtan, usandım yaz u kıştan
Bustanlar başım buldum, bustânım yağma olsun

---

* a.g.e, s. 87 ve devamı

YÛNUS ne hoş demişsin, bal u şeker yemişsin
Ballar balını buldum, kovanım yağma olsun

“İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsin, ya nice okumaktır

Okumaktan ma'nî ne, kişi Hakk'ı bilmektir
Çün okudun bilmezsin, ha bir kuru ekmektir.”

“Gelin taşık edelim işi kolayın tutalım
Sevelim sevilelim dünyaya kimse kalmaz.”

“Adımız miskindir bizim, düşmanımız kindir bizim
Biz kimseye kin tutmayız, kamu âlem birdir bize.”

“Bir kez gönül yıktın ise bu kıldığın namaz değil
Yetmiş iki millet dahî elin yüzün yumaz değil.”
“YÛNUS EMRE der hoca, gerekse var bin hacca
Hepisinden iyice, bir gönüle girmektir.”

“A dertli Yunus'um, derviş Yunus'um, can Yunus'um bu seninki vefa mıdır?
Bak hakkında ne gıybetler yakılır. Çelebi Hüsamettin Hocamız, sevgili Sultan
Veledimiz nazarlarında pak olmak dilersen, tez elden varasın huzurlarına” dedi.

“Ey aşk yaylaları doruğu Yunus! Çelebimiz demiştir; biz seni biliriz,
tasalanman boşunadır. Can, demişizdir sana.”

“Diyeymişsin ki Mesnevi'ye nazire:”

‘Et ü deri büründüm geldim size göründüm
Âdem adın urundum işte hasıla geldim...’

Yunus'un gözleri doldu. İniltili:

“Yalandır derim. Ben demedim derim. Derim de, Hak tezgâhına çözer, insan
bilinmezini” derim.

“Yine diyeymişsin ki; Mevlânamız senin için, Menzil-i ilahiyeden her hangısına sürat edip gittim ise bir Türkmen kocasının izin önünde buldum, onu geçemedim.”

“Hâşâ, hâşâ” diyebildi Yunus.

“Biz biliriz, dedikse Yunusumuzu, bu kadar biliriz işte. Mevlâna’mızla senin manevi dünyalarımız birdi. Siz bizden ileri, Tevhidi İlahi’de vuslat için aşkı rehber edindiniz. Allah sizlerden razı ola! Dileriz Mevlâ’dan tez zamanda aradığına, Tabduk’una da erersin.”*

Sultan Veled Yunus’un omzuna elini koyarak:

“Sen bina değil, gönüller bünyâd etmelisin. Destur vardır. Yolun açık ola” dedi.

Yunus:

Fakih Ahmed Kudbeddin

Sultan Seyyin Necmeddin

Mevlâna Celâleddin

Ol kutb-ı Cihan kanı? Dedi.

Tabduk’unaydı varışı. İçinde, ömrünce dolduramadığı o boşluğu, o bilinmez arayışı, Hacı Bektaşî’den önce de sonra da, Konya’ya ilk gelişinde de ikinci gelişinde de meclisinde bulunduğu Mevlâna dahi, işaret etmişti de nasıl anlayamamış, nasıl böyle geç düşmüştü yollarına.

Tabduk Emre’imize bizi, mahcup eylersin. Onca yıldır yolunu gözler. Sırtında odunla mı sokayım tekkeye seni.

“Sen ki şüphem yok Yunus’sun, sen ki Mola Ferhat’ın, Binboğa Merdan’ın, Selahaddin Zerkûb’un, Hacı Bektaşî Veli’nin, Mevlâna’nın, Hüsameddin Çelebi’nin, Sultan Veled’in övüp ısmarladığı; Tabduk dergâhına yaraşır bulunduğu ve er geç bu yolu, sorup araştırıp geleceğini bildiğimiz Yunus’sun. Tabduk şeyhimiz beklemez mi yolunu!”

“Bize Ak Dede derler. Tekkenin oduncusuyum.”

“Ertuğrul Bey’e gitmenin zamanı geldi Ak dervişim, yerini Yunus’a verdik. Sen artık Ertuğrul Bey’e en yakın olacaksın. Daha canlar çağıracaksın tekkemizden.

---

* a.g.e s.95 ve devamı

Atılacak tohuma duaların karışacak. Milletin devlet olmasına, olup yücelmesine, yücelip bir daha yıkılmamasına duaları karışacak canlarımızın. Edebâli'yi yalnız komayalım. Ertuğrul Bey de yolunu gözlerdir. Kısmetse sabaha helalleşiriz...”

Tekkede odunları her zamanki yerine bıraktı. Bırakmasıyla da, odunlara ip yerine sarılan, siyah-uysal bir yılan çözülüp, usulca akıp gitti.

Yine yaz günleri geldi*
Söyle bülbülcüğüm söyle
Cümle çiçekler zeynoldu
Söyle bülbülcüğüm söyle

Kış çıkararak irdi bahar
Canını gafletten uyar
Cennete döndü her diyar
Söyle bülbülcüğüm söyle.

Geçti ya ömrümün varı
Kor gidersin bu gülzarı;
Yunus'un munisi yârı,
Söyle bülbülcüğüm söyle.

“Ol vaktin bir olasın, ikilikten kalasın
Cansız gel bu kapıya baka birlik

Kalma fâni sağınca, kasd ile bakma gence
Yüz bin cihanda bâtın hazinesin bulasın

Dadarsan aşk dadından, geçesin zahirinden
Ayrılığın odundan, ol vakit kurtulasın”

“Kim dervişlik ister ise diyen ona nitmek gerek
Şerbeti elinden koyup, ağuyu nûş etmek gerek

---

* a.g.e, s.106-107

Tuta sabr u kanaati, tahammül eyleye katı
Terkeyleye sûretüni, bildiğin unutmak gerek

Böyledir derviş dirliği, koya cümle ayarlığı
Andan bulusar erlüği, kahrılar çok yutmak gerek

Yunus imdi nedür dirsın, ya kimin kaydını yirsın
Bir kişi bu sözü dişin, ana gücü yitmek gerek”

Hakk’ı bulmak isteyenler eylesin nefsinı derviş
Çalap bize mürşid vermiş, derviş olabilsem derviş

Tehi görme kimseyi, hiç kimsene boş değil
Eksiglig ile nazar, erenlere hoş değil

“Dervişlik der ki bana sen derviş olamazsın
Gel ne diyeyim sana sen derviş olamazsın

Derviş bağı baş gerek gözü dolu yaş gerek
Koyundan yavaş gerek sen derviş olamazsın”

Döğene elsiz gerek söğene dilsiz gerek
Derviş gönülsüz gerek sen derviş olamazsın

Derviş YUNUS gel imdi ummanlara dal imdi
Ummana dalmayınca sen derviş olamazsın

Eğer verirlerse aman, kulluğum olmadı tamam
Ey biçare Yunus hemen, derviş olabilsem derviş

“Peki ya bunca odun, hepsi aynı boyda; öyle düzgün, dağda hiç iğri odun
kalmamış mı da, böyle düzgün indirmişsin tekkeye?”

Yunus boyun büküp inledi:

“Tabduk Emre’nin dergâhına, odunun bile eğrisi yakışmaz derim.”

“Biz bir sınıdık, sen iki geçtin Yunus’um. Çile zamanıdır gayri. Bu gece çileye durasın” dedi Tabduk ve ayrıldı.

İki hurma tanesi, üç yudum su... Kırk günün iftarları... Ve secde ve tevekkül ve arınmışlık ve bir bilinmezliğe bürünüş ve o kutlu yol...

Yunus, çile sonu huzurda... Bir deri, bir kemik, ak düşen sakallarından şakaklarına, oradan iki kaşı arasındaki kabarcığa, oradan da alınına doğru bir yol, nurdan nur...

“Öyleyse vakit tamamdır Yunus can. Bundan geri, Yunusluğun Yunusluk; Emreliğin Emreliktir. Elimiz sendedir” dedi. Kendi koynundan çıkardığı doksan dokuzluk yeşil tespihini, Yunus’un koynuna koydu.

Canım erenler yolu inceden inceymiş*
Süleyman’a yol kesen şol bir karıncaymış

Gönül eydür varayın sana girü geleyin
Gönlüm uyduğu bana dostu bulunayımış

Götürmedi kimsene kimsenin gücini
Güç götürürün diyen eli erinceymiş

Aşkın gözü yaş, dün ü gün durmaz akar
Aşkın kan ağladığı maşuk soruncayımış

Eydürler idi bana âşık avare olur
Geldi başuma gördüm ol söz yerinceymiş

Dört kitabın manisin okudum tahsil ettim
Aşka gelicek gördüm bir uzun heceymiş

---

* a.g.e. s.114-115

Ben dervişim diyenler haramı yemiyenler
Haramın yenmediği ele geçinceymiş

Eydürler falan öldü, mülküyle malı kaldı
Ol malın irkütülüğü ıssı ölünceymiş

İki kişi söyleşür Yunus'u görsem diyü
Biri eydür ben gördüm bir âşık kocasıymış

“Yunus Emre'm, gayrı izindir sana. Dilersen git, dilersen kal. Gönlüm gitmekliğine dayanmasa da git derim yalnız. Git ki çerağın ilden ile nefesin dilden dile yayıla; yayıla da Yunus Emreliğin bir güzel menzil ala...”

Benim bunda kararım yok, ben yine gitmeğe geldim*
Bezirgânam metâum çok, alana satmağa geldim

Ben gelmedim dava için, benim işim sevi için
Dostun evi gönüllerdir, gönüller yapmağa geldim

Dost esriği delilüğün, âşıklar bilir neliğüm
Dekşirüben ikilüğüm, birliğe yetmeğe geldim

O padişah ben kuluyam, dost bahçesi bülbülüym
Ol hocanın gülşenine, şad olup ötmeğe geldim

Bunda bilişmeyen canlar, anda bilişemez anlar
Bilişüben ben dost ila, hâlüm arz itmeğe geldim

Yunus eydür âşık oldum, ma'suka derdin öldüm
Gerçek erdün kapısında, ömrüm harç itmeğe geldim

---

* a.g.e, s.115-116

Tabduk Emre ağlamaklı:

“Bre Yunus Emre canım, o kapı, nerde nefes eylesen, oradadır. Çerağının ışığı bir kararda durmaya!” dedi.

Daşdın yine deli gönül, sular gibi çağlar mısın?
Akdın yine kanlı yaşım, yollarımı bağlar mısın?

Nidem elim ermez yâre, bulunmaz derdime çare
Oldum ilimden âvâre, beni bunda eğler misin?

Yavu kıldım ben yoldaşı, onulmaz bağrımın başı
Gözlerimin kanlı yaşı, ırmağ olup çağlar mısın?

Ben toprak oldum yoluna, sen aşuru gözetirsin
Şu karşıma göğüs geren, taş bağırlı dağlar mısın?

Harami gibi yoluna, arkuru inen karlı dağ;
Ben yârimden ayrı düştüm, sen yolumu bağlar mısın?

Karlı dağların başında, salkım salkım olan bulut
Saçın çözüp benim için, yaşın yaşın ağlar mısın?

Esridi yunus'un canı, yoldayım illerim kanı;
Yunus düşde gördü seni, sayru mısın sağlar mısın?

“Ben” dedi, Ahmet can. “Ben bilmem duymuş musundur, senin adını taşıyan, bir Yunus Emre var, derler... Bir Allah dostu, bir âşık eren ki, ilahileri dillerde destandır, bir yüce katlı ki o can, anlatamam... İşte, onun yüzü suyu hürmetine diledim, Rabbimin keremini.”

Acep şu yerde var m'ola şöyle garip bencileyin*
Bağrı başlı gözü yaşlı şöyle garip bencileyin

---

* a.g.e, s.126-127

Gezerim Rûm ile Şam'ı yukarı illeri kamu
Çok istedim bulamadım şöyle garip bencileyin

Kimseler garip olmasın hasret oduna yanmasın
Hocam kimseler olmasın şöyle garip bencileyin

Söyler dilim ağlar gözüm gariplere göyner özüm
Meğer ki gökte yıldızım şöyle garip bencileyin

Nice bu dert ile yanam ecel ere bir gün ölem
Meğer ki sinimde bulam şöyle garip bencileyin

Bir garip ölmüş diyeler üç günden sonra duyular
Soğuk su ile yuyalar şöyle garip bencileyin

Hey Emrem YÛNUS bîçâre bulunmaz derdime çâre
Var imdi gez şardan şara şöyle garip bencileyin

Gönül uslanmadın sen bu seferden
Çalab'ım sakalsın seni hatardan

Doğalı bağrımı doğradı gurbet
Sızlar tamar ciğer kanı damardan

Vatan oldu diken gurbet gülistan
Ağu içmek yeğ oldu ney şekerden

“Bu dervişlik durağı, bir acayip duraktır. Derviş olan kişiye evvel dirlik gerektür.” Demiş Yunus Emre'miz. “Bu acayip durağı bilir misin can ki dervişlikten dem vurursun?”

Dervişlik dedikleri, hırka ile taç değil*
Gönlün derviş eyleyen, hırkaya muhtaç değil

---

* a.g.e, s, 139-140

Hırkanın ne suçu var, sen yoluna varmazsan
Gargıl gönlünce yürü, er yolu kalmaç değil

Dersin şeyhin aşkına, yalın ayak baş açık
Er var dirlik dirilmiş, yalın ayak aç değil

Durmuş marifet söyler erene Yunus Emrem
Yol eriyle yoldadır yolsuza yoldaş değil

“Ve aleykümselâm” dedi Yunus. Baktı geyikler, yaklaşıp adamın elini kokluyor, yalıyorlar... O dem fırladı yerinden:

“Sen, sen geyiksin, bildim” dedi.

“Bildin emmi can” dedi. “Geyikli Baba derler adımıza...”

“Bursa” dedi. “Bursa içimizde bir od; bir od ki yüreğimizde korlanır gündün güne sevdası. Osman Bey’imize yetişir mi bilmem amma, Orhan Bey’imiz babasından daha kararlıdır Bursa’yı almaya” dedi.

Yunus, heybesinden çıkardığı, deste deste şiirlerini okudu şeyhine. Yunus’un mesnevisine;’Risaletü’n Nushiyye’ adını verdiler birlikte.

Hak’tan inen şerbeti, içtik elhamdülillâh*
Şol kudret denizini geçtik elhamdülillâh

Şu karşıkı dağları, meşeleri bağları
Sağlık safâlık ile, aştık elhamdülillâh

Kuru idik yaş olduk, kanatlandık kuş olduk
Birbirimize eş olduk, uçtuk elhamdülillâh

Vardığımız illere, şol safâ gönüllere
Halka Tabduk ma’nisin, saçtık elhamdülillâh

---

* a.g.e, s.145

Beri gel barışalım, yad isen bilişelim
Atımız eyerlendi, eştik elhamdülillâh

İndik, Rum’u kışladık, çok hayr ü şer işledik
Uş bahar geldi ger, göçtük elhamdülillâh

Dirfilli pınar olduk, irkildik ırmağ olduk
Akdık denize dolduk, taştık elhamdülillâh

Tabduk’un tapusunda, kul olduk kapısında
YÛNUS miskin çiğ idik, piştik elhamdülillâh.

Dağlar ile taşlar ile, çağırayım Mevla’m seni
Seherlerde kuşlar ile, çağırayım Mevla’m seni
Sular dibinde mahi ile, sahralarda ahu ile
Abdal olup’yâ hû’ ile çağırayım Mevla’m seni.

Biz dünyadan gider olduk, kalanlara selam olsun
Bizim için hayır dua, kılanlara selam olsun

Ecel büke belimizi, söyletmeye dilimizi
Hasta iken hâlimizi, soranlara selam olsun

Tenim ortaya açıla, yakasız gömlek biçile
Bizi bir âshân vech ile, yunanlara selam olsun

Azrail alır canımız kurur damarda kanımız
Yuyacağıın kefenimiz saranlara selam olsun

Selâ verile kasdımıza, gider olduk dostumuza
Namaz için üstümüze, duranlara selam olsun.

Derviş YÛNUS söyler sözü
Yaş doldurmuş iki gözü

Bilmeyen ne bilsin bizi
Bilenlere selam olsun

YUNUS Emre'm, var Yâr'ına!..

Şimdi de yazarın MÛHÛR adlı eserini inceleyelim.

5. MÛHÛR*

Mühür adlı romanda yazar Özgen KESKİN, 93 Harbi olarak bilinen Osmanlı – Rus Savaşı sırasında Kafkas Bölgesi'nde yaşanan olaylardan bir kesit sunmaktadır. Diğer tarihi romanlarında olduğu gibi, bu romanda da tarihin karanlıkta kalmış noktalarına bir ışık tutmaya çalışmıştır. Romanın ana kahramanı olan Mühür Ali, Rus zulmüne karşı adam toplayıp mücadele eden bir karakterdir. Bir taraftan bölgede eşkıya olarak anılmakla beraber, aynı zamanda da Rus işgaline uğrayan insanların gözünde bir kurtarıcı; insanların uyanışını sağlayan kahraman bir liderdir. En yakın arkadaşı ve bu mücadelede yardımcısı Şamil'dir. Bu iki arkadaşın mücadelelerini konu alan eserde yazarımız, diğer eserlerinde olduğu gibi konuşmaları olduğu gibi vermiştir. Bölgenin ağız özelliklerine hâkim olduğu anlaşılan yazar, burada da yöresel geleneklere ve şiirlere yer vermeyi unutmamıştır. Biz de burada, bir taraftan eserin hikâyesini özetleyip diğer taraftan da eserde dikkatimizi çeken halk edebiyatı unsurlarını vereceğiz.

Romanın kahramanı Ali'dir. Ali'nin babasını Ruslar öldürür ve kendi istedikleri yere gömerler. Ali rüyasında babasının kendisine bu yüzden çok kızdığını görür. Bunu üzerine gider, babasının mezarını açıp oradan kaldırmak ister. Fakat Rus işgali olduğu için, her tarafta Rus askerleri kol gezmektedir. Tabi ki onu da görürler. Ancak Ali, onları alt etmeyi bilir; daha sonra öldürür. İşler bu şekilde geliştikçe, Ali artık Ruslar tarafından aranan bir kişi olmuştur. Kaçaktır.

Bu kaçaklık zamanlarında günlerce aç kaldığı bir dönemde bir eve girer, dilsiz numarası yapar. Evde yaşlı bir adamla genç ve güzel bir kız vardır. Adam önce ona

---

* KESKİN Özgen, Mühür, Meb. Yay., Ankara, 1992

yardım etmek istemez, fakat torunu olan genç kızın acıması ve ısrarı ile hem karnını doyurur hem de kendilerinin yanında çalışmaya müsaade alır. Ali, dilsiz numarası yaparak burada kalmakta, aslında Ruslardan saklanmaktadır. Etrafta Ali'yi herkes dilsiz bilmektedir. Başındaki mühüre benzeyen yaradan dolayı da Mühür Ali ya da Mühür olarak anılmaktadır. Ali de bu oyunu sürdürür. Ancak gün geçtikçe genç kıza, Hatice'ye meyli arttıkça artar. Hatice'nin kalbi de daha ilk günden beri onun için atmaktadır ve aslında dilsiz olmadığını, herkesin ağzında dolanan kahramanın da o olduğunu bilmektedir. Zaman sonra ikisi de birbirine açılırlar, bu sıra Ruslar evlerini basıp Hatice'nin dedesini öldürünce beraber kaçarlar, evlenirler.

Fakat zaman sonra Ali mücadele için dağlara çıkar, savaşır, yaralanır ve hapse düşer. O hapisteyken Ruslar, karısı ve çocuğunu kaçırlar. Mühür Ali, mahkûmları bir oyna getirip oradan kaçmayı başarır. Fakat Ruslar çocuğunu öldürmüş, karısına akla gelmeyecek işkenceler yapmıştır. Ali karısının yanına geldiğinde karısı artık ölmek üzeredir. O da ölünce Ali için sadece mücadele kalır geriye. Rusların arasına girer, onların adamı olmuş gibi davranıp elde etmek istediği bilgilere ulaşır ve tekrar mücadelesine döner.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, eserde konuşmalar yörenin ağız özelliklerine göre, değiştirilmeden verilmiştir:

“... Urus! İnşallah gırılırsan tez günlerde...”*

“... Sen utanmir misan ki meni Urus mezarlığına gömdürirsen!..”

“... Babam Garapapağın goç yiğidi ölsün de Ali'si, umudu, tek güvendiği, onu Türk töresince galdırmak bi yana Garapapağ gabristanına bile gömememsin. Urus zabitlerine teslim etsin. Onlar da rast gele bi çuhura, canlarının çektiğince, bohça kibi atıversinler. Olr mu ha, olur mu, yakışır mı bu!... Şanımıza düşer mi heç?..”

“... Sen hardan gelirsen deliganli, kimin kimsen yoh mu?..”

“... Vay anasını bre, bi zamanların sırtı yere gelmemişine bahın ki şimdi bu çelimsizi kımıldatamir...”

“... o bizi Uruslardan gurtaracak. Haber salmış teknil Garapapaga, gurtuluş uzah değil...”

“... Sevirem ya... Amma onlar?. Onlar da Sevir mi bilmem ki? Men sevirem onları...”

---

* a.g.e, s.3 ve devamı

Yörenin şairi ve âşığı boldur. Bu eserde de bu şiirler ve atışma geleneğinden bir örnek vermeden geçmeyeceğiz:

“Yayık yaymakla gelir
Gözel kaymakla gelir
Bu yarışın sonucu
Baştan çaymakta gelir

Yayık yaymağa geldim
Gözel gaymaga geldim
Bu yarışın sonunda
Üsta galmaya geldim

Usta usta olmazdan
Gözelden gözel olmaz
Tez elden vaz geçesen
Sogunun hayrı olmaz...”

Şimdi de yazarın en önemli eseri olarak gördüğümüz **İKİ CİHAN BİR GÜNEŞ** adlı romanını ele alalım:

6. İKİ CİHAN BİR GÜNEŞ*

Bu eser, Özgen KESKİN’in eserleri arasında en değerli olanıdır. Yazarın birçok değişik tür ve konuda eserleri mevcuttur. Ancak, bu eser diğerlerinden farklı bir eserdir. Tarihi roman tarzında yazılan bu kitabın konusu, İslâmiyet’in peygamberi, İki Cihan Güneşi, Hz. Muhammed (S.A.V.)’dir. Şu anda iki cilt halinde olan bu kitapta, biz Peygamber Efendimiz (S.A.V.)’in hayatının dışında alanımızla ilgili unsurları da ortaya çıkarmaya çalıştık. Peygamber Efendimiz (S.A.V.)’in hayatının, edebiyatımızda bu şekilde, tarihi roman tarzında anlatıldığı başka eser yoktur. O’nun hakkında yazılan eserler, daha çok ilmî araştırmalar şeklindedir. İlmî araştırma şeklinde olan eserleri okumak, insanları sıkabilir. Ancak, yazarımızın yaptığı şekilde, akıcı ve kolay anlaşılır

---

* KESKİN, Özgen İki Cihan Bir Güneş, İstanbul, 2011

bir dille yazılan kitap, çok daha geniş okuyucu kitlesine ulaşmayı sağlar. Kitabın konusu ve kahramanı, başlı başına okuyucuyu çekecek unsurlardandır. Ya da, yazarın ifadesi ve bize göre de; kahraman, romandan öndedir. Bu da gayet normal bir durumdur. Çünkü romanın kahramanı, son ve en büyük din olan İslam Peygamberi, konusu da O'nun hayatıdır. Yazar, eserde Peygamberimiz (S.A.V.)'in doğumundan gençliğine, toplum hayatından peygamberliğine, dini yaymaya başlamasından hicretine dek bütün konuları işlemiştir. Ufak ayrıntılar bile atlanmamış; örnek olarak, Peygamberimiz (S.A.V.)'in vücut yapısı, görünüşü, huyları gibi özellikleri hakkında da detaylı bilgi verilmiştir. Bu bilgilerin verilebilmesi için çok derin araştırmalar, incelemeler yapılması gerektiği ortadadır. Eser okundukça, verilen emeğin ne kadar büyük olduğu daha iyi anlaşılacaktır. Biz burada eserden alıntılar yaparak romanın konusu ve içindeki halk edebiyatı unsurlarını ortaya koymaya çalışmakla yetineceğiz.

Eserin bir başka özelliği ise, kullanılan dilin son derece sade, hatta yer yer “bizden” olmasıdır. Yazar, eserinde öyle bir dil kullanmıştır ki, bazı konuşma metinlerinde kendinizi Arabistan sahralarında değil de Anadolu'nun bir yerinde hissedebilirsiniz. Aslında bu çok önemli bir durumdur. Yazarın bu şekilde basit, daha doğrusu halkın rahatlıkla anlayabileceği şekilde sade yazdığı eserler, elbette ki halka daha çok ulaşacaktır. Yazarın amacı da, yazılanları herkesin anlayıp yorumlayabilmesidir. Şimdi eserde kullanılan dil ile ilgili birkaç örnek verelim:

“... Susun hatunlar, susun!.. Hele bir susun. Duydunuz mu yavrucagızı? “lâ ilâhe illallah’ mı dedi ne? Bak, bak...” Ümmeti, ümmeti!..’ demede zahir...”*

“... Evet ya Şifa Ebe, ben de sizcileyin şaşkınm...”

“... Okyanus mu çevrilmiştir üstüne ki, o dev ateş söne-bile?..”

“... Toz-duman göğe direkti....”

“... Ama neylesin, Mekke'nin sıcak ve sıkıntılı havası, körpe bedenlere yaramıyordu...”

Dil özelliklerinin yanında yazar, o dönemin halk kültürünü, halk inanışlarını, halk şiiri unsurlarından ağıt örneğini, düğün adetlerini de vermeyi unutmamıştır. Okunduğunda, eserin bu bölümünden pek çok kişi kendisiyle ilgili örnek bulabilecektir. Çünkü din aracılığı ile o kültürde var olan bazı unsurlar bize de geçmiştir. Bunun

---

* a.g.e. s.15 ve devamı

yanında, o coğrafyada çok ilgilenilen güzel söz söyleme sanatı ve hitabet ile ilgili unsurlara, örnekler de vermiştir. İşte onlardan birkaçı:

“... Abdülmuttalib, oğlu Ebu Talip’ten torununun doğumunun yedinci gününde; adet olduğu üzere ziyafet istedi. Ama üç gün üç gecelik bir ziyafet olmalıydı. Şehrin yoksul semtlerinde de develer kesilerek yoksul halka dağıtılmasını tembihledi. Üç deve kesilmeliydi. Biri fakirlere, diğerinin eti civar mahallelere, üçüncüsünün eti ise kuşlara ve hayvanlara yem edilmeli. Eve gelen davetlilere kebab, bal ve yoğurt ikramı yapılmalı...”

“... Ne var ki; çocukları, uzak bir yerde sütanneye verme geleneği, onun huzurunu biraz gölgeliyordu. Ama neylesin, Mekke’nin sıcak ve sıkıntılı havası, körpe bedenlere yaramıyordu. Bebeklerin sağlıklı büyüebilmeleri için, havası ve suyu güzel ve temiz yaylalara; ücretli sütannelerin bulunabileceği yerlere göndermek hem gerekli hem de gelenektendi...”

“.., Ancak, bu güzel ay... Bütün nimetlerimiz ondandır. O denizden suyu emer, bizim için toplar ve beyaz bulutların tulumlarına doldurur. Sahralarımıza, yaylalarımıza döker suyunu. Yemyeşil otlar bitirip, hayvanlarımızı doyurur. O bizi sever. Bize karşı şefkatlidir. Bundan dolayı da güneş aya düşmandır. İşte, o kızıl ışınlarını ok eyleyip aya fırlattı ve bakın bir gözünü kör etti. Gelin, dua edip yağmurun annesi aya yalvaralım... Ey yağmurun annesi ay, üzerimize yağ. Çobanlarımızın keçelerini, dodo gelinlerimizin elbisesini ıslat. Susuzluğumuzu gider!..”

“... oh oh, benim oğlum büyüyecek, çevik deveye binecek. Benim için bereket getirecek. Ey uyku, bebeğimin başında dolan da dolan, başına kon ve otur. Ey uyku, bebeğimin başında dolan da dolan...”

“... Bu bir nazarlıktır. Seni kötü gözlerden korumak içindir, ey gözümün nuru... Muhammed, halkayı ani bir hareketle kopardı ve: “Beni koruyan var!” diyerek akik taşını aceleyle Halime’nin avucuna bırakıp, önünde giden koyunlara doğru koştu...”

“... Araplar, bu derede cinlerin, görünmez varlıkların olduğuna inanıyorlardı. Sert esen rüzgârın çıkardığı ses, sanki bu görünmez varlık olan cinlerim koşuşmaları, kahkahaları ve ıslık sesleriydi. Gecenin karanlığında her bir dağ yarığında gözlerinden ateş fişkıran, iri gözlü, uzun tırnaklı korkunç varlıklar, orada burada onlara görünüyor gibiydi. Bunlar bazen kervanı taş tutuyor, bazen de hayvanların ayaklarını kaydırıp

yere yıkıyordu. Kervan burada dağa sığınmış vahşi, siyah, büyük kedilerle karşılaşılıyordu. Araplar, bu dağlarda varlığını sandıkları cinlerin, bu hayvanların şekline girdiklerini düşünüyorlardı. Çünkü cinlerin hayvan şeklinde, özellikle kedi şeklinde ortaya çıktıklarına inanıyorlardı”

“Üzüntü ve gam bulutlarım,*
Süratli bineğime binince dağılıyor.
Sevimli devem,
Gece gündüz yol gidiyor,
Ayağı hiç kaymıyor.
Kemikleri tabutun tahtaları gibi kalındır.
Çubuk ile onu dürtünce, kafileden geri kalmamak için,
Yolu süratle kat ediyor.
Devem soylu bir devedir,
Sanki Kerkes kuşu gibi iki kanadı vardır. “

“... Çöl Arap’ı, hurma ve hikâyeye o kadar düşkündür ki hangisini daha çok sevdiğine bazen kendisi de karar veremez. Ama bir hikâyeyi dinlemek için bir avuç hurmadan vazgeçtikleri çok görülmüştür. Yaşlılar yaptıkları seyahatlerde gördükleri olayları anlatırlardı. Anlattıkları, bizzat kendilerinin şahit oldukları ya da babalarından duydukları şeylerdi. Çöl cinlerinden ve bazen de cinlerden daha tehlikeli olan yol kesen hırsızlardan söz ederlerdi...”

“... Hatice’nin evinde toplanılmıştı. Evin büyük salonunu ortasına serilmiş beyaz örtülü sofrada; küçük hurma sepetleri, tatlı hurmadan yapılmış ekmekler, işlenmiş bakır kaplarda bal ve kaymak, pirinç kaplarda ceviz içi ve fıstık vardı. Bu firuze kanaviçe işlemeli el dokuması sofranın Şam ürünüydü. Mekke’de ancak birkaç tane benzeri bulunan ve en güzelleri seçilip kâhyaları tarafından Hatice’ye getirilen pişmiş kilden yapılmış lacivert renkli, gül işlemeli çini sürahiler sofranın ortasına konulmuştu, üzeri de bir örtüyle örtülmüştü. Bu sürahiler süt ile ve Mekke’de henüz revaç bulan, adına “faluzec” denilen bir çeşit şerbetle doluydu...”

“... Ağlarım Zeyd’ime bilmem nerelerde, ne yapar?
Sağ mı yoksa ne hallerde ona ecel mi çarpar?”

---

* a.g.e s. S.124 ve devamı

Ümit bu, gözlerim yolunu hayal nihayet,

Oğullarım Kays, Amr, Yezid, Cebel, Zeyd'im size emanet”

“... Ey Sûki Ukaz hazirunu, ey insanlar!.. Toplanınız, susunuz, dinleyiniz ve bekleyiniz!.. İbret alınız. Yaşayan ölür... Ölen birliğe varır. Ne olacaksa olur!.. Kulak kesiliniz!.. Gökte haber, yerde ibretlik şeyler var. Gök, koca bir kubbe; yeryüzü, bir büyük divan... Yıldızlar yürür, deryalar durur. Yıldızlar kayar, ırmaklarda dertli insanlar ahlalarına cızlarlar. Büyük güneşin doğuşunda kaybolurlar... gelen kalmaz, giden gelemez!... uyumaya mı kalırlar, yoksa vardıkları yerden hoşlandıklarından mı dönmezler!...”

Bu örnekler, eserdekilerden sadece birkaçıdır. Buraya hepsini almak yerine, konuyu anlamamızı sağlayacak birkaç örnek vermekle yetiniyoruz. Bunun yanında Peygamber Efendimiz (S.A.V.)'in hayatından örnekler de vereceğiz. Bu kısımda, Peygamberimiz Hz. Muhammed'in doğumu sırasında ailesinde ve başka coğrafyalarda yaşanan olaylardan örnekler vereceğiz:

“...Şifa Hatun devam etti; ya da düşündü, cemre düşen yüreğiyle:

Doğum bir anda gerçekleşiverdi. Bu çocukta üç şeye çok şaşırdım. Bak, göbeği doğuştan kesiktir. Doğuştan sünnetlidir ve sırtında iki küreği arasında, kalbi hizasında güvercin yumurtası büyüklüğünde mühüre benzer bir beni vardır. Bunca yıl ebelik yapmışım da böyle bir şey görmemişim. O şaşkınlıkta çocuğu kucağıma alıp emzirmeye başladım. Üzerime öyle bir hal geldi ki, vücudum titremeye başladı ve gözlerim karardı. Yavrucuğu unutup gözden kaybettim. Bir ses: “Nereye gitti?” diye sordu; “Doğuya” diye cevap verildi. “Bu ne haldir Fatıma, böyle bir şey görülmüş müdür? ...”

“... Evet, bu olağan dışıdır... Doğum zamanı gelmişti, ağrı dayanılmazdı. Birden kulağıma o müthiş ses geldi. Korkudan eriyecek gibi oldum. Bir de ne göreyim? Bir beyaz kuş, kanadı yakut, gagası zümrüt renginde ak bir güvercin, aralık pencereden süzülüp yanıma geldi ve kanadıyla sırtımı sıvazladı. O andan itibaren bende ne korku, ne sancı ne de kaygı kaldı. Bir başka âlemdeydim sanki... Şu sözleri duyar oldum:’ Biz senin oğluna Âdem’in tabiatını, İbrahim’in hasretini, İsmail’in doğruluğunu, Şif’in marifetini, Nuh’un cesaretini, Yakup’un müjdesini, Yunus’un ibadetini, Eyüp’ün sabrını, Yüşa’nın azmini, Davut’un sesini, İshak’ın teslimiyetini, Danyal’ın sevgisini, İlyas’ın vakarını, Yahya’nın yüceliğini ve İsa’nın züftünü verdik.’ .

Daha sonra o melek yüzlü kızlar, çocuğu yedi kez yıkadılar. İki omuz arasını mühürlediler. İpeklere kundaklayıp gözden uzaklaştılar...”

“... Tüm Medayinliler ve ertesi günkü önemli toplantı için şehre gelen bilginler de, hükümdarları gibi, korkunç bir çatırtı ve gürültüyle uyanmışlardı. Herkes, heyecanla yataklarından fırlamış ve günün ilk ışıklarıyla bir, o korkunç manzarayı görebilmişlerdi. Sarayın (Kisra Sarayı) sapasağlam burçlarından on dördü yerle bir olmuştu...”*

“... İstahabat'ta bin yıldır ışıltı ışıltı yanan ateşgeda sönmüştür!.. Bu ateş, bu ateş mecûsilere bir ilahtı. Okyanus mu çevrilmiştir üstüne ki, o dev ateş sönebile?...”

“... Ünlü Save Gölü'nün de bu gece, bir anda çekilip kuruyuverdiği haberi gelmiştir...”

“... Ayrıca, bu gece sabaha karşı, gök kubbeden salkım salkım yıldızların kayıp Mekke üzerine döküldükleri gözlenmiştir. Bir de hükümdarım, yine bu gece öyle şiddetli bir yağmur yağmıştır ki Şam tarafında yüzyıllardır suyu akmayan Semâve Nehri vadisi ve Semâve şehri, taşan seller altında kalıp suya gömülmüştür...”

“... Sen, sana gelen; ne olduğunu bilmediğimiz habere koşup gittiğin sıra biz de Kâbe'nin içinden gelen gürültüyle irkilip içeriye daldığımızda; teknil putların, kurşun perçinlerinden kopup yere yuvarlandıklarını ve paramparça olduklarını gördük. Bu ne biçim bir zelzeleydi?”

“... Ben de üç gün önce, rüyamda, oğlumu emzirecek kadının iffeti ve cömertliğiyle ünlü bir Beni Sa'd'lı olacağını görmüştüm. Oğlum sana emanet olsun. O'na iyi bak! diyerek, zor da olsa Muhammed'ini Halime'ye uzattı...”

“... Halime, Muhammed'i sağ memesinden emzirmeye başlar başlamaz; günlerdir sütü kurumaya yüz tutan göğüsleri yeniden sütle dolmuş, her biri sanki birer süt çeşmesine dönüşmüştü...”

“... Halime'yi şaşkırtan bir diğer hal ise, bu zayıf merkebin birden güçlenmişçesine, gelirken hep geride kalışının aksine, bu kez önde koşuyor olmasıydı. Halime'nin yol arkadaşları da bu durumu şaşkınlıkla seyrediyorlardı...”

“... Ey Halime, bil ki sen çok mübarek bir evlat aldın. O bir tas süt bile vermeyen devemizin her bir memesi birer süt çeşmesince bereketle dolmuştur. Değil taşı, kovayı bile doldurur bu!..”

---

* a.g.e s.17-18

“... Ama o döndükleri güne dek kıtlığın hakim olduğu evde, yoksulluğun yerini bolluk ve bereket almaya başlamıştı. Halimelerin daha önce yiyecek ot bulamayan hayvanları, şimdi tıka basa doyuyorlardı. Memeleri dolup taşıyor, rahmet çeşmeleri gibi süt veriyorlardı. Bu evde sevinç ve huzur dalgalıydı artık. Ne var ki beldenin diğer sakinleri, yine kıtlık ve sıkıntı içindeydiler. Sanki o yetimi almamalarının cezasını çekiyor hissindeydiler bazıları...”

“... Genelde sıcak havalarda yine bir bulut O’na hep gölge ediyordu...”

“... Muhammed: Yok, yok anneciğim iyiyim, telaşlanma. Yanıma gelen beyaz elbiseli iki dede, beni yatırıp sanki göğsümü yarıp kalbimi çıkardılar. Bu, rüya gibi acısız, ağrısızdı. Sonra ellerindeki altın tasta bulunan karla göğsümü yıkadılar. Kalbimin içinden de bir kan pıhtısını çıkarıp attıktan sonra, onu da karla yıkayıp yerine koydular. Göğsümü sıvazlayıp eski haline getirdikten sonra da, geldikleri gibi ayrılıp gidiyorlardı...”

“... Bu çocuğu çok iyi koru. Bilhassa Yahudilerden bir zarar gelmemesine dikkat et. Bütün din bilginleri İsmail-oğullarından gelecek ve peygamberlerin sonuncusu olacak bir nebinin sıfatlarını İncil’den, Tevrat’tan ve diğer yardımcı kitaplardan okuyup duruyorlar. Hepsinin birleştiği husus ise bu anlattıklarım doğrultusundadır. Benim, o sözünü ettiğim kitapta da bahsolunduğuna göre, o Yesriblilerce korunup himaye edilecektir. Mekke’de açılıp, Medine diye peygamber şehri unvanını alacak olan Yesrib’e hicret ederek, buradan insanlığa ışık saçacaktır...”

“... Sofraya oturulduğunda, hepsinin üzerinde gözlerini gezdiren rahip: “İçinizden bu yemeğe katılmayan biri var mı?” diye sordu. “Hayır Bahira, hepimiz buradayız. Yalnız içimizdeki tek çocuk orada kaldı ki, eşyalarımızı beklesin.” şeklinde cevaplandırıldı. Bahira, ısrarla onun da gelmesini istedi...”

“Bak a delikanlı, Lat ve Uzza hakkı için sorduklarıma doğru cevap ver.” dedi. Muhammed, suratını ekşiterek: “Onlar adına benden bir şey isteme! Vallahi putlardan nefret ettiğim kadar hiçbir şeyden ikrah olmadım.” dedi. Bahira, derhal tavır değiştirerek: “O halde Allah için sorduklarıma cevap ver.” dedi. Muhammed: “Sorun” dedi. Bahira: “Uyur musun?” diye sordu. “Gözlerim uyur. Fakat kalbim uyumaz.” diye cevap aldı. Bahira’nın aldığı her cevap kitapta yazılanları doğruluyordu...”

“... Bak, beni iyi dinle. Ben şahadet ederim ki, yeğenin, Allah’ın resulü olacaktır. O, Allah’ın âlemlere rahmet olarak gönderdiği, büyük peygamberdir. İki

Cihan Bir Güneş... Bu, peygamberlerin sonuncusu ve en şerefliisidir. Bunun dini, bozulmuş eski dinlerin yerine bütün dünyaya yayılacaktır. Bu çocuğu Şam'a götürme. Zirai İsrailoğulları O'na düşmandır. Korkarım ki, mübarek bedenine bir zararları dokunur. Bunun adına çok ahdlar vardır. Şimdi yeğenini al ve memleketine geri götür. Hemen. Çünkü benim gördüklerimi, bilen başkaları da fark ederlerse başına kötü şeyler getirebilirler. O'nun geleceği çok parlaktır. Senin en güzel ticaretin, O'nu iyi koruman olacaktır...”

“... Rahip Mastura: “Yemin olsun ki, yıllar önce ölen Rahip Bahira döneminde gelen ve bizce malum o kişiden başka hiç kimse bir daha o ağacın altına tezgâh açmamıştır. Ey Meysere, bu zatın gözlerinde hafif bir kırmızılık var mıdır?” dedi. Meysere de: “Evet, vardır.” deyince, Rahip daha bir heyecanlıca: “O, Tevrat'ta zikredilen, kendisine peygamberlik verilecek olan ve peygamberlerin sonuncusu olacak bir kutlu kişidir...”

Daha önce de belirttiğimiz gibi, yazarın bu eser için derin araştırmalar yaptığı açıktır. Eserde, Peygamberimiz (S.A.V.)'in dış görünüşü, huyları, davranışları hakkında da bilgi verilmektedir. Yazar, eserine, bir nevi küçük bir “hilye” yerleştirmiştir:*

“... Gül gibi kokan, pamuk kadar yumuşak karbeyaz ellerinden ve alnından, candan bir anne şefkatiyle öptü. O an Muhammed de gözlerini açıp, Halime'nin bûselerine tatlı tebessümlerle cevap verdi. Anlaşmışlardı...”

“... Uzuna yakın, orta boylu ve geniş omuzluydu. İki omuzu arasında peygamberlik mührü vardı. Uzunca bir boyuna sahip olup hafif dalgalı siyah saçlıydı. Saçlarını bazen çok uzatır, bazen de kısaltırdı. Kimi zaman sola, kimi zaman da sağa yatırdığı saçlarına, özel bir şekil vermezdi. Açık ve yüksek alınlı, kalın denecek düzeyde siyah hilal kaşları vardı. Kavisli kaşları birbirine yakın, fakat bitişik değildi. Kaşları ortasındaki damar, kızınca kabarırdı. Gözleri siyah ve iriceydi. Göz bebekleri de çok tatlı bir siyahlıktaydı. Uzun ve siyah kirpikleri, bakışlarına ayrı bir derinlik vermekteydi. Ağzı orta büyüklükte, dişleri çok muntazam ve parlaktı. Kesici dişleri hafif aralıktı. Sağ yandakilerden birinde çok net bir beyazlık parlak ışık yansımaları izlenimi verir, tebessümle konuşurken aralarından nur fişkırırdı. Yanakları tombul değil, normaldi. Çekme burnu parlak ve inceydi. Sakalı sıkı. Sakalını çok uzatmazdı. Göğsü ve göbeği aynı hizadaydı. Şişman değildi. El bilekleri ve ayakları genişti. Parmakları

---

* a.g.e s. 137-142

uzundu. İnci taneleri gibi terler, teni misk kokardı. Bir yana bakacağı zaman vücudunun tamamını o yana çevirirdi. Adımlarını geniş atar, yürürken yukarıdan iniyormuşçasına rahat ilerlerdi... Konuşması çok akıcı ve açıktı. Sözlerini her işiten kolayca anlardı. Boş konuşmazdı. Vakurdu. Güler yüzlü, tatlı sözlüydü. Sert değildi, dosttu. Sabırlı ve iyi bir dinleyiciydi. Cömertti, yediğinden hizmetindekilere de eşit ikram eder; asla doyasıya yemezdi. Temizliğe çok önem verirdi.

Cesurdu, atılgandı. Sözünde dururdu. Gerektiğinde şakalaşırdu. Çok alçak gönüllüydü. Biri elini uzattığında, o bırakmadıkça bırakmazdı. Konuşanın, tebessümle gözünün içine bakardı. Gülerken elini ağzına tutardı. Yeşil rengi, kına kokusunu çok severdi. Uyurken sağ elini yanağının altına koyardı. Yatsıdan sonra yatar, erken kalkardı.

Atletikti. İyi at biner, iyi koşar ve güreşirdi. Yüzmeyi Yesrib’de Neccar Irmağı havuzunda öğrenmişti. Putlardan nefret ederdi. Hayatında bir kez dahi onlara hürmette bulunmamıştı...”

“... Muhammed, yirmi yaşında sözü dinlenir, güvenilir ve yakışıklı bir genç olmuştu. Hemen her hareketiyle takdir topluyor, akranlarından üstün tutuluyordu. Öyle ki, en güvenilir insan manasına gelen “ **el emin**” diye anılmaya başlamıştı...”

“... Muhammed, kendisine yapılan en küçük bir iyiliği dahi asla unutmaz ve ona karşı yüksek bir vefa duygusu yüklenirdi. Hamza gibi bir yiğitle sütkardeşliğini sağlayan Süveybe Hatun da bu nedenle unutamayacakları insanların başında geliyordu...”

“... Annesi de O’nun her davranışını hayranlıkla izliyor, hele hele temizliğe bu denli özen gösterişine çok seviniyordu. Muhammed’in tebessümü hiç eksilmeyen yüzü, temiz ahlâkı ve yardımseverliği sade annesini değil, tüm çevre ve tanıdıklarını da hayran bırakıyordu...”

Yazar, kitapta Hz. Muhammed (S.A.V.)’in ilk eşi Hz. Hatice’den ise şöyle bahsetmiştir:*

“... Hatice güzel ve çok zengin bir kadındı. Bir iffet abidesiydi. Çağdaşlarından bir kısmı Hatice’yi Kureyş’in hanımefendisi, bir kısmı yoksulların hamisi, bir kısmı da yetimlerin annesi olarak adlandırırdu. Hatice’nin evinin belirgin iki özelliği vardı: Biri,

---

* a.g.e s. 148 ve devamı

dışındaki yeşil kubbe; diğeri ise evinin yolunda gidip gelenlerin çokluğuuydu. Evinin bir bölümünde kendisi oturur, diğeri bölümünü misafirlere tahsis ederdi...”

Hız. Muhammed’e Nur Dağı’nda Peygamberliğinin bildirildiği zamanı, vahiy anlarını ve sonraki zamanları ise şöyle anlatmıştır yazar:

“... Nur Dağı, en anlamlı ve en sessizliğine bürülüydü. Gece yarısının sehere yüz döndüğü, müstesna bir andı yaşanan... Beklenen bir andı bu... Bu derin ve anlamlı karanlığın içinden, etrafa ışıl ışıl nurlar saçarak aniden çıkagelen Vahiy Meleği Cebrail (a.s.); göz kamaştırıcı bir aydınlık içinde ve güzel bir insan suretinde göründü Muhammed’e... Tatlı ama gür bir sesle hitap etti: Oku!...”

“... Hz. Cebrail’in imamlığında iki rekât namaz kıldılar. Namaz bitiminde Cebrail (a.s.): “ Ya Muhammed! Rabbimin sana selamı var. Sen, benim, cin ve ins’in resûlüsün.” dedi ve birden geldiği gibi, hızla uzaklaşıp kayboluverdi...”

“... Vahiy öyle kolay değildi. Vahiy geldiğinde titrer, başını öne eğer; şakakları inci taneleri gibi terler; iç yanaklarından arı uğultusu gibi bir ses duyulurdu...”

“... Aklına Hz. Hatice’den sonra ikinci gelen isim, dört-beş yaşlarından bu yana terbiyesi altında büyüttüğü Ali’ydi... Ali: Allah beni yaratırken Ebû Talip’e sormadı ki, ben de ona ibadeti danışayım. Sana inanıyor ve Müslüman oluyorum...”

İslâm dinini yaymaya başlayan Peygamberimiz (S.A.V.)’e müşriklerin çektiği eziyetler, tüm Müslümanlarca bilinmektedir. Yazarımız Özgen KESKİN de eserinde bu eziyetleri şöyle vermektedir:

“... Ebu Cehil, boğazını temizleyerek: Ey Ebû Bekir, vardır. Büyük bir iş vardır. Ebû Talip’in yetimi Muhammed, peygamberlik iddiasına kalkıştı. Bizler senin Yemen dönüşüne dek beklemeyi uygun bulduk. Artık O dostuna git, ne edeceksen et...”

“... Ne var ki müşrikler de boş durmuyorlar elbet. Ama onların size hor bakmaları, iftira ve hakaretleri; bu kalplere nakşolunan ilahi irşadı etkilemeyecek derecede azdır...”

“... Ümeyye Bin Halef içeriye daldı: “Seni melun seni!” diye bağırdı Bilâl’e; “Karnını burada doyurup Muhammed’e telalık mı edersin? Duyar da inanamazdım epeydir. Söyle bakayım, sen ki kölemsin; benim dinimi bırakıp da Muhammed’in o saçma dinine mi gidersin, ha söyle!...”

“... And olsun ki, sen ölmedikçe; ya da Muhammed’in dinini inkâr ederek, Lât’a ve Uzza’ya tapmadıkça, bu işkenceyi üzerinden eksik etmeyeceğim...”

“... Sen nasıl ata dinini bırakır da, sonradan çıkma bir dine özenirsin ki... Andolsun atalarının dinine dönmedikçe Salıverilmeyeceksin!...”

“... Sen Muhammed’in ihanetini bile bile, kavminin ilahlarını kötilediğini görüp durduğun halde; nasıl oluyor da O’na tabi oluyorsun!...”

“... O günlerde Müslümanlığı seçmek demek; mal, hatta canından bile olmayı göze almak demektir...”

“... As bin Vail azılı bir müşrikti. Hz. Habbab’a: Duydum ki sen de Muhammed’in etkisi altına girmişsin. Muhammed’i inkâr etmedikçe sana borcumu ödemeyeceğim!...”

... Ebû Leheb, müdahale ederek; alaycı bir ses tonuyla: “Görüyor musunuz şu büyüü, biz böyle bir şey görmedik şimdiye kadar. Arkadaş bizleri büyük bir büyüyle büyülemeye çağırmış. O bir büyücüdür...”

“... Bu boşuna umutlanmıştır. Zaten kadın sözü erkeklere ayak bağı ve köstekten başka bir şey değildir. Bu anlamsız çıkışa, bütün Arapları ayaklanmaya mı davetiye çıkartırsınız...”

“... Ebû Leheb: Ya ahali, bu yalancı benim yeğenimdir. İnanılacaksa O’na ben inanırım. Yalanlarına kanmayın. O’ndan uzak durun...”

“... Ebû Leheb: Ey Mekkeliler, şahit olun ki, Muhammed’i burada bir daha secde ederken görürsem bu taşla başını ezeceğim...”

“... bir gün yine, Resûlullah huşû içinde namazdayken Ebû Cehil’i dinliyorlardı:’ Hanginiz gidip şu evde boğazlanan devenin iškembesi ve döl leşini kapıp getirerek, Muhammed secdedeyken boynu üzerine koyma cesareti gösterebilir? ...”

“... İçinde merhametten eser bulunmayan Ebû Cehil yine bir gün:’ Sümeyye, Sümeyye... Sen Muhammed’in güzelliğine âşık olduğun için iman ettin!’ deyince; yaşlı kadının o zayıf halinden beklenmeyecek bir sertlik ve ağır laflarla karşılık vermesi şehâdetine neden oldu. Hiddetlenen Ebû Cehil, elindeki mızrağı, göğsüne saplayarak Hz. Sümeyye’yi şehit etti...”

“... Zaten bir bahane arayan müşrikler, kin ve nefretle burunlarından soluyarak Hz. Ebû Bekir’e saldırdılar. Bir anda demirli ayakkabı darbelerine maruz kalan Hz. Ebû Bekir, kanlar içinde yere yığılıverdi...”

“... Kureyş ileri gelenleri, Hamza’nın İslâmiyet’e girişini önemsememiş gibi göstermek için Müslümanlara yönelik şiddet ve baskıyı daha da arttırarak sürdürdüler...”*

---

* a.g.e s.468 ve devamı

Yukarıda da belirttiğimiz ve verdiğimiz örneklerden de anlaşılacağı üzere bu eser, uzun bir çalışmanın sonucunda ortaya çıkmıştır. Edindiğimiz bilgilere göre, her sabah namazından sonra üç saat mesai harcayarak vücuda getirilmiş bir eserdir. Bu eseri bu kadar değerli kılan yönlerden birisi de bu emek ve araştırmadır. Tarihi roman olmaktan daha ziyade inancımıza yapılmış bir hizmet olarak kabul ettiğimiz bu eser umarız ki daha çok okunur ve daha iyi anlaşılır...

B. HİKAYECİ OLARAK ÖZGEN KESKİN*

Romanlarında olduğu gibi hikâyelerinde de gerçekçi bir tutum izleyen yazarımız Özgen KESKİN, ilk hikâye denemelerine genç yaşlarda, lise ve üniversite yıllarında başlamıştır. “**BİR EL ATEŞ**” adlı hikâyesiyle epey ün yapan yazarımızın bu eseri üniversite yıllarında gazetede de yayınlamıştır. Bunu dışında “**BURSA İKİNDİLERİ**”, “**BİR DEMET HİKÂYE**” adlarında birkaç da hikâye kitabı bulunan yazar, bu eserlerinde hem değişik hayatların hikâyelerini anlatmış, hem de yaşadığı bölgelerdeki olay ve durumları hikâyeleştirmiştir. Romanlarında olduğu gibi hikâyelerinde de son derece başarılı olan Özgen KESKİN, bununla ilgili bir anısını bizimle şöyle paylaşıyor:

*“**BİR EL ATEŞ**” adlı, daha sonra kitap haline getirdiğim eserin tefrikasını yapıyordum bir dönem. Bir gün, şimdi belediye başkanı olduğum Yıldırım’ın Kurtuluş caddesinden geçiyorum, bir sabahçı kahvesine uğradım bir bardak çay içip simitimi yiyeyim diye. Çayımı içip okula yetişecektim. Baktım ki kahvedeki ihtiyar amcalar benim yayınlanmakta olan “**BİR EL ATEŞ**” yazılarımı okuyorlar. Ama heceleyle heceleyle okuyorlar. İçlerinde birisi “Evlat! Sen tahsilli birine benziyorsun, gel şunu bir oku da doğru düzgün dinleyelim.” dedi. Ben kendi yazım olduğunu söylemedim tabi, çaktırmadım onlara. Yazıyı okudum, dinlediler. Ondan sonra her gün sanki tesadüfmiş gibi her gün uğradım o kahveye, kendi yazımı okudum, bitirdim. Günlerce, haftalarca sürdü bu durum. Ve bundan çok büyük bir mutluluk duymuştum. Tabi o zamanlar gazeteler bayilerde satılmıyordu. Sabahın erken saatlerinde omzunda çantasıyla birisi “gazeteee!..” diye bağırp gezer; o gazete satan kişinin gelmesini de ihtiyarlar merakla beklerlerdi. Ne zaman gazeteci gelecek, gazete alacağız da bu yazının devamını okuyacağız diye. Benim için de çok büyük bir mutluluktu. Yazı hayatımız böyle başladı.*

---

* KESKİN Özgen, Bir El Ateş, Agâh Matbaası, Diyarbakır, 1974

(“Bir El Ateş” hikâyesi, İstiklal Savaşı gazisi dedemin hatıralarıdır. Kitabın içinde başka hikâyeler de var tabii. 1974 yılında yayınladığım kitabımdır o.)”

Yazar, hikâyelerinde de romanlarında olduğu gibi, halk edebiyatı unsurlarını, halk dilini vermekten kaçınmamıştır. Eserlerinin bu kadar okunmasında bunun da elbette önemli bir payı olsa gerek. Bu bölümde, yazarın hikâyelerini ve halk edebiyatıyla ilgili unsurları inceledik. Bu eserlerden bazılarını burada ele alacağız:

1. BİR EL ATEŞ

Hikâyede Kurtuluş Savaşı yıllarında geçen bir olay anlatılır. Hikâyenin kahramanı Yusuf adlı bir askerdir. Yusuf, tüm memleketin düşmanla savaşmakta olduğu; gücü kuvveti yerinde olan, eli silah tutan herkesin vatani ele geçirmek isteyenlerle çarpıştığı bu dönemde, memleketi olan Artvin bölgesinde düşmanla mücadele etmektedir. Bir yandan on beş yaşındaki kardeşi Ahmet’i, bir yandan da nişanlısını düşünmekte; bir yandan da düşmanla mücadele etmeye çalışmaktadır. Hemen her gün düşmanla çarpışmakta olan askerlerden şehit ve yaralı haberleri gelmektedir. Yusuf’a dokuz kiloluk bir makineli tüfek verilmiş, yanına da tüfeğe mermi sürmesi için bir asker tayin edilmiştir. Büyük bir çarpışma sırasında Yusuf, tüfeğe mermi vermekle görevli olan askerin hiç kımıldamadan durduğunu fark eder. Askere seslenir, fakat cevap alamaz. Birkaç seslenişten sonra arkadaşını ayağıyla dürter. Fakat arkadaşından yine bir tepki yoktur. Biraz yaklaşınca, arkadaşının vurulup şehit düştüğünü görür. Arkadaşı vurulmuştur ama hiç sesini çıkarmadan, son nefesini verene dek tüfeğe mermi vermeye devam etmiştir. O gün yurdun değişik yerlerinden, düşmanın bozguna uğratıldığı haberlerinin gelmesidir tek tesellileri. Yine düşmanla savaşmışları bir gece Yusuf, albayının yanına giderek buldukları yerdeki tepenin ardında düşman askeri olduğunu söyler. Söylediği yere giderler ve düşmanı görürler. Albay askerlerine sigara içmemelerini tembihler, yerlerini gösterir, ateş açmak için işaretini beklemelerini emreder. Plana göre albay bir el ateş edecek, o ateş ettikten sonra askerler de iki fişek sıkacaklardır. Bu şekilde beş dakika arayla atılacaklardır. Yusuf hemen yerini alır, silahını hazırlar ve komutanın ateş etmesini bekler. Bekleyiş sırasında koca bir yılan gelir ve Yusuf’un elini ısırır. Ancak Yusuf ses çıkaramaz, çünkü düşman karşısındadırlar. Komutan ateş etse o da yılanı öldürecek ama sanki inadına komutan ateşi geciktirir. Bu sırada yılan birkaç kez daha Yusuf’un elini ısırır. Fakat o yine ses

çıkarmaz; çünkü vatan, ondan daha kıymetlidir. Sonunda komutanın ateşi duyulur, herkes silahını sıkmaya başlar. Düşman bozguna uğratılır, gün Türk'ün günüdür. Herkes sevinçlidir. Yanına geldiklerinde ise Yusuf'un cansız bedenini bulur arkadaşları. Yusuf oracıkta can vermiştir.

Yazar hikâyede, vatanın durumunu şu benzetmelerle, son derece güzel bir şekilde ortaya koymuştur:

“...Bal arılarının tek kovanını eşek arıları sardılar. Bal arıları az, eşek arıları çok. Kovan kovan... Bal arılarında itaat var, bağlılık var, hedef var. Eşek arıları doymak bilmiyor; bal yetmiyormuş gibi, bal arılarını da yiyip bitirmek istiyor. Ama tek arı kalıncaya dek bir savaş vermenin gereğini duyuyor bütün bal arıları...”

2. SABAHA DÜĞÜN*

Yazarımız bu hikâyede, sonu hüznle biten bir aşkın kısa bir dönemini anlatmaktadır. Sevim sevdiği delikanlı Selim için evden kaçmıştır. Kardeşi Zeynep'in yanına sığınmış ve ondan yarım istemiştir. Fakat işler planladığı gibi gitmez, babası ve kardeşleri Selim'i yakalayıp hastanelik edene kadar döverler. Sevim'i de alıp eve getirirler. Aradan zaman geçer. Sevim bir akşam kardeşi Zeynep'le dertleşirken babası yanlarına gelir; neşelidir. Bun duruma şaşırırlar. Babası Sevim'e kendisini hemen sabah evlendireceğini söyler yüzü güler bir şekilde. Bu arada sabaha Selim'in de hastaneden çıkacağını söylemeyi de ihmal etmez. Sevim ve Zeynep önce sevinirler. Fakat akıllarına başka bir şey daha gelir. Selim'in hastaneden çıkması iyi bir haber için mi söylenmiştir yoksa kötü bir haber için mi bilemezler. Bu söz her iki manaya da gelebilmektedir. Kendileri bir şeyden haberdar olmayan kızlardan Zeynep, bir şeyler öğrenme düşüncesiyle, kulağı delik olan komşusuna gitmeye karar verir. Duydukları ise pek hoş değildir. Babası Sevim'i, düşündükleri gibi, sevdiği adam olan Selim'le değil, kasabada çok yaşlı fakat zengin bir adamla evlendirecektir. Bu duyduklarını ablasına nasıl anlatacağını düşünerek eve gelen Zeynep, ablasının tavandan sallanan cansız ayaklarıyla karşılaşır. Sevim artık yoktur.

Şimdi de 1990 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın açmış olduğu yarışmada Türkiye 1.olan ÖĞRETMENİM adlı hikâyesini burada özet olarak verelim:

---

* KESKİN Özgen, Bir Demet Hikâye, Bâbıali Kültür Yay., İstanbul, 2010

3. ÖĞRETMENİM*

Bu hikâye ile Özgen KESKİN, 1990 yılında Milli Eğitim Bakanlığınca Öğretmenler Günü dolayısıyla düzenlenen yarışmada ülke çapında birincilik başarısı elde etmiştir. Yazar bu hikâyede, zorlu şartlarda ve coğrafyada görev yapan bir öğretmenin başına gelen korkunç bir olayı anlatır. Hikâyede, birkaç öğretmen okuttukları çocukları, köyden kasabaya yatılı öğretmen okulu sınavlarına götürmektedir. Yolda yemek yemek için mola verirler. Hikâyenin başkahramanı Yusuf öğretmen, dalgın bir şekilde uzaklara bakmaktadır. Memleketi Bursa'da bıraktığı eşi ve çocuğunun hasreti içini yakmaktadır. “Nasıl olsa az kaldı, şurada bir-iki hafta sonra okul bitecek, tatil başlayacak” düşüncesiyle kendini teselli etmektedir. Ama yine de, o gün içinde farklı bir durgunluk ve burukluk vardır. Öğretmenlik yaptığı köy Zap Suyu'nun etrafında yer almaktadır ve bölgenin coğrafi şartlarından dolayı, çok fazla yağmur olunca dereler, ırmaklar kabarmakta, insanlara geçit vermemektedir. Bu nedenle, molayı kısa kesip yola çıkmayı teklif eder arkadaşlarına. Çünkü o günlerde hiç yağmur yağmamıştır ve bu durum büyük bir yağmurun habercisidir. Bazıları itiraz etse de teklifi kabul edildi ve yola çıkarlar. Zap Suyu'nun üzerinde, her yerde köprü yoktur. Irmağı geçecekleri köprüye yaklaşmadan korktuğu başına gelir Yusuf öğretmenin ve aniden büyük bir yağmur bastırır. Dağlardan eriyen karlarla suyu epey artan Zap Suyu, bastıran büyük yağmurla adeta coşmuştur. Köprüye yetişemeyeceklerini anlayınca, hemen yakınlarında suyun üzerine konulmuş olan yan yana iki kalasın üzerinden karşıya geçmeye karar verirler. Yağmurla beraber daha da kayganlaşan kalaslardan geçmek kolay değildir. Yörenin doğa şartlarına alışmış olan çocuklar karşıya geçerler. Ancak, öğrencilerinden Sadık, cılız, çekinden ve en ufak şeylerden bile korkan bir çocuktur. Diğer öğretmenler de sırayla karşı tarafa geçerler. Yusuf öğretmen ise Sadık'ı bekler. İki de karşıya geçmelerine birkaç adım kala, birden bire Sadık kayarak suya düşer. Yusuf öğretmen var gücüyle uzanıp bir eliyle Sadık'ı kolundan yakalar, diğer eliyle de kalaslara tutunur ve Sadık'ı kendine doğru çeker. Diğer öğretmenler yetişip çocuğu kurtarırlar. Yusuf öğretmen ise daha fazla Zap Suyu'nun azgın akışına dayanamaz, kendini suya bırakıverir. Sadık'ın “ Öğretmenimmm!.. “ çığlıkları arasında, gözünün önünden eşi, çocuğu, babası, annesi geçerek kayboluverir boz bulanık sular da...

---

* KESKİN Özgen, Bursa İkindileri, Ankara, 2006

C. TİYATROCU OLARAK ÖZGEN KESKİN

Özgen KESKİN'in yazar olarak inkâr edilemeyecek bir tarafı da tiyatroculuğudur. Hem edebiyat hem de sahne sanatları alanını kapsayan tiyatroculuk, kolay bir iş değildir. Bir tiyatro eserinin senaryo olarak yazılması ayrı, sahnelenmesi ise daha farklıdır. Her iki işlem de çok emek ister. Bir tiyatro eseri ne kadar iyi yazılırsa yazılsın, kostüm ve sahneleme işleri birbiri ile bütünleşmezse değer ifade etmez.

Okunmak için yazılan tiyatro eseri sayısı fazla değildir. Bu bakımdan bazı tiyatro eserleri sahnelenmemiştir. Ancak bazı tiyatro eserleri oynanmasa bile okunduğu zaman belleklerde kalır, iz bırakır. Özgen KESKİN'in tiyatro eserleri, her iki kategoriye de uygunluk göstermektedir. Bu bakımdan büyük değer arz eder.

Onun tiyatro ile ilgilenmesi, öğrencilik yıllarına dayanır. O zaman rol aldığı okul piyesleri ve müsamereler; daha sonra, öğretmenlik ve müdürlük yaptığı yıllarda sahnelediği oyunlar ve tiyatro eserleri, onun bu alanda da eser ortaya koymasına vesile olmuş ki, iki tiyatro eseri ödüle layık görülmüştür.

Şimdi de Özgen KESKİN' in tiyatro alanında ortaya koyduğu, ödül alan eserlerinden “**VAKIFLARIMIZ**” adlı eseri hakkında söz edelim:

1. VAKIFLARIMIZ*

Bir milleti ayakta tutan değerlerden birisi de milli ve manevi geçmişidir, tarihidir. Hepimizin bildiği üzere geçmişini bilmeyen toplumlar geleceğini de bilemez ve göremezler. Geçmişine, kültürüne set çeken, tarihini yok sayan toplumlar ilerleyemez, geri kalmaya mahkum olurlar. Bu sebeple milletler, toplumlar geçmişlerini, gelenek ve göreneklerini, kültürlerini asla ve asla bir kenara atmamalı; tarihlerinden, kültür ve medeniyetlerinden gelen değerlerine mutlaka sahip çıkmalıdırlar. Toplumun bireyleri, sahip oldukları kültürel değerleri yaşatmaya çalışmalı, en azından bunları kendi çocuklarına öğretip kültürel aktarımın sağlanmasına yardımcı olmalıdırlar. Kültür aktarımının da birçok yolu vardır. Bunlardan biri Halk Edebiyatıdır. Kırsal kesimlerde kendiliğinden, yaşanılarak ortaya çıkan, yaşatılan ve sonraki nesillere aktarılan bu edebiyat ve ürünleri, kentleşme arttıkça Halk edebiyatı öğretimleriyle ortaya çıkarılıp canlı tutulmaya çalışılmakta ve gelecek nesillere aktarımı için çaba harcanmaktadır. Çünkü bu edebiyatın şiirler, mensur eserler, masallar, efsaneler gibi değişik ürünleri

---

* KESKİN Özgen, Vakıflarımız, Bursa, 1999

toplumun yaşantısı, düşünce yapısı ve kültürü neticesinde ortaya çıkmış eserlerdir ve o toplum hakkında bize en doğru bilgileri verecek olan da yine bunlardır.

Kültür ve medeniyet aktarımında önemli bir yeri olan unsurlardan birisi de sahip olduğumuz tarihi eserlerimiz ve bunların korunup yaşatılması için kurulan vakıflarımızdır. Bu eserler, yapıldıkları dönem hakkında bize önemli fikirler verdikleri gibi milli ve manevi varlığımızı, benliğimizi ortaya koyacak unsurları da taşımaktadırlar. Günümüzde birçok tarihi yapımız koruma altına alınmaya çalışılmaktadır. Devlet eliyle yapılan bu korumaların yanı sıra vakıflar aracılığıyla da bu eserlerle sahip çıkılıp korunmaya ve yaşatılmaya çalışılmaktadır. Halen kullanılabilir durumda olan tarihi büyük yapıların bazıları da yine vakıflar eliyle yaşatılmaya devam etmektedir.

Vakıflar, bir toplumun özünde bulunan yardımlaşma duygusunun, misafirperverliğin, yoksula, kimsesize ve muhtaca yardımın önemini ortaya çıkardığı oluşumlardır. Yurdumuzda da yüzyıllardan beri varlığını koruyan birçok vakıf bulunmaktadır. Bu vakıflar yurdumuzun, insanımızın, kültür ve medeniyetimizin gurur kaynağı olan kurumlardır. Aynı zamanda bu kurumlar, sosyal olarak da toplumun birçok yükünü yüklenmektedir. Dolayısıyla tarihi eserlerimize ve bu eserleri koruyup yaşatmaya çalışan vakıflarımıza sahip çıkmak çok önemlidir.

Yazarımız bu eserle, kültürel varlıklarımıza sahip çıkmanın önemini ve gerekliliğini göstermeye çalışmıştır. Netice olarak ortaya gayet açık, anlaşılır, hemen her yerde karşımıza çıkabilecek olayları bu eserle ortaya koymuştur.

Eser üç perdeden oluşan bir tiyatro eseridir. Vakıf Bölge Müdürü olan yazarımız, aslında eserde kendisini yansıtmış, gerçek hayatla kahramanı özdeşleştirmiştir. İşletilmekte olan bir vakıf binasının korunması için çaba göstermektedir. Konuşma metinlerinde vakıfları korumanın önemi ve gerekliliği, kültürümüzde yer alan tarihi yapı ve vakıfların mallarına değer verme düşüncesi, bazı insanların bu vakıf mallarını kötüye ya da kendi menfaatine kullanmasının engellenmeye çalışılması gayet açık ve anlaşılır ifadelerle verilmiştir. Bu eserin yazılmasının gayelerinden birisi de vakıfların korunması için çıkarılan yasaları halka en iyi şekilde anlatmaya çalışmaktır. Burada devletin de bu tarihi yapılar ve vakıflara sahip çıkmaya çalıştığını da görmekteyiz. Yazarımız da bu eser aracılığıyla hem ilgili yasayı en iyi ve açık şekilde halka anlatmış hem de kültürümüzde bu konuyla ilgili var olan

düşünceleri ustalıkla ortaya koyarak kültür aktarımına da büyük bir katkı sağlamıştır. Konuşma metinlerindeki ifadeler açık ve net olmakla birlikte eserdeki diğer kişiler de halk arasından, esnaf, memur gibi kişilerdir. Bu yönüyle halkın her kesiminden okuyucuların rahatça okuyup anlayacağı bir eserdir.

Eserde başkahraman, vatandaşa yardımcı olabilmek için elinden geleni yapmaya çalışan, ancak bu arada da vakıfları ve vakıf mallarını korumak için uğraşan bir Vakıf Bölge Müdürüdür. Karşısında ise vakıfları kullanan, kullandığı vakıf malından daha çok ekonomik kazanım elde etmek için vakıf malını kötüye kullanmaktan çekinmeyen, vakıf malının ve vakıf kültürünün ne olduğunu bilmeyen birtakım esnaf kesimi ve kuralları, yasaları hiçe sayan, kendini devletten ve millettten üstün gören kabadayı tipler vardır. Kahramanımız bölge müdürü, bir taraftan kanunları, yasaları uygulamaya, bir taraftan kültürünü insanlara aşılama çalışmakta, bir taraftan da kötü niyetli ve yasal olmayan kişilerle uğraşmakta ve vakıflar üzerinden elde edilen haksız kazançları engellemeye çalışmaktadır. Aşağıdaki alıntılardan konu daha iyi anlaşılacaktır.

“Bölge Müdürü: Nedir sizin derdiniz? Bedava oturmaya devam mı?”

“B. M: Rayice göre yıllardır ucuza oturduğunuzun farkı istenmiyor, sadece bundan böyle piyasayla aynı kirayı ödeyeceksiniz...”

“B. M: Vakıf malı batan gemininkilerden değil...”

“B. M: Vakıf hakkında hassas olmayan onmaz. Kul hakkı kâresidir çünkü. Vakıf hakkında ecdadın, yetimin, yoksulun payı var. Siz onu yedikçe bereketiniz olmaz.”

“B. M: Vakfın tarlasından bile geçseniz ceketinizi silkelemelisiniz; ola ki tozu sinmiştir derecesine, vakıf mallarına hassasiyet göstermelisiniz ki bereket bulasınız.”

“B. M: Her kuruşu değerlendirilecek... Hem ülke çapında bir uygulama. Bu beleşçiliğe bir “dur” denmesi gerekiyordu... Bakın bölgemizdeki aylık sekiz milyarlık kira gelirini elli milyona çıkarmakla daha çok cami, türbe, abide eser onaracak; daha çok yetime yurtlarımızda tahsil imkanı sağlanacak, daha çok muhtaca vakıf maaşı bağlanacak ve daha çok yoksula, sokak çocuğuna, özürlüye her gün sıcak aş verebileceğiz.”

“Kiracı: Efendim mahkemeye kadar yeni bedeli ödeyecek halim yoktur. Çoğu kez siftahsız öğleyi buluyoruz.”

“B. M: Emlaktaki arkadaşlar pek öyle demiyorlar... Hem siz bizim görüşümüzü almadan dükkâna asma kat ilave etmişsiniz.”

“B. M: (Tehdite karşı)... Allah’ın verdiği canı ancak yine o alır. Geleceği olanın göreceği de olur... Senden korkan yok. Elinden geleni ardına koyma!..”

“B. M: ... Siz kendinizi de üzmemeyin, siz haklısınız ve mutlaka hakkınız kadarı düzeltilecektir...”

Tabi ki bu arada kahramanımız kendisinin üstlerine hesap vermek ve gazetecilere de durumu açıklamak zorundadır:

“Vali: Nasıl, yeni yasa kiralari rayice yaklaştırdı mı?”

“B. M: doğrudur efendim, yüzde üç yüzük bir artışımız oldu.”

“Vali: İyi bu artışlardan sonra tarihi eserlerimizi onarabiliriz artık.”

“ B. M: ... Bu yıl epeyce abideyi onarmayı planlıyoruz.”

“Gazeteci: Müdür Bey onarımdan söz ettiğiniz eserlerin sayısı kaçtır ve bunların kaçını kendi ilimizdedir?”

“B. M: toplam elli dokuz abide eserin onarımı planlanmış durumdadır. Sayın Bakanımızla, genel müdürümüzün bölge ziyaretlerinde de gezdirmişti dik yararı dokunmuş olmalı ki pilot bölge olarak tekliflerimizin tamamı programda yer almış durumdadır. ...”

“Gazeteci: Toplam kaç gayr-i menkulünüz var? Bir hayli olsa gerek. Nereye adım atsak karşımıza Vakıf çıkıyor da...”

“ Gazeteci: Sadece yapıların koruması için miymiş bu vakıflar?”

“B. M: Bunların yanı sıra pek çok alanda hizmet vakıfları kurulu idi. Yetim çocukları bayramlarda sevindirme vakıflarından tutun da, genç kızlara çeyiz yapma, yaşlı ve kimsesizleri koruma, dullara barınma evleri gibi pek çok sosyal amaçlı vakfa varıncaya dek pek çok değişik amaçları varmış. Güvercinlere bile sebiller yapılarak susuz kalmamaları sağlanmış. Köşe başlarına konulan dilek taşlarının üst tarafındaki oyuklara gelen geçen elini daldırır hangi yoksulun ihtiyacı kadarını aldığı, hangi bayın fazlası kadarını koyduğu bilinmezmiş. Ayrıca bu vakıflarla hamamlar, kervansaraylar, yollar, çeşmeler ve daha pek çok hizmet yapıları gerçekleştirilmiş. Fatih’in vakfiyesinde, tükürük üzerine mikrop kırıcı dökücüler ile yoksullara şifa, derman götüren sağlıkçılar görevlendirilmiş. Yollar üzerine ıssız hanlar kurulmuş, günlerle atlı-yaya yol alan insanlar buralarda barınıp, parası olan bir sonra gelene hizmet verebilsin diye cömertlik yapar, olmayana niye para vermedin denilmezmiş. İşte bunlar eski vakıflar...”

“Vali: geçen bir haber okudum. Bu sefertası meselesi hoşuma gitti, iyi olmuş Müdür Bey.”

“B. M: Sağ olun Sayın Valim, imaretimizden yemek alanlara içim sızlıyordu. Kimi eski kaplarla, kimi de naylon poşetlerle sıcak yemek alıyorlardı. Bir hayırsevere rica ettim. Hepsine birer sefer taşı hediye etti.”

“Vali: ... Şu, sokak çocuklarına yemek vermeye başlamanız da yerinde bir karar...”

Bahsettiğimiz gibi kahramanımız bunca sorunun arasında kabadayı tiplerle de baş etmeye çalışmaktadır:

“Külhan Beyi: Müdür Bey, birazdan ihale var **annadın mı**, ondan önce annadın mı, bu hususu yalnız görüşmemiz gerek annadın mı?”

“B. M: Olur görüşürüz fakat sırada insanlar.”

“Külhan Beyi: Valla ben sıramı beklerin annadın mı, amma çıkmadan mutlaka görüşeceğiz annadın mı, siz elbette ihaleye gireceksiniz, değil mi?”

“B. M: Elbet bulunacağım”

“Külhan Beyi: O zaman arkadaşlar müsaade etsinler annadın mı?”

“B. M: Niye yalnızmış, bizim her şeyimiz açık, hatta ihalelerimiz bile basın önünde yapılır. Sıranız gelince burada söylersiniz.”

“Külhan Beyi: Yo yoo, annadın mı biz gelmeden ihale mihale olmaz annadın mı?...”

“B. M: ... Hadi sen de git katıl ihaleye, görüşmeme zaman yok, ya şimdi söylersin ya da sonra anlatırsın.”

“Külhan Beyi: Ben yalnız görüşeceğim, annadın mı? Boşa mı bekledik?”

“Külhan Beyi: Ben **anamam** annadın mı, yaptırtmam o ihaleyi annadın mı? Adamlarım şimdi yerlerini almışlardır annadın mı?”

“Külhan Beyi: Ben müdürle yalnız görüşeceğim annadın mı?”

“Külhan Beyi: Müdür bu işi biz alacağız annadın mı?”

“B. M: İyi, arttırmayı kazanın, alın.”

“Külhan Beyi: Olmaz annadın mı, bizim verdiğimiz rakamla bizde kalacak annadın mı?”

“B. M: Öyle şey mi olurmuş, kim arttırırsa onda kalır.”

“Külhan Beyi: Bizde kalacak annadın mı?”

“Külhan Beyi: ... Biz diğerlerini yıldırık bile annadın mı? Kimse giremez ihaleye anadın mı? Biz girsek ötekiler çekilir annadın mı? Ya da hiç yükseltmezler annadın mı?”

“B. M: böyle ihale olmaz, siz giremezsiniz asıl.”

“Külhan Beyi: Olur olur, annadın mı, bal gibi olur işte annadın mı?”

“B. M: Efruz Bey, Dilaş firmasını ihaleye sokmayın diğer firmalara tehditlerini tespit ettim...”

“Külhan Beyi: Müdürüm, etme annadın mı? Görürüz sizi de annadın mı?”

“B. M: Bana bak ukala herif, bugüne dek rızkımıza zerre kadar haram karıştırmadık. **Yanlış yere çadır açtın** sen. Odayı terk et çabuk...”

“Külhan Beyi: Biz karıştırırız annadın mı? Herkesin bir fiyatı vardır annadın mı?”

“B.M: Terbiyesizlik etme, seni içeri attırırım.”

“Külhan Beyi: Yaşatmam seni!..”

“B. M: Biz **yetim hakkı vekilleri** de tedbirliyiz bilirsin.”

“B. M: Evet evet, gelip bu serseriye alsınlar.”

“Külhan Beyi: Müdür ağzını topla annadın mı?”

“Külhan Beyi: Yaşatmayız dedik annadın mı?”

“B. M: Elinden geleni ardına koyma...”

Eserdeki diğer kişiler arasında geçen konuşmalardan bazıları da bize verilmek istenen fikri ortaya koymaktadır:

“Fatma Hanım: ... Kul hakkı yetim hakkıdır bu. Ki ödenmeyen, ödenemeyen hakların kâresidir bu... Bana niye beddua ediyorsun. Asıl vakfin hakkını vermeyene ters teper!.. Alınan paranın her kuruşu yetime, yoksula gidiyor bilirsin. Ödeyin rayic bedeli, hanı da onartalım...”

“Fatma Hanım: İyi öyleyse Ali Dayı, sürünmeye devam et. Devlet icrayla da alır hakkını. Hem bu hak vakıf hakkıdır, yetim hakkıdır. Allah, adamı ondurmaz. Sonra pişman olursun.”

“Ali Dayı (Kıracı): Ne diyorsun Fatma Hanım, zaten sinek avlıyoruz burada.”

“Fatma Hanım: Hiç nedenini araştırdın mı peki?”

“Ali Dayı: Yoo, neden ola ki?”

“Fatma Hanım: Bilemem ben onu, sen düşün. Bak komşun aynı işle kazanıyor, vakfın hakkını da bir tamam ödüyor. Sen iyice bir düşün hele!...”

Bölge Müdürünün halka arasında gezip vakıf mallarının denetimini yaptığı bir zamanda vakıf malının korunmasına karşı duran bir kiracıyla ilgilenirken (Ali Dayı), yanlarına bir dilenci gelir. Bölge müdürüyle dilenci arasında geçen konuşmalar halka verilmeye çalışılan mesajın özeti gibidir:

“B. M: Kimin kimsen yok mu senin, neden topluyorsun?”

“Dilenci: ... Olmaz mı vardı. Her şeyimiz de vardı. Şimdi bir yatalak dedeyle üç yetim sabimiz kaldı.”

“B. M: bir geliriniz var mı?”

“Dilenci: Yok be oğlum, olsa toplar mıyım?... *Vakıf malı mı yedik nedir*, bilemedik bu hallere düşüşümüzü...”

“B. M: ... Anadolu’da bayağı yaygın bir sözdür. Vakıf malından herkes uzak durmaya özen gösterir.”

“B. M: Bakın Anadolu’nun bağrında gerdanlıklar misali sıralanan bunca abide yapı, han, hamam, kervansaray, köprü, çeşme, aşevi, şifahane ve daha birçok eser bu veren ellerin hiçbir karşılık beklemezsizin, özümüzdeki yardımlaşma erdemiyle verdiklerimizle meydana gelmiştir. Yoksulu, yetimi, sakatı, muhtaç hayvanları, susuz güvercinleri bile düşünen ecdadım, 1048’lerden beri yaşatılan bu müesseselerin bugünkü vekilleriyiz biz. Hayırlı hizmetlere vesile olmak dileğimizle bir süre için nöbetteyiz biz...”

“B. M: ... Bak bu kartı al, yarın bu adreste seni bekliyorum...”

“B. M: ... Yarın gelirken muhtardan bir fakirlik il-muhaberi de getirebilir misin?”

“Dilenci: Elbet getiririm.”

“B. M: Gel beni bul, bundan sonra toplamayacaksın. Tüm aile fertleriniz için her gün sıcak yemek ve ekmeğimizi bizim vakıf imaretimizden alacaksın. Yarın sana bir büyük sefer tası da veririz. Ekmek yemek derdiniz bitecek. Giyim-kuşam sair masraflarınız için de vakıf maaşı bağlatacağız.”

“Ali Dayı: Müdürüm yorma kendini ne olur, ben gerçeği gördüm şükür. Yarın sözleşmeye geleceğim ve kuruşuna dek vakfın hakkını bir tamam ödeyeceğim...”

Bu arada aynı zamanda halk şairi olan yazarımızın vakıflarla ilgili bir şiirini de yazmadan geçmeyelim.

BURSA VAKFIYELERİ*

“Ey padişahlar şehri
Kubbeler şehri Bursa
Yeridir karşısında
Tarih el-pençe dursa”

Denen ecdad beldesi
Yeşil rengin simgesi
Her bucağı, köşesi
Bir vakıf abidesi

Minareler, serviler
Billurdan avizeler
Asırlar derip güller
Gönüllere sindiler

Osman Gazi, Orhan’ı
Yeşil, Emir Sultan’ı
Tanpınar’ca duymalı
Bursa’daki zamanı.

Mermer şadırvanlara,
Şakırdayan sulara,
Uludağla doymalı,
İçme kaplıcalara...

---

* a.g.e s.67-68

Yıldırım Çelebiler,
Murad Ulu Camiler,
Perde perde inmişler
Hacivat, Karagözler

Orda bir han hamamdır
Burda kervansaraydır
Vakfiyeler yoksula
Sahip bunca zamandır

Sanman ki bu vakıflar
Pay mal ganimetlerdir
İnanın asıl onlar
Büyük emanetlerdir

Onlarla onarılır
Anıtlar, abideler
Yurtlarımızda kalır
Yüzlerce öğrenciler

Aç, yoksul, kimsesize
Sıcak imaret aşısı
Muhtaç fakirimize
Bağlı vakıf maaşı...

Gerdanlıklar misali
Anadolu boynunda
Birer vefa timsali
Ücra ıssız hanlarda

Yolcuyu düşkünleri
Dilek taş köşeleri

Kim ala verenleri
Üstlenmiş vakfiyeler

Genç kız çeyiz evleri
Bayramda yetimleri
Susuz güvercinleri
Düşünmüş vakfiyeler

Şimdi sahip çıkılsın
Bu vakıf eserlere
Kimse muhtaç olmasın
Muannet yâd ellere...

Şimdi de Özgen KESKİN' in bir başka ödüllü tiyatro eseri olan **KİMLİĞİMİ ARIYORUM** adlı eserini tanıtarak konumuza devam edelim.

2. KİMLİĞİMİ ARIYORUM*

Özgen KESKİN' in üç perdelik bir tiyatro eseri olan “**KİMLİĞİMİ ARIYORUM**”, Yeşilay'ın açtığı tiyatro yarışmasında “Yılın en iyi tiyatro eseri” ödülüne layık görülmüştür. Eserde, kişiliğini ve şahsi özelliklerini kaybetmiş genç bir üniversite öğrencisinin hazin hikâyesi anlatılmaktadır. Hikâye acıklı olsa da asıl anlatılmak istenen, genç kahramanımız üzerinden gençliğin nasıl hayata ve çıkmaza sürüklendiğidir. Günümüzde Avrupa da dâhil olmak üzere dünya ülkelerinde büyük oranlarda gençlik problemleri yaşanmaktadır. Yıllardır aralarına girmeye çalıştığımız Avrupa ülkelerinde yaşanan en büyük sıkıntılardan birisi de gençliğin nasıl bir hayata sürüklenmeye başladığı meselesidir. Gençlerin yaşadığı ya da yaşamak istediği hayat karşısında büyük ülkeler bile çaresiz kalabilmektedir. Sınırsız bir özgürlük anlayışının ortaya çıkardığı düşünce ve yaşama biçimi, ekonomik sebepler, ahlaki çöküntü, kimlik kaybı gibi birçok sebepten dolayı gençlik sonu pek de aydınlık olmayan bir mecraya sürüklenmektedir.

---

* KESKİN Özgen, Kimliğimi Arıyorum, Yeşilay Yay. Ankara, 1992

Türk gençliği de maalesef sınırsız, özgür yaşama düşüncesi ve nefis yenilgisine çoğu zaman karşı koyamamaktadır. Osmanlı'nın son dönemlerinde başlayan ve hala devam eden yabancı kültürlerle (özellikle Avrupa kültürüne) özentisi, toplumumuzda birçok milli ve manevi değeri yok etmekte ve çoğu kez "kuşak çatışması" olarak adlandırdığımız biçimde karşımıza çıkmaktadır. Avrupa artık gençliğinin bu sorunlarına çözüm arayışına girmişken bizim ülkemizde bu ahlaki çöküşe, gençliğin sürüklendiği yanlış yollara dur demek için atılan adımlar bile tepki çeker hale gelmiştir.

Gençliğin bu olumsuz gidişatını durdurmak için kullanılacak en etkili yollardan birisi eğitim – öğretim, bunun yanında bu konularda etkili olabilecek çeşitli sanat ve edebiyat eserleridir. Bu tiyatro eseri de bu amaçla ortaya konulmuş, gençliğin ahlaki ve fikrî olarak yanlışlara sapmasını engellemek, saptığı yanlış yollardan dönmesini sağlamak ve onlara ders vermek için yazılmıştır.

Yazarımız bu eseri yazmakla sadece bir sanat eseri ortaya koyma gayesi taşımadığını, içinde yaşadığı halkını, gençlerini bilinçlendirmeye çalıştığını göstermiştir. Eserin hikâyesi, kahramanlar arasında geçen konuşmalar ve olaylar, dilin kullanım şekli yazarımızın belli bir kesime değil tamamıyla halka ulaşmaya çalıştığını göstermektedir.

Eserinde aslında halkın kendisi olan karakterleri kullanan yazarımız, kahramanların sadece dilini değil, giyim – kuşamını da buna göre belirlemiştir. Kılık – kıyafet ve kullanılan dil birbirini tamamlamaktadır.

“Ayşe: Fatma Nine'nin gelini, şalvar – cepken giysili... pardesülü – eşarplı ...”*

“Fatma Nine: **Gelin kızım yemeği ocağa süreydin, ısınadursun...**”

“ Ayşe: **Değişme de ne ki ana?** Anlamadım, anlayamadım...”

Örneklerde de görüldüğü gibi konuşma dili ve giyim – kuşam olduğu gibi aktarılmıştır. Yaşlı ninenin gelinine, gelinin de kaynanasına karşı hitabı ve davranışları, konuşma biçimleri hemen herkesin anlayıp gözünde canlandırabileceği ve halk arasında yaşanan haliyle verilmiştir. Genç neslin büyüklerine karşı davranışları, büyüklerin küçüklerden beklediklerinin tam tersini görmeleri halkın büyük bir kesiminde var olan problemlerdir. Bu beklenti ve davranış durumları eserde çok açık, etkileyici ve anlaşılabilir bir şekilde ortaya konulmuştur.

---

* a.g.e s.10

“Ali: Artık çocuk bellemeyin bizi. Ne yapacağımızı sizlerden sormayacak kadar büyüdük herhalde.”

“Ali: (Annesine ve ninesine) ... Sizin yolladığınız para sigara parası bile değil, çerez olmaz be. O yolladığınıza para mı diyorsunuz...”

“Ali: ... Hepiniz o tutucu, geri kafanızı açsaydınız şimdi sefilleri oynamıyor olacaktınız...”

“Fatma Nine: ... Karşımızda bacak bacak üstüne atmayan Ali, şimdi sarhoş gelip yüzümüze sigara üflüyor...”

“Ali: ...Yeter be... Hepiniz o küçücük kafalarınızla **feylesof** kesildiniz başıma...”

Kahramanımızın yeni hayat tarzı ve şartları da eserde çok gerçekçi ifadelerle verilmektedir. Ali ve arkadaşlarının alkol, uyuşturucu, kumar gibi kötü alışkanlıkları ve neticeleri gençliğimizin bir bölümünün içinde bulunduğu durumdan farklı değildir. Kötü alışkanlıklar ve arkadaşların sonunun da iyi olmayacağı düşüncesi açıkça hissettirilmektedir.

“Emine: Korktuğum babaanne korktuğum. Uyuşturucu bu eroin eroin...”

“Emine: Yeşilay konferansında tanıtmışlardı anne eroin bu...”

“Ayşe: Eyvahlar olsun Ali’ m de gitti, Ali’ m de gitti...”

“Taner: Evet beyler işte yıllanmış bir şişe...”

“Fuat: Oh oh oh harika”

“Fuat: Hadi beyler çabuk tarafından bir iki el daha çevirelim.”

“Ali: Ben zaten fakültenin yolunu unuttum.”

“Taner: Boş ver be oğlum, okuyup da hattat mı olacan. Hadi kar şu kâğıtları.”

“Fuat: Otur be Şevki neşemizi kaçırma. Birazdan kızlar gelir zaten. Ben de kalkarım sen de...”

“Taner: ...Ali mal var değil mi?”

“Ali: Yok.”

“Taner: İşte işte bu ne bu?”

“Ali: Bırak yoksa bozuşuruz.”

“Şevki: Bırak Ali bırak. Bizimki iş değil, git gide batağa gideriz. Anamız babamız bizi tahsilde biliyor; biz ne işlerdeyiz.”

“Ali: Benim tahsil işim bitti. İki haftadır uğradığım yok fakülteye.”

“Şevki: Bu evden çıkalım. Onlar zengin çocuğu biz ayak uyduramadık bunlara.”

“Ali: ...Sen çık uzak bir semtte bir ev tut; kurtar kendini. Sen daha temizsin.”

“Şevki: O annen miydi? ...Utanılacak onlar mı biz mi? Anamıza bile yabancılaştık, hor görür olduk.”

Kahramanımız tüm bu olumsuz hayat tarzının yanında artık ailesine de yabancılaşmış, kendisini ziyarete gelen annesi ve ninesini tanımazlıktan gelecek, onlardan utanacak kadar özünü kaybetmiştir.

“Şevki: Ali müjde, mektup...”*

“Ali: Almanya mı?”

“Şevki: Memleketten.”

“Ali: Boş ver, atıver gitsin.”

“Şevki: Okumayacak mısın?”

“Ali: Nesini okuyayım... Hep aynı teraneden çalan birinden, boş ver dedik oğlum keyfine bak”

“Fatma Nine: Ali, Ali’ m bizi buyur etmeyecen mi?”

“Ali: Neye buyur edecekmişim sizi, kimi aradınız?”

“Ayşe: Kimi olacak oğlum, seni tabii, merak ettik, kalkıp geldik.”

“Ali: Beni biriyle karıştırıyorsunuz. Ben sizi tanımıyorum.”

“Taner: Ali senin ailen Almanya’ da değil miydi?”

“Ali: Öyle tabii. Bu kadınlar beni biriyle karıştırıyorlar.”

“Ayşe: Ali bu kadar değişemezsin. Tanımazlıktan gelmeyi bırak. Bizim utanacak nemiz var; kendine gel. Şaka ediyorsun herhal.”

“Ali: Ne şakası be kadın. Çabuk çıkın buradan. Sizi tanımıyorum dedim. Bunaksınız siz.”

Eserin sonuna doğru verilmek istenen mesaj trajik bir sonla anlatılır. Özendiği hayatın neticesinde alkol ve uyuşturucu batağına düşen ve kendi kişiliğinden, kimliğinden uzaklaşıp bambaşka bir insan suretine bürünen Ali’nin vücudu artık bu hayata dayanamamaktadır. Ali çok kötü bir hastalığa yakalanmıştır ve hastanede ölümü beklemektedir. Kendisini kurtarmaya çalışan ailesine bile sırtını dönen Ali için artık

---

* a.g.e s.25 ve devamı

kaçınılmaz sonun vakti gelmiştir. Şimdi yanında ne ailesi ne arkadaşları ne de o kapılıp gittiği yeni hayatın güzellikleri vardır. Ali artık yalnızdır. Kendi kendine düşünür ve yaptığı yanlışların farkına varır fakat çok geçtir. Her şey için çok geç...

“Ali: Ben AIDS olmuşum.”

“Ali: Çaresiz bu bilirsin. Sonu ölüm.”

“Ali: Tedavim mümkün mü sanırsınız?”

“Emine: Allah’tan umut kesilmez. Öyle bil... Öyle inan...”

“Ali: Arkadaşlara git. Evi biliyorsun, onlar verirler.”

“Emine: Sen onlara hala arkadaş mı diyorsun?”

Kahramanımız için çıkar yol kalmamıştır. Ölüm döşeginde bile çaresizlikten, acılarını dindirebilmek için o musibeti istemek zorunda kalmıştır. Gittikçe krizler artmaya başlar, artık sona doğru gelinmiştir. Ali, yanlarına gitmek bile istemediği, evinin kapısının önünde hor görüp, beğenmeyip evine bile almadığı, arkadaşlarına göstermekten utandığı ailesinin gözleri önünde adeta eriyip gitmektedir.

“Doktor: Bir şey yok kızım, uyuşturucu krizi geçiriyor...”

“Hemşire: Zavallı kadınlar da perişan oldular.”

“Doktor: Kızım yanisi o ki gerçeği acı...”

“Doktor: Baştan düşünmeliydi, artık çok geç.”

“Ayşe: Ah doktor beyim, bilseniz ne umutlarımız vardı. Ali’m doktor olacaktı, sizin gibi. Tıpta talebedir. Kasabanın en efendi, en başarılı delikanlısıydı. Sonra nasıl düştü bilemem. Bir Almanya, bir uyuşturucu, bir rezalet batağı ki sormayın.”

“Ali: işte yapayalnızız. Ebedi yolculuk öncesi, sessizlik, ne çok kulak tırmalayıcı. Ne korkunç.”

“Ali: ... Ben görmüyor muyum gözlerindeki karamsarlığı. Teselliye geçin, boşverin. Ben hepinizden özür diliyorum. Ne olur çıkın..bitişimi seyrinize dayanamıyorum!...”

“Ali: Beni bana getirin. Nerdeyim ben... Kimliğimi arıyorum ben. Beni bana getirin ne olur, ne olur? Nereye kayboldunuz hepiniz? Susmayın. Odada mısınız? Ne olur susmayın, susmayın... Kimliğimi diyorum kimliğimi, kaybettim onu. Sizleri de... İşte yapayalnızım. Ebedi yolculuğun başında, yapa-yalnız. Kimseler kalmadı. Yalnızım işte yapayalnız...”

“Ali: İşte yapayalnızım diyorum. Bana beni kim getirecek şimdi? Kimse değil mi, yalnızım değil mi?... Bir Allah, bir de ben... Ey Allah’ım affet beni... Sana da yüzüm yok ya... Sen büyüksün, sen bağışlayıcısın...”

Artık Ali’den ses gelmez olur. Beklenen son gelmiştir.

Yazarımız bu trajik sonla halka, gençlere iletmek istediği düşüncelerin, vermek istediği mesajların etkisini zirveye çıkarmıştır. Birçok ülkede ve maalesef bizim toplumumuzda da buna benzer birçok olayı duymakta ya da yaşamaktayız. Belki de bu eseri okuyan, tiyatro olarak seyreden ya da okuyacak olan birçok insan aynı olayın bir benzerinin kendi başına da geldiğini fark edecek, başka gençlerin bu bataklıklara düşmesini engellemek için bu eseri elden ele dolaştırıp okutacak, oynadığı tiyatro sahnelerinden çocuklarını geri bırakmayacaktır. Belki bu şekilde, bu eserin yardımıyla gençliğin kötü gidişatına bir “dur” demeye yardımcı olunacaktır düşüncesiyle bu eser hakkındaki görüşümüzü tamamlıyoruz.

Şimdi de tarihin karanlık bir yönünü aydınlatmaya çalıştığı (Cem Sultan ile II. Bayezid çekişmesini konu alan) “**SELÇUK HATUN**” adlı tiyatro eserini inceleyelim:

3. SELÇUK HATUN*

Özgen KESKİN’in “**SELÇUK HATUN**” adlı üç perdelik tiyatro eseri, Osmanlı tarihine son derece üzücü bir olay olarak, tarih kitaplarında “ Cem Sultan Olayı “ olarak anılan II. Bayezid ile kardeşi Cem’in taht kavgasını konu alır. Yazar, tarihin karanlıkta kalmış noktalarını aydınlığa kavuşturmak adına birçok eser ortaya koymuştur. Bu tiyatro eseri de onlardan birisidir. Eserde, her iki kardeşin de büyük halası olan, Osmanlı tarihinde ilk kadın elçi olarak anılan Selçuk Hatun’un, Cem Sultan ve Bayezid arasındaki kavgayı bitirme çabalarını anlatır. Yazar eserde, bu eserinde de konuşma metinlerini halk ağzıyla vermeye çalışmıştır. Aşağıda vereceğimiz konuşma metinlerinde hem bu örnekleri göreceğiz hem de tarihin bir sayfasına başka bir açıdan bakma fırsatı yakalamış olacağız:

“**HATİCE HATUN:** Duydun Şehnaz!..Bizim de toyumuz ola. Var seslen yaşitlarına da konağı şenlendirin gayri.”

“**ŞEHNAZ HATUN:** Huu kızlar hu... Varın gelin konağa... Kızlar... Gelinde Cem Sultan’ımızın padişahlığını kutlayak... Huu.. Ne durursunuz gıız..”

---

* KESKİN Özgen, Selçuk Hatun, Ankara,1996

“**SELÇUK HATUN:** Sen sus gız!.. Konaklarda büyütüldün ki haddini bilesin.”

“**HATİCE HATUN:** Ana bağışla, bu hata mı bilemedik.”

“**SELÇUK HATUN:** Hadin gızlar, siz bizi yalnız bırakın bakayım... Bak a kızım, bu gün toy – düğün günü mü; bir felaket sonunun başlangıcı mı belli değil.”

“**HATİCE HATUN:** Cem Sultan burada Bayezid’in altı bin kişilik ordusunu yenip Bursa’yı aldı ya; İstanbul’a varıp hükümrân olur bildiğimizce.”

“**HASAN KALFA:** Selçuk Hatun, Cem Sultan’ımız konağa gelmeye destur ister.”

“**SELÇUK HATUN:** Estağfurullah, o padişahdır destur ne demek; hemen buyursun. Kızım odaya çeki düzen veresiz! Ayşe sen de Şehnaz’ı bul, ocağa kahveyi sürmeye hazır tutsun!”

“**SELÇUK HATUN:** Yok gızım, yemeğe bizde kalmaz. O yemeğini askeri arasında yer hep.”

“**HATİCE HATUN:** Ana, Mevlana İlyas’ı çağırırsak mı, o ulemâdır. Konuşukta bulunsa!...”

“**CEM SULTAN:** ... Ta Konya’lardan gelmişiz, hutbeler okutuşumuz, padişahlığımızı muştulamamız kutlanmaya mı?”

“**SELÇUK HATUN:** Hatice gızım, Şehnaz torunumuz o meşhur kahvesini sürsün ocağa da; Cem Sultan’ımız yanında kırk yıl hatırlı olalım.”

“**CEM SULTAN:** Hoş bulduk, sağolasın.. Şehnaz’dı he mi?..”

“**CEM SULTAN:** Hasan kalfa dışarıda beklemededir he mi Şehnaz?”

“**CEM SULTAN:** Kim bile ki burada olduğumuzu, tebdil-i kıyafetteyiz baksana.”

“**CEM SULTAN:** Düşman dediğin ağabeyimiz ola he mi?”

“**SELÇUK HATUN:** Öyle konuşma!.. Burada hâlâ Bizans dönmeleri var. İkinizi birbirinize düşürmek onların bayramı olur.”

“**CEM SULTAN:** Hala, ben derim ki, askeri toplayıp vakit geçirmeden İstanbul’a yürümeli ne dersin?...”

“**SELÇUK HATUN:** Bizim bildiğimiz İstanbul, Allah’ın Resûlü’nun methettiği kumandan Fatih Sultan Muhammed Han baban tarafından fethedilmiştir bir kez; senin ki ikinci mi olacak?”

“**CEM SULTAN:** anlamazlıktan gelme hala, taht birdir ve oradadır.”

“**SELÇUK HATUN:** Muradın kavgayla mı tahta geçmektir?”

“**CEM SULTAN:** Başka çare mi var?”

“**ASKER:** Bir adam yakalamışızdır hünkârım. Belinde hançeriyle sinsice bu odaya yanaşmadaydı.”

“**SELÇUK HATUN:** Ben demez miyim a Cem'im, bu günler ihtiyatlı oluna diye...”

“**DİMİTRİYOS:** Padişahımız, ta kendisi kulunuz ba... Süle o adamlara da bırakalar bizi ba... Bizim dostluğumuzu bilmezler bunlar ba...”

“**DİMİTRİYOS:** Ey padişahlar padişahı, ben senin en sadık kulunum ba, hem de İren'inin babası kulun ba; yoksa şüpke sana da geçmiştir ba?”

“**DİMİTRİYOS:** Beni hançerli görünce ba, şüphe ettiler ba. Lâkin ben de onlardan şüphe etmişim ba...”

“**SELÇUK HATUN:** Dost ha!.. Peh.. Amma ne demeli ki Orhan Gazi büyüğümüz başlattı ya!..”

“**CEM SULTAN:** Fakat böyle mühim bir müzakereye kimi memur etmeli?”

“**DİMİTRİYOS:** Selçuk Hatun'u kırabilir mi ba?... Onu hiç kırabilmez Bayezid. Sen onu razı et, gönder, yeter ba...”

“**SELÇUK HATUN:** Bak Cem Sultan, eşini – dostunu iyi seçesin... Bu dönme kayınpederin de olsa derim ki: Gavurdan dost, ayıdan post olmaz. Bilmez misin?..”

“**CEM SULTAN:** Kanunname-i Âli Osman'da şehzadeler bahsinde: “Vâris-i mülk-i Süleymanî oğlum Cem” diye bahsetmektedir.”

“**SELÇUK HATUN:** Öyleyse durum aleyhine diye mi savaşı Bursa'dan başlattın?”

“**CEM SULTAN:** Değil hala, ağabeyimin onca askeri ile Ayas Paşa'yı Bursa'ya yollamasıdır savaşı başlatan.”

“**SELÇUK HATUN:** Cem, bu söylediklerin gülünç, anla beni. Büyük bir imparatorluğun paylaşılmasına kim razı gelir ve bölündüğünde büyüklüğü kalır mı? Senin dediğinin gereği savaştır.”

“**CEM SULTAN:** Kardeş kavgasına ben senden daha fazla karşıyım. Benim yerime Bayezid'in ölmesini teklif edersem ondan neyimle daha iyi olurum ben. Selçuk Hatun, sen büyük halamızsın, her iki yeğenin de yaşamalarına imkân verecek kararı sen bulmalısın.”

“**GEDİK AHMET PAŞA:** Hünkârım, ne yalan söyleyeyim bu sözlerine kadar Cem’le senin aranda ikircikliydin. Buraya da devlet hizmetlerinden çekilmek kararıyla gelmiştim. Fakat görüyorum ki Bayezid’imiz şehzadelüğündekinden çok farklı ve de tam bir Osmanlı padişahı olmuştur. Şimdi gene emrinizde olurum.”

“**DİMİTRİYOS:** padişahım, ben Dimitriyos Sofyan kulunuzu unuttunuz ba?...”

“**II. BAYEZİD:** Kızın Afet İren’i Cem’e verip akçeleri sızdırdıktan sonra yitkisin ya, unuttuk...”

“**DİMİTRİYOS:** Kızımız Cem’deyse ba... Gönlümüz sendedir ba... Padişahlığa ba hiç Cem olabilir? Taht, sen devletlûma yaraşır ba...”

“**II. BAYEZİD:** Sizin gibilerin gönlü ikimizin de zayıflığından yana olur.”

“**II BAYEZİD:** Selçuk Hatun’un eşliğimden adım attığı şu an kutlu olsun. Dedemin hemşiresi, soyumuzun bilinci hoş gelmişler!...”

“**II. BAYEZİD:** Küçüğün büyüğe karşı durması hak mıdır hala? Cem hakkı çiğnemiş; bana silah çekmiştir. Gözetile mi, cezalandırılmalı mı?”

“**II. BAYEZİD:** Hatırın için onu affederim. Münasip bir yerde oturmak şartıyla maişetini sağlarım. Başka bir şey yapmak elimden gelmez ulu halam. Bu konunun düşünülecek tarafı da yoktur. Karındaşımızın düşündüğü tac-taht hatta canımız olsa düşünürdük, velâkin memleketimizin yarısı oldukta hiç düşünmeyiz.”

“**DİMİTRİYOS:** Bu mektubu ona verip ba... Hünkârımız Cem Sultan’a da vercektim izahat ba...”

“**ASTİNOĞLU YAKUP BEY:** Bağışla hünkârım amma, bu adam kızını size verdi diye, bedel olarak devletimizi parçalamada her türlü düzenbazlığı kendisine hak görür. Siz hala göremez misiniz?”

“**CEM SULTAN:** Meraklanma halam, biz biliriz her yaptığını da sonunu beklerdik, vakit tamamdır. Yakup Bey bu adamı gözaltında tutasız! Al teslim et muhafızlara, gözüm görmesin!...”

“**CEM SULTAN:** Bey, bey... Biz sınıadığımız adamımızı bir dahi sınamayız. Geç otur şöyle.”

“**CEM SULTAN:** Neden? Neden babam hayattayken bu düğümü çözmedi? İradesini bilseydim seve seve öldürdüm.”

“**AHMET ÇELEBİ:** İlahi Selçuk Hatun, yol boyu vasiyet dedin başka bir şey demedin...”

“**SELÇUK HATUN:** Belli... Kesin kanaatimdir. Gönlümüzü Cem'den yana tuttuysak da görünen o ki, padişahlığı Bayezid'in haklayacak vasıfta olmasıdır.”

“**SELÇUK HATUN:** İşte korktuğumuz başımıza gelmede... Cem sabahı dahi bekleyememiştir. Bu cenk havaları, bu isyan bayrakları onun belirsiz bir sonunun başlangıcına benzer...”*

Şimdi ise yine tarihi bir devri aydınlatmaya çalıştığı tiyatro eseri olan **KUTLU YÜREKLER** adlı eseri ele alalım:

4. KUTLU YÜREKLER

Bu eser, yazar Özgen KESKİN' in Milli Eğitim Bakanlığı yayınları arasından çıkan, tarihi içerikli üç perdelik bir tiyatro eseridir. Eserde, Kıbrıs Barış Harekâtı dönemlerinde, Rum çetelerinin Türklere yaptığı zulümler, eziyetler, çektiği acılar konu edilmektedir. Rumlar aynı zamanda Rumlara da benzer eziyetleri yapmaktadırlar. Kıbrıs'ı tümüyle ele geçirmek isteyen Yunanistan, bölgeye bir sorumlu atamıştır ve bu kişi ortalığı, özellikle Türk köylerini yakıp yıkmakta, Türkleri sudan sebeplerle toplayıp esir almaktadır. Adadaki Türkler de, atalarından kendilerine geçen toprakları bırakmamak amacıyla kendince bir şeyler yapmakta, toplanıp meşveret etmekte, içinde buldukları hale bir çare aramaktadırlar. Bu kadar sıkıntılı dönemlerden sonra, en çok yardım bekledikleri Türkiye, adaya bir askeri harekât yapar. Adadaki savaşı sonlandırır. Yukarıda da söz ettiğimiz gibi, eser tarihi bir olay esnasında cereyan eden olaylardan bir kısmını ele almaktadır. Kahramanların gerçek olup olmadığını bilmiyoruz, fakat eserde yaşanan olaylar, yakın tarihimizde karşımıza çokça çıkan olaylardandır. Biz bu bölümde, eserden bazı alıntılar yaparak hem eseri hem de eserin arka planında verilmiş istenen düşünce sunmaya çalışacağız:

* KESKİN Özgen, Kutlu Yürekler, MEB Yayınları, Ankara, 1987

“**AYŞE NİNE:** Gelin kızım, çorbayı ocağa süreydin, ısınadursun, neredeyse gelirler şimdi.”

“**TÜLAY:** Çorba hazır da ana, n,ye geciktir ki bu kadar? Bu saate kaldıkları hiç olmazdı, içimde kötü şeyler olacakmış gibi bir his var. Güya bu gün erkence gelecekti oğlun. Erkence gelip, Muratağa'ya, babamlara el öpmeye götürecekti. İlk yıllar tez tez gidip görürdüm anamı babamı, şimdilerde gitmek ne zorlaştı. İki adımlık

---

* a.g.e s. 55

köyler arasında gidip gelinemez. Hristo çetesi, şu son günler gözükmezken ortalarda; gidip gelseydik ne iyi olurdu. Köyüm şimdi sanki uzaklaştı. Bir uzaklaştı ki aylardır haber alamaz olduk. Hasret yüreğimde bir korladı ki anam... Köyüm Muratağa aha şuracıkta. Bakınca görürüm dumanlarını... Yakıncacık amma öyle uzak ki artık... Bir selam bile gelse gitmişçe olacağım. Ya haber yoktur neden beri.”

“**AYŞE NİNE:** Ağzın hayıra gelinim. Gelirler, gelirler tasalanma. Sen şu lambanın ışığını biraz yukarı al da gönlümüz açılsın. Rumlar gene ceryanı uzun süre bağlamayacağına benzer.”

“**AYŞE NİNE:** Pek güzel söylersin gelin kızım, barış en güzeli. Pek güzel söylersin de rahat bırakırlar mı insanı. Herkes aynı düşünmez ki. Bu Rum’u bilirim ben; sade ben mi bilirim, sen de bilmez misin? Bilmez misin ki Rum’un gözü malımızda, canımızdadır.”

“**RUM SUBAYI:** Ne kahvesi be kadın. Kahvelerde oturacak yürek hangisinde kaldı. Biliriz ama, İmamla gene bir şeyler karıştırdıklarını. Evdeyseler çıksınlar da mertçe konuşalım.”

“**AYŞE NİNE:** Siz de mi mertliği bilirsiniz. Mertlikte oğullarımın tırnağı bile olamazsınız. Evde yoklar diyorum. Kapıyı açacak falan değilim. Cesaretiniz varsa kırın!”

“**RUM SUBAYI:** şimdi değmez. Daha çok geleceğiz. Kırılacak zamanı da biliriz.”

“**AYŞE NİNE:** Gittiler. Gidip de dönmeyesiceler. Nedir bu ettikleri. Hepten huzuru yıktılar. Nice yıldır gün geçmez oldu ki bir kötülük etmesinler. Öz diyarımızda yaban yerine konduk.”

“**TÜLAY:** Vefasız bu yurt ana, vefasız. Beklemekten bunaldık. Komşu komşuya gidemez; bostana, tarlaya varamaz olduk. Yıldızımız battı mı ne? Bu ne talihtir? Çocuk çocukluğunu, gelin gelinliğini bilemez. Yollar çoğunluk ıssız; camiler yosun tuttu... Minareler öksüzdür, Beş Parmak’ın yüce başı yaşlı. Esen rüzgarı bile matem sesli...”

“**TÜLAY:** Hüseyin anlattı ya geçende. Makarios’u devirip yerine geçen adam. Yıkıp yakarmış tek mil Kıbrıs’ı. Türk köylerine kan kusturmuş. Hem bu Rum köylerini de basarmış. Tüm Kıbrıs bayraklarını indirip, yerlerine Yunan bayraklarını astırmış. Burayı Yunanistan’a bağlamak için Atina’dan gönderilmiş.”

“**AYŞE NİNE:** Yıllardır Makarioslar, Samsonlar değişti durdu da, kaderimiz değilmedi gelinim. Burada baş sağlığı, orada gözler aydın. Ecdat ruhu sızılı, gönlümüz yaralıdır. Kimsede ağız dil yok, gözleriyle soran var.”

“**AYŞE NİNE:** Zamanı vardır oğul; gün gelir, dur denir elbet. Bu Rum azıttı iyiden; zamanı gelir dur denir mutlak.”

“**AYŞE NİNE:** Yatarım ya. Namazımı kılınca masal da anlatırım. Sen yat hele.”

“**HÜSEYİN:** Soruma cevap vermediniz. Gelenler mi oldu da böyle, tüfek elde; telaştasınız. Ha, söylesenize!.. Rumlar, Salamis’te, Kuzguncuk’ta, Nergisli’de toplanırmış, Samson denen adam her yanı yakıp yıkıyor. Bu akşam Muratağa’da mücahitlerle toplanacağız. Bu Samson büyük hayaller peşindeye benzer. eteci Hristo da ondan cesaret aldı. Yağmalar durur köylerimizi. Sen yengemle Serdar’a cesaret ver korkmasınlar. Türkiye’den haber bekleriz.”

“**AYŞE NİNE:** Yatsı da niye okunmadı ki? Abdullah Ahmet Efendi ezanı geciktirmezdi hiç.”

“**İMAM A. AHMET:** Bu gün ikindiden sonra sktler, Hristocular. Samsonyle emir verdi dediler. “

“**İMAM A. AHMET:** Hayırdır Ayşe Bacı. Mehmet Ali ve arkadaşları Muratağa köyüne gittiler. Orada diğer mücahit arkadaşlarla bir toplantı yapıp bundan böyle nasıl hareket etmemiz icap ettiğini tespit edecekler. şimdi Hüseyin ile bize kadar gidip bazı hazırlıklar yapacağız.”

“**AYŞE NİNE:** Ne istiyorsunuz yine? Malımızı, koyun kuzumuzu aldınız; şimdi de canımıza mıdır kastınız. Yetmedi mi yıllardır ettiğiniz zulüm. Çocuklarımız, gelinlerimiz rahat uyuyamayacaklar mı? Hemen defolun. ıkmazsanız şuracıkta yere sererim leşinizi.”

“**RUM SUBAYI:** Ha ha ha... Biz sizi yere serdik bile. Ne malınız, ne çocuğunuz, ne gelininiz, ne kızınız var artık. Bu ada tümüyle Yunanlılarındır. Anladın mı Yunanlılarındır!..”

“**AYŞE NİNE:** Hem senin gibi asker bozuntusundan ne benim oğullarım, ne de başka bir Türk ne korkar; ne de titrer. Asıl titreyen, belli etmesen de şu namlunun ucuna baktıkça tedirginleşen sensin. Anladın mı?”

“**RUM SUBAYI:** bu 19 Temmuz’u unutmayın. Bir daha 19 Temmuz’da burada olmayacaksınız. Ya yok olacak ya da himmet edersek; o dilinizden düşürmediğiniz anavatanınıza gönderilmiş olacaksınız. Unutmayın bu 19 Temmuz’u.”

“**I. MÜCAHİT:** Böyle süreceksen ömrümüz, hep bir kardeşimizi bekleyeceksek sabaha karşı; göçelim Emmi; ana yurda göçelim. Bir karış kara toprak çok mu görülür?”

“**İMAM:** Bir daha deme böyle. Göçmek ne kelime. Toprağı namus bellemişizdir. Bunca yıl kan yaşımız suladı bu toprakları. Umut kırılmamalıdır. En beklenmedik anlarda filizleniverir umutlar. İnanacaksın, güveneceksin, sabredeceksin.”

“**İMAM:** Neye olacak, gürültüleri sokaklardan hiç eksilmez; devriyeleri saçak altlarında potin rapirtatırken her gece, köyde iyi günümüz olmadı biliriz. Hep baskı, hep zulüm, hep alay, hep horlama...”

“**İMAM:** Ne olacaksa hazırlıklı olmalı insan. Ölümünden öte köy mü var.”

“**İMAM:** Bir yandan köyümüze gelen Lissarides adındaki Yunan yüzbaşı, bin yandan da çetesiyle Hristo halkımıza kan kusturur. Ürünlerimizi, hayvanlarımızı toplar toplar götürürler. Sapı, samanı yaktılar. Önümüzdeki kışı aç geçireceğe benzeriz. İngilizler seyirci, Yunanistan keyifli, Türkiye sessizdir. Bu sessizlik daha ne zamana dek sürer bilinmez.”

“**İMAM:** Başımızın çaresine bakmaya gücümüz kalmamıştır. Mücahitlerimiz birer birer, kalleşçe, sinsice yok edilmekte. Gücümüzün yettiğince dayanıklığımız gerek. Bunu asıl yapacağımız, köy köy, bölge bölge gizli meşveretler sağlamaktır.”*

D. ŞAİR OLARAK ÖZGEN KESKİN

Araştırmamızda her yönüyle tanıtmaya çalıştığımız Özgen KESKİN’in şair yönünü de vermek istiyoruz. Her ne kadar kendisi: “... Ben şair değilim, tarihi roman yazmaya gayret sarf ediyorum. Şairliği, âşıklarımıza ve kalem şuarasına bıraktım...” sözleriyle tevazu gösterse de, onun inkâr edilemeyecek şairlik tarafı da mevcuttur. Zira öğretmen ve bürokrat olarak görev yaptığı yıllarda katıldığı yarışma ve toplantılarda kendisine ait şiirleri okuduğunu biliyoruz. Bu yarışmalardan Türkiye Diyanet Vakfının 1991 yılında açtığı şiir yarışmasında büyük ödüle layık görülen “YA RAB” redifli münacaatı onun bu konuda da çok maruf olduğunu göstermektedir. Değme halk ve kalem şairinin ortaya koyamayacağı bu şiirde yaptığı söz sanatları da dikkat çekicidir.

---

* a.g.e s. 28 ve devamı

Doğup büyüdüğü ve yetiştiği çevresi şairler, edipler ve âşıklarla dolu olan, tek eğlence kaynağının radyo ve uzun kış gecelerinde komşularla yapılan sohbetler olduğu çevrede yetişen bir kişinin şair olmasa bile şairane duygularla dolup taşacağı bir gerçektir. Bu durum, Özgen KESKİN’de de görülmektedir. Âşıklık geleneğinde en ileri gelen yerlerden biri olan Artvin ilinde, Âşık Efkarî (Âdem ŞENTÜRK)’nin akrabası olarak dünyaya gelmesinin yanında babasının mesleği dolayısıyla yine âşıkların harman olduğu Sivas ilinde bulunmaları, onu iter istemez şair yapmıştır. Her ne kadar kendisi şairlik yönünü öne çıkarmasa da saklı kalmış şiirleri ile zaman zaman yine kendi eserleri arasına yerleştirdiği şiirleri, kendisinin şairliğini; “ben iyi şairim” diye övünenleri utandırırcasına ortaya koymaktadır.

Bunlardan “**BURSA VAKFİYELERİ**” adlı şiiri “**VAKIFLARIMIZ**” adlı eserinde yer almaktadır ki bu şiir gerçekten de hem geleneğe bağlı hem de modern şiirin güzel bir örneğidir. Şimdi bu şiiri vererek konumuza devam edelim:

BURSA VAKFİYELERİ

“ Ey padişahlar şehri,
Kubbeler şehri Bursa
Yeridir karşısında tarih
El-pençe dursa!...”

Denen ecdat beldesi
Yeşil rengin simgesi
Her bucağı köşesi
Bir vakıf abidesi

Minareler serviler
Billurdan avizeler
Asırlar derip güler
Gönüllere sindiler

Osmangazi, Orhan'ı
Yeşil, Emirsultan'ı
Tanpınar'ca duymalı
Bursa'daki zamanı

Mermer şadırvanlara
Şakırdayan sulara
Uludağca doymalı
İçme – Kaplıcalara

Yıldırım – Çelebiler
Murad – Ulucamiler
Perde perde inmişler
Hacıvat – Karagözler

Orda bir han hamamdır
Burada kervansaraydır
Bu anıtlar ki mührü
Şehrin bunca zamandır

Sanman ki bu vakıflar
Pay-mal ganimetlerdir
İnanın asıl onlar
Büyük emanetlerdir

Onlarla onarılır
Anıtlar abideler
Yurtlarımızda kalır
Yüzlerce öğrenciler

Aç-yoksul kimsesize
Sıcak imaret aşısı

Muhtaç fakirimize
Bağlı vakıf maaşı

Gerdanlıklar misali
Anadolu boynunda
Birer vefa timsali
Ücra ıssız hanlarda

Yolcuyu düşkünleri
Dilek taş köşeleri
Kim ala verenleri
Üstlenmiş vakfiyeler

Genç kız çeyiz evleri
Bayramda yetimleri
Susuz güvercinleri
Düşünmüş vakfiyeler

Şimdi sahip çıkılsın
Bu vakıf eserlere
Kimse muhtaç olmasın
Muannet yad ellere

Şairler, genelde şiirlerine kendilerince önemli gördükleri kavramları konu olarak seçerler. Özgen KESKİN ise her kesime, her insana hitap eden şiirler ortaya koymaktadır. Hatta örneğine az rastlanan konuları seçmekten çekinmemektedir. Örnek olarak, türküler için şimdiye kadar şiir söyleyen âşık ve şair sayısı bir elin parmakları sayısı kadar yoktur. Bunlardan biri Âşık Garip'tir ki bunu herkes **Neşet ERTAŞ** olarak bilmektedir. Ancak durum böyle değildir. Şiir **Neşet ERTAŞ** tarafından türkü olarak okunmuş olup sözleri şöyledir:

Bunca erler evliyalar
Türkü söyler Türküm diye
Görür gözlü enbiyalar
Türkü söyler Türküm diye

Türkü sever illerimiz
Türkü söyler dillerimiz
Bağlamada ellerimiz
Türkü söyler Türküm diye

Hakikat açık sözleri
Dört mevsim baharı yazları
Çalar Garip'in sazları
Türkü söyler Türküm diye

Bu eser, 18. Ve 19. Yüzyılda yaşıyan Âşık Garip'e aittir. Eseri Mucurlu Sülük Hüseyin, askerlik yaptığı Kars Sarıkamış'tan Mucur'a getirmiştir. O Aflak ve Küçükkavak Türkmeni'dir.* Yine Mucur'un Dalaka Obası'ndan Sellî Yusuf Selim, Şanova'dan getirdiği bazı şiirleri ve türküleri Çekiç Ali ile Muharrem ERTAŞ'a vermiş, onlardan da Neşet ERTAŞ'a geçmiştir.

Türkülerimiz hakkında merhum Şemsi YANITMAN: "Türk'ü anlamak için türkü dinlemek gerek." demiştir. Bir de 2012 yılı Mart ayında kaybettiğimiz adanalı Âşık İmâmî'nin "Türküye Türkü Söyledim" adlı şiiri vardır ki sözleri şöyledir:

Anadolu'muzun ana dilinden
Bu türküler bir gün öldürür beni
"Ah neyleyim gönül senin elinden"
Bu türküler bir gün öldürür beni

Türkü seven elbet bir türkü söyler
Baraklı bozlaklı aman aheyler

---

* Baki Yaşar ALTINOK, Kırşehir Abdalları, Ocak Yayınları, s. 20 ve devamı, 1976, Ankara

“Sürmeli gözleri sürmeyi neyley”
Bu türküler bir gün öldürür beni.

Çok ağlattı çok güldürdü kulları
Tatlı gelir Dadaloğlu dilleri
“Kalktı göç eyledi Afşar elleri”
Bu türküler bir gün öldürür beni.

Karalardan kara aklardan aktır
Sararmış ayvadır yeşil yapraktır
Benim sadık yârim kara topraktır
Bu türküler bir gün öldürür beni.

Sazımı elime aldım alalı
Nerde güzel görsem başım belalı
“Emir dağı birbirine ulalı”
Bu türküler bir gün öldürür beni.

Türküyle kavruldum türküyle yandım
Türkü çığırmayan dilden usandım
“Gide gide bir söğüde dayandım”
Bu türküler bir gün öldürür beni.

Türkülere gözüm gönlüm aç benim
Söyledikçe kuvvet benim güç benim
“Hata benim günah benim suç benim”
Bu türküler bir gün öldürür beni.

Kimi yiğit söyler kimi gariban
“Erzurum dağları kar ile boran”
“Aşk kâğıda yazılmıyor Mihriban”
Bu türküler bir gün öldürür beni.

İmamî türküsüz geçmiyor günüm
Sevdadır mezhebim sevgidir dinim
“Alevî de benim Sünnî de benim”
Bu türküler bir gün öldürür beni.*

Bunlardan başka Özgen KESKİN yazana kadar türkülerimize şiir söylemiş ve yazmış şair yoktur. Özgen KESKİN'in türkülerimiz için ortaya koyduğu “**TÜRKÜYE ŞİİR**” adlı şiiri bir çığır açmış olacak ki bu şiirden sonra epeyce şairimiz türkülerimizi dile getiren şiir ortaya koymuş ve birçok halk âşığı da türkülerimiz için türkü söylemiştir. Birçok kişiyi yönlendiren bir şair olarak kendisinden söz etmemiz gereken Özgen KESKİN' in türkü için yazdığı şiirini de vererek konumuza devam edelim:

TÜRKÜYE ŞİİR

Türk, türkü... Türkülerimiz
Bize, bizce konuşan,
Sözümüzü, özümüze danışan,
Canımıza, gönlümüze doluşan,
Ömür ömür soluduğumuz,
İçten türkülerimiz...

“Ana sütü gibi candan,
Ana sütü gibi temiz” türkülerimiz
Türkü söyler,
Türkü der türkülerimiz,
Kimi gam... Kimi neşe yüklü,
Her biri birer roman
Her biri bire, Anadolu öyküsü...

Türkülerimiz...
Yüreğimizin,

---

* Âşık İmâmi Özel Albüm

Yüreğimizin ta orta yerinden bir nefes,
Sevdanın, en karasını;
Güzelin, en alımlısını;
Sızılarn, keskin hançer uçlarında dinışini der türkülerimiz
Gam çalar, gam söyler;
Türkü çağırır, türkü dinletir, türkülerimiz...

Halay çektirir, diz vurdurur zeybekte
Bar tutturur, horona kaldırır;
Del'eder adamı, oynatır oturduğu yerde,
Ah bu... Ah bu candan türkülerimiz
Ah bu... Ah bu candan türkülerimiz...

Şairler arasında öteden beri yaşanan rekabet ve kısır çekişmeler, her araştırmacı tarafından bilinen bir gerçektir. Söylenmemişi söylemek, hiç kimsede olmayanın kendinde olmasını istemek gibi özellikler de şairlerimizde mevcut olan duygulardır. Ancak Özgen KESKİN' de böyle duygular yoktur. O mütevazı olduğu kadar örnek bir kişidir. Şair ve yazarlara, özellikle de halk şairlerine verdiği destek, kendisi için bir övünç kaynağı olacak kadar vardır. Şairler ve âşıklar yarışmasında birinci olan kişiye, sıfır kilometre bir otomobili ödül olarak verecek kadar eli açık, cömert ve bu sanata sahip çıkan bir kişidir. Fakat övülmeye gelince toprak yüzlüdür. Tevazu ile yaşar ve bu şekilde eserlerini ortaya koyar. Kendisinden, bir nevi zorla aldığımız bazı şiirlerini burada veriyoruz:

MEVSİMSİZ

Bu hangi mevsimdir, burası nere?
Ki yolum düşmemiş olsun bir kere!
Çiçeğe durmuş da tekmil bu yöre;
Nasıl görmemişim seni menekşem...

Varsın günler boyu açsın tüm güller,
Manolyalar, ak duvaklar giysinler,
İster deli, ister mecnun desinler;
Vuruldum ben sana, sana menekşem...

Karanfiller, acı zakkum, sürgünler;
Nazara mı geldi Şeyda bülbüller...
Mor tüllere bürünmüşler sümbüller,
Özenip de renklerine menekşem...

Kıyamam demete koyama seni;
Karşımda salınıp del'etme beni,
İstemem kır gülü, gelinciğini,
Senden başkasını nidem menekşem...

Hercaim, derlesem, incinir misin?..
Kara sevda derler sen bilir misin?..
De ki lale, boynun neden bükersin?..
O kerte anlarsın beni menekşem...

ÖZLEM

Her yeni gün geceye, gece güne dönende;
Dalıp giderim ırak yolların büklümünde,
Sancıyıp yüreğimde, girdaplaşır özlemin,
Ve sen öyle karşımda, ellerimde ellerin,
Beklerim saatlerce daldığım ıssız yerde;
Ta ki göğsümde korlar külleninceye değin...

Ufukta karanlığa henüz düşerken aklar,
Daha bir mahzunlaşır sanki yalnız sokaklar...
Adı gelir aklına yavrunun, sevgilinin;
Sıcak yuva hayali, bir of çektirir derin...

Ya talim ortasında, ya bir yerinde nöbetin,
Bir hıçkırık tıkanıp şuraya, yoklar ha yoklar...
Ağlamak da olmaz ki, gün batıncaya kadar...

Bir mektup dahi bilsen, neler söyler askere,
Ya da yanık türküler, çalmaz olsun bir kere...
Çöreklense de gönle sızıları elemin,
Namustur vatan borcu, kutsal olur sevenin...
Gün sayılı, gelmez mi, çok mu uzak askere?
Gel demekle gelecek, gel teskere teskere...

DERTLİYLE DERTLİYİZ BİZ

Ben, sırça köşklerde oturamam ki;
Bir karın aç varken tok olamam ki;
Kederi benimdir, derdi benim ki...
Nerde bir yetimi duysa, içim acır ki...

Diken batsa ayağına birinin,
Sızılar köşesi şu yüreğimin;
Dinleyip de çözemezsem derdinin,
Gecem zindan olur, uyku tutmaz ki...

Sokağı sokağım, şehri baş tacım;
Neşesi neşemdir, acısı acım;
Kardeşi kardeşim, bacısı bacım;
Bir gözleri dolsa, ben gülemem ki...

Hayatı hayatım, demi demimdir;
Şenliği şenliğim, gülü verimdir;
Düğünü benimdir, toyu benimdir
Zeybeği, horonu, barı benim ki...

Daha önce de belirttiğimiz, ödül alan şiiirlerinden biri olan “**YA RAB**” şiiirini de vererek Özgen KESKİN’ in şairliği konusundaki sözlerimizi tamamlayalım:

YA RAB*

Bir gamlı bülbülüm, gülüver YA RAB,
Diken, şöyle dursun, güver YA RAB

Çarem yedi gül öz kovan balından
Dağ dağ yüreğime sürüver YA RAB

Hasretin kor alev, yüceden yüce;
Kevser şerbetinden karıver YA RAB

Baharım kış olup, yolum şaşarsa;
O kez de gönlüme koru ver YA RAB

Zaman ki içimde sonsuz bir gurbet
Ezeli ebede sarıver YA RAB

Ne ayrım senden, ne de beraber
Vuslat yollarına sarıver YA RAB

Nolur sevdalarla dolanık başım
Vuslat yollarına salıver YA RAB

Bir ol buyruğunla tesbihlenenler
Safında sıraya alıver YA RAB

Pervanen kesilip düşen gönlüne
İnayet eyleyip, giriver YA RAB

---

* Özgen Keskin, bu şiiirle 1991 yılındatürkiye Diyanet vakfı münacaat yarışması birinciliğini kazanmıştır.

Cihanlar serverin o habibine
Layık ümmetinden, (olanlardan) kılıver YA RAB

Seninle yüreğim, YA RAB seninle
Seninle ruhumu imanla deriver YA RAB

Huzurunda kara olsa da yüzüm
Cemalin nurundan vuruver YA RAB

Yürektan çekilen gözyaşlarımı
Mahşerde muinim ediver YA RAB

Tek dileğim senden benden rızandır
Bunu izzetinden sayıver YA RAB

***

Muradım yolunda olmaktır YA RAB
O sabır kabında dolmaktır YA RAB

Şu gaflet deryası ortalarından
Habibin gemisin bulmaktır YA RAB

Bunalanda firnada borada
Kur'an'ı hep rehber almaktır YA RAB

Fani dünya hevesine dalmadan
Gerçek seadete varmaktır YA RAB

Labirentler ortasından canhıraş
Sonunda ışığın görmektir YA RAB

Her beş vakit nimetlere erdikçe
Önünde secdeye durmaktır YA RAB

Senden bir zerreyken sana yönelip
Uğruna canını sermektir YA RAB

Ömrüm sona erip can tesliminde
İmanla nefesim vermektir YA RAB

***

Canımsın yâ rabbim benim ferimsin
Çaresize çare kerimsin YA RAB

Birsin, yücesin daim ganisin
Birliğine beni dâhil et YA RAB

Yaradansın, kadirlisin, bâkisin
Kaderinde benliğim pür-nûrsun YA RAB

Ebedsin, azizsin, mütekebbirsin
Ebedi yurdunda ihyâ et YA RAB

Büyüksün, kâvisin ve ikramlısın
İkramınla sar da kerem et YA RAB

Tek hâkimsin, metinsin, münezzehsin
Hükmünle bahtımı sâlih et YA RAB

İlk selâmsın, mukaddessin, habirsin
Selâmın üstüme örtü et YA RAB

Adilsin, hâksın, meliksin, ezelsin
Elest meclislerim gülgün et YA RAB

Keremsiz, izzetlisin, muktedirsin
İzzetinle beni hoşnut et YA RAB

Velîsin, halîmsin, esirgeyensin
Esirge, bağışla, rahmet et â râb

Şefkatlisin, affedensin, sahiptin
Cümle tevbelerim kabul et YA RAB

***

Bir aşk ki içimde ateşde, kordan
Haşlanmada yürek, yanmada YA RAB

Alev akan sevda pınarlarından
Dolmada bu gönül dolmada YA RAB

Îmânım, idrâkim senin yolundan
Nûrundan ışıklar almada YA RAB

***

Peygamber aikına mahşer yerinde
Livâ'ül hamd'ında bir yer ver YA RAB

Kevser şerbetinden, cennet gülünden
Özgen'e bir tadım derman (deriver) ver YA RAB

Şimdi de Özgen KESKİN'in araştırmacı yönünü vermeye çalışalım.

E. ARAŞTIRMACI OLARAK ÖZGEN KESKİN

Eğitimci, yazar ve şair olarak yukarıda eserlerinden alıntılar yaparak vermeye çalıştığımız Özgen KESKİN'in ortaya koyduğu bu eserler ya toplumun eksik bir tarafını ortaya koymakta ya da Türk milli kültürünün unsurlarını içermektedir. Bu eserler, öyle kolaylıkla ortaya konulacak türden eserler değildir. Alperenler Ocağı, Yunus Emre Var Yarına, Mühür, Göçmen Gözler, Selçuk Hatun gibi eserleri buram buram tarih kokmaktadır. Bunların hepsi de belge ve bilgiye dayanmaktadır. Burada Özgen KESKİN'i tarihi romancı olarak değerlendirmek gerekecektir. Çünkü ortaya koyduğu eserler büyük araştırmaların ürünüdür. Bunlardan başka, halk edebiyatı üzerine sunduğu bildiriler, eserler ve yaptığı konuşmalar onun derin bir araştırmacı yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Bursa'da Yaygın Eğitim, Başarı Yolları, Başarı Sende Saklı, Hedef Projeler adlı eserleri, Özgen KESKİN'in araştırmaya ne kadar önem verdiğini göstermektedir. Son olarak yayımlanan, Hz. Muhammed (S.A.V.)'in hayatını anlatan **“İKİ CİHAN BİR GÜNEŞ”** adlı eserinde üzerinde durulan hususlar göz önüne alındığında, Dinler Tarihi, İslâm Tarihi ve Siyer hakkında uzun araştırmalar yaptığı belli olmaktadır.

Türk parasından sıfır atma projesi, çevreyle ilgili yaptığı ödüllü araştırması, işsizliğe çözüm önerileri, Avrupa Birinciliği ödülünü aldığı Nüfu Eğitimi Projesi, Sultanlar Şehri Bursa adlı eserleri, hep birer araştırma sonucunda ortaya konulmuştur.

Sevgi Market, Kentsel Dönüşüm Projesi gibi belediyeceilik alanındaki projelerinin üniversiteler tarafından İşletme ve Yönetim Organizasyonu alanında doktora ve yüksek lisans tezi olarak incelenmesi, onun araştırmalarının da araştırma konusu olduğunu göstermektedir.

Hemen hemen her gün bir başka yerde konuşmacı ve konferansçı olarak çağırılması, onun araştırmacı yönünün inkâr edilemeyeceğinin bir belgesidir.

Şimdi de Özgen KESKİN'in eserlerini vererek konumuza devam edelim.

F. ÖZGEN KESKİN'İN ESERLERİ

1974 yılında başladığı yazarlık hayatı boyunca çeşitli dallarda oldukça verimli bir yazar olarak Özgen KESKİN' in eserlerini burada bir liste halinde vermeyi uygun bulduk. Şimdi bu eserlerin listesini vererek konumuza devam edelim:

- **KAR ÇİÇEĞİ (Roman, 1974)**
- **BİR EL ATEŞ (Hikayeler, 1974)**
- **TÜRK SAZ ŞAIRLİĞİ VE ARDANUÇLU EFKÂRÎ (İnceleme-Araştırma, 1986)**
- **KUTLU YÜREKLER (Tiyatro, 1987)**
- **YEŞİL TUTKU (Roman, 1989)**
- **BURSA'DA YAYGIN EĞİTİM (1991)**
- **KİMLİĞİMİ ARIYORUM (Tiyatro, 1991)**
- **MÜHÜR (Roman, 1992)**
- **GÖÇMEN GÖZLER (Roman, 1995)**
- **ALPERENLER OCAĞI (Roman, 1995)**
- **HEDEF PROJELER (Araştırma, 1995)**
- **ÖNER SANAT ANTOLOJİSİ (1995)**
- **SELÇUK HATUN (Tiyatro, 1996)**
- **VAKIFLARIMIZ (Tiyatro, 1999)**
- **BAŞARI YOLLARI (Araştırma, 2004)**
- **YUNUS EMREM VAR YARINA (Roman, 2006)**
- **BURSA İKİNDİLERİ (Hikayeler, 2006)**
- **SULTANLAR ŞEHRİ BURSA (Araştırma)**
- **BAŞARI SENDE SAKLI (Araştırma, 2007)**
- **HEDEF PROJELER (Araştırma, 1995)**
- **İKİ CİHAN BİR GÜNEŞ (Roman, 2011)**

G. ALDIĞI ÖDÜLLER

Özgen KESKİN, genç yaşlarından itibaren gerek yazdığı kitaplarla, gerekse siyasi hayatında belediye faaliyetlerinde çok sayıda ödül almıştır. 1985 yılında “**MÜHÜR**” adlı romanıyla İnanç edebiyat Ödülü’nü alan Özgen KESKİN, 1989 yılında Orman Bakanlığı’nın düzenlemiş olduğu Orman Bakanlığı 1. Büyük Roman Yarışması’nda “**YEŞİL TUTKU**” adlı eseriyle birincilik ödülü almış ve yine aynı yıl Öner Edebiyat Dergisi’nce yılın yazarı seçilmiştir. 1990 yılında “**KİMLİĞİMİ ARIYORUM**” adlı tiyatro eseri, Yeşilay’ın düzenlediği yarışmada “En iyi tiyatro eseri” ödülünü almıştır. Yine aynı yıl, öğretmenler yılı dolayısıyla açılan yarışmada “**ÖĞRETMENİM**” adlı hikâyesiyle ülke genelinde birincilik ödülünü almıştır. 1991 yılında “**BİR YEŞİL BURSA VARDI**” adlı çevre araştırmasıyla Türk Edebiyat Dergisi, Röportaj ödülünü almıştır. 1992 yılında “**GÖÇMEN GÖZLER**” adlı romanıyla Milli Eğitim Bakanlığı Roman birincilik ödülünü kazanmıştır. Yine aynı yıl, bu ödülünden birkaç ay sonra “**NÜFUS EĞİTİMİ**” adlı projesiyle UNESCO tarafından Avrupa birincisi seçilmiştir. “**YUNUS EMRE VAR YARINA**” adlı eserine Yunus Emre Sevgi Yılı ödülü verilmiş, bu eser Azerbaycan’da 2009 yılının en çok okunan kitabı seçilmiştir. 2007 yılında doktora unvanı, 2009 yılında Türksav tarafından “2009 Türk Dünyası Üstün Hizmet Ödülü” alan Özgen Bey, aynı yıl “Birleşmiş Milletler Dünya Kültürüne Hizmet ve Üstün Nişan Madalyası”na layık görülmüştür. Bunların yanında “Cengiz Aytmatov Türk Dünyası Edebiyatları Üstün Şeref Ödülü” ve “Türk Edebiyatı Üstün Hizmet madalyası” gibi ödülleri de almaya hak kazanmıştır.

Kitaplarının yanı sıra Özgen KESKİN sosyal belediyecilik alanında da birçok ödül almıştır ve almaya da devam etmektedir. Yıldırım ilçesinde belediye başkanlığı görevine gelince başlattığı “Sevgi Market” adlı proje Sakarya Üniversitesi tarafından doktora tezi olarak incelenmiştir.

Özgen KESKİN’in ödülleri ile ilgili ilginç pek çok hatırası vardır. Bunlardan bazılarını bizimle de paylaşmıştır. Özellikle “**NÜFUS EĞİTİMİ**” adlı projesiyle aldığı Avrupa birinciliği ödülünde yaşadıkları çok enteresandır:

“Milli Eğitim Bakanlığı “Nüfus Eğitimi ve Kalkınma” adında bir yarışma açmıştı. Ondan bir ay önce de “**GÖÇMEN GÖZLER**” adlı romanımla Türkiye birincisi olmuştum. Birinci olunca Milli Eğitim Bakanı Köksal TOPTAN bir hafta ağırladı beni. Bursa’ya geldim, baktım masamın üzerinde bir sarı zarf duruyor. Rahmetli oldu, bir

ağabeyimiz vardı; kapıda titreyerek duruyor. “Hayırdır Burhan ağabey?” dedim. Dedi ki: “Sizi görevden aldılar.” İktidar değişikliği olmuştu o sıra. Biz alınmadık, kırılmadık. Beni, Karacabey’de lise müdürüyken talebem olan birinin emrine öğretmen olarak verdiler. O da Şükrü Şenkaya Anadolu Lisesi’nde müdürdü. Her gidişimde çocuk ayağa kalkıyor, buyur ediyor. “Estağfurullah, müdür sizsiniz, ben öğretmen olarak geldim buraya.” dedim ben de. Orada Türk Dili ve Edebiyatı derslerine giriyordum. Aradan birkaç ay geçti. O zaman da beni görevden aldırان Milli Eğitim Müdürü, meğer bir evrak geliyor, onu sümen altı ediyor beni kıskandığı için, öyle aldırılmış görevden. Aynı zamanda İl Milli Eğitim Şube Müdürüydüm, daha lojmandan çıkmamıştım, orada kalıyordum. Gecenin bir yarısı telefon çaldı, saat iki gibi. Arayan kişi de Müsteşar Bener CORDAN. Biri dalga geçiyor zannettim önce. “Birinci oldun diye burnun mu büyüdü, niye yazımıza cevap vermiyorsun?” dedi. “Estağfurullah” dedim, “Ne yazısı? Siz gerçekten müsteşar mısınız? Gecenin bir yarısı neden arıyorsunuz?” gibi sorular soruyorum ben. “Evet, ben müsteşarım. Son roman yarışmasında Türkiye birincisi olmuşsun, şimdi de Avrupa birincisi oldun Nüfus Eğitimi ve Kalkınma adlı proje yarışmasında.” dedi. Ben Bursa birincisi olduğumu biliyordum ama Marmara birincisi olmuşum, Türkiye birincisi olmuşum, sonra da Avrupa çapında birinci olmuşum. Süleyman DEMİREL Cumhurbaşkanıydı, rahmetli KOÇ’da ödüllerin sponsoru idi. Gece ikiden sonra, hanımı da aldım, apar topar İstanbul’a gittim, ödül yerini de hemen bulamadık, zar zor yetiştik törene. KOÇ’a üçüncülük ödülünü verdirdiler, Cumhurbaşkanıya ikincili ödülünü verdirdiler, bana da ödül vermek için sıra Köksal TOPTAN’a geldi. Ödülü verirken, bütün gazeteciler de orada, ödülü almadan “Bir dakika!” dedim, “Hatırlıyor musunuz, üç ay önce Türkiye birincisi olduğum için beni Ankara’da ağırlamıştınız.”. “Evet, hatırlamaz mıyım hocam.” dedi. “O zaman Türkiye birincisi oldum görevden aldınız, şimdi Avrupa birincisi oldum herhalde Fizan’a gönderirsiniz beni!” dedim. Şaşırdı, “Ben mi görevden almışım sizi?” dedi. Hâlbuki altında imzası var. Tabi nerden bilsin adam, her gün binlerce şey geliyor önüne. “Ama ülkeme hakaret olmasın, ben gene ödülümü alıyorum.” dedim ve ödülümü aldım. Gazeteler manşet yapmıştı bunu. İstanbul’da benim asker arkadaşım vardı, Erzurumlu, Nurdoğan İLGEN; o sırada İstanbul Milli Eğitim Müdürü görevindeydi. Köksal TOPTAN ona dedi ki : “Hemen Ankara’yı ara, Özgen Bey’i görevine iade etsinler!” Ve daha bir mahkemeye falan gitmeden beni göreve iade ettiler.”

“... Yine bir gün bir ödül almıştım. Rahmetli Tahir Kutsi MAKAL, çok ünlü yazarımız, dedi ki: “Özgen, oğlum, artık şu yarışmalara katılma da biraz da biz ödül alak.” Aynen böyle söyledi. Ben de Tahir Bey’e dedim ki: “ Tahir Hocam, ne olacak ki, yine yarın senin derginde (“TARLA” adında bir dergisi vardı.), gazetelerde Tahir Kutsi MAKAL’a yeni bir ödül diye yazacaklar manşetlerde, alt tarafta da bir cümle geçecek: “Bu yarışmada Özgen KESKİN de bir ödül almıştır.” diye.”

“... Bir gün yine, zannediyorum Aydınlar Ocağı başkanı olduğum dönemdi, Türkiye’den ve diğer kardeş ülkelerden Yazarlar Birliği başkanlarını çağırdık. Uludağ’da sempozyum yaptık. İnkaya Çınarı’nın oraya geldik, orada bir çay içiyoruz. O günlerde sanırım on-on iki kitabım vardı daha. Kitaplarımı imzalayıp Azerbaycan Yazıcılar Birliği Başkanı’nın (orada öyle diyorlar) önüne koyunca şöyle kafasını kaldırıp “Kardeş, sen devlet sanatçısı mısın?” diye sordu. “Kardeş, bizden devlet sanatçısı olmuyor.” dedim. Balerinler, şarkıcılar oluyor devlet sanatçısı da...”

III. BÖLÜM

ÖZGEN KESKİN'İN HALK

EDEBİYATINA KATKILARI

Araştırmamızın asıl konularından biri olan Özgen KESKİN' in halk edebiyatına katkılarını anlatmak pek kolay olmasa gerek. Fakat biz burada elimizden geldikçe ele almaya çalışacağız. Onun halk edebiyatına katkılarının kaynağı, içinde alevlenen milli kültür unsurlarının zenginliğidir. Bu zenginlik bağlı olduğu soya, yetiştiği çevreye, aldığı eğitim – öğretime ve yaşamış olduğu hayat tarzına dayanmaktadır.

Özgen KESKİN, ülkemizin sayılı eğitimcileri arasında yer alan Yusuf Ziya BEYZADEOĞLU'nun rahle-i tedrisinden geçmiştir. İlk defa göreve başladığı Bingöl ili, Feyzi HALICI'nın “Bingöl'de Bahar” ve Kemalettin KAMU'nun “Bingöl Çobanlarına” adlı şiirleriyle bildiği bir ilimizdir. Orada, Sancak ilçesinde, o coğrafyanın her türlü çetin şartlarında iki yıl görev yapmış olması belki de olgunlaşmasında en büyük etkenlerden biridir. Buradan sonra görev aldığı ikinci yer olan Ermenek, Hasan RÜŞTÜ (Kel Şair), Mehmet ÇINARLI, M. Zeki AKDAĞ, Ahmet tufan ŞENTÜRK, Halit BARDAKÇI, Mustafa ERTAŞ, vb. şairlerimizin yetiştiği şirin bir ilçemizdir. Daha sonra görev yaptığı Akşehir ise, dünyanın gıpta ile baktığı, mizahın doruk isimlerinden Nasreddin Hoca'nın memleketidir. Daha sonra bir daha ayrılmamak üzere geldiği Bursa ise Orhan Şaik GÖKYAY' ın deyimi ile “Her taşı bir yakut...” gibi her yerinden tarih, kültür, sanat ve edebiyat fişkırان ülkemizin en güzel şehirlerinden birisidir. Bursa Karacabey'de görev yaparken tanıdığı Âşık Reyhanî ve Nusret Torunî'nin yetiştirmesi olan Âşık Temel Turâbi'yi zaman zaman destekleyerek çalıştığı lisede programlar yaptırması ile başlayan halk edebiyatına katkıları arasında en önemli gelen hizmeti ise Anadolu Üniversitesi'nde sunduğu “Türk Saz Şairliği ve Ardanuçlu Âşık Efkâri” adlı mezuniyet tezidir. Bu çalışması örnek bir çalışma olup birçok araştırmacı tarafından kaynak eser olarak gösterilmiştir. Tespitlerimize göre 114 eserde kaynak olarak verilmiştir. 19 farklı kitapta bibliyografyaya girmiştir. Onun bu tezi, sadece üç sayfa ek yapılarak intihal edildikten sonra akademik unvan sahibi olmak üzere kullanılmış, maalesef bu unvan da intihal yapan kişiye verilmiştir. Herhangi bir şikâyet olmadığı için de bu olayın üzerine gidilmemiştir. Son olarak Konya'da 21-22 Mart tarihinde yapılan sempozyumda Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU, Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN, Prof. Dr. Ali DUYMAZ, Prof. Dr. Ali ÇELİK, Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK,

Prof. Dr. Mehmet AÇA, doç. Dr. Bayram DURBİLMEZ, Doç. Dr. Aziz AYVA ve Yrd. Doç. Dr. Bekir Sami ÖZSOY'un da katıldığı tartışmada bu konu dile getirilmiştir. Burada, Yrd. Doç. Dr. Bekir Sami ÖZSOY hocamızın “Bu ülkenin Milli Eğitim Bakanı'nın, Sayın Ömer DİNÇER'in unvanları, intihal gerekçesiyle elinden alınırken, Özgen KESKİN'in mezuniyet tezini tümüyle intihal edenlerin unvanı korunuyor.” demesi üzerine Özgen KESKİN'in, gayet mütevazı bir davranışla “... Hocalarımıza kaynaklık edebildiysek biz bundan şeref duyarız...” sözleriyle konuyu kapatmış olması ders alınacak bir husus olarak kayıtlara geçmiştir.

Şimdi bu çalışmadan yaptığımız bazı alıntıları vererek konumuza devam edelim:

A. TÜRK SAZ ŞAIRLİĞİ VE ARDANUÇLU ÂŞIK EFKÂRİ*

İslâmiyet'ten sonra, aydın sınıfın halktan ayrı, yeni bir edebiyata başlamaları üzerine halk arasında oluşan edebiyata “Halk Edebiyatı” diyoruz.

Halk edebiyatında ayrı bir yer tutan, bambaşka bir zevkin hitapçıları olan saz şairleri, tüm güçlüklerle rağmen günümüze kadar kendi yollarını ıssız bırakmamışlardır. Hemen her devrede onları âlemlerinin en doymazlığı, en içtenliği ve en coşkuluğunda klasik edebiyatla yarışır görüyoruz. Kendilerinin ya da başkalarının şiirlerini terennüm eden bu şairlere “ÂŞIK” denir.

Âşıkların sözleri sazlarıyla anlam kazanır. Onların sazı ve sözü öylesine bir bütündür ki birbirinden ayrı düşünülemez. Âşık edebiyatının zevki, söz kabiliyeti ve saz hünerinin birleştiği noktada oluşur. Bu zevkin temsilcileri olan âşıklar, hem şair hem de çalgıcıdır.

Türklerin şair-çalgıcıları hakkındaki en eski bilgiler Hyungnulara kadar varır. Daha sonraki saz şairlerinin dedeleri olan bu şair-çalgıcılar, Atilla ordularının at koşturduğu zafer ritim getirmişlerdir. Karahanlılar'da, Selçuklular' da, Harzemşahlar'da, Anadolu beyliklerinde, Osmanlılar' da tarihe özlem sindirmişler; halk ve ordu saflarından bir müzik abidesinin günümüze kadar getiricisi olmuşlardır.

Yakın zamana kadar, İslamlıktan önceki Türk şairlerinden sadece Çuçu'nun adı biliniyordu. Turfan kazılarında ele geçen Mani metinlerinden Aprınçur Tigin, Kül Tarkan, Sungku Seli Tutung, Ki-Ki, Pırata Yaya-Şiri, Asıng Tutung, Çısıya Tutung ve Kalım Keyşi gibi şairlerin de adları öğrenildi.

---

* Türk Saz Şairliği ve Ardanuçlu Efkârî, Bursa,1983, s.5

Oğuz Türkleri şair çalgıcılara “OZAN” derlerdi. Ozan sözcüğü tarih boyunca türlü anlam değişikliklerine uğramıştır. Ozanlar, ilk zamanlarda büyücü, oyuncu, hekim, şarkıcı ve çalgıcı görevlerini yüklenmişlerdir. Sonralarını şiirin hem ezgisini, hem sözünü, hem çalgısını anlatır oldu. Üçüncü aşamada şair çalgıcı; yani kopuzuyla şiirler söyleyen halk şairi anlamında kullanılmaya başlandı.

Ozanlık geleneği on beşinci yüzyılın ortalarına kadar sürmüştür. İslam kültürünün etkisiyle ozanlar ve ozanlık geleneği, yerini âşıklara (saz şairlerine) bırakmıştır.

Saz şairleri devirlerine göre kopuz, kara düzen, bozuk, tambura gibi çeşitli çalgılar kullanmışlardır. On yedinci ve on-sekizinci yüzyıllarda ise çöğüre rağbet arttığından, “çöğürü” kelimesi de âşık ve saz şairi tabirlerine eklenmiştir.

Kahvehanelerde, mesirelerde, panayırarda, bozahanelerde ve benzeri yerlerde hayran bir dinleyici kitlesi bu an âşıklar, kendilerinin klasik şairlerden daha üstün olduklarına inanmışlardır.

Âşıkları yetiştirme tarzı bakımından ve çevrelerine göre iki kısımda inceleyebiliriz:

1. Şehir
2. Köy ve aşiret şairleri

Bir kimsenin âşık olabilmesi için bazı devrelerden geçmesi gerekirdi. Şöhret sahibi bir âşık etrafına toplanan gençlerden kabiliyeti olanlar, bir süre ders alırlar ve hak etmişlerse de usta âşıktan bir mahlûs alırlardı. Gerekli edebî ve meslekî terbiyeyi alınca da fasıllara girmeye çalışırlar; uzun seyahatlere çıkarlar ve sonunda âşık olurlardı.

Şehir ve köy âşıklarını birbirinden ayıran bazı özellikler vardır ki bunların başında söylenişte ve hitap ettiklerindeki ayrılık gelir. Şehirdeki âşık o kültür seviyesinin meyvesini verirken, köydeki âşık şivesiyle, anlayışıyla tam bir köy havası estirir. Bunun bir sonucu olarak şehir âşıkları klasik edebiyata ne kadar yaklaşmışlarsa, köy âşıkları o kadar uzak kalmışlardır. Her iki âşık grubu da tekke kültüründen aynı derecede yararlanmışlardır.

Âşık ve yaptığıının başlı başına bir tarz olması: halk edebiyatından bazı yönleriyle ayrılmasını şöyle ifade etmek mümkündür: Âşık tarzında müzikle şiir iç içedir. Âşık şiiri kendine has besteye büründürür.

Tabii olarak eski ozan yerini âşık tipine bırakmıştır. Ancak bu ozanın, bir kayboluşu değil, sadece elbise değiştirerek; âşık tipi olarak yoluna devam edişidir.

Yalnız âşık tarzı edebiyatı ve folklordan yararlanmışlardır. Vezin âşık tarzında da

hecedir. Kafiye yine yarım kafiye (assonance) dir. Türkü, türkmani, varsağı, ezgi, deyiş, kayabaşı, üçleme, koşma ve mani olarak gördüğümüz nazım şekilleri, hep eski halk edebiyatının izlerini taşırlar. Âşık tarzının mana ve şekle ait edebî sanatlarında yine eski halk edebiyatının unsurlarını sezmekteyiz. Çeşitli Türk kavimlerinin edebiyatlarında gördüğümüz bazı özelliklerin (cinas, aliteration, teşhis, intak, münazara, atasözü ve benzerlerini kullanmak gibi) âşık tarzında da görüyoruz.

Bu tarzın mensuplarının kendi haklarındaki görüşlerini şöyle özetlemek mümkündür:

Şairler ikiye ayrılır:

1. Kalem şairleri (Klasik şairler)
2. Meydan şairleri (Saz şairleri)

Saz şairleri kendilerini klasik şairlerden üstün görürler. Bu konu üstüne hemen kafiye ile bir şiir söyleyivermek kudreti övünme sebeplerindedir, (irticalen) söyleyişin zor olduğunu, klasik şairlerin bu kabiliyetten yoksun olduklarını ifade ederler.

Saz şairleri arasında irticai istisna olmayıp, genel bir kaidedir. Bu nedenle Âzeri Türkleri saz şairlerine (bedyeci) adını verirler, (bil-bediha, anında şiir söyleyivermek.)

Saz şairlerinin, kendilerini klasik şairlere üstün görmelerinin bir diğer nedeni de şiirlerini çalıp söyleyebilmeleridir. Saz çalmayan bir âşık düşünülemez.

Klasik şairlerimizden Sümbülzade Vehbi'nin Manisa'ya naiplik (kadı vekili) göreviyle gittiği gün, "bir şair geliyor" diye kendisini karşıladıklarını ve zenginlerden Karaosmanoğlu Hacı Ömer Ağa'nın evinde misafir ettiği, şairden saz çalmasını istediklerinde Vehbi'nin saz değil, söz şairi olduğunu söylemesi üzerine konakta bulunan davetlilerin üzüldüğünü, Keçecizâde İzzet Molla, Mihnet Keşan atlı eserinde kaydederek yalan ve mübalağalı sandığı bu olayın Keşan'da kendi başına da geldiğini, çok iri bir adam olduğu için Küçük İmam lakabı verilen imamın da kendisini saz şairi sandığını şöyle dile getirdi:

“Keşan Camiinde İmam-ı Sagir
Sağır idi gerçi sığırdan Kebir
Dedi: Bir iki mah sabreyledik
Dil-i zâre sabr ile çevreyledik
İştittik ki siz şair-i şahsız

Maarif semavatına mahsuz
Değil haddimiz çaldırmak gerçi saz
Gönül bir iki nağme eyler niyaz
Meh-i rüzde etti ibram-ı tam
Bana durma meşket, deyü bir makam
Dedim bedce çıkmıştı âvâzımız
Stambul'da terk eyledik sazımız.”

Âşık tarzı klasik şiirle halk şiiri arasında bir köprüdür. Bir zümre edebiyatı olmayıp umuma aittir. Tabii olarak klasik edebiyat ve tekke edebiyatından da etki almıştır.

XIX. Yüzyıldan sonra bozulmaya başlayan Osmanlı müesseseleri ile birlikte eski ananelerinin en iyi temsilcileri (âşıklar zümresi) de günden güne ilk atılımlarındaki şahlanımı yitirmeğe yüz tutmuştur. Zamanla büyük merkezlerden itibar görmeyen âşıklar, bir parça da olsa mazi kırıntılarında teselli bulmuşlar ve Anadolu'nun içlerinde tarzın yürütücülüğüne devam etmişlerdir.

Bu yüzyılda Arap ve İran edebiyatı hayranlığı aşırılaşmıştı. Bu durum halkın öz söyleyişini hor göstermiş; ezgi, deyiş, türkü, türkman, varsağı ve bu söyleyişin vezni olan hece basite alınmıştı.

Meselâ: Ankaralı İsmail Efendi (Şârihü'l Mevlevi), şairleri sınıflandırırken saz şairleri için: “Kelam-ı suret ve manâdan hale olmakla esvat-ı hayvanata layık olanlar ki anlar hakkında yave güy herze cüy demek sadıktır (Miftah'ül-Belâğa)” der. İşte küçümseyiş bu dereceye vardırılmıştı. Oysa her meyve kendisine has lezzeti ile sevilir değil mi?

Buna rağmen yüzyıllar öncesinin geleneğini sazıyla sözüyle günümüze kadar getiren sır nedir ki hâla canlılığını koruyabilmiş dünü bugüne kilitleyebilmiştir. İşte bu, halkımızın arasında ilahi bir güce yorumlanmaktadır.

Günümüzde âşıkları eski değer yüzeylerine çıkarma çalışmaları olgunlaşma yolundadır. Konya'da âşıklar için düzenlenen yarışmalar başta olmak üzere bazı kuruluşlarımızın çalışmaları âşıklarımıza güç vermektedir. Çağımızda her ne kadar bir Karacaoğlan bir Koroğlu seviyesinde âşık görülmemişse de bir Veysel, bir Efkârî de yabana atılamaz. O âşıklar ki kadehin dibindeki son lezzet tortusudur. Ya bunlardan

sonra o güçte âşık görebilecek miyiz? Bilinmez ama bütün aşk pınarlarından kana kana içilmiş olsa da; kadehin dibindeki o lezzet tortusu, tadımı yine de alamadınız diyecek olduktan sonra halkımız bu tarzda daha çok âşık verecektir.

“Uzun ince bir yoldayım” mırıldanışında, “sadık yar, kara toprağa” yönelip sarılışın tadı kolay kolay silinemez damaklardan. Âşık Veysel’i de kaybettikten sonra... Bu güçte biri daha ne zaman görülür kim bile ?..

Yine bir kaç yıl önce kaybettiğimiz bir âşık, Efkârî... O ki Âşık Veysel’den başka tarzın son birkaç ustasındandı. Bilinmez yine de; çoğunca tanınmaz.

Gönül ister ki günümüz şairleri uzun uzun konu edilirken, bu tarzın temsilcilerine de layık yerleri verile. Bir köyden bir kasaba köşesinden çehreler ortaya çıkanla. Nihayet bir çoğu “sadık yare” ya kavuştu ya kavuşacak yaşta. “Devrildik dağ o yüze” derken Efkârî de bunu kasteder.

Bu eser hazırlanırken Efkârî’nin bizzat kendisinden yararlanılmıştır. Onu biraz tanıtabileceksek ne mutlu bize. Eser 1973’ de hazırlandı. Âşık Efkârî bundan yedi yıl sonra 15/5/1980’ de Bursa’da vefat etmiştir.

FUAT KÖPRÜLÜ’NÜN ÂŞIKLARI SINIFLANDIRILIŞINA GÖRE EFKÂRÎ’NİN YERİ:

1. Bunlar:

- a) Ümmidirler. Öğrenim görmemişlerdir. Okuma yazma bilmezler.
- b) Şiirlerini saz eşliğinde söylerler.
- c) Hazırlıksız şiir söyleme (irticalen) başlıca özellikleridir.
- d) Şiirleri hece vezniyledir. Ancak aruzla söyleyenleri de vardır. Gevherî, Âşık Ömer, bunlara örnek verilebilir.

2. Bu gruptakiler belli bir öğrenimden geçtikleri gibi saz çalmasını da bilirler Âşık Ömer, Gevheri, Dertli, Erzurumlu Emrah gibi. Ardanuçlu Âşık Efkârî de bu gruba girer.*

Yalnız bu grubun diğer bir özelliğini taşımaz. Bu özellik aruzla da yazmalarıdır. Bir kaç şiiri hariç, Efkârî aruzla yazmamıştır.

---

* a.g.e s.9

BİYOĞRAFI:

Kendi ağzından:

Asıl Adım Âdem Şentürk'tür.

Artvin'in Ardanuç ilçesine bağlı Yolüstü Köyü'nde (1316) 1900 yılında doğdum. Babam Yusuf Pehlivan, annem ise Sultan Hanım'dır.

Tahsilime bu köy medresesinde başladım. 12 yaşında Ardanuç Adakale, İskender Paşa Medresesine gittim. Okuma zevkini burada aldım.

Vatanî hizmetime gönüllü olarak başladım. Bitirdikten sonra uzun süre dava vekilliği yaptım.

Âşıklık hayatım Yolüstü Köyü'nün güzel mezarası olan Kasımoğlu Pınarı başında başlar. 1922 - 1936 yılları arasında bu sevgimi geliştirdim ve aşkımla ilan ettim.

Türkiye'mizin hemen bütün vilayetlerini ve Avrupa'nın bazı yerlerini gezdim.

Memleketimizin gezdiğim yerlerinde birçok halk şairi tanıdım. Samsun'da 1933 yılında Âşık Seyranî ve arkadaşı Maksudî, 1935'te Bayburt'ta Âşık Burhanî ve Yakup'la karşılaştım. 1938 de Âşık Huzurî, 1945'te Âşık Müdamî, 1946'da Âşık Ata Sultan ile karşılaşmış deyişlerimiz vardır. Ayrıca Âşık Musa, Sefilî, Âşık Cemâlî karşılaşmalarımı da unutamam.

Konya Âşıklar Bayramında ilk birincilik ödülünü 1966 da aldım. 1971 Ekim'inde son birincilik ödülümü aldım. Bundan sonraki yıllar jüriye seçildim.”

Âşık, Cumhuriyetin 50. yılı şiir yarışmasında 2. olmuştur. (Eserin kaleme alınışından sonra) 15/5/1980' de Regaip gecesi (Perşembeyi Cumaya bağlayan gece) saat 10.00 da vefat etmiştir.

EFKÂRİ'NİN EDEBİ KİŞİLİĞİ

Halk ruhunu, halk zevkini dile tele getiren ince bir duygu hitapçısıdır.

Edebiyat diğer alanda boy verip, yükselirken âşık tarzının devam ettiricisi durumunda önemli yer alan Efkârî'ye bazı imkânsızlıklar ve çağında önem verilmeyen bir akımın şanssız temsilcilerinden biri diye bakabiliriz. O, tarzının şiir geleneğine uygun, yalın, içli bir söyleyişle âşıklar zincirinin belki de son halkalarındandır. Şiirini dünyasında şekillendirişi ile bir mimarının devamını karınca kaderince sağlamasını bilmiş; diliyle, teliyle bütün bir ömür âşık yolunun yolculuğundan bıkmamıştır. Fakat zamanın vefasızlığı onu unutulmaktan ne derece kurtarmıştır?

Kendi millî benliği rayının coşkunu, fakat mütevâzi kervanına katılmış, bir şeyler vermeye çalışmıştır. Tadını tattığı, tattırmağa çalıştığı tarzını, şiir demetini de halkının özüne uygun, onun zevkine göre renklendiren kişidir.

O, belki şiirinde tatlı bir yudum, belki de acı bir nefestir. Her iki halde de iyinin kötünün normalini seçebilmiş oluşu en olgun yönü olsa gerek.

Sermayesini halktan almış, aşkıyla süslemiştir. Sevmesini çok iyi bildiği milletin aksak yönünü yermekten çekinmemiş onun da bir yolunu bulup sazına söyletmiştir.

Aşk, gurbet, kahramanlık başlıca temlerindendi.

Nüktedanlığı hoş sohbetliliğiyle bilinen âşık sazıyla da aranılan bir şahsiyettir. İrticâlen söyleyiş ve atışmalardaki ustalığıyla ünlüdür.*

ESERLERİ:

1. Anadolu koşması
2. Efkârî'nin Tesfirleri (Açıklama)-(400 kadar koşma ve diğer türdeki deyişleri)
3. Çoruh Yaylaları (515 kıta deyiş)
4. Susmuş Saz (İngilizceye çevrilmiştir)
5. Efkârî'den Seçmeler
6. Yolüstü'ne Veda (Beşerli 60 bent)
7. Efkârî Divanı (600 kıta)
8. Okul Destanları
9. Atatürk'e Ait Ağıtlar
10. Efkârî-Huzuri Karşılaşması
11. Efkârî-Sefilî Karşılaşması
12. Efkârî-Ata Sultan Karşılaşması
13. Efkârî-Burhâni Karşılaşması
14. Koroğlu'nun Çoruh Kolu (Hikâye, manzum-mensur) (340 kıta)
15. Ferhat Kimmiş? (150 kıta)
16. Selçuk Sultanı Kaftan Beyin Oğlu ve Tiflis Kalesi (Hikâye (160 kıta)
17. Seyahatname 18-Alparslan (hikâye) 19-Avcı Mehmet ve Klikya Kalesi (70 kıta)
18. Erzincan Kale Beyi'nin Oğlu Abdullah Han (45 kıta)

---

* a,g,e. s.11

19. Selim Han'ın Oğlu Burhan Őah*

ETKİLENDİKLERİ:

Her sonra gelenin kendinden öncekilerden etki alması tabîdir. Efkârî'nin de tarzının eskilerden etkilendiği muhakkaktır. Mesela Koroğlu'nun Şu:

1- Siyah kâküllerin dökmiŐ

Kızıl güllere güllere

Ela gözlerini dikmiŐ

İnce yollara yollara

2- Doldur elinden içeyim

Mest olup serden geçeyim

Seninle bile geçeyim

Çamlı bellere bellere

İki dörtlüğündeki söyleyişin Efkârî'nin

Sevdiğim bana ıraktan

Bakar nazlanı nazlanı

Beni derd-i firâkına

Yakar nazlanı nazlanı

Al giyinir al üstüne

Beyaz yaşmak hâl üstüne

İnce kemer bel üstüne

Sıkar nazlanı nazlanı

dörtlüklerinde etkilendiği gerçeği apaçıktır.

Yine Efkârî'ye diğer bir yönden etki götüren bir başka Şair de Dertli'dir. Burada etki yönü redife yöneliktir:

---

* a,g,e s.12

Halk şiirinde kafiyenin yanı sıra redif de önemli rol oynar. Redif, eski Türk şiirinin de önemli özelliklerinden biridir. Bu konuya uygun düşünceleri çok ilgi çekicidir. Ve bir gerçeği yansıtmaktadır. "... Türk'ün ve Acem'in şairleri kafiyeden ziyade redife bakarlar. Bilhassa Türk'ün manzumeleri denilebilir ki adeta rediften doğar. Türk redifi buldu mu şiirin asıl özünü söylemiş demektir. Mesela redif olsak da olmasak da bir'dir; bu redif muayyen bir felsefedir, fenafillâhı, fedakârlığı, kayıtsızlığı söyletir, koşma böyle başlar."

Yıkılmış yapılmış hane-harabız
Abâd olsak da bir olmasak da bir

Kafiye abâd'dır, artık şair diğer kıtalarda kendini kafiyenin kanatlarına bırakır.

Dilşâd olsak da bir olmasak da bir
Ferhat olsak da bir olmasak da bir
Bünyâd olsak da bir olmasak da bir

Bu bahse ağyar gözüyle bakanlar zannederlerdi bu nevi şiirler şairin kalbinden doğmuyor ve histen âridir. Bilmezler ki bu şairine göredir. Duygusuz şairler redife tıpkı cankurtarana sarılır gibi sarılır. Duygulara ise şevkin en yüksek zirvesine fırlamak için basarlar.

Efkârî'nin de:
Aşkın bülbülüym gurbet ellerde
Varıp gitsem de bir gitmesem de bir
Açmış dost bağının gonca gülleri
Girip ötsem de bir ötmesem de bir

Terk eylesem meskenimi yurdumu
Zalim felek bırakmıyor ardımı
Tellal gibi gezdirip de derdimi
Sorup satsam da bir satmasam da bir

Efkârî der sağ olmuyor bu yare
Son nefeste ben vermişim su yare
Bana derler sen helal et o yare
Acep etsem de bir etmesem de bir

şiiirinde, kafiye ilk dörütlüğüün son mısrasındaki “giriip” kelimesinin son harfi “p” dir. Dertli’nin “olsak da bir olmasak da bir” redifine karşılık, Efkârî’nin redifi biraz daha değişıiyor ve ilk dörütlüğüün ikincisiyle son mısralarda “de bir”ler arasındaki kelimelele kafiye düşürülüyor.

Varııp gıtsem de bir gıtmesem de bir
Giriip ötsem de bir ötmesem de bir
Sorup satsam da bir satmasam da bir
Acep etsem de bir etmesem de bir

Yukarıda Efkârî’ nin etkilendiği iki halk şairi gösterilmiştir. Bu demek değildir ki diğerlerinden etkilenmemiştir. Başıta Yunus Emre olmak üzere birçoğu Efkârî nin oluşumuna etki götürmüşlerdir.”

EFKÂRÎ’ NİN DİLİ VE SÖYLEYİŞİ

Sade, yapmacıksız ve samimi olduğu şiirlerinde halkın dünyasını yansıtır.

Tabiiilik ve canlılık onun en belirgin özelliğidir. Bazen özde çok derine inerken bazen de özü söze feda ettiği de olur.

Doğup büyüdüğü bölgeye has kelimelerden başka, diğer bazı bölgelere has kelimeleri de kullanarak dar bir bölgenin sınırlarına boyun eğici olmamıştır.

Dedim diynesin Efkârî’y

Sirasi yoktur dediler

Bu iki mısradaki kelimelerden “diynesin” yukarıdaki cümleyi doğrular. Çünkü bu Artvin söyleyişı değildir. “Efkârî’y” kelimesindeki özellik tamamen kendi bölgesinin bir özelliğidir. Bu özellik, görüldüğü gibi: ‘İ’ akkuzatif, atılarak sadece ‘y’

kaynaştırmasının kalmasıdır ‘sirası’ kelimesin deki i’li söyleyiş de tamamen âşığın söyleyişteki bir ağız özelliğidir.

Kaçkar’ın sert rüzgârlarından mı ya da Çoruh’un haşın akışından mıdır, Âşık ve bölge halkı ince harfleri kalınlaştırma eğilimindedirler.

“Bu aşkın **derdina** derman”

derdina’ da olduğu gibi.

Dert deftera geçeriken

Yar **badestin** içeriken

Burada da deftera kelimesinde aynı durum gözüküyor.”Badestin” kelimesinin ‘i’ sinin düşmesi, (badesini) birçok şaire hastr. Efkârî bu şekli kullanarak özelliğe ortak oluyor.*

EFKÂRÎ’DE AŞK

Âşık oluşu (Kendi ağzından):

Babam Yusuf Pehlivan doğum tarihini Kur’an-ı Kerim kabına 28 Haziran 1316 (1900) olarak yazmış. Ardanuç’ un Basa (Yolüstü) köyünde doğmuşum. Anam Sultan Hatun’un çok güzel Kur’an okuduğunu hatırlıyorum.

Köyümüz medresesine yeni başlamışken umumi harp okudum.

Bir müddet sonra Almanların Lejyon alayına mızıkacı yetiştirmek için seçtikleri on iki arkadaşımın beni de İstanbul’dan Berlin’e gönderdiler. Orada beş ay mızıkacı öğrenimi gördükten sonra Tuna nehri üzerinden Tiflis’e götürüldük. Almanların çekilmesiyle serbest kaldık. O sıralarda on dokuz yaşlarımda idim. Ortalık karışık gidiyordu. Batum, Artvin, Ardanuç düşman işgalindeydi.

Köyüme geldikten on beş-yirmi gün sonra ağır bir hastalığa tutuldum.

Anza denilen ziyarete götürdüler. Orada yatırmışlar kendimi bilmez durumdaydım. Dalmışım. Rüyamda bir ihtiyar elinin içini öptüdü. Ben niçin elinin içini uzatıyorsun dediğim zaman: “Efkâr etme sana elimin içinden marifet veriyorum” dedi.

Beni yattığım yerden kaldırarak babamın dayısı oğlu ve Âşık Şöhreti’nin oğlu

---

* a,g,e, s.16

Âşık Cesimi'nin yattığı ve o orada bade “alıp âşık olduğu Garip Mezarının yanındaki büyük pelit (meşe) ağacının dibine götürmüşler. Buhranlar içinde sayıklıyormuşum. Dalgınlıklar arasında yükseklerle uçuyor, görmediğim şeyleri görüyordum. Kendimde değildim. Bir den ulu bir ağacın dibine düştüğümü gördüm. Bu ağaçlık içinde bir yerden güzel mevlit okuma sesleri geldi kulağıma. Ben de oraya gittim. Mevlid bitince okuyan adam birine seslendi.

“Belkıya şerbeti getir, dedi.”

Elinde ağaçtan bir tepsi yine ağaçtan yapılmış bir ibrik ve kav dediğimiz ağaç mantarından yapılı bir bardak ile o kız karşıma geldi. Getirdiği şerbeti on iki kişiye dağıttı.

Sıra bana geldi. Bana da aynı ibrikten kav bardağa koyduğu bir miktar şerbeti uzattı. Lâkin, ötekilerine verdiği şerbetler hem bardak dolusu ve hem de sarı renkliydi. Bana verdiği şerbet ise kara renkte ve bardağın dibinde az bir şeydi.

O kara şerbeti içtim. Pirlerden biri yanıma geldi, Belkıya' ya:

“Defteri getir, dedi. Kız gitti, bir defter getirdi.”

“Aç!” dediler bana, Defteri açtım dokuzuncu sayfa çıktı. Sayfaya önce benim adımlı, sonra kızın adını yazdılar. Kızın ismine begi Aga Kızı Nazmiye sultan dediler. Benim adıma da Efkârî kaydettiler. Ben:

“Benim adım Âdem'dir. Bu kızın adına da Belkıya demiştiniz; Şimdi neden Nazmiye oldu?” dedim. Pir şöyle dedi:

“Bu kızın adı bizde Belkıya'dır. Senin adın da ebedi olarak Efkârî kalacaktır.” dedi.

Öyle oldu evet. Sonra Nazmiye Hanım'la kavuştuk. Lâkin ne çare defterin sayfası dokuz demiştim. İşte onun ömrü de evliliğimizden sonra dokuz yıl sürdü. Neyse biz dönelim rüyadaki Kasımoğlu Pınarı'na:

“Bahsinize başlayın, dedi. Oradan çıktığımız sırada Belkıya elinde bir nar tutuyordu. İkimiz beraber Kasımoğlu Pınarı denilen kaynağa geçtik. Birlikte abdest aldık. Belkıya bana döndü ve “Bu narın taneleriyle saçlarımla tellerini sayacaksın; sonra da hangisinin çok olduğunu bana söyleyeceksin” dedi. Ben şaşırarak “nar tanelerinin daha fazla olacağını” söyledim. Şöyle bahse girdik. Eğer benim dediğim çıkarsa Belkıya dünyada benim olacaktı. Eğer saçlarının telleri sayıda fazla çıkarsa, ben ömrümün sonuna kadar onu bulamayacaktım. Bu arada kız, nar tanelerinden üçünü

de hile ile bana yedirdi.

“İşte efendim rüya âlemimiz böyle geçti. Ben de ondan sonra Âşık Efkârî oldum.”

Âşık oradan baygın halde evine getirilir. 40 gün kendine gelemeyerek nar ve saç tellerini sayıklar. Biraz iyileşmeye dönüp gözlerini açtığında ilkbahar gelmiş köyün tepeleri gözlerine bir başka görünmüştü. Gün geçtikçe iyileşiyor ve gittikçe de kendinde daha bir başkalık hissediyordu.

O mevlit sesindeki tatlı ahenk ve Belkıya beni sanki sihirlemişti. Yürüyecek hale geldiğim vakit ağabeyim Ali Ağa elime sekiz lira vererek, beni buğday almak için Şavşat’a yolladı. Şavşat’ın Çiftlik köyüne gittim.

O köyde misafir oldum. Evde bir saz asılıydı. Sazı indirttim, hoşuma gitti. Bunun üzerine, elimdeki parayı saza vererek köye boş döndüm, buğday alamadan. Ağabeyim bu hareketime iyice içerlemişti. Ertesi gün komşuları çağırttı. Ben ne için çağırıldıklarımı bilmiyordum. Misafirlere yedirmek için bir kazan bulgur pilavı da hazırlatmıştı. Âşık Cesimî’nin yetiştirdiği ehli dillerden Hamamlı köylü Molla Sait de davet edilenler içindeydi. Pilav yenildi. Ağabeyim oradakilere döndü ve şöyle dedi:

Ben, Âdem’i Şavşat’a buğday almaya yolladım. O elindeki parayı şu gördüğünüz saza vermiş, döndü. Eğer hakiki bir âşık ise şimdi Molla Said’in yanında belli olacak. Eğer değilse getirdiği sazı yanınızda parçalayacağım. Ben böyle işe razı değilim.

Ağabeyim bunları söyleyince, duvarda asılı sazı indirdiler. Ben o güne kadar hiçbir şey, deyiş söylememiştim, sazı çalmasını da bilmezdim zaten. Benden ilk deyişleri işte orada istediler. Ben de hiç çalmadığım saza ulu orta dokunarak şu deyişimi söyledim:

Dünyada ganinin ne telâşı var
Uydurmuş feleğe varı düşünür
Kimisin gam çeker, kimin kan ağlar
Kimin ticaretle kârı düşünür

Mevla bir adama verse acılar
Mucizata görüp hem de tâciler

Server’i ziyaret kılar hacılar
Onlar da âhiret nârı düşünür

Umut ile sıdkın kesme Mevla’dan
Ol Gani kurtarır her bir belâdan
Ben Efkârî elim çektim dünyadan
Gönül gece gündüz yâri düşünür

Bu deyişimi Molla Sait de beğendi. Fakat, öğrenme bir parça olur da bizi aldatır. Ustamız Cesimî’nin üç parça muammasını sorarım. Onlara nazireler yaparda çözebilirse hakiki âşık olduğundan şüphe edilmez, diyerek sormaya başladı:

Aldı Molla Sait:

On iki kapıdan girdim içeri
Başladım bakmağa var kapısına
On ikiye gelen kırk sekiz nedir
Ne perde kuruldu ar kapısına

Aldı Efkârî:

Bir sene dediğin oniki aydır
Hem de iki bayram var kapısında
On ikiye gelen kırk sekiz cuma
Hicap perdecidir ar kapısında

Aldı Molla:

Bildin hicap ile ar tamam oldu.
Ne ile yapılıp ser tamam oldu
Habip ki mescitten evine geldi
Ne manaydı gördü nur kapısında

Aldı Efkârî:

Çar anasır sudan ser tamam oldu
Misli pederden de bu icat oldu

Halkın emri ile can hulka geldi
Habip ki mescitten evine geldi
Veyis sultan gördü nur kapısında

Aldı Molla:

Cesimî'yem bu sözlerin sahibi
Yaratan gönderdi yüz dört kitabı
Kaç peygamberine kıldı hitabı
Kimler idi oldu emrine tâbi
Ne mâna kalmıştı ra kapısında

Aldı Efkârî:

Yaratan gönderdi yüz dört kitabı
Sekiz peygambere kıldı hitabı
İnananlar oldu emrine tâbi
Nemrutlar kaldılar ra kapısında
Efkârî beklerim yar kapısında

İşte bu muammalarla beni mizana çeken Molla Sait, hakikaten âşık olduğumu oradakilere bildirdi. Bundan sonra maşuku bulmak ve aşk badesi içmek üzere benden bir deyiş istediler. Ben artık ferahlamıştım. Onlara şu deyişimi söyledim.

Bir daha isteriz, dediler. İşte orada hakikaten âşık olduğumu ben de anladım ve başladım bir daha:

Genç yaşımda düştüm dert pazarına
Bu derdi, merakı satmak isterim
Ben eğlensem gönül gider yanına
Âşıkım murada yetmek isterim

Sevdim o cananı can u gönülden
Ölene dek dahi kesmezim dilden
Bir marala avcı oldum cebelden
Peri gitti ben de gitmek isterim

Affeyleyin siz Efkâr'ın suçunu
Kırk gün müddet ile saydım saçını
Yetemedim kervan aldı göçünü
Ben de ardı sıra yetmek isterim

Bir peri canıma tığ vurdu gitti
Ardı sıra Erzurum Kan'a mı gidem
Arttı gam kaygumuz dert bine yetti
Acap İsfahan'a hana mı gidem

Hanlar kurtaramaz bu dertten beni
Aşk alır çıkarır öz yurttan beni
Gezen Bağdat, Basra, Hint ve Yemen'i
Yoksa ki Mısır'dan yana mı gidem

Birde varıp sorsam Firengistan'a
Belh'e Buhara'ya hem Dağıstan'a
Efkârî'ye derler dön Gürcistan'a
Yok ise sevdiğim yine mi gidem

Yine isteriz, dediler. Bunun üzerine rüyamı iyice açıkladım:

Bilmez idim uyumuşum
Kasımoğlu Pınarında
Bir dolu verdiler içtim
Kasımoğlu Pınarında

Bir pirin öptüm elini
Gösterdi aşkın yolunu
Oldum hem aşkın bülbülü
Kasımoğlu Pınarında

Bir güzel geldi Belkıya
Benzer on beş günlük aya

Durdum baktım kıya kıya
Kasımoğlu Pınarında

Zannettim doğdu ay durdu
Bana bir narı saydırdı
Üç tanesini yedirdi
Kasımoğlu Pınarında

Bir de defter getirdiler
Yazdı ismim bitirdiler
Bir duaya oturdular
Kasımoğlu Pınarında

Bir ayna tuttular bana
Baktım seyrettim cihana
Baka kaldım yana yana
Kasımoğlu Pınarında

Efkârî yazdı mahlasım
Cihana ulaşsın sesim
Yar ile yenildi besim
Kasımoğlu Pınarında

Efkârî'nin bu rüyası
Bahse girip nar sayması
Kırık gün sürdü bu havası
Kasımoğlu Pınarında

Ben âşık olduktan iki sene kadar sonra Ermeni savaşı dolayısıyla rahmetli Kazım Karabekir Paşa Sarıkamış'ta idi. Hastaydım, askere istediler. Ağabeyim beni ata bindirerek Sarıkamış'a götürdü. Oraya gittiğim vakit Karabekir Paşa'ya bir şifre

gelmiş açamamışlar. Ben Almanya'dan sonra Galiçya cephesine geçtiğimiz zaman şifre işinde çalıştırılmışım. Sarıkamış'taki şifreyi bana açtırdı.

Padişah Vahdettin'in İstanbul'dan kaçtığı yazılmıştı.

Bir ay sonra beni Karabekir Paşa'nın huzuruna götürdüler. Orada Paşa, zayıf ve hasta halde görünce sordu. Ben de âşıklığımı orada kendisine şöyle arz ettim:

Oldum ben âşık bülbülü
Gör ki paşam aşk neyledi
Beni gören der bu deli
Gör halimi aşk neyledi

Bu dert sinemi dağıtır
Beni her zaman ağlatır
Durmaz gözyaşım çağlatır
Gör halimi aşk neyledi

Beni vurdu taştan taşa
Bak gözümde akan yaşa
Karabekir Kazım Paşa
Gör halimi aşk neyledi

Ben bu vatanın askeri
Aşk ile sızlaya arı
Şimdi oldum bir Efkârî
Gör halimi aşk neyledi

“Paşa halime acıdı, beni zabitan (subaylar) tablidotuna vazifeli verdi. Orada ye, iç dedi ve emir verdi. Bu âşıkı hiç kimse ile konuşurmayın, dedi. Alayımız oradan Artvin'e hareket etti. Karabekir Paşa, alayımızın kumandan vekili Binbaşı Emin Bey'e (Tamay) biz oradan ayrılırken emir verdi. Bu âşıkın sevgilisi memleketinde kim ise onu sen kavuşturacaksın birbirlerine, demişti. Alayla Artvin'e geldik. Alay karargâhında yine telefon muhaberesinde şifre işlerinde çalıştım.”

Bir müddet sonra Binbaşı Emin Bey, beni Artvin'den Ardanuç'a götürdü. Orada Naldöken Köyü'ne gittik. Binbaşım o köyün beylerini, ileri gelenlerini topladı. Bizim köyden de ağabeyim, Efraim Bey Fazıl Ağa, Reşit Çavuş, Molla Aziz ve daha bir kaç kişiyi alıp Naldöken'e yanıma geldiler. Tevfik Bey'in bahçesinde oturuldu. Kumandan Emin Bey bir kaç sözü geçer adamla Nazmiye Hanım'ın büyük annesi Sultan Hanım'ı yanına çağırttı. Teklif etti. Allahın emriyle Aşık Adem Efkârı senin toruna taliptir ve aşıktır. Sarıkamış'ta paşaya aşıklığını ispat etti. Kıza aşık olduğunu bildirdi. Şimdi Allah'ın emriyle kızı alacağız dedi. Nazmiye kız Mükerr (Tepedüzü) köyünden olup annesi Nurda Hanım, Sultan Hanım'ın kızıydı. Sultan Hanım da Ardanuç eski sancağının son paşası Süleyman Paşa'nın veziri meşhur Kaya Bey'in kızıymış. Nazmiye Hanım ise muhacirlikte yetim kalarak nenesi sultan hanım'ın yanında büyümüş.

Sultan Hanım, Emin Bey'in teklifine karşı dedi ki:

“Adem Paşa'ya âşıklığını ispat ettiyse bana da ispat etsin de kızı vereyim. O zaman sordular ki: Nasıl ispat etsin, söyle ona göre hareket etsin.” O da dedi ki:

“Ben köyün hanımlarını, kızlarını bir bahçeye toplarım. Onun sevgilisi hangisi ise tanısın. Eğer bizim kızı tanırrsa verelim. Bir saat geçmedi elli kadar kadın, kız tabii başları, yüzleri, örtülü toplandılar. Naldöken küçük bir köydür. Böyle bir iş varmış diye merak etmişler, hep gelmişlerdi. Kumandanımın vekili kalede topçu kumandanı bir zabitti. Onu da çağırttı. Kadınlar toplandı, beni çağırdılar. Bunların içinden sevgilini tanı dediler. Gidip abdest aldım. “Ya Mevla” diyerek sazı da alıp yanlarına geldim. Karşımızda bahçede yüzleri kapalı kadınlar toplanmıştı. Ben saz ile başladım söylemeye.”

Bana aşkın badesini
Veren güzel burda değil
Beni Mecnun gibi çölde
Gören güzel burda değil

Bildim ak ve karasını
Arıyorum çaresini
Bana aşkın yarasını
Vuran güzel burda değil

Efkârî tanırım yâri
Bana nasip etsin bari
Ne al giyer ne de sarı
Saran güzel burda değil

Niçin böyle demiştim, diyeceksiniz. Baktım ki yok, beni sınamak için Nazmiye kızı oraya mahsus getirmemişler. Tevfik adında bir Basalı komşuyu da gönderdiler. Ara bak bakalım, kız bu kadınlar içinde midir dediler. Baktı, o da yoktur diye haber getirdi. Kadınlar dağıldı.

Bir saat kadar aradan geçti. Tekrar ikinci defa toplanıp üçer beşer oturdu kadın kız. Baktım yine getirmemişler Nazmiye'yi. Aldım sazı:

Güzeller toplandı geldi bahçeye
Benim sevdiceğim yine gelmedi
İsmi değişmem yüz bin akçeye
Ateş saldı tatlı cana gelmedi

Erenler bezminde bir cam doldurdu
Beni aşkın deryasına saldırdı
Ne ağlattı ne gönlümü güldürdü
Beni koydu yana yana gelmedi

Âşık Efkârî'yem tanırım yâri
Güzeller içinde yoktur ayarı
Benim için hayatımdır değeri
Bade verdi kana kana gelmedi

Dağıldılar, aynı gün bir daha toplandılar. Bu toplantı içinde, yan tarafta bir elma ağacının dibinde yine başları örtülü üç kız ayrı oturdular. Orada sazı dile getirdim:

Ateşlendim ateşimi söndürün
Üç güzelin biri benimdir paşam

Bana aşk badesi eliyle verdi
Alıştı yanıyor canımdır paşam

Dahasını diyemedim. O yanışını bilmem, bayılmışım. Ayıldım ki, eve getirmişler. Ve etrafıma toplanan arkadaşlarım, asker süvariler:

“Uyan, ağlama; işin oldu diye müjdelediler. Düğün kurudu. Üç gün sonra Nazmiye hanımı getirdiler. Memleket başıma toplandı. Üç gün üç gece saz elimden düşmedi.”*

Efkârî'nin notu: “Nazmiye ile evlendikten sonra, kendisi de benim gibi aşk rüyası yaşadığını bana anlattı. Yalnız mevlit okunan odayı bilmiyordu, bir de nar tanesi saydırdığını. Ağaçtan tepsi ve kavdan oyulmuş bardak, ağaç tepsi ile şerbet getirdiğini, bu işi kendisine pirlerin tembih ettiğini en son şerbeti Efkârî'ye vereceksin dediklerini söylerdi. Hatta Pir'e sormuş, Efkârî kimdir diye. Pir de sana onu muhtar tanıtır diye cevap vermiş.” 1922-1936'da aşkımı ilan ettim. Aşkımın ilanı aşağıdaki koşma ile başlamıştır.

KOŞMA

Evrâh-ı ezelde, levh-u kalemde
Bu benim derdimi bela yazdılar
Aşka tellal edip devri âlemde
Kismetimi elden ele yazdılar

Erenler ne dedi ben dedim belî
Onlar gösterdiler erkânı yolu
Deftere kaydoldum aşkın bülbülü
Feryadımı gonce güle yazdılar

Böyle kaydettiler deftere bizi
Devr-u kıyamete efsânemizi
Efkârî koydular mahlesimizi
Düşürdüler dilden dile yazdılar

15 Haziran 1922

---

* a,g,e, s.16-25

DÜBEYİT

Güzel senin âşıkınım
Beni görme yâd yerine
Soyünmez düştün canıma
Senin sevdan od yerine

Bana cefa etme sakın
Gel ol âşıkına yakın
Seher seher bana dokun
Bu sineme bad yerine

Kara geydim al istemem
Gül açmayan dal istemem
Başka şeker bal istemem
Bir bûse ver dad yerine

Senin aşkınla dolmuşum
Gâh açılmış gâh solmuşum
Âşık Efkârî'n olmuşum
Söylenirim ad yerine

İKİNCİ

Dedim o yar benimle mi
Arası yoktur dediler
Dedim barışmak olmaz mı
Çaresi yoktur dediler

Dedim aşkın deryasının
Karası yoktur dediler
Dedim ağlarım yar için
Kirası yoktur dediler

Dedim dinlesin Efkârî
Sırası yoktur dediler
Dedim aşkın tabibiyim
Yaresi yoktur dediler

TÜRKÜ, TEFSİR*

Güzelim aşkın derdine
Salma beni ağlatırsın
Ben gibi bitmeyen derde
Kalma beni ağlatırsın

Eski hallerim sayıp da
Beni kenara koyup da
Yârim kocaldi deyip de
Gülme beni ağlatırsın

Aşk ateşi kaynar canda
Ben gülmedim bu cihanda
Sakın benim gibi sen de
Solma beni ağlatırsın

Dayanılmaz edâsına
El uzattım bâdesine
Sen bu aşkın sevdasına
Dalma beni ağlatırsın

Neylesin Âşık Efkârî
Senden almadı şikârı
Sakın bana intizârı
Kılma beni ağlatırsın

“Âşıkların ağlaması sevgilisine zevk verir” derler. 19.09.1964

---

* Burada tefsir açıklama anlamındadır. Kur'an-ı Kerim anlaşılmalıdır

TEFSİR SEMAİ

Sevdiğim bana ıraktan
Bakar nazlanı nazlanı
Beni derd-i firâkına
Yakar nazlanı nazlanı

Al giyinir al üstüne
Beyaz yaşmak hâl üstüne
İnce kemer bel üstüne
Sıkar nazlanı nazlanı

Mailim tatlı dillere
Bülbülün gonca güllere
Altın bilezik kollara
Takar nazlanı nazlanı
Aşkı verdi genç yaşıma
Sevdayı saldı başıma
Efkârî'yim yar karşıma
Çıkar nazlanı nazlanı

KÜÇÜK RÜBAİ (I)

Bu aşkın derdine derman
O yar var bende söyledi
Dedim çetin aşk ateşi
Yanıyor canda söyledi

Dedim bîçare âşıklar
Gülmez cihanda söyledi
Dedim düştün mü sevdaya
Geldi bir anda söyledi

Dedim ayrılık çetinmiş
Bu kusur sende söyledi
Dedim aşkın Efkârî
Gönlüm var onda söyledi

KÜÇÜK RUBAİ (II)

Bu aşkı çeker ezeli
Ben sordum o yar söyledi
Her gönül sever güzeli
Eski âdet var söyledi

Dert deftere geçirirken
Dertli sinem açariken
Yar bâdesin içeriken
Yar ismini pîr söyledi

Efkârî sordum çaresin
Giydirdi bana karesin
Sağalmayan aşk yâresin
Bu dert seni yer söyledi

25.03.1966

KÜÇÜK RUBAİ (III)

Dedim gelse görsem yâri
Yar sana gelmez dediler
Dedim bir nâme göndersem
Selâmın almaz dediler

Dedim bir koşma söylesem
Geriye kalmaz dediler
Dedim yâri küskün gördüm
Yar sana gülmez dediler

Dedim yar acımaz bana
Cefâdan yılmaz dediler
Dedim âşık Efkârî'nin
Yaresin sarmaz dediler

AŞK YARELERİ

Saki sun bir camı defet bu gamı
Bizde bahar faslı bakışı geçti
Bendeki sevdanın bu serencamı
İşledi sineme nakışı geçti

Giysem de çare yok hep karaları
Çünkü bu derdimin yok çareleri
Sinemde açılan aşk yareleri
Ne yazı sağladı ne kışı geçti

Efkârî ak yardan umudu kesti
Durdu bizim bağın bülbülü sustu
Sazını bir kıyı bucağa astı
Hayalet yolunun akışı geçti.

Her şairin, her aşığın yaptığı gibi Efkârî de bir taş atmış aşkın kuyusuna. Onunki de başka bir ses çıkarmış ayrı bir akisle uzanmış hedefine.

Aşıklar, genellikle sevgili tarafından sunulan badeyi bir pirin huzurunda içerler. İşte aşk, orada; o da başlar, söz o zaman anlamlaşır, saz o zaman dillenir..

Âşık oluşunu anlatırken Efkârî de bu tür bir maceraya salıyor hikâyesini. Rüyasındaki pirin huzurunda sevgilisinden bade içiyor. Elini öptüğü pir ona aşkın yolunu gösteriyor.

“Öptüm bir pirin elini
Gösterdi aşkın yolunu”

Efkârî şiirlendirdiği bu hikâyesinin yedinci dörtlüğünün ilk mısrasında Pirinin mahlâsını Efkârî koyduğunu belirtiyor:

“Efkârî yazdı mahlesim”

ve:

“Cihane ulaşsın sesim” diye de bir dilekte ulunarak hikâyesini bağlıyor.

Efkârî belki divan şiirinden aldığı bir etki ile aşkına ‘belâ’ adını koyuyor. Yine bir divan geleneğiyle:

« Feryadımı gonca güle yazdılar» diyor.

İşte onun yine bir divan şairi gibi huzuru sakinin sunacağı camda arayışı:

Saki sun bir camı def et bu gamı

Bizde bahar faslı bakışı geçti

Bendeki sevdanın bu serencamı

İşledi sineme nakışı geçti

Şiirlerinde şeyhülislâm şairlerin dahi içkiye özlem sindirilişlerinin aslında yanlışlığı Efkârî için de düşünülür. Çünkü o bunu bir geleneğin havasına uymak için yapıyor.

Giysen de çare yok hep karaları

Çünkü bu derdimin yok çareleri

Sinemde açılan aşk yâreleri

Ne yazı sağladı ne kışı geçti.

derken her âşığın yaptığı; aşktan yakınışı ve derdinin çaresizliğini belirtiyor Aşk yârelerini onmazlığından bahsediyor.

O sevgilisine bir noktada acıyor, şöyle ki:

Güzelim aşkın derdine

Salma beni ağlatırsın

Ben gibi bitmeyen derde

Kalma beni ağlatırsın

diyerek aşk derdinden öğütlüyor.

Buna karşılık sevgilisinden çare sorduğunda, aldığı cevabı bir şiirin sonunda şöyle belirtiyor:

Sağalmazmış aşk yâresin

Bu dert seni yer söyledi

Bir drtlgnde de dönüşle:

Dedim ayrılık etinmiş

Bu kusur sende söyledi

Dedim Âşıkın Efkârî

Gönlüm var onda söyledi

diye söyletiyor. O zaman sevgilisinin aynı derde dştgn sanarak:

Dedim aşkın tabibiyim

Yarası yoktur dediler

Bu defa da umutsuzlukla kendisinin tabipliği karşısında sevgisi de yara olamayacağını tekrar bir dönüşle belirtiyor.

Efkârî, aşka bilhassa saızıyla anlam kazandırıyor O anlam ki en taş yüreklerde dahi bir heyecan yaratmakta; insanı apayrı başka bir âleme ister istemez sürüklenmeye mecbur kılmaktadır.

O, aşktan merhamet dilenirken, katiyen bir geleneğin icabını yapma gayesinde değildir. İli ve samimidir.

Bana cefa etme sakın

Gel de ol aşkına yakın

Seher seher bana dokun

Bu sineme bad yerine

Derken her ne kadar bir dileniş seziliyorsa da;

Kara giydim al istemem

Gl amayan dal istemem

Başka şeker bal istemem

Bir bse ver bad yerine.

derken de o kadar dik başlı ve o dik başlılık kadar da mtevazidir.

Ama gene de aşkta aradığını bulamayışını dile getirmiştir;

Yar beni gergefe çekti

Aşkın iğnesiyle işlenmekteyim

Bozulmuşum dağı aşan iz gibi

Yazı bekler iken kışlanmaktayım

Efkârı derdine dertler eklerim

Şimdi sevdiğimden neler beklerim

Yazık, boşa gitti hep emeklerim

Sanma ki hayattan hoşlanmaktayım

Onun sevgilisini tasvir etmek oldukça zor şey. Çünkü o, her çiçekten bal almak isteyen bir mizacın hitapçısıdır. Her şiirinde ayrı bir tip karşımıza çıkmakta ise de yayla güzellerinin ağır geldiği bir gerçektir.

Yayla güzelini gördüm bezeli

Çıkmış melek gibi döner yayladan

Siyah saçlar ak topuğa uzalı

Doğan güneş gibi yanar yayladan

Âşıkın sazını dinlemek için

Kaşın eğmiş güler hem için için

Halaya tutulup oynamak için

Çıkmış çimenlere bakar yayladan

Bilmem Leyla mıdır dağları bekler

Efkârî'ye dert üstüne dert ekler

Geçer yaz eyyamı göçünü yükler

Bu dağlar merali iner yayladan

Efkârî'nin memleketi olan Artvin yöresinde yaylaya çıkışın delikanlı ve genç kızlar tarafından dört gözle beklenen bir âlemi olur. Davullar, zurnalar çalar, dizim dizim barlar çevrilir. Aşkların tam anlamıyla özlemine duydukları bir eğlence sevgilileriyle sohbet fırsatını yakaladıkları aranılan bir gelenektir. O bakımdan Efkârî'nin yukarıdaki şiirine böylesine bir açıdan bakmak gerekir.

Efkârî aşkın bir diğer yönünde de şiirini katıksız bırakmamıştır. Bu da Tanrı aşkıdır. Aşağıdaki şiir bunun en güzel örneğidir:

MÜNACAAT

Lütfundan yazam bir kitap

Arz edeyim halim yare

Defterim etmesin hesap

Tutmaz diyen dilim yara

Geldim Şu boş dñnyasına
Düştüm aşkın hülyasına
Daldım ümit deryasına
Bir günahkâr kulum yara

Cesedim başkadır cana
Gelip gitmek Şu cihana
Haddim yok küseyim ona
Bir bülbülüm gülüm yara

İpti ikrârım vermişim
Her emrine inanmışım
Cennetinde yer almışım
Uzatmışım elim yara

Hediyem olsun bu size
Okuyanlar hepinize
Devrildim dağdan o yüze
Yaklaşmıştır yolum yara

Sığınıp Şan Őöhretine
Giderim adaletine
Koysun beni cennetine
Yaklaştırmam zulum yara

Ona Âşık Efkârî'yim
Biçare günahkârıyım
Aşk ile sızlar arıyım
Yok gidecek balım yara

EFKARÎ'DE VATAN SEVGİSİ VE KAHRAMANLIK*

Âşık Efkârî' ye 1933'te Burhâni ve Yakup karşılaşması sırasında: Her âşığın bir sevgilisi olur, sen kimi sevdin, derler. Bunun üzerine Efkârî:

*

Ben âşıkım mâşıkımı sorarsan
Ana yurdu öz vatanı severim
Cumhuriyet temelini kuranlar
Kurtarıcı kahramanı severim

Sefer zamanında hazır olanlar
Yurdu sevip vatanını bilenler
Ana yurtlarında şehit kalanlar
Kurban giden ben o canı severim

Efkârî'yim yad eylerim onları
Hiç unutulur mu Türk hakanları
Ebedi bakidir yüce şanları
Atamızdan şöhret şanı severim

şeklinde bir karşılık vererek her ne kadar diğer şiirlerinde sevgilisini tasvir ederse de; burada özellikle sorulduğu için sevgilisini “Ana yurt, öz vatan, cumhuriyet temelini kuranlar, kurtarıcı kahraman, sefer zamanında hazır olanlar yurdu sevip vatanını bilenler, şehit kalanlar kurban giden can (ana yurda) Türk hakanları olduğunu söylüyor.

Cumhuriyetimizin büyük çabası
Her köyde kuruldu ilim yuvası
Dünya takdirindir boğaz köprüsü
Çok azim serveti cumhuriyetin

Bu gün vesaitler asfaltta gezen
Yüzde doksan oldu okuyup yazan

---

* a,g,e. S.36-50

Zirai donatım veriyor düzen
Çiftçiye himmeti cumhuriyetin

Olgun operatör doktor tabipler
İşte dispanserler hem adli tıplar
Kur'an okur kurslar imam hatipler
Halkın selameti cumhuriyetin

Dünyaca tanındı Türk işçileri
Memur mühendisler Türk aydınları
Pancar tarlaları çay bahçeleri
Size bir cenneti cumhuriyetin

Hem elektrikler teleferikler
Hele trafikler hayatı bekler
Hava yolculuğu arslan yürekler
Bu bir metaneti cumhuriyetin

Türkiye'yi gören bir cennet sandı
Dikildi direkler teller uzandı
Eski vatan gelin gibi bezendi
Bir eser sanatı cumhuriyetin

Semaya uzanan apartumanlar
Temeli atılan resmi binalar
Spor kulüpleri doldu meydanlar
Azmi azameti cumhuriyetin

Parklarla bahçeler gelişir yine
Kuru vatan yeşil bakın rengine
Seçemezsin herkes döndü zengine
İşte cemaati cumhuriyetin

Aklı selim hiçbir zâfa takılmaz
Çalışmamış yükseklerle çıkılmaz
Allah'ı tanımış asla yıkılmaz
Asıl adaleti cumhuriyetin

Hakikat böyledir doğru sözümüz
Yaşa cumhuriyet aktır yüzümüz
Konya'da da çalınıyor sazımız
Bu bir muhabbeti cumhuriyetin

Çamlıkla süsledi hep bozkırları
Suya kavuşturdu susuz yerleri
Devlet eliyledir hac seferleri
Bu bir nezâketi cumhuriyetin

Cumhuriyetimiz payidar yaşar
Vatana hizmeti gösterir başar
Komşu devletlerle bir kardeş yaşar
Olmaz adaveti cumhuriyetin

Büyük Atatürk'ün bir yadigârı
Kalır kıyamete iş bu eseri
Eski başbuğların nurlansın yeri
Bize bu vatani koymuşlar geri
Hakikati söyler âşık Efkârî
Bu şanı şöhreti cumhuriyetin

MALAZGİRT DESTANI

25.08.1971 Ardanuç

Türk milletinin bitmez şan şöhret
Cihan hayret etti ünler bizimdir

Malazgirt savaşı cihana ibret
Mahşer gibi geçen günler bizimdir

Viyana'lar, Visin'lerle Vidin'ler
Kahramanlığımız tanıtmış bunlar
Pilevne'ler, Çanakkale, Budin'ler
Yitmez bitmez yüce şanlar bizimdir

Şanlı Türkler yalın kılıç takmışlar
Orta Asya'dan, Malazgirt'ten akmışlar
Altı yüz bin Haçlı orda yıkmışlar
Çeliktunç'lar, Polatkan'lar bizimdir

Denizlerde şan bırakan reisler
Fatihler, Yavuzlar o Barbaroslar
Atilla'lar, Cengiz'ler, Alparslan'lar
O başbuğlar yüce hanlar bizimdir

Sen de aslın gibi cihana seslen
O yüce komutan koca Alparslan
Ey Türk oğlu sen de aslına yaslan
Malazgirt'te düşen canlar bizimdir

Türkler tanınmıştır Allah'ı vardır
Nigaha yüz tutmuş penahı vardır
Tarihler yaratan hanları vardır
Ay-yıldızlar, o nişanlar bizimdir

On üç mart yetmiş bir tam İstanbul'dan
Altı yüz bin haçlı yürüdü daldan
Bir ordu Bizans'ta şımarıklardan
Malazgirt'te akan kanlar bizimdir

Selçuklu ordusun kumandanları
Topladı Alparslan o gün onları
Söyledi anlattı Bizanslıları
Dedikleri zafer şanlar bizimdir

Malazgirt Meydanı, Ahlat ovası
Başladı ölkal muhaberesi
Gökleri inetti Ya Allah sesi
Zaferin timsali namlar bizimdir

Bizans esir oldu bitti savaşlar
Secdeye inmişti ağaçlar taşlar
Göklerde ağardı melekler kuşlar
Söyle Efkârî ki destan bizimdir

ARDANUÇ PANCARCI GELENEĞİ*

Mayıs sonu gelende dağlarda kar eriyip şakırdaya sel su olur. Akar akar... Bir hızlıdır ki çağıldayan dereler baş döndürür; her yerinden geçit vermez. Akar akar bitmeyecekmiş gibi: Öyle gibi ya, daha temmuza varmadan da ya yoktur. Ya bilek kalınlık; ince sessiz sürünür durur. Hep umutludur ama, sürünmeyeceği, şahlanıp ayağa kalkacağı yeni ilkbaharlar.

Bu Çoruh boylarında sel su şakırdayan da, bağ bahçe, tarla, bostan yeşillenir, bezenir; meyve sebze bollaşır. Çalışkan eller bereket toplamaya nasırlanır durur.

Geçim kıttır, gene de; toprak öyle az ki.

Onun için de köylü geçimini ikiye bölmüş. Tarladan gelene hayvancılıktan da bir şeyler eklemek ister. İster ya hani otlak, hani yaylak. Öyleyse haziranda-temmuzda yayla ister. Yayla ister ki bağ bahçe sere serpe gelişsin. Hastası, bebeği olan da, süt için sakladığı bir iki koyun ya da ineğini içerde saklar. Salma bırakamaz, yasaktır.

Çoruh köyünde her yaz yaylaya göç başlar. Bir başka heyecanlanır çoluk çocuk. Yaylaya eli ayağı tutan nineler gider. Şaşort denir bunlara. Şaşort nineler yayla

---

* a,g,e. S.55

çıkımında ata öyle bir kurulur ki sultan sanırsın. Bu zevke doyum olmaz, onlar için. Yün atkı omuzlarına düşmüş, en yeni elbisesi güneşte par par. Atının eğer kaşında da çerez torbası.

Çocukların gözü çerez torbasındadır. Genç kızlar, oğlanlar yayla dumanını özler. İlkokul çağındakiler dana çobanlığı için götürülürler yaylaya. Bunun için götürülürse de sorsanız dana çobanlığı asla kabul edilmez. Nedense çocuk işi belleyip küçümsenmiştir. Çocuklar bu yüzden yaylada danalara baksalar da köye inende dana çobanlığını kabul etmezler hiç.

Daha küçükler “ben de yaylaya gideceğim” diye ağlasalar da, “Sen on beş gün sonra pancarcılarla gideceksin” diye avutulur hep. Çok merak ettikleri yaylaları en erken dokuz-on yaşında görebilirler.

Günler öncesinden hazırlıklar tamamlanır. Göç sabahı namaz sonu her köyden akın akın şaşort gurupları yoldadır artık. Köyler sessiz, yollar şendir.

Gün doruğu bulanda yol az kalmıştır. Çantanın suyunda yemek zamanıdır şimdi. Akşamdan hazırlanan türlü yiyecek soğuk pınar gözelerine açılır.

Çobanlar, şaşortlar, dana çobanları ve diğerleri kalıp yayla çıkışına yardım için gelenler ertesi gün erkenden dönüş yoluna çıkarlar. Geçen yıldan beri harap olmuş yayla damlarının onarımı onları yorgun düşürmüştür. Akşama köye vardıklarında bir güzel uyku çekme özlemindedirler.

Çoruh yayları kuşluğa dek duman kaplıdır. On beş gün geçmek bilmez. Şaşortlar, yağ-peyniri, delikanlılar çam sakızı çok etmek peşindedirler. Yayla çıkışını takip eden on beşinci gün yıllardır süregelen bir gelenek yenilenir. Yaylada pancarcı gelir.

Pancarcı heyecanı yaylada başka, köylerde başkadır. Köyler sabahın erken saatlerinde ayaklanmıştır. Her köyden davul-zurna ekibi ev ev dolaşıp kaldırır. Genç kızlar, delikanlılar en güzel elbiselerini giyerler. Katmerler, keteler, heybelere konur. Haftalar öncesinden maniler şöyle bir tekrarlanır. Her köy pehlivanları, ciritçilerini, koşu atlarını az çok seçmiş, hazırlanmıştır.

Uzunçayıra kadar türküler, maniler söyleye, oyunlar oynaya öğle bulunur. Uzunçayır ilk büyük mola yeridir. Geç kalan köylerin pancarcı makarı (Yöre ağzında düğün alayı) burada beklenir. Yemekler yenip buz gibi yayla suları ilk burada içildikten sonra Atabarı'ndan deli horana ağır bardan ondörtlüye her oyun folklorün ilk

bereketlisinden bir sofra gibi açılıp şenlenir.

Yayladan gelen küçük bir makar, pancarcıları burada karşılar. Yaylacılar gelmeden pancarcı makarı Uzunçayır'dan ayrılmaz. Güreş, at yarışı, cirit oyunu ile vakit geçirilir.

Yaylacıların ilk habercisi boynuna yeşil bir eşarp bağlı atın görünmesidir. Bu ata tilki adı verilir. Dört nal meclise gelen atının selâm verip ayrılmasından on dakika sonra da yaylacılar gelirler.

Şaşort başı meclise gelince şu maniyi söyler:

“Pancarcılar hoş geldiniz

Heybeleri boş geldiniz

Bir yerine beş geldiniz

Yaylaları güldürdünüz”

der, her köyün pancacı başının (ki çoğunluk delikanlı başı) oturduğu sofraya gevrek, kaymak ve yayla pancarı çorbasını koyar.

Çorba kaşıklanıp tükenende pancarcılardan bir âşık sözü tele döker.

Ardanuçlu Âşık Efkârî, 1946'da pancarcı ve yaylacılara bu yerde şu parçayı sazı eşliğinde söylemiştir:

Çiftçinin, çobanın, yazın köylünün

Çıkıp yaşayacak yeri yayladır

Hayatın serveti, gelir gideri

Bütün yardımcısı varı yayladır

Mevsimi vaktinde cennet sayılır

Buzlu pınarları içen bayılır

Koyun, kuzu çimeninde yayılır

Bol veren, bal yapan arı yayladır

Yeşil çimenleri cennete benzer

Çağlayan ırmaklar maniler yazar

Yağmurdan doludan pervasız gezer

Yiğit çobanların yeri yayladır

Yaz gelende biz de varıp görelim
Gönlümüzü yaylalarda açalım
Hararet söndüren suyun içelim
Methettiğin ey Efkârî yayladır

DEDİM DEMEDİ

Görünce o yarin güzel hatrını
Sordum söyledi dedim demedi
Yar edindim ol güzeller pirini
Kabul eylemedi dedim demedi

Gülleri pejmürde gördüm o yarı
Değdi mi yad bülbül dedim demedi
Bakımsız perişan bahçesi bağı
Bağbanın nicoldu dedim demedi

Efkârî'yim kul-kurbanı o yarin
Âzad eder misin dedim demedi
Ben olmuşum can madeni o yarin
Mezat eder misin dedim demedi

TEFSİR

Dost bağına girincek
Bülbül oldum güle ben
Her dağ açmış bir çiçek
Gönlüm saldım güle ben

Yârim güller derende
Derleyip de verende

Söyleşir öz yârende
Bakıp güldüm yâre ben

TECNİS

Biz Çoruh ilinin hak âşıkıyız
Başka türlü söylemeyi bilmeyiz
Saz ile söz ile gönül alırız
Yalan yanlış bağlamayı bilmeyiz

Bazen beşten bazen üçten söyleriz
Bir iş olacaksa baştan söyleriz
Derleme bilmeyiz içten söyleriz
Şundan bundan bellemeyi bilmeyiz

***

Biz söyleriz sazlar ağlar biz ile
Ağlar sinesini dağlar biz ile
Konya'da Behçet Kemal biz ile
Dedi âşıklara kısmet Mevla'dan

Son dem Konya'ya geldin görüştük
Âşıklarla er meydanda yarıştık
Konya erkan derdimize dalmıştık
Görüşen ben idim ruhsat Mevla'dan

Efkârî yanıyor her gün yarına
Hürriyet götürsün bunu yerine
Zaten âşık idim sâdık yarına
Dua etmek benden şevket Mevla'dan

EFKÂRÎ'NİN BAZI KARŞILAŞMALARINDAN ÖRNEKLER*

Efkârî-Huzurî karşılaşmalarından:

Artvin İli'ne bağlı Yusufeli'nin Zor köyünden olan Huzurî, bu karşılaşmaların yapıldığı sırada 68 yaşlarında olup tanınmamış bir âşıktı.

Âşık Huzurî, Ardanuç'un Yolüstü köyünden Efkârî mahlûslı Âdem Şentürk'ün âşıklığını duyar ve bu sırada 38 yaşında bulunan Âşık Efkârî ile karşılaşmak üzere 8 Nisan 1938 de Ardanuç'a gelir.

EFKÂRÎ - HUZURÎ

Efkârî:

Mey alıp da mürşidinden Ali'şanım merhaba
Ehli aşkın pazarında var nişanın merhaba
Hasretini çekmekteyim çektiğim sevda gibi
Gönlümde cevlan ederdi şöhret şanın merhaba

Huzurî:

Bezminizde tazelendi cism u canım merhaba
Gülleri açmış hezirin gülistanım merhaba
Yüce demdir can u dilden arzuladım görmeyi
Kesbı fahir eyledim muciz beyanım merhaba

Efkârî:

Düş olan bu rahi aşka devrişan mıdır gelen
Sanki bir seherden doğmuş ur şan mıdır gelen
Okuyup aşkın kitabını Alişan mıdır gelen
İsterim aşkı irfanla görüşelim merhaba

---

* a,g,e. S.102-113

Huzurî:

Aşk ile dökmekteyiz subhumesa gözyaşımız
İçmişiz aşkın şarabın gamla dolmuş başımız
İsteriz âlemde artsın böyle meslektaşımız
Etti kesbi afiyet bağı nihanım merhaba

Efkârî:

Der Efkârî işitmiştim nam u şan gördüm seni
Aşk elinden ah çekersin zar figan gördüm seni
Neyliyem ki yare hasret koydu yaradan beni
Leyla deyip her gelene danışanım merhaba

Huzurî:

Son nefeste tazelendi oldu cennet bağımız
İhtiyar oldu yürekde kalmamıştır yağımız
Gençlere kaldı bu dünya geçti artık çağımız
Der Huzurî bir zaifi natuvanım merhaba

Burada merhaba biter ve Huzurî ileri geçerek koşmaya başlar:

Huzurî:

Ziyaret etmeye geldim buraya
Gördüm ettim rahat Âşık Efkârî
Severim sen gibi meslekdaşları
Bulunca selamet Âşık Efkârî

Efkârî:

Şairlikte mahir beher sözünüz
Dilinde nezâket Âşık Huzurî
Şairlerin candan bir vazifesi
Vatanına hizmet Âşık Huzurî

Huzurî:

Tatlı sözün memnun eyledi beni
Tazedden getirdin aşka sen beni
Ömrüm sağ oldukça unutmam seni
Kopsa da kıyamet Âşık Efkârî

Efkârî:

Teşrifine tazelendi canımız
Bülbül öter bağda gül satanımız
Âlemin mabudu Yaradanımız
Versin sana cennet Âşık Huzurî

Huzurî:

Huzurî derdini etmede imlâ
Sözün tatlı gelir her şeyden âlâ
Versin muradını Cenabı Mevla
Göstermesin töhmet Âşık Efkârî

Efkârî:

Efkârî seninle eyledi ülfet
Lokman oldun getirdin bana sıhhat

Resul'den şefahat makamın cennet
Kopanda kıyamet Âşık Huzurî
Hoş beş koşmaları tamamlanınca Huzurî, cansız yürür sualine başladı - Eski
harflere göredir.

Aldı Huzurî:

Hurufat usulü yol erkan budur
-Mala- noktasızdır canım Efkârî
Âşık isen bu manayı bilirsin
-Taban- cansız yürür canım Efkârî

Aldı Efkârî:

Âşık olan her imlâya aşnadır
-Mola- noktasızdır canım Huzurî
Hayal gibi geçmektedir yazı kış
-Zaman- cansız yürür cansız Huzurî

Aldı Huzurî:

Hele şahitlerin daim gittiği
-Dava- noktasızdır canım Efkârî
Bu kadar akar da bulutlar dolmaz
-Umman- cansız yürür canım Efkârî

Aldı Efkârî:

Çağınız geçmiştir sazda çaldınız
-Hava- noktasızdır canım Huzurî
Bulutlar olmasa bulaklar kurur
-Duman- cansız yürür Âşık Huzurî

Millet hayran olup tartışmaya geçti:

Huzurî:

Biz ihtiyar olduk zaman yepyeni
Zaman kibarisi Âşık Efkârî
Tamam bir arşındır uzununu eni
Çingene torbası Âşık Efkârî

Geldi bizim ile girdi meydana
Bu gün baş belası Âşık Huzurî
Beher türlü zarzavatı karışmış
Aşure çorbası Âşık Huzurî

Bu gün bu meydanda mert söz isterim
Alırım elinden hem saz isterim
Sizin Ardanuç'tan bir kız isterim
Gözünde sürmesi Âşık Efkârî

Efkârî:

Hata olmaz âşıkların sözünde
Baksan sazı vermek vardır gözünde
Sana bir kız vermem üç otuzunda
Bozuktur kurnası Âşık Huzurî

Huzurî:

Yaşlı başlı güzel adı var olsun
Evlenmede bir numaralı var olsun
Kurna bozuk olsun kodu var olsun
Kolaydır kurması Âşık Efkârî

Efkârî:

Atmışbeşte âşık benden kız ister
Eğri kabul etmez doğru düz ister
Bu nişana gözlemeğe göz ister
Çetindir vurması Âşık Huzurî

Huzurî:

Huzurî sözünü bilir bezetir
Hasım bizden bugün neyi gözetir
Açtı kanadını boyun uzatır
Bağdat'ın turnası Âşık Efkârî

Efkârî:

Efkârî sözlerin her sözün hası
Hasım bizden sürer aşkın davası
Gayetle eskimiş çıkmıyor sesi
Yusufeli zurnası Âşık Huzurî

Bundan sonra âşıklar soru cevaba geçerler. Huzurî'nin isteği, eski hurufat usulü üç harf noktadır.

Huzurî:

Biz dervişiz elde saklar beş taber
Üç nokta üç haruf canım Efkârî
Ahımdan akseder her yana -şerer-
Üç nokta üç haruf canım Efkârî

Efkârî:

Hicran yareleri ölümden beter
Üç nokta üç huruf canım Huzurî
Bitmez feryadımız ömrümüz biter
Üç nokta üç huruf canım Huzurî

Huzurî:

Kimi sürürdadır kimi lal gider
Elbet yerin bulur ne ise kader
Farisîler babaya derler -peder-
Üç nokta üç huruf canım Efkârî

Efkârî:

Aşka düşer olan şarabın içer
Her sözünde türlü mücevher -saçar-
Bu yola düşenler malından -geçer-
Üç nokta üç huruf canım Huzurî

Huzurî:

Doyulmaz yemekle lezzetli -şeker-
Kimisi ah eder gözyaşın töker
Herkes öz özüne bir sevda -çeker-
Üç nokta üç huruf canım Efkârî

Efkârî:

Tazedden bulmak lazım harfi illâyı
Yeter benim ile kurma davayı

Efkarî okuyup -seçer- manayı
Üç nokta üç huruf canım Huzurî

Huzurî meclise söylemekle kafiye değiştirdi:

Huzurî:

Bu gece edelim tatlı muhabbet
Rindana münasip canım Efkarî
Kâh latife olsun kâhı mizahı
İrfana münasip canım Efkarî

Efkarî:

İrfan meclisinde tatlıdır sohbet
Zamana münasip canım Huzurî
Yerindedir devam etsin bu ülfet
Canana münasip canım Huzurî

Huzurî:

Kadr ü kıymet aşk gühverinde
Vefa yok âlemin sim u zarında
Bu akşam neşemiz yerli yerinde
Yarana münasip canım Efkarî

Bir 'sen' sözü üzerine dinleyiciler bağrıştı.

- Sabahlayacağız devam.

Huzurî:

Meydana koy izah eyle değerin
Rindan meclisidir canım Efkârî
Sarf eyle var ise her ne hünerin
İrfan meclisidir canım Efkârî

Efkârî:

Tatlı bir ülfete daldık bu gece
Canan meclisidir canım Huzurî
Aşk bahçesine yelken saldık bu gece
Devam meclisidir canım Huzurî

Huzurî:

Asil Necip Fazıl hanedanlar var
Kadr u kıymet bilir Alişan'lar var
Bir kılı kırk yaran nüktedanlar var
Meydan meclisidir canım Efkârî

Efkârî:

Ham sofularla aramız yoktur
Dertten kurtulmaya çaremiz yoktur
Bu gece sağıldı yaremiz yoktur
Lokman meclisidir canın Huzurî

Bu sırada sabah açıldı, Efkârî usulden başı bağliyerek ileri geçip divan açtı:

Efkârî:

Aşk ile sarfeylediğın her sözün ulu gibi

Hiç tükenmez madenin var bir hazne dolu gibi
Sarf olup satma ile bitmez bu aşkın madenidir
Günden güne devre verir kimya dalı gibi

Huzurî:

Her sözün benzer şekere arının balı gibi
Kıymeti üstünde durur antika halı gibi
Sarraf olan hem görünce fark eder kıymetini
Hazinemiz pek vasihtir gevheri dolu gibi

Efkârî:

Mabuduna müştak olan Veys Sultan kulu gibi
Her sözünde başka renk var nakış-ı halı gibi
Aşkımız ilmuriyazı arıza mahirsiniz
Garip aşkın pazarını fetheder Ali gibi

Huzurî:

Destinizde revnak verir güller deste destedir
Her ne kadar methi sana eylesem şayestadır
Doğru marifet yanında sanki de pabestedir
Başka mallardan seçilmiş İran'ın şalı gibi

Efkârî:

Yüz dört kitap dört tarikat bilen öz malı gibi
Ahlakın doğru arikan bülbül ü nara gibi
Huzurî nice âşıktır sorsalar Efkârî'ye

Sarfeder aşkın madenin şiddeti dolu gibi

Huzurî:

Huzurî'nin çağı geçti dertlidir muhnetlidir
Çoktan gurbet elde gezer şimdilik hasretlidir
Her sözünde başka renk var cümlesi kıymetlidir
Manî verir güzellerin yeşili Ali gibi

Efkârî – Burhânî Karşılığı

Efkârî:

Bu aşkı veren var elbet Efkâr'a
Bu gün sığınmışım perverdigâra
Tılsım sihir bir şikâra
Bak neler çıkacak kumbaralardan

Burhanî:

Tehlike deme gel yakın gitme
Tekellümün düşün sözün sahip ol
Sen burada garipsin fırsat bendedir
Çaresiz kalmışsın özen sahip ol

Efkârî:

Sakın bunun ticaretin özleme
Terk ederim sana hizan sahip ol
Benden başka burda hasım gözleme
Sakın gaip etme izen sahip ol

Burhâni:

Kurtulamasın bil çetin bırakmam
Söyleyecek bir kuvvetin bırakmam
Âşıklıkta alâmetin bırakmam
Alırım elinden sazın sahip ol

Efkârî:

Hele şu âşıkın kibirine bakın
Ali oldun ise zülfikâr takın
Elin tavuğuna yan bakma sakın
Kapıda ördeğen kazan sahip ol

Burhanî:

Güzel dinle Burhanî'nin sözünü
Bu aşk meydandadır eyi aç gözünü
Ana tanıdıysan deden kızını
Karşında babandır gözen sahip ol

Efkârî:

Efkârî çok gençtir hoşem gelirim
Burayı mesken eder işem gelirim
Eğer babam isen peşem gelirim
Evde gelin ile kızan sahip ol

Burhanî:

Eğer âşık isen bana cevap ver
İptida yazılan beratı söyle

İptida imanı kim kabul etti
Geç mizandan sonra sıratı söyle

Efkârî:

Kalem ki şad oldu hibe Allah'tan
İptida yazdığı berat değil mi
Mikail elinde tutacak mizan
Senin geçeceğin sırat değil mi

Burhanî:

Âşık olan her manayı bilmiştir
Bu âşıklık kimden miras kalmıştır
Dünya niye teşbih yaratılmıştır
Bunu yaratan bir kuvveti söyle

Efkârî:

Aşka düşen ağlamıştır gülmüştür
Âşıklık Âdem'den miras kalmıştır
Dünya altı günde yaratılmıştır
Bu insan teşbih kuvvet değil mi

Burhanî:

Burhanî der aşk bâdesi içilir
Eyi ile kötü orda seçilir
Hülle denen kisbet kime biçilir
Tarif et bana sen cennet'i söyle

Efkârî:

Âşık Efkârî'den zorun başkadır
Kazanç ticaretin kârın başkadır
Cennette işin yok yerin başkadır
Mümine münasip cennet değil mi

Âşık Burhanî'nin çok kızdığını gören heyet usulden bi-razda Efkârî ilerde gitsin dediler.

Efkârî:

Bir hayvan sorarım acayip değil
Kırk gün yaşar yerde içmez ne dersin
Güneş görmez yerde gezmez havada
Kanat bağlar asla uçmaz ne dersin

Âşıklar: “ Biz böyle hayvan bilmeyiz yalandır “,dediler.

Efkârî:

Tüyü vardır makas ile kırılmaz
Çok sevilir bu hayvandan korkulmaz
Nazır alır bed göz ile bakılmaz
Kuzlar ama ere göçmez ne dersin

Yine **Efkârî** devam etti:

Efkârî der her diyarda pek olmaz
Evini sırtına alsa yük olmaz
Tüyü atlas kumaş olur ip olmaz

Değme dala konup geçmez ne dersin

Efkârî bu bilmeceyi ipek böceğini kasten söyledi; fakat âşıklar bunu farkına varamadılar.

Efkârî tekellüme geçti:

Gurbet elde âşıklara
Bir kadir bilen yakışır
Ehli aşk olanların
Sözüne plân yakışır

Yakubî:

Mescitlere camilere
Namazın kılan yakışır
Senin gibi âşıklara
Söylemek yalan yakışır

Efkârî:

Ey derim kötü sözlere
Başka ne derim sizlere
Senin gibi soysuzlara
Sırtına palan yakışır

Yakubî:

Yakubî ile tanışmazsın
Hiç iyiliğe alışmazsın
Tatlı tatlı konuşmazsın
Diline yalan yakışır

Efkârî:

Nasıl yoldan şaşırırsın
Sorma işin aşırırsın
Yuvarlanır düşürürsün
Palana kolan yakışır

Yakubî:

Yakup'u sen naçar görme
Bu kadar ayağa vurma
Yeter fazla kendin kurma
Bir yare saran yakışır

Efkârî:

Efkârî'yi uğurlarsız
Artık kareler bağlarsız
Ben giderim siz ağlarsız
Göz yaşız silen yakışır

Bu ara şafak söker, meclis dağılır.

Tarih 1315 de dünyaya geldik
Ana kucağına beste olduk biz
Elden ele alınıp da sevildik
Sanki bir koncağı deste olduk biz

On yaşında değışildi hevesim
On sekizinde ateşliydi pek sesim

Yirmide arttı derd u gam yaşım
Düşüp bu aşka da hasta olduk biz

Otuzunda çaldık kemandan sazdan
Kırk yaşında doyduk gelinden kızıdan
Ellide söyledik bayırdan düzden
Gönül sayyar oldu faşta olduk biz

Efkârî'yi kaptan kaba döktüler
Bazan düzelttiler bazan büktüler
Gelinlerim imtihana çektiler
Çocuk bakımında usta olduk biz

***

Tarih bin üçyüz otuz altıda
Geldi başımıza hal birer birer
Kitaplar almayan efsanemizi
Söyledik dinledi el birer birer

Ne bileyim yazılmış bahtımız kara
Aradım bulamadım derdime çare
Dedim belki kavuşurum o yare
Gezdim de aradım il birer birer

Bize karaları bağlamak kaldı
Akan gözyaşımız çağlamak kaldı
Efkârî sana da ağlamak kaldı
Akan göz yaşını sil birer birer

IV. KARŞILAMA YAPTIĞI OZANLAR

Efkârî, saz şairleri geleneğine uyarak saz elinde yurdun çok yerlerini dolaşmıştır. Çoğu gittiği, gördüğü yerlerde, kimi de Ardanuç'a ayağı düşen meslektaşlarıyla

karşılıklı deyişleri vardır. Bu karşılıklı deyişlerin metinleri bir araya getirilince 100 sayfayı aşan bir kitap meydana gelir. Burada bu ufak kitabın kapsamına göre, kimlerle ve nerelerde, hangi yıllarda karşılaşma yapıldığının listesini vermekle yetinmek zorundayız.

1. Molla Sait ile (Artvin-Hamamlı köyünde 1920 de Ardanuç'ta)
2. Âşık Sefilî (Şavşat'ın Cevizli köyünden Molla Habil 1920'de aynı köyde)
3. Seyranî ve arkadaşı Maksudî ile (Bu âşıklar Vanlı olup karşılaşmalar 1934 yılında Samsun'da yapılmıştır.)
4. Merzifon'lu Musa ile (1934 yılında Merzifon'da)
5. Âşık Camalî ile (Aslen Karslı olup Tortum'da yerleşmiş olan bu âşıkla karşılaşmaları 1927 yılı kışında eski Ardanuç kasabasında bir kahvede yapılmıştır.)
6. Esmâ Sultan (Bu kadın âşık, Yusufeli'nin Sargöl bucağından Âşık Umumî'nin kızıdır. Karşılaşmaları 1934 yazında Yusufeli'nin Vecenkent Köprübaşı'nda olmuştur.)
7. Âşık Talibî ile (Bayburtlu olan bu âşıkla karşılaşmaları 1936 yılında Bayburt'ta bir kahvede yapılmıştır. Deyişmelere Talibî'nin arkadaşı Burhanî de katılmıştır.
8. Âşık Huzurî (Ali Coşkun) ile: (1) 1938 yazında Ardanuç'ta; (2) 1939 yazında Artvin-Babilan yaylasında; (3) 1940 da Ardanuç'ta; (4) Artvin Halkevi'nde; (5) yine aynı yıl gittikleri Kayseri'de; (6) 1946 yazında Ardanuç'ta (o yıl iki âşığın son ayrılışı oldu.)
9. Kadın âşiklerden Ate Sultan ile: (Ardanuç'un Kapıköyü'nden olan bu yaşlı kadın âşıkın adı Suna olup, karşılaşmaları 1947 yılı temmuz ayında Ardanuç yaylasında olmuştur.)
10. Posoflu Âşık Müdamî ile: (1-1938 yılında Ardanuç'ta; 2- 1945 Nisan ayı içinde Şavşat Halkevi'nde iki gece ve ertesi günlerde yapılan karşılaşmalarının 40 sayfa tutar.)
11. Yusufelili Azmî ile (1- 1944 yazında Şavşat'ta; 2- 1945 yılı içinde yine Şavşat'ta; 3- 1969 ağustos ayında Ardanuç'ta Efkârî'nin evinde.)
12. Şavşat'lı Tokdemir ile (Abdulmecit Tokdemir ile 1945 te Şavşat'ta kendi evlerinde.)

13. Şavşatlı Seyfi ile (1- 1946 yılında; 2- 1974 te; Şavşat' ta Seyfi'nin evinde. Ardanuçlu Bulânî'de vardır.)
14. Posöflu Ummanı ile: (1965) yılında Artvin Halkevi'nde)
15. Âşık Zarrafî ile (Aslen Posoflu olup Şavşat'ta yerleşen bu aşıkla Şavşat'ta son yıllarda)
16. Şavşatlı Âşık Kara ile. (Adı İbrahim olan Kara ile karşılaşmaları 1965 mayıs ayında Artvin'de yapılan âşıklar toplantısında olmuştur.)
17. Aşık Devişan (Hüseyin Yazıcı) ile (1965 yılında Ardanuç'ta.)
18. Yusufelili Âşık Fahrî ile (Bu âşıkla olan karşılıklı deyişleri 1968 yılında Fahrî'nin Zor/Esenkaya'da yapılmıştı.)
19. Posoflu Âşık İnanî ve Arif Ozan ile. (1972 yılında Samsun'da.)
20. Sefil Gülhanî (Gürün'ün Şeref Köyü'nden olan bu âşıkla 1976 yılı nisanında Ankara'da karşılıklı kısa deyişmeleri olmuştur.
21. Samsunlu Âşık Kemalî Bülbül ile Ankara'da 1976 yaz aylarında.

“Ebcet Hesabı” İle Tekellüm Örneği:

Âşık edebiyatında eskiden (tekellüm) denilen karşılıklı söyleşmelerinin günümüze kadar geldiği, şimdi de geçerliliğini koruduğu görülüyor. Âşıklık töresi yaşadıkça bu yöntemde sürüp gidecektir.

Tekellüm geleneğinde bir de eski usta âşıkların bir-birlerine karşı, kalem şairlerinin de kendi şiirlerinde kullandıkları (ebcet) hesabı vardı. Bu hesaplara karşılıklı tekellümler, muamma ve tarihler düzenlenirdi. Türk alfabesinin kabulünden önceki yıllarda yaşamakta olan Yusufelili Huzurî gibi medrese öğrenimi yapmış halk ozanları bu yöntemi sürdürmüşlerdir. Günümüzde ise artık geçerliliğini yitirmiş, edebiyat tarihine geçmiştir.

Yusufelili Huzurî (1886-1951) ile uzun yıllar bir arada yaşamış olan hemşerisi Azmî ve Efkârî bu eski yöntemi aralarında denemişler ve aşağıya aldığımız dörtlükleri günümüze aktarmışlardır.

Ankara'da oturan Azmî, 1974 yazında düzenlediği ebcet dörtlüklerini bir mektupla Efkârî'ye göndermiş, ondan karşılık ondan karşılıklı benzetmeler istemiştir. Efkârî'de 2 ağustos tarihli mektubu ile Azmî'ye karşılık vermiştir. Metinlerini eski bir geleneğin anısı olarak aşağıya alıyoruz.

I. Tekellüm

Azmî:

İşte bir tekellüm eskiden kalma
(bağ) sonunda bin var Âşık Efkârî
Ebcet içindedir pek derin daima
(sığ) sonunda bin var Âşık Efkârî

Efkârî:

Âşık eğlen sana vereyim cevap
(da) sonunda bin var Âşık Azmiya
Bilirim okudum hesâb-ı ebcet
(çağ) sonunda bin var Âşık Azmiya

Azmi:

Çiftçi olan sürer tarlada sapan
Tohum atar sonra sürülür tapan
Kış mevsimi bazı dağlardan kopan
(çığ) sonunda bin var Âşık Efkârî

Efkârî:

Açtığın kafiye acaba ters mi
Bırak yarenliği gel söyle resmî
Gülşen bahçesinde bülbülün hasmı
(zağ) sonunda bin var Âşık Azmiya

Azmi:

Azmi, bu tekellüm eski usuldür
Âşık meclisinde töredir yoldur
Yazın yaylalarda gayetle boldur
(yağ) Sonunda bin var Âşık Efkârî

Efkârî:

Efkârî aşk ile dağla bel gezer
Hele nice kaza nice il gezer

Kimisi ölmüştür, kimi sağ gezer
(sağ) sonunda bin var Âşık Azmiya

II. TEKELLÜM

Azmî:

Ebcet okumuşsan kolay çakarsın
(nihan) da hesap çift, (han) da tek elli
Sıra sıra madalyan var takarsın
(nişan) da hesap çift (şan) da tek elli

Efkârî:

Biz ders okumuşuz pir- i muğandan
(noksan) da hesap çift (kan) da tek elli
Bu aşkın elinden geçmişiz candan
(nisyan) da hesap çift (yan) da tek elli

Azmî:

Muamma açmada göster feraset
Bu hesapta gerek yüksek dirayet
Sorarlarsa bir kaza bir de vilâyet
(Na man) da hesap çift (van) da tek elli

Efkârî:

Yaramayan yere hiç gitmiyelim
Hele yaramazdan bahs etmeyelim
(Nasrettin) Hocayı unutmamalım
(nan) da hesap çifttir (son) tek elli

Azmî:

Aşka tutulanlar eder âhü zar
Dolaşır gurbeti yurdundan firar
Bizde (sarhoş) derler Arapçada var
(neşvan) da hesap çift (an) da tek elli

Efkârî:

Onunçün akıttım gözümden yaşı
Yiterse bulunmaz insanın eşi
Rahmetli dedemin can arkadaşı
(canan) da hesap çift (can) da tek elli

Azmî:

Azmî, bu hesabı bilenler açar
Aşına olmayan şaşırır nâcar
Her sene otuz gün takvimde geçer
(nisan) da hesap çift (san) da tek elli

Efkârî:

Herkes işitmiştir dünyada vardır
Efkârî: Edirne, Yanya'da vardır
Çalanlar bugün çok Konya'da vardır
(Neyzan) da hesap çift (zan) da tek elli

EFKÂRÎ ÜSTÜNE SÖYLENENLER'DEN BİR ÖRNEK AHMET KABAKLI:

“Âşık Efkârî ve Bir Hattası”*

KÖYLÜ KIZLARI

Aşağıdaki parça bir saz şairini tabîî dekoru içinde gösterdiği için olduğu gibi alınmıştır. Şiirdeki mekanizması âşığın söz bulmakta kolaylık ve ustalığı fakat bilhassa lisan kibarlığı ve her insana teker teker verdiği kıymet dikkat edilmeğe lâyıktır. Efkârî Ardanuç ilçesinde Bulanık köyünde bir düğüne davet edilir. O akşam güzel güzel parçalar söyler. Sabah düğün evinden ayrılır. Temmuzun on beş sıraları, Yıl 1958 Efkârî yolda giderken tarlada ot biçen üç köylü kızı, “Aman âşık dede düğünü fethettin. Bari bizide fethet” derler. Efkârî “siz üç kız ben hanginize söyleyem”, “Aman Âşık Dede her üçümüzde de” derler. “Peki amma birinize kötü olursa?” Kızlar: “Dede sen üç parça söyle biz mendil ucu çeker pay ederiz” dediler. Ben sazı aldım. Yanlarında bir kazma omuzunda bir delikanlı da duruyordu.

Aldı Efkârî:

KÖYLÜ KIZI

Nazlı nazlı yürüyorsun

Var mı işin köylü kızı

Melek gibi duruyorsun

Hoş bakışın köylü kızı

Mintanın al mavi yelek

Yandan kâkül buna örnek

Saçlarında çifte örek

Gül takışın köylü kızı

---

* KABAKLI Ahmet, Türk Edebiyatı Tarihi,c.2 ,s.530

Bu gün ne gezersin kırdâ
Yoksa avcı mısın burda
Al yanağın çukurunda
Var nakışın köylü kıızı

Birincisi bitti, ikinciye başladık:

Efkârı der bir çiçeksın
Daha yavrum küçüceksın
Düğün dernek göçeceksın
Var çok işin köylü kıızı

Yalnız seni methetsem
Kurulursun köylü kıızı
Methetmeden kalkıp gitsem
Darılırsın köylü kıızı

Düşüncelerin çok uzak
Her şeyi kadere bırak
Tarlada çekersin orak
Yorulursun köylü kıızı

Çetindir yar demek yâda
Lâkin bir âdet dünyada
Bir gün olur bir yığide
Yar olursun köylü kıızı

Efkârî söylüyor sana
Dolanırım yana yana
Bir gün olur öz yuvana
Sarılırsın köylü kıızı

Üçüncü parçaya başladık:

Saçlar öğrenmiş dalına
Güler geçer köylü kızı
Tarlada orak elinde
Güler geçer köylü kızı

Gören olur sana hayran
Her gün için sana bayram
Yorulur da buzlu ayran
Güler içer köylü kızı

Boyun olta belin ince
Açılmamış gülün gonca
Bele misafir görünce
Güler kaçar köylü kızı

Efkârî der güzel sesi
Tabi insanların hası
Yoğurt ayranı kahvesi
Güler açar köylü kızı

İşte kızlarım her üçünüze de söyledim. Kızlar bir mendil ucu çektiler. Birincisi Naile ismindeki kıza, ikincisi Saniye ismindeki kıza, üçüncüsü de Rabiye ismindeki kıza düştü. Her üçü de geldi elimi öptüler. Aferin âşık dede biz bu parçaları saklayıp çeyiz sandığımızı koyacağız, senden hediye olacak dediler ve bir de buzlu ayran içirdiler. Lâkin delikanlı hiç tetiğini bozmadan duruyor. Ben sordum. “Niçin sen gelip elimi öpmedin?”. Delikanlı “Beni methetmedin” dedi. Tekrar aldım sazımı:

DELİKANLI CAFER'E

Güzel köyde düğün toyda
Yaşar gider köy uşağı
Aslı Türk'tür güzel soyda
Basar gider köy uşağı

Köyde dayanır zahmete
Şan bırakır memlekete
Hele vatanî hizmete
Coşar gider köy uşağı

Yaylalar gider hoşuna
Gider sürünün peşine
Haydi desen iş başına
Cesur gider köy uşağı

Sever köyün havasını
Canı gibi yuvasını
Kazma ile tarlasını
Eşer gider köy uşağı

Açar güzel otağını
Şenletir dağı bağını
Misafirin yatağını
Döşer gider köy uşağı

Efkârî söylerim size
Hediyemdir hepinize
Ezan okunur namaza
Beşer gider köy uşağı

Şiir bitince delikanlı geldi, elimi öptü. Köylü gençlerden ayrıldım.”

B. ÂŞIKLAR VE ŞAİRLERLE YAPTIĞI TOPLANTILAR

Yukarıda ana hatlarıyla verdiğimiz Türk Saz Şairliği ve Ardanuçlu Âşık Efkârî’den başka Türk halk edebiyatına katkılarına gelince; Feyzi HALICI’nın 1965 yılında Konya’da başlattığı Türkiye Âşıklar Bayramı’nın Bursa’da devam ettirmek amacıyla yaptığı çalışma ve bu bayramı devralarak yedi yıldır devam ettirmesidir. Feyzi HALICI’nın Konya’dan İstanbul’a taşınması ve aralıksız kırık yıl bayram yaptım, iyice yoruldum, ... Sözlerini işitince bu bayrama Yıldırım Belediyesi olarak 2005 yılında Âşık Reyhâni adına yaptırdığı parkın açılışından sonra aynı günün akşamı şimdi Bayrak Alanı denilen alanda otuz ikisi dışarıdan, on iki Bursa’dan katılan âşıklarla bir bayram yapar. Bu bayram şu anda aramızdan ebediyen ayrılmış olan Âşık Reyhâni, âşık Abdülvahap KOCAMAN, Mizarlı Mehmet YILMAZ, Âşık Ahmet İMÂMÎ’nin birbirleriyle helalleşmelerine de vesile olmuştur. Bu bayrama Bekir SALİM, Rasim KÖROĞLU, İlhan YARDIMCI, Bekir Sami ÖZSOY jüri üyesi olarak katılmıştır. Katılımcı âşıklar arasında Şeref TAŞLIOVA, Nuri ÇIRAĞI, Kul Nuri, Mustafa AYDIN, Hüseyin SÜMMANOĞLU, Ozan Nihat, Muhsin ÖZEN, Selahattin KAZANOĞLU, Erol ŞAHİNER, Abdullah GİZLİCE, Cemal ALPER, Zafer KAZANCI, Kul Osman (merhum), Hikmet YAVUZ, Vahdettin İŞILDAK, Mürsel SİNAN... katılmışlardır. 2006 yılında bayram, il kültür müdürlüklerinden yöredeki meşhur âşıkların temmuz ayında Bursa’da yapılacak bayrama katılmalarının sağlanması isteğiyle yazılan bir yazı ile değişik bir hale getirilmiştir. Bu bayrama da otuz altı âşığımız katılmıştır. Bayram üç gün sürmüştür. Bayramın son gecesi Konya’da yapılan Türkiye Âşıkla Bayramı’nı bundan böyle Bursa’da yapmaya talip olduğunu açıklayan Özgen KESKİN, daha ilk yaptığı toplantıya Feyzi HALICI’yı da davet eder. Ancak, biraz rahatsız olan HALICI, bayrama katılamaz. İkinci bayrama da davet edildiği halde kardeşi Dr. Mehdi HALICI’nın vefatı sebebiyle katılamaz. Özgen KESKİN’ e bir mesaj yollar. Mesajında; kendi yetiştirmesi Âşık Nuri ŞAHİNOĞLU Yrd. Doç. Dr. Bekir Sami ÖZSOY ile kendisine âşıklar ve Türkiye Âşıklar Bayramı’nı emanet ettiğini bildirir. Böylece, kırık yıl sonra Türkiye Âşıklar Bayramı, Konya’dan Bursa’ya taşınmış olur. Bunu yapan ve başaran Özgen KESKİN’dir. Bursa’daki bayramın ilk iki yılı böyle

geçer. İlk bayram ve Yıldırım ilçesi sınırlarında Âşık Reyhâni adına düzenlenen parkın açılışında Özgen KESKİN'in yaptığı konuşmadan bazı alıntılarını verelim:

“... Önemli olan doğa güzelliklerimizin yanında millete mâl olmuş, milletin gönlünde taht kurmuş değerleri de yaşatabilmektir. İşte onlardan bir tanesi, Âşık Reyhâni Baba aramızdadır, Allah uzun ömürler versin. O bizim kentimizde yaşıyor, o aramızda bir abide olarak dolaşıyor. Onun, sağlığında burada adının yaşatılacağını, ilelebet korunacağını görebilmesi için bu parkı onun adına, belediye meclisinden aldığımız kararla Âşık Reyhâni Parkı olarak açıyoruz. Benim de âşıklarla ilgili naçizane kitaplarım var. Bunlar bazı üniversitelerde halk edebiyatı kürsülerinde okutulmaktadır. O kitaplarda siz âşıklara ne kadar değer verdiğimizi gösteriyoruz. Oralarda da yer verdiğimiz gibi Âşık Reyhâni; Âşık Veysellerimizin, Şenliklerimizin, Efkârîlerimizin, Çobanoğullarımızın ve yaşayan diğer arkadaşlarımızın içinde oldukça önemli bir isim. Bu ismi, bu değeri, bu abideyi, bu milletin gönlünde taht kurmuş şahsiyeti yaşatabilmemiz için bu parka onun adını verdik” cümleleriyle seslenir. Bu arada Âşık Reyhâni'nin ölümünden sonra kendisine bir anıt mezar yaptırdığını da belirtmek istiyoruz.

İlk yıl, toplantıya sadece halk âşıkları katılırlar. O, bayramın açılışında bayrama katılanlara ve dinleyicilere şöyle hitap eder:

“... Yine bu Yıldırım Meydanı'nda böylesi güzel, anlamlı, görkemli, coşkulu bir töreni; Yıldırım 1. Âşıklar Şöleni'ni sizlerle paylaşıyor olmaktan mutluluk duyuyor; hepimize hoş geldiniz diyerek en kalbi hürmet ve muhabbetlerle hepimizi selamlıyorum. Değerli hemşerilerim, hepimize malum olduğu üzere, “ Ben yok, biz varız “ anlayışıyla, bir ekip ruhu içinde Yıldırım için güzel hizmetleri bir bir sıralamaya devam ediyoruz. Bu gün 18.30'da Âşık Reyhâni Parkı'nı açtık. O isme hürmeten de bu akşam bu âşıklar şölenini tertip etmiş bulunuyoruz. ... Bu 1. Âşıklar şölenimiz olduğu için belki birtakım, ufak tefek eksikliklerimiz olabilir. Çağırmadığımız âşık arkadaşlarımız olabilir. ... Geleneksel olarak önümüzdeki yıldan itibaren daha mükemmeli yakalamak için elimizden gayreti göstereceğimizi ifade ediyorum. Ve 1. Âşıklar Bayramımızın hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum. Elbette, hepimiz millet olarak biraz âşığız. Öyle ki, her insan biraz şiir yazar, her insan biraz türkü söyler. Yunus Emre'nin de “Beni bende demem bende değilem / Bir ben vardır bende denden içeru” derken elbette kendi içindeki o ilahi aşkı belirtmek istemiştir. Öyleyse, hepimizin içinde biraz aşk, biraz

meşk vardır. Çünkü millet olarak bizim hasletimizde bunlar vardır. Şairlerimiz, şiiri şöyle tarif ediyorlar: “Şiir, güzelliğin nefes alışıdır.” . Âşık Veysel üstad şöyle diyor: “Güzelliğin on para etmez / bu bendeki aşk olmasa” . Ama biz diyoruz ki: “Asıl olan şiirin güzelliğidir, lezzetidir. İster marifet âşığın kendisinde olsun, ister ilham aldığı başka âşıkta olsun asıl olan güzellik sözdedir, sazdadır, dildedir, teldedir.” . Yine Efkârî de “Yar bizi gergefe gerdi / Aşkın iğnesiyle işlenmekteyim / Devrildim dağ o yüze / Yazı bekleriken kışlanmaktayım” diyor. Biz kışlanmadan önce âşıkların sazlarının, sözlerinin kıymetini bilelim diyorum ve onları saza, söze, dile, tele davet ediyorum. Şölenimiz mübarek olsun diyor, hepinize saygılarımı, selamlarımı, sevgilerimi sunuyorum; günümüz kutlu, gecemiz mutlu olsun...”

2007 yılından itibaren Özgen KESKİN, bayrama başka boyutlar kazandırır, bayramı geliştirir, büyütür, uluslararası seviyeye çıkarır. Âşıkların yanına şairler de eklenir. Her yıl Türk cumhuriyetlerinden ve özerk Türk topluluklarından gelen yüzlerce Âşık, şair bir araya getirilerek dostane ilişkiler geliştirilir.

2008 yılından itibaren Türkiye Âşıklar Bayramı, Uluslararası Yıldırım Âşıklar ve Şairler Bayramı haline gelir. 2005,2006 ve 2007 yılında, bayramda yarışma yapılmış, derecelendirme yapılmış olmasına rağmen çok büyük bir ödül verilmemiştir. 2008 yılında ise birincilik ödülü olarak kullanılmamış, yeni bir otomobil olmuştur. Bu, ülkemizde, âşıklar yarışmasında konulan en büyük ödül olarak tarihe geçer. Bir başka deyişle, Özgen KESKİN, ilk defa, yapılmayanı yaparak başarılarına bir yenisini daha eklemenin yanında Türk halk edebiyatı ve âşıklık geleneğine en büyük katkıyı sağlayan kişi unvanını elde etmiş oldu.

Bu bayramlar yedi yıldır devam etmektedir. Bayramlara katılan yurt içinden ve Türk dünyasından gelen şair ve bilim adamlarının isimleri aşağıda verilecektir. Bunları vermeden önce bir noktaya dikkat çekmek istiyoruz: Bu kadar insanı bir araya getirmenin ve ağırlamanın ne kadar zor olduğunu, böyle toplantılar düzenleyenler çok iyi bilmektedir. Sıradan bir şairin kendisini Fuzûli kadar büyük sanmasının yanında; eline her saz alanın kendisini Karacaoğlan veya Köroğlu kadar değerli görmesi, onları ağırlama bir yana, küstürmeden geldikleri yerlere göndermenin bile zorluğu, bu işlerle uğraşanlar tarafından çok iyi bilinmektedir. Özgen Başkan, bu zorluğu da aşarak yedi yıldan bu yana, her yıl yüzlerce misafir, şair, âşık ve bilim adamını Türk Halk Edebiyatı

ve âşıklık geleneğini yaşatmak adına Bursa Yıldırım'da bir araya getirip, bu faaliyetleri sürdürmüştür.

2009 yılında Feyzi HALICI'nın verdiği berat ile bayramı tamamıyla Bursa'ya taşımış olması da yerinde bir hadise olarak tarihe geçmiştir.

Onun bu hizmetleri ve katkıları, hiçbir karşılık beklemeden Türk milli kültürünü geliştirmek adına yapmış olması, her kesimde takdirle karşılanmıştır. Biz de, hizmetleri için kendisine teşekkür etmeyi bir borç biliyoruz. Bir halk edebiyatı araştırmacısı namzedi olarak kendisine şükranlarımı sunar, başarılı hizmetlerinin devamı dileğiyle, yedi yıldır devam eden bayrama âşık, şair ve jüri üyesi olarak katılan kültür ve bilim adamlarının isimlerini vererek bu konudaki sözlerimizi tamamlamak istiyoruz.

Bursa'da yapılan âşıklar ve şairler toplantılarına ülkemizden ve Türk dünyasından katılan bilim adamları, şairler ve âşıkların bazıları şunlardır:

Faruk AMBARCIOĞLU (22. Dönem Bursa Milletvekili)

Fahreddin YILDIRIM (Yıldırım Belediye Başkan Yardımcısı)

Halil DURMAZ (Yazı İşleri Müdürü)

Nurdan GÖZ (Basın Yayın Halkla İlişkiler Müdürü)

Temel ŞAHİN (Halk Ozanı –Temel Turabi)

H. Uğur KAPLAN (Barış Manço Kültür Merkezi İdari Sorumlusu)

Tuba TANSELİ (Kültür –Sanat Sorumlusu)

Nazım İrfan TANRUKULU (Eğitimci –Yazar)

Prof. Dr. Elçin İSKENDERZADE (Öğretim Üyesi)

Doç. Dr. Doğan KAYA (Öğretim Üyesi)

Doç. Dr. Bayram DURBİLMEZ (Öğretim Üyesi)

Abdullah GİZLİCE (Eğitimci –Ozan Aşıkâr)

Yahya AKENGİN (Eğitimci –Yazar)

Prof. Dr. Hayrettin İVGİN (Eğitimci- yazar)

İsmet Bora BİNATLI (Şair)

Abdullah SATOĞLU (Şair)

İlhan YARDIMCI (Eğitimci –Muharrir –Şair)

Feyzi HALICI (Konya Eski Senatörü)

Bahar HALICI (Şair –Âşık Uhrevî)

Şeref TAŞLIOVA (Devlet Sanatçısı)

Yrd. Doç Bekir Sami ÖZSOY (Öğretim Üyesi)
Metin Önal MENGÜÇÖĞLU (Şair –Yazar)
Emine Sevinç ÖKSÜZOĞLU (Şair)
Hüseyin YAZICI (Âşık Sümmânioğlu)
Timur YILMAZ (Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan Gözlemci)
Mehmet AKIL (Sarı Mehmet)
Zernişan AYEVA (AZ TV Turan Programından Görevli)
Cemile MEMEDOVA (AZ TV Turan Programından Görevli)
Müşvik KASIMOV (AZ TV Turan programından Görevli)
Nazander SÜZER
Gürsel GÖKÇE
Fuat ÇERKEZOĞLU (Çerkezoğlu –Erzurum)
Muhsin ÖZEN (Âşık Yaralı –Aydın)
Sabri YOKUŞ (Kars)
Ali Cavit COŞKUN (Sinemi –Ankara)
Mehmet KÖŞE (Âşık Kaptâni –Sivas)
Mürsel Sinan UĞURSU (Âşık Mürsel Sinani –İstanbul)
Maksut KOCA (Feryâdi –İstanbul)
Ali Rıza EZGİ (İzmir)
Mustafa SAYILIR (Kırıkkale)
Sebahattin ŞENEL (Gümüşhane)
Bayram DÜŞÜNÜR (Çorum)
Eyüp TODİL (Eyûbi –Osmaniye)
Ahmet YILDIRIM (Öksüz Ozan –Konya)
Ali İhsan ÖKSÜZ (Öksüz –Kahramanmaraş)
Cemal ALPER (Cemal Divâni –Bursa)
Zafer KAZANCI (Kazancı –Bursa)
Ebubekir AVCI (Ebûbekir Zamani –Bursa)
Ali GÜNEŞ (Serhâti –Bursa)
Metin ÇETİNKAYA (Metîni- Bursa)
Ali Ozan EMRE (Adana)
Melek TEMEL (Âşık Esmerî –İzmir)

Osman KARAASLAN (Kütahya)
Nurullah ÖZKILIÇ (Erzurum)
Nursel ÖZDOĞANKURBAN (Karabük)
Sabit İNCE (Kayseri)
Rasim KÖROĞLU (Eskişehir)
Hacer ALİOĞLU (Kastamonu)
Seyhan CIRIT (Ordu)
Mustafa EROL (Tokat)
Aydın KASAR (Ağrı)
Erdal BOLATKALE (Kahramanmaraş)
Yurdagül ÖZAY (Konya)
Ümran ÇETİN (İzmir)
Turgut ÇELİK (Bursa)
Halime YILDIZ (Bursa)
Oğuz BAYHAN (Bursa)
Emin ZEYBEK (Bursa)
Hüsamettin SOYLU (Bursa)
Sevil HIDIROVA (Azerbaycan)
Oraz YAĞMUR (Türkmenistan)
Bekaris SHOYBEKOV (Kazakistan)
Dilfuza KADIROVA (Özbekistan)
Ogulnur SARYYEVA (Türkmenistan)
Gülaye ŞINIHLI (Azerbaycan)
Didar ŞAUYENOV (Kazakistan)
Mehebbet MOLDALIYEVA (Kırgızistan)
Mahım ROZIYEVA (Türkmenistan)
Hasıet RUSTEMOVA (Özbekistan)
Albina YURATU (LYUBİMOVA) (Çuvaşistan Özerk Cumhuriyeti –Rusya)
Beste SAKALLI (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti)

C. BİLİM-KÜLTÜR ve SANAT ADAMLARININ HAKKINDA SÖYLEDİKLERİ

Burada Özgen KESKİN hakkında kendisinden görüş ve düşüncelerini istediğimiz kültür-sanat ve bilim adamlarının bizleri kırmayarak yazdıkları yazıları vermek istiyoruz. Ancak Feyzi HALICI görüşlerini ses kayıt cihazımıza konuşma şeklinde verdiği için önce bu konuşmayı veriyoruz:

“... Delikanlı, siz bana Özgen KESKİN’i soruyorsunuz. Size ne diyeyim. Hocanız benim ikinci oğlum sayılır. Onu elimde yetiştirdim. Konya’da yaptığımız Âşıklar Bayramı’nda on yıl âşıkların valizlerini taşıdı. Onları yerlerine yerleştirdi. Sonra beş yıl sahnede hiçbir şey yapmadan oturdu. On gün süren bayram boyunca bazen bir şiir okudu, bazen sessiz kaldı. Sonunda dilinin bağı çözüldü, onu kimse susturamadı.

Ben Feyzi HALICI olarak, bayramı ona bırakacaktım. Konya’da devam ettirecektik. Ne var ki, kendisini birkaç defa televizyonlarda gördüğüm Özgen KESKİN’in Bursa Yıldırım Belediye Başkanı olduğunu ve âşıklara çok ilgi gösterdiğini Temel Turâbi’den duyunca sevinmiştim. Erzurum’u bırakıp Bursa’ya göçen Koca Âşık Reyhanî’ye alaka göstermesi, onun hastalığıyla ilgilenip tedavisi için çok çaba sarf etmesi, kendisine karşı bir yakınlık duymama vesile oldu. Reyhanî adına, belediye olarak bir de park yaptırması, bu yakınlığı sevgi ve muhabbete dönüştürdü. Beni de davet etmişti. Biraz rahatsızlığım vardı, geledim. Sonra, yaptığı ilk bayramın güzel geçmesi, âşıklara çok iyi davranması, beni çok duygulandırdı. Ben, seksen yaşını geçtim. Elimle kurduğum Türkiye Âşıklar Bayramı’nı Konya Belediyesi yürütmek istiyordu. Ancak biraz endişelerim vardı. Nuri ŞAHİNOĞLU (Bekir Sami ÖZSOY) bana: “ Ağabey, bayramı Yıldırım Belediyesi devam ettirmek istiyor.” deyince sevindim. Kendisine: “ Ben sana bırakıyorum bayrağı, sen taşıyacaksın. Bu adamlar sana kötü davranırlarsa ne yapacaksın? “ dedim. O bana, Özgen KESKİN’in Âşık Efkârî’nin yakını olduğunu, bu konuda çalışma yaptığını, kendinin de mühim olmadığını, bayramın devam etmesinin lüzumlu olduğunu söyleyince, bayramı kendisiyle birlikte Özgen KESKİN’e; yani Yıldırım Belediye Başkanı’na devretmeyi kabul ettim.

Bu arada düşündüm, Konya bir tarih, kültür, sanat şehri, Selçuklu payitahtı; Bursa ise aynı şekilde Osmanlı payitahtı. O zaman burada bu iş yürür, dedim. Bayramı, iki kardeşime EL VEREREK bıraktım. Beni her sene davet ettiler, her sene eşimle

geldim. Çok iyi ağırladılar. Hele Türk dünyasından şairlerin de buraya gelmesi, yüreğimi kabarttı. Âşıklar ve şairlerle eşi Melahat Hanım’la birlikte ilgilenmeleri, onlara davranışları ve gösterdiği tevazu değme insanın yapacağı hareket değildi. Bayramları belgeler haline getirip, fotoğraf sergileri açması ve ilim adamlarına olan alakası, Özgen Bey’in asalet ve aldığı terbiyenin dışı vuruşunun numunesidir.

Bu bayramı daha da ileriye götüreceğine inanıyorum. Bizim gibi insanların, hayattan bir beklentisi olmaz. Elimizle kurduğumuz bir kültür faaliyetinin devam etmesi bizi huzurlu kılar. Bunu yapan Özgen KESKİN kardeşime kalbi şükranlarımı sunarken, siyasi hayatında daha yüksek mevkilerde olmasını temenni ederim. Sen de onu tez olarak çalışıyormuşsun, sana da başarılar dilerim.”

Feyzi HALICI

Şimdi, halk edebiyatının ülkemizdeki en büyük otoritesi sayılan Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL’ in Özgen KESKİN hakkındaki yazısını verelim:

HÜZÜN VE SEVİNÇ

Yüksek lisans ve doktora talebem olan Âşık (Bekir Sami)’ın elinde Türk Saz Şairliği ve Ardanuçlu Efkârî adlı bir kitap gördüm. “Bu ne?” diye sordum. “Hocam, bu bir lisans tezi, bastırılmış.” dedi. Kitabı alıp inceledim. Hakikaten, ilmi kriterlere uygun olarak hazırlanmış, titizlikle ortaya konmuş bir eserdir. “Oğlum, bu arkadaş nerede, ne iş yapar?” dediğimde Bursa’da Vakıf Bölge Müdürü olduğunu söyledi. O zaman Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi rektörü idim. “Bize gelmez mi, öğretim görevlisi olarak alalım” dedim. Bana, “O Bursa ile özdeşleşmiş, sanırım gelmez.” cevabını verdi. Üzülmüştüm. “Ne kıymetler orada kaynıyor.” diye geçirdim içimden. Âşık devam etti: “Hocam, bu arkadaşımız Yunus Emre, Hoca Ahmet Yesevî, Mihrali Bey, ... kişileri anlatan tarihi romanları ve piyesleri olan bir arkadaşımız...” deyince üzüntüm iyice arttı. “Keşke bu arkadaşta doktora yaptırsak “ dedim. Bu mümkün olmadı. Âşığa, “Bu kitabı öğrencilere tavsiye et, okusunlar.” dedim. “Tamam Hocam.” deyip ayrıldı. Daha sonra Ebru BİRKAN adlı bir talebemin de Âşık Efkârî üzerine lisans tezi hazırladığını duydum. Özgen Bey’in eserini kaynak olarak gösterdim. O çalışmasından çok istifade etti.

Rektörlük görevinden ayrılıp Ankara'ya gelince kitaplığında aynı kitabı gördüm. Adıma imzalanmış olması ve buna günlük işlerin hengâmesinden vakit ayıramamak beni üzdü. Daha sonra Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde görev yaptığım Girne Üniversitesi'ndeki öğrencilerime bu kitabı tavsiye ettim. Günlük hayat şartları, sağlık, vs. konular sebebiyle Özgen Bey'i unuttum. Bu yıl, Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen Âşıklar Bayramı ve Bilgi Şöleni'nde tekrar karşılaştık. Bir sabah, muhterem eşleriyle birlikte kahvaltı yaptık. O gün çok mutlu olmuştum. Müşterek dostlarımız ve beraber olduğumuz mekânlardan, çalışmalarımızdan bahsettik. Sohbetimiz o gün akşama kadar devam etti. Kendisi yazar, şair ve şu anda Bursa Yıldırım ilçesi Belediye Başkanı. Buna çok sevindim. Yıldırım, Türkiye'nin en büyük ilçelerinden biri. Vaktiyle akademisyen olarak alamadığım bir kardeşimin belediye başkanı olması beni çok gururlandırdı. Bize, Göçmen Gözler, Kimliğimi Arıyorum, Mühür, Yunus Emre Var Yarına, Vakıflarımız, Yeşil Tutku, Selçuk Hatun adlı kitaplarını imzalayıp verdi. Daha sonra, güzel ciltlenmiş, ciddi bir emek sarf edilerek hazırlanmış "İki Cihan Bir Güneş" adlı kitabını imzaladı. Bu benim için çok sevindirici oldu. Yarattıkların en şerefli Hz. Muhammed Efendimiz'i anlatıyordu.

Konya'da ayrıldık. Eve geldiğimizde bu kitabı bir solukta okudum. İki cilt iki günde tamamlandı. Özgen Bey adına çok sevindim. Ölümsüz bir hizmeti yerine getirmiş. Bizi Bursa'ya davet etmişti. Gider miyiz, gitmez miyiz belli olmaz. Diğer kitaplarını da inceledim. Hoca Ahmet Yesevî'yi, Yunus Emre'yi anlatıyor. Baştan sona, tarihi ve milli kültür unsurları halkın anlayacağı dil ile kaleme alınmıştı. Bu kitaplar, halk kültürüne büyük hizmet ediyor.

Yaptığı hizmet ve çalışmalar, hakikaten takdire şâyan. Arkadaşımızı tebrik ediyor ve bundan sonraki hayatında başarılarının devamını diliyorum. Kalbi muhabbetlerimle...

Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL

Şimdi de değerli hocamız Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN'in Özgen KESKİN hakkındaki yazısını verelim:

GÖNÜL DOSTUM ÖZGEN KESKİN

Artvin, ülkemizin tarihinde, coğrafyasında önemli bir yeri olan ildir. Tarihte Ardahan, Kars, Erzurum illerinin başına gelenlerden Artvin de nasibini almış, esareti, acıyı, yokluğu yaşamıştır.

Belki de dünyanın en güzel coğrafyasına sahip olan Artvin ili, bugün nüfusu en az olan illerimizden birisidir. Cumhuriyet döneminde siyasetçilerin insanları doğdukları yerde doyuramaması yöre halkını göçe zorlamıştır... Bugün İstanbul, Bursa, gibi illerimizde bu yöreden yüz binlerce insanı bulabiliriz. İşte bunlardan birisi de Bursa Yıldırım Belediye Başkanı Sayın Özgen Keskin'dir.

Artvin, Türk folkloru ve halk edebiyatı açısından da önemli olan bir ilimizdir. Zaman zaman Hayrettin Tokdemir (*Artvin Yöresi Folkloru*, Ankara 1993), Ülkü Önal (*Kartallar Padişahı / Ardanuç Halk Massalları*, Ankara 2002, *Ardanuç Masaları ve Halk Hikâyeleri*, Ankara 2008), Özgen Keskin, (*Türk Saz Şairliği ve Ardanuçlu Âşık Efkârî*, Bursa 1983) vb. araştırmacıların kitap ve makalelerini görsek de bu yöremizde ciddi araştırmaların yapıldığını söyleyemeyiz.

İşte Artvin'de doğan, daha sonra Bursa Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümünü bitiren, uzun yıllar ülkemizin değişik yörelerinde görev yapan Özgen Keskin'i tanımadan önce onun *Türk Saz Şairliği ve Ardanuçlu Âşık Efkârî* kitabını tanımış, çalışmalarında Sayın Keskin'in eserinden alıntılar yapmıştım.

Sayın Keskin'in, Bursa'nın Yıldırım ilçesinde Belediye Başkanı olması, ilçenin kültür tarihinde yeni bir çığırın açılmasına sebep olmuştur. 2005 yılından bu yana sayıları yüzlerle ifade edilebilen âşıkları ve şairleri koruyan Özgen Keskin, her yılın temmuz ayının ilk haftasında önce Türkiyeli âşık ve şairlerin, daha sonraki yıllarda da Türk dünyası âşık ve şairlerinin bir araya gelmesine katkı sağlamıştır.

Feyzi HALICI'dan devraldığı bayrağı zirveye çıkarma adına çalışma arkadaşlarıyla birlikte çabalar sarf eden, bu uğurda hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan; âşıklar, şairler ve yazarların yanında bilim adalarına da sonsuz saygı ve misafirperverlik gösteren Sayın Özgen Keskin'e kültür severler ve kendi adıma teşekkür ediyorum. Yine âşıklar ve âşık severler arasında önemli bir yeri olan Erzurumlu Âşık Yaşar Reyhanî'ye sahip çıkması, ölümünden sonra anıt mezarını yaptırması övgülerin en yücesini hak ettiğini göstermektedir. Bu arada, araştırmacı, romancı, hikâyeci ve tiyatrocu kişiliğiyle de övgüye layık olduğunu belirtmeden geçemeyeceğim.

Konya, Kars, Osmaniye, Tarsus Belediye Başkanlarından sonra Türk âşıklarına hem yazar, hem şair, hem de yönetici olarak el uzatan Yıldırım Belediye Başkanını kutluyorum. Söz uçup gidecektir, yazı ise kıyamete kadar baki kalacaktır. Bu sebepten Yıldırım Belediye Başkanı Sayın Özgen Keskin'i çeşitli yönleriyle araştıran ve bilim dünyasına kazandıran *Ethem İşin* ve hocası *Yrd. Doç. Dr. Bekir Sami Özsoy*'u da tebrik ediyorum.

Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür düşüncesine her zeminde destek veren Sayın Özgen Keskin'in başarılarının devamlı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN

Şimdi de bir kültür adamı olarak tanıdığımız Prof. Dr. Mehmet ÇELİK'in Özgen KESKİN hakkındaki görüşlerine yer verelim:

ÂŞIKLARIMIZ VE ÖZGEN KESKİN

Türkiye'de âşıklık geleneğine en büyük hizmeti Feyzi HALICI Bey yapmıştır. O, 1964 yılından itibaren Türkiye Âşıklar Bayramı'nı Konya'da kırk yıl boyunca devam ettirmiştir. Bayramı, daha sonra Bursa Yıldırım ilçesi Belediye Başkanı Özgen KESKİN Bey ve kendi yetiştirdiği Âşık Nuri olarak bildiğimiz, dünyadaki tek akademisyen âşık olan Bekir Sami ÖZSOY'a emanet etmiştir. O bunu yaparken, Bursa'da âşıksever bir halk kitlesinin olduğunu göz önünde tutmuştur. Bursa'nın bir kültür, sanat ve tarih şehri olduğunu göz ardı etmemiştir. Bu gün Türkiye'de âşıklık geleneğini iyi bilen ve uygulayacak olan Dr. Doğan KAYA, Bekir Sami ÖZSOY, Oğuzhan AYDIN, Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN, Abdullah GİZLİCE, Rasim KÖROĞLU'ndan başka kimse yok gibidir. Âşıklara program yapmak o kadar kolay bir iş değildir. Onların hepsi KARACAOĞLAN, hepsi DADALOĞLU, hepsi KÖROĞLU ve Şenlik'tir, Emrah'tır. Bu bakımdan, kontrolleri zor olan otomobile benzerler.

Bunu yedi yıldır Bursa'da yapabilmek ve devam ettirmek de Özgen KESKİN'e nasip olmuştur. Bir de o, bu bayramı uluslararası boyuta yükseltmiş ki bu daha da zor bir iştir. Zoru başarmak er kişinin, kolayı başarmak ise her kişinin kârıdır. Er kişi olarak gördüğümüz Özgen KESKİN'i tebrik ediyor, başarılı çalışmalarının devamını bekliyoruz.

Prof. Dr. Mehmet ÇELİK

Şimdi ise, İLESAM Genel Başkanı M. Nuri PARMAKSIZ'ın görüşlerini verelim:

GELENEKTEN GELECEĞE

Gelenekten Yararlanan Çok Yönlü Sanatkâr ve Yönetici Özgen Keskin Üzerine

Son elli yıldır Türk edebiyatının kalite yönünden bir düşüş yaşadığı herkes tarafından konuşulan bir vakıdır. Teknolojinin ve bilimin aydınlığında gelişen insanlık, kanımca güzel san'atlardan ve milli kültürden yavaş yavaş uzaklaşmaktadır. Bunun böyle olmasının sebepleri arasında, okumayan ve araştırmayan bir topluma gidişin yanı sıra, eşyanın (teknolojik gelişmelerin) insan hayâtına tesîrinin de etkisi büyüktür. Beşir Ayvazoğlu 'Geleneğin Direnişi' adlı eserinde bu meseleyi anlatmış ve şu tespitite bulunarak geleneğe direnişin mümkün olmadığını ifâde etmiştir: "Batıyla temâsa geçtikten sonra farklı bir gerçeklik kavrayışıyla da yüz yüze gelen Türk aydınları, fotoğraf makinesi realizmini san'atın kendisi zannetmiş, realiteyi görüldüğü gibi tasvir etmeyen, hattâ bunu gereksiz ve anlamsız bulan eski san'at anlayışını düşman ilan ederek geçmişle bugün arasında kalın bir duvar örmüşlerdir. Ancak bu duvar ne kadar kalın olursa olsun, geçmişten yâni gelenekten kurtulmanın o kadar kolay olmadığı bugün çok açık bir biçimde anlaşılmıştır. En yenilikçi aydınların içinde bile, sonuna kadar bir vicdân azabı gibi konuşan geçmiş, beklenmedik zamânlarda, beklenmedik yerlerden filizler vermiştir." Gelenek yazar için en önemli cevherdir; geleneği bilmeden, gelenekten beslenmeden üretilen eserlerin geleceğe kalması pek de mümkün değildir.

Günümüzde gelenekten faydalanan, yaptığı çalışmalar ve yazdığı kitaplarla kendini kabul ettirmiş yazarlardan birisi de değerli kalem Özgen Keskin'dir. Hikâye, roman, tiyatro, inceleme-araştırma ve antoloji gibi alanlarda eser vermiş olan Sayın Keskin takdire şayan çalışmalara imza atmıştır.

Sanatkârın ve yazarın gözü dünyayı; eşyayı farklı görür; zaten göremezse üretmez ki. Üretmek için de çok okumak, iyi bir bilgi birikime sahip olup iyi gözlemci olmak ve de dikkat gerekir. İşte bütün bu özellikler Özgen Keskin'de bir araya gelmiş ve sonuçta onlarca kitap olarak kendini göstermiştir.

Sayın Keskin'in eğitim-öğretim camiası içinde yıllarca yer alması onda paylaşımcı olma özelliğini daha da güçlendirmiş; öğrendiklerini farklı alanlarda ürettiği eserlerle okuyucuya ulaştırmaya çalışmıştır. 2004'ten beri Yıldırım Belediye Başkanı olan Keskin, onca işinin arasında yine de üretmeye devam etmiştir. Yazmak ve üretmek hastalıkların en güzelidir. Keşke her idareci Özgen Keskin gibi olabilse...

Özgen Keskin bir başka özelliği ise millî kültüre ve özellikle de halk edebiyatına ilgisidir. Gelenek kavramını bizi biz yapan değerlerin bütünü olarak düşünebiliriz. Gelenek dediğimiz mefhûm başlangıçtan bugüne Türkçe yazılan bütün eserleri içine alır. Aslında her yazar gelenekten az ya da çok etkilenir ve onu işlemeye çalışır. Özgen Keskin'de; halk şiiri üzerine yaptığı araştırmalarla ve yaptığı programlarla bir Türkçe ve Türk kültürü âşığı olduğunu ortaya koymuştur. Belediye Başkanlığı gibi önemli bir görevi ifâ ederken, kültürel programlara verdiği destek ve yazdıklarından dolayı ne kadar takdir edilse azdır onun için. Benim gözümde geleneğe katkı sağlayan; onu koruyan ve gelişmesi yönünde adım atan herkes bilgisinin de zekâtını ödemiş demektir. Başarılı olan insanları takdir etmek, ödüllendirmek aslında onlara daha fazla sorumluluk yüklemek anlamına gelir.

Unutmayalım ki, günümüzde geleneğe karşı çıkanlar bazen onu yıkmaya ve baskı altına almaya çalışanlar da vardır; ama böyle düşünenler ne yaparlarsa yapsınlar geleneğin ve Millî kültürün etkilerinden kurtulamazlar. Hele de Özgen Keskin gibi geleneği koruyan, onu yaşatmaya çalışanlar olduğu müddetçe gelenek ve millî kültür karşıtları her zaman kaybetmeye mahkûm olacaklardır. Geleneğimiz bizim karakterimizdir. Onu inkâr, şahsiyetimizi inkârdır.

Edebiyat ve kültür insandaki beden ve ruh kavramına benzer. Edebiyatın ve sanatın önemi onu taşıyan ruhla yani kültürle güzeldir. İşte gelenek, beden ile ruhu bir arada tutan harç gibidir. Gelenek kavramı geçmiş kültürün hepsini (tarihî, sosyal olayları, söylenmiş ve yazılmış bütün eserleri, dili, dini, mimariyi...) kapsar. Ondan kopmak demek, köksüz kalmak demektir.

Geleneğimizi, güzel Türkçemizi ve sanatımızı koruyan, yazdığı eserler ile güzellikleri dile getiren ve onu zengin Türkçemizle işleyen Özgen Keskin Beyefendi'yi başarılı çalışmalarından ve edebiyatımız adına verdiği güzel eserlerden dolayı kutluyor; her dem üretmesini ve de daha nice eserlere, projelere imza atmasını Yüce Yaradan'dan niyaz ediyorum.

Ne mutlu kültürümüzü, geleneğimizi ve edebiyatımızı koruyan ve gelişimine katkı sağlayanlara... Ne mutlu bu yolda çalışan sanatçı ve idarecilere...

Mehmet Nuri PARMAKSIZ

İLESAM Genel Başkanı

Ankara-Haziran 2012

Şimdi ise, hocamız Dr. Doğan KAYA'nın yazısını verelim:

ÖZGEN KESKİN

Kültür adamı olmak, iyi bir idareci olmak her insanda olmayan özelliklerdir. Hayatımızda bu tarz insanların varlığı toplumların geleceği ve sağlıklı olması bakımından önemli hususlardır. IV. ve V. Bursa Âşıklar Bayram'ında tanıdığım Özgen Keskin, her iki özelliği bünyesinde barındıran önemli şahsiyettir. Her gün biraz daha yozlaşan dünyamızda bu tarz insanlara o kadar ihtiyacımız var ki. Meseleye bu açıdan baktığımızda, Bursa halkını çok şanslı görüyorum. İyi ki böyle bir belediye başkanına sahipler.

Bugüne kadar yaptıklarını yeterli görmediğine inandığım çok değerli kültür adamı ve belediye başkanı Özgen Keskin'e sağlıklı bir ömür diliyorum.

Dr. Doğan KAYA

Şimdi de Oğuzhan AYDIN Hocamız'ın görüşlerini verelim:

Türk âşıklık geleneği, Türklerin tarih sahnesine ortaya çıktığı günden bu yana yaklaşık beş bin yıldır devam eden köklü bir kültür birikimidir. Âşıklar, halkın duygularını düşüncelerini en ince ayrıntısına kadar hissedip bir şiir düzeninde dile getiren şahsiyetler olmalarının yanı sıra, yeri gelmiş halkın kanaat önderleri olmuş, yeri gelmiş halkın inanç dünyasına yön gösteren dini lider konumunda yer almışlardır. 17.yüzyıla kadar Orta Asya'da ozan olarak adlandırılan bu şahsiyetler 17.yüzyıldan sonra Anadolu sahasında isimleri âşık olarak tanımlanmaya başlamıştır. Yunus Emre'den Dadaloğlu'na, Karacaoğlandan Âşık Şenli'ğe, Sümmani'den Âşık Müdamiye, Reyhaniden Çobanoğlu gibi yüzlerce güçlü âşık yetişmiş, etkilerini ve seslerini bugüne kadar duyurmuş, geleceğe kadarda güçlü bir biçimde sesini duyurmaya devam

edecektir. Âşık kahvelerinde ve köy meclislerinde icra edilen bu gelenek bugün elektronik ortamın gücü ile üniversitelerdeki halk edebiyatı ve halk bilimi çalışmaları, Âşıklık kültürünün bilincinde olan yerel yönetici ve sivil toplum örgütlerinin katkısı ile bu gelenek daha güçlü seviyeye ulaşarak sesini halk kitlelerine duyurmayı başarmıştır. Bu gelenek sevdalısı ve bu kültürün bilincinde olan yerel yöneticilerimizin başında Bursa Yıldırım Belediyesi Başkanı Dr. Özgen KESKİN Bey gelmektedir. Bu sene 7-8 Temmuz Tarihlerinde yapılacak olan Bursa Yıldırım Belediyesi 8. Uluslararası Âşıklar ve Şairler Bayramı gelenek açısından önem arz etmektedir. Türk Dünyasının her bucağından, Anadolu'nun Kars'ından, Erzurum'una, Adana'sından Sivas'ına kadar yüzlerce Âşık ve Şair katılmakta, hünelerlerini sergilemelerinin yanı sıra seçici kurul üyelerinin verdiği ayakları işleyerek irtical güçlerini ortaya koymaktadırlar. Güçlerine göre birincilikler, ikincilikler ve üçüncülükler almaktadırlar. Bu bayram, aşılardan, bilim adamlarının, halkın buluşmasına vesile olmakta, birlik ve beraberliğin ortaya çıkmasının yanı sıra adeta şıklık ve Kültür Olimpiyatları yapılmaktadır. Sivas'ta başlayıp Konya ve Kars'ta devam eden Âşıklar ve Şairler Bayramı Bursa Yıldırım'da doruğa ulaşmıştır. Kendi de Âşık ve Şairler gibi bir gönül adamı olan Özgen Keskin'in bu hizmeti çok önemlidir. Gelecekte adını altın harflerle tarihe yazdıracaktır. Konyalı Hadimi Hz.lerinin ifadesiyle:

“İnsan odurki bırakmalı bir eser
Eser bırakmayanın yerinde yeller eser”

mısraları manidardır. Özgen Keskin'de kültüre mührünü vurarak çok büyük eser bırakmıştır. Çalışmalarında kendisine başarılar dileyerek nice böyle faaliyetlerin öncüsü olması dileğiyle...

Oğuzhan AYDIN

Şimdi ise sizlere oldukça renkli kişiliği ve nüktedanlığıyla tanıdığımız, Türk dünyasının her tarafında tanınan Türkmenistanlı bilim adamı ve şair (şimdi ülke dışına çıkmasına yasak konulmuştur) ağabeyimiz ve hocamız Oraz YAĞMUR' un sözlerini vererek konumuza devam edelim.

Bu Özgen Bey nasıl bir aksakal... Sabah olandan geceye kadar durmuyor, şairlere puan veriyor, âşıklara puan veriyor, belediyeye gidiyor iş yapıyor, bir de yanında hatunu var. Onun ağzı var dili yok, hanımların mihmandârı sanki... Azerî âşık kızın yanında, aksakalımız Feyzi HALICI' nın yanında, başka misafir hatunların yanında oluyor. İyi baktım, gözleri hep Özgen Bey'de... Cübbe giydir, sevindiğini belli etmez Özgen Bey, ne gaşenk bir adam. Herkese iyi, bize de... Bizi Bursa'ya yığdı. Otelin güzelinde yatırır, yemeğin güzelini yedirir, bir de çınarda kahvaltı... Anlaşılan çok zengin... Kaç fabrikası var bilmiyorum. Bekir Bey'e sordum, “ Başkanlık maaşı var, emekli maaşı var “ dedi. Ben sandım Karun'un torunu. Biz de böyle adamlar yok. Böyle aksakallar olsa dünyayı yıkarız. Allah ona uzun ömürler versin. Hatununa sabır versin. Benim hatun, ben böyle yapsam beni keser, bunu hatun sabır taşı. Allah yardımcıları olsun.

Oraz YAĞMUR

Şimdi de şair, yazar, ressam ve emekli bir subay olan, kültür ve sanat adamı Bekir Salim ağabeyin yazısını vererek bu konudaki sözlerimizi tamamlamak istiyoruz.

Özgen KESKİN, gönül dostumuz, ağabeyimiz; halk âşıklarının, sporcuların, şairlerin dostu ve destekçisi... Her şeyden önce milli kültürümüzle dolu olarak yetişmiş bir eğitimci... Yaptığı her işte başarılı olmuş bir bürokrat... Ortak yönümüz resim sanatına olan ilgimiz ve şairlik yanımız.

Kırk yıl Konya'da Feyzi HALICI ağabeyin yaptığı bayramı Konya'dan Bursa'ya taşıyan kültür ve sanat adamı; onlarca âşık, şair, kültür ve bilim adamını, mütevazı imkânlarıyla Bursa'da toplayıp ağırlayan, Türk dünyasından da âşık ve şairleri yaptığı bayram ve yarışmaya getiren ünvensiz kültür elçisi... Şu anda Yıldırım ilçesi Belediye Başkanı, benim için ise bir dev... Bir defa katıldığım bayramda yaptığım izlenim bu... Başarılarına yenilerini eklemesini ve bu kutlu yolda devam etmesini Yüce Allah'tan dilerim.

Bekir SALİM

D. HALK ŞAİRLERİNİN HAKKINDA SÖYLEDİĞİ ŞİİRLER

Özgen KESKİN hakkında çok sayıda şair, halk şairi ve âşığımız şiir söylemiş ve yazmıştır. Ancak, halk şiiri geleneğine uygun bulduğumuz yedi adet şiiri örnek olsun diye hiçbir yorum yapmadan veriyoruz:

YÂRENDEN BAŞKANA

Bursa'da insanın hası
Özgen Keskin Başkanımız
Mevlâ göstermesi yası
Özgen Keskin Başkanımız

Maddeye sığmaz bahası
Âşıkların tam ağası
Başkanların en âlâsı
Özgen Keskin Başkanımız

Ona koşar ünün duyan
Her işin Allah'a âyan
Bir araba ödül koyan
Özgen Keskin Başkanımız

Tatlı dille hitabın var
Puan yazan hesabın var
Yirmi iki kitabın var
Özgen Keskin Başkanımız

Can katan sanki her cana
Nâmınız gitmiş her yana
Bakan olmak layık sana
Özgen Keskin Başkanımız

Hepsi seni örnek alsa
Hizmetin ebedi kalsa
Her başkan sen gibi olsa
Özgen Keskin Başkanımız

Payımı iri ayırın
Ozan Nihat'ı doyurun
Denizli'ye de buyurun
Özgen Keskin Başkanımız

Ozan NİHAT

ÖZGEN KESKİN'E

Dokuz yüz elli altı Artvin'nin Ardanuç'ta
Tarihi doğumunda yılı Özgen Keskin'in
Kültür ile sanatta yürüdü hem en uçta
Anlattı gerçekleri dili Özgen Keskin'in

Kar çiçeği romanı Bir El Ateş hikâye
Efkari babaya da verdi büyük hediye
Kutlu Yüzler Yeşil Tutku bunlarda büyük paye
Başarının özündedir yolu Özgen Keskin'in

Mühür romanıyla aldı edebiyat ödülü
Kimliğini arıyorum tiyatrunun bir dili
Alperenler ocağında açtı gönlümün gülü
Hedef projelerdedir hali Özgen Keskin'in

Selçuk Hatun Vakıflarla Başarının yolları
Yunus Ermem Bursa İkindileriyle illeri
Önder sanat önder oldu önderlikle dilleri
Kültür bahçesinde açtı gülü Özgen Keskin'in

Milli bir ruh Milli bir öz Ateşinde K zünde
Hizmet eder vatanına ecdadının izinde
Öksüz Ozan Muhabbetle alar gönül sazında
Bayramlar mızrap alır teli  zgen Keskin'in

Öksüz OZAN
Ahmet YILDIRIM

 zgen KESKİN

Kadir Tanrı er göndermiş
Kula hizmet etsin diye
Yüreğine ilham vermiş
Şiir şiir t ts n diye

Terenn m   st n dava
El açmış mübarek yuva
Atası eylemiŐ dua
Bire yüz bin katsın diye

Haber gelmiş kutlu kattan
Sarılsın dört bir kanattan
İsmi parlamıŐ sanattan
K lt r me yetsin diye

Aman etmemiş zillete
Çareyi bulmuş illete
Kucak göstermiş millete
Sıkıntılar bitsin diye

Baba efkar efkarıma
Şahsiyetli dürüst sima
Layık görmüş Yıldırıma
Elini Uzatsın diye

Aramayın içinde kin
Mütevazı gayet sakin
Ruhu Özgen sözü Keskin
İlim gevher satsın diye

Yağız kuru gözden kemden
Saz verilmiş Türkçe demden
Armağan Korkut dedemden
Ozana Söyletsin diye

Arif İnan YILDIRIM

Yağız OZAN

AKLIM KARIŞTI

İnsanlar içinde bir güzel insan
Gördüm görmeseydim aklım karıştı
İnsan olduğundan ona gönlümü
Verdim vermeseydim aklım karıştı

Müşkilâta çözüm bulur anında
Asalet var damarında kanında
Özgen KESKİN Bey'in biraz yanında
Durdum durmasaydım aklım karıştı

Yardımcısı yüce Mevlâ Kerim' miş
Nezakat kendine soydan verilmiş
Mesleğini sordum öğretmen imiş
Sordum sormasaydım aklım karıştı

Başkan olmuş hile katmaz kârına
Örnek eserler bırakmış yarına
İhlâsla çalışmak onun sırrına
Erdim ermeseydim aklım karıştı

Son Nebî'yi yazmış bir berat gibi
Evdeşi var hem de Melahat gibi
Gece gündüz işler bir saat gibi
Kurdum kurmasaydım aklım karıştı

Hoş tutar üç oğul yende abamı
Kültür sanat hem de devlet adamı
İmâmi der Özgen Bey'e kafamı
Yorum yormasaydım aklım karıştı

Âşık Ahmet İMÂMÎ

SAYIN BAŞKANIM ÖZGEN KESKİN

Sayın başkanım Özgen KESKİN
Anladım gönüller sultanısın sen
Yıldırım şanslıdır seninle Başkan
Ilık gönüllerin limanısın sen
Nadide kişilik ne güzel insan
Ballı konuşuyor o güzel lisan
Alçak gönüllüdür dertlere derman
Şükürlü kulların lisanısın sen

Kardeşlik ilkesi kardeşlik sesi
Ardanuç ilçesi Artvin yöresi
Nedim gibi şair şiir hevesi
Islak mısraların irfanısın sen

Memleketim sizden bekliyor çözüm
Özünüz çok güzel yoktur bir sözüm
Zatınız bir bağıdır sözlerin üzüm
Gümansız işlerin gümanısın sen

Eli ile yapar halka hizmeti
Neden budur, görür halktan hürmeti
Korkmaz kimselerden yoktur minneti
Emekli ellerin harmanısın sen

Seni anlatıyor âşık Temelî
Kesmez umudunu Hak'tan emeli
İnancı güçlüdür bellidir hali
Ne güzel vatanın kurbanısın sen

Yakup TEMELÎ

OZAN BAŞKAN

Bu başkan bilendir aşî esrârî
Bu başkan manayı çözen bir başkan
Bu başkan hal bilen gönül mimarı
Bu başkan kalplere sızan bir başkan

Bu başkan Ferhat'tır kayayı yaran
Bu başkan Kerem'dir ateşte duran
Bu başkan Mecnun'dur Leyla'yı soran
Başkan aşk ile gezen bir başkan

Bu başkan sevgiyi Yunus'tan görmüş
Bu başkana aşkı Mevlânâ vermiş
Bu başkan muhabbet gülünü dermiş
Bu başkan benliği ezen bir başkan

Bu başkan yazardır ilim anlatır
Bu başkan ozandır sazı inletir
Bu başkan şairdir şiir dinletir
Bu başkan satırlar dizen bir başkan

Bu başkan KAZANCI görür yarını
Bu başkan ilimde arar kârını
Bu başkan terk etmez âşıklarını
Bu başkan okuyup yazan bir başkan

Zafer KAZANCI

BİR DOĞUM GÜNÜNE

Sevdikleri ile beraber olur
Doğduğu gün ancak mutlu bir insan
Dostları yanında huzuru bulur
Huzura layıktır kutlu bir insan

Şair yazar hem de kültür adamı
Mevla çektirmesin dert ile gamı
“Sönmeyen Meşale” olmalı namı
Yoktur onun gibi tatlı bir insan

Memlekete hizmetin en âlâsı
Asım Bey’le Nazmiye’nin balası
Mazlum kulu zalimin baş belası
Hilekâr dostlardan dertli bir insan

Yurda hizmet halka hizmet işidir
Onun şanın Sağır Sultan işidir
O Melahat Ablamızın eşidir
Ne limuzin ne de yatlı bir insan

Alper, Asım Göker, Ömer babası
Atom karıncadır sözün kabası
Huzurlu yaşamak bütün çabası
Ne han, kervan; ne de atlı bir insan

Bir kahvenin kırk yıl hatırın güder
Ne kötü söz söyler ne küfür eder
Bence kendi Karun haznesi eder
Ne gökdelen ne çok katlı bir insan

Onu anlamayan kişi ahmaktır
Her mevki her makam kendine haktır
Onun kitabında yenilmek yoktur
Yalnız başarıya şartlı bir insan

Samimi uzattın sözü ne diye
On yedi Ekim 'de senden hediye
Son mısrayı ekle doksan ikiye
“Doğar Özgen KESKİN adlı bir insan”^{*}

Ozan SAMİMİ

---

* “Doğar Özgen KESKİN adlı bir insan “ ifadesinin ebce hesabında karşılığı 1864'tür. Buna 92 eklenirse doğum yılı olan 1956 tarihi çıkar.

IV. BÖLÜM

SİYASİ HAYATI

A) MİLLETVEKİLLİĞİ ADAYLIĞI

Gençlik yıllarında ve üniversite hayatında, ülkenin içinde bulunduğu siyasi ortam elbette Özgen KESKİN'i de etkilemiş ve içine almıştır. Üniversite yıllarında değişik konferans, seminer, sohbet gibi etkinliklerle siyasi tavrını ve faaliyetlerini ortaya koyan Özgen KESKİN, Bursa Milli Eğitim Müdürlüğü'ne vekâlet ettiği dönemde rahmetli Turgut ÖZAL tarafından aktif siyasete davet edilir. Turgut ÖZAL' ın milletvekilliği teklifine sıcak bakan Özgen Bey, o sırada yaşanan bazı olaylardan dolayı milletvekili sırasında istenilen yere konulmaz ve bir sıra farkla milletvekilliğini kaybeder. Daha sonraki yıllarda ise yerel seçimlere belediye başkan adayı olarak katılır ve Yıldırım ilçesi belediye başkanı seçilir. Bu dönemde yaşanan olayları kendisi şöyle anlatmıştır:

“ ... İl müdürlüğüne bir süre vekâlet ettim. Bu vekâlet süresinde Turgut ÖZAL Cumhurbaşkanıydı. Bir Anadolu Öğretmen Lisesi'nin açılışı vardı. Rahmetli ÖZAL' da oradaydı. Konuşmamdan sonra onu davet ettim kürsüye, tuttum elinden çıkardım yukarı. Ahmet Kurtcebe ALPTEMOÇİN vardı Maliye Bakanı, rahmetli ÖZAL çağırdı onu, “Yahu Kurtcebe, bu arkadaşını ilk seçimlerde milletvekili yapacaksınız.” dedi. Dinlemedi konuşmamı, hoşuna gitmiş. Ben milletvekili adayı oldum, oldum ama o sıra Mesut YILMAZ gelmişti. Turgut ÖZAL beni ilk üçe koymasını söylediği halde Mesut YILMAZ yedinci sıraya koydu. O zaman da altı milletvekili çıktı, biz seçilemedik. Bu iktidar değişikliğinde, daha önce anlattığın Köksal TOPTAN olayı da olunca ben artık burada çalışmamaya karar verdim. “

Özgen KESKİN, halen Yıldırım ilçesinde görevini sürdürmekte ve başarılı çalışmalarıyla halkın beğenisini kazanmaya devam etmektedir. İkinci dönem belediye başkanlığını yapmakta olduğu Yıldırım ilçesinde gittiği her yerde halk kendisine teveccüh göstermektedir. İkinci döneminde halkın yüzde altmışının oylarını alarak seçilmesi halktaki memnuniyetin bir göstergesidir.

Özgen KESKİN, siyasetin çok önemli olduğunu, demokratik rejimlerin olmazsa olmazı olduğunu belirtmektedir. Siyaseti dosta tavsiye edilmeyecek kadar zor, ama düşmana da bırakılmayacak kadar önemli olduğunu ifade etmekte; siyaseti, topluma faydalı olan, temiz, dürüst, çalışkan kişilerin yapması gerektiğini vurgulamaktadır. Ak

Parti ilk kurulduğunda kendisine il başkanlığı teklif edilmiştir. Bu görevi kabul etmiş olsa belki bu gün daha değişik konumlarda bir siyasetçi olabileceğini belirten Özgen Bey, belediye başkanlığının daha aktif ve halkla iç içe oluşundan dolayı bu görevi tercih etmiştir. Siyasi olarak şu an bulunduğu konumdan memnun olan Özgen Bey, vatandaşa hizmet etmekten mutluluk duymakta, halkın kendisine gösterdiği teveccühten de haz alarak vatandaşa hizmet götürmek için gecesini gündüzüne katmakta, sürekli projeler üretim bunları hayata geçirmeye çalışmaktadır. Sosyal belediyecilik alanında pek çok ilki gerçekleştiren Özgen KESKİN, halen devamlı olarak yenilikler peşinde koşmakta, vatandaşa nasıl daha fazla yararlı olacak işler yaparım düşüncesiyle faaliyetlerini sürdürmektedir. İlerleyen bölümde bu projeler de ele alınacaktır.

B. BELEDİYE BAŞKANLIĞI VE BELEDİYE BAŞKANI OLARAK HİZMETLERİ

Özgen KESKİN 'in belediye başkanı olarak ilçe halkına sunduğu hizmetler sadece Yıldırımlılar tarafından değil, civar ilçelerdeki halk tarafından da memnuniyetle karşılanmaktadır. Elbette her belediye başkanı, ilçesine bir şeyler katmak ve ilçe sorunlarını düzeltmek için bu göreve talip olur. Ancak her başkan da Özgen KESKİN kadar başarılı olmaktadır demek pek mümkün değildir. Özgen KESKİN hem şehir yapılanmasında hem de kültürel faaliyetlerinde vatandaşın çok büyük bir bölümünün gönlünde tahtını kurmuştur. Halk edebiyatı açısından bizim en çok dikkatimizi çeken, Feyzi HALICI'nın kırk yıldır Konya'da sürdürmüş olduğu Âşıklar ve Şairler Bayramı'nı, onun el vermesiyle, artık her yıl Bursa'da sürdürmeye başlaması, halk edebiyatına, âşıklık geleneğine ve halk ozanlarına verdiği sonsuz destektir. Belediye başkanlığında başarılarını ortaya koymuş olan Özgen Bey'in hayat hikâyesini ele alırken hizmetlerinden bahsetmek de bize düşen görevlerden biridir. Burada Özgen Bey'in hizmetlerinden bazılarını açıklayacağız:

Özgen KESKİN, Türkiye'de yapılması artık kesinleşen kentsel dönüşüm projelerinin en büyüğünü Yıldırım ilçesinde başlatmaktadır. Elli bin konutluk bu kentsel dönüşüm projesiyle belirlenen mahallelerde evlerin yeniden sağlam bir şekilde yapılmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda ev sahiplerini de memnun edecek bu projeye vatandaşlar daha sağlam, güvenilir ve güzel evlerde oturma imkânı yakalayacaklardır.

Ayrıca, tarihi Cumalıkızık köyündeki 260 tanesi tescilli 307 ev yine belediye tarafından, vatandaşın tek kuruş alınmadan restore edilmiş, bu tarihi dokunun korunması sağlanmıştır.

Özgen KESKİN'in en büyük projelerinden birisi de **“KAPLIKAYA CAZİBE MERKEZİ”** projesidir. Yaklaşık 270 dönüm arazi üzerine kurulan bu merkezde vatandaşların sosyal ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmaktadır. Bu merkezde dev akvaryumlar, konaklama tesisleri, çay bahçeleri, amfi gösteri alanı, dağcılık, tırmanma, piknik alanları, asma köprü, mescit ve otopark, seyir terasları, balık restoranı, minia Yıldırım, satranç oyun alanı, spor parkı, tenis kortu, balık tutma göleti, şelale – ışık ve ses oyunları, kayak pisti, şehir-i yâr tesisleri, masal bahçesi, çocuk oyun grupları, düzlem havuzu, sosyal donatı alanları gibi tesisler bulunmakta ve vatandaşa hizmet vermektedir.

İpekçili Tohum merkezi'ni açarak faaliyete geçiren Özgen Bey, Bursa'nın meşhur ipeğini yeniden canlandırmak istemiştir.

Özgen KESKİN, vatandaşın belediyedeki işlerini daha çabuk verimli hale getirebilmek için **“AK MASALAR”** adlı bir birim kurmuştur. Belediye binasının girişinde yer alan bu birimde vatandaşın her türlü derdine çözüm bulunmaya çalışılmakta, vatandaşta yorulmadan, vakit kaybetmeden işlerini halledebilmektedir.

Özgen Bey'in kurmuş olduğu **“EVDE BAKIM BİRİMİ”** birçok alanda, vatandaşın hizmetini görmek için kurulmuş bir birimdir. Buradan bir telefonla hasta bakımı, yaşlı bakımı, engelli bakımı, çocuk bakımı; sürekli hizmetçi, aşçı, şoför, bahçıvan bulma vb. gibi birçok konuda yardım alınabilmektedir.

Özgen KESKİN'in en büyük projelerinden birisi de elbette **“SEVGİ MARKET”** projesidir. Bu proje Sakarya Üniversitesi tarafından doktora tezi olarak da incelenmiş bir projedir. Bu projede, durumu olmayan vatandaşlara belli limitleri olan elektronik kartlar verilmektedir. Vatandaşlar da bu kartlarla Sevgi Market'ten gıda, giyim, beyaz eşya, mobilya gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Bu şekilde hem ihtiyaç sahibi vatandaş rencide olmadan alışverişini yapmakta hem de kendisinin ihtiyacı neyse onu karşılamaktadır. Türkiye'de ilk olan bu proje başka belediyeler tarafından da aynen alınıp uygulamaya konmuşsa da başarılı olamamıştır. Bu proje, aslında, Osmanlı döneminde belli yerlere konulan “Dilek Taşları”nın güncel versiyonu gibidir. Eskiden bu taşlara, sadaka vermek isteyenler para koyarlar, ihtiyaç sahipleri de

buraya elini atıp ihtiyacı kadarını alırlardı.. Veren elin alan eli görmediği bu uygulama Osmanlı kültürünün muazzamlığının sadece bir örneğidir. Aynı uygulamanın benzeri de bu gün Sevgi Market aracılığıyla uygulanmaktadır. Bu projede de alan el veren eli görmemekte, ihtiyaç sahibi insanlar, gururları kırılmadan ihtiyaçlarını gidermektedir. Giyecek yardımı yapmak isteyen vatandaşlar, mahallelere kurulan büyük “Giysi Kumbaraları”na giysileri koymakta, daha sonra belediye çalışanları bunları alıp mağaza gibi sergilemekte ve ihtiyaçlarına göre insanlara ulaştırmaktadır. Aynı şekilde beyaz eşya ve mobilyalarda toplanıp, eski olanlar yenileriyle değiştirilip ihtiyaç sahiplerine sunulmaktadır.

Vatandaşa çok büyük faydası olan bir diğer proje ise **“HASTA YAKINLARI OTELİ”**dir. Özellikle ilçe dışından gelen hastaların yakınları maalesef geceleri dışarıda geçirmek zorunda kalmaktaydılar, özellikle soğuk kış gecelerinde, duvar diplerinde battaniyelere sarılıp yatmak zorunda kalıyorlardı. Otelde kalmaya gücü yetmeyen hasta yakınları için bu durum gerçekten çok zor olmaktaydı. Bu Türkiye’nin her yerinde böyledir. Ancak, tam hastane karşısına yapılan bu otelde hasta yakınları, başhekimden getirdikleri, hasta yakını olduklarını gösterir belgeyle, sadece yirmi lira gibi bir ücretle (yoksa o da alınmamakta) konaklayabilmektedir. Beş yıldızlı otel konforunda olan bu otel, vatandaşlar için çok faydalı olmuştur.

Yine bu yıl açılışı yapılan **“HUZUR SARAYI”** projesiyle yaşlı insanlar için adeta yeni bir ev kapısı açılmıştır. Son derece konforlu olan bu Huzur Sarayında yaşlılar kendi odalarını diledikleri gibi donatabilme hakkına da sahiptirler. Sürekli gözetim altında olan bu merkezde hastaların sosyal ve sağlıkla ilgili bütün meseleleri halledilmeye çalışılmakta, değişik sosyal alanlar oluşturularak vakitlerini değerlendirmeleri sağlanmaktadır. Burada sadece yatılı olan yaşlılar için hizmet verilmemekte, dışarıdan gelen yaşlılar için de aynı hizmetler sunulmaktadır. Örneğin, kendi evinde kalan bir yaşlı insan, bu merkeze gelerek yeni arkadaşlıklar edinebilmekte, tanıdığı arkadaşları, yaşlıları varsa onlarla vakit geçirebilmektedir. Bu şekilde dışarıdan gelip, burada vakit geçirmek isteyen yaşlılar, belediye tarafından sabah evlerinden alınıp akşam tekrar evlerine bırakılmaktadır. Kısacası Özgen Bey, yaşlıları da unutmamıştır.

“KADIN KONUK EVİ” adlı proje ise herhangi bir şekilde başına kötü bir olay gelmiş olan kadınlarımıza yönelik bir projedir. Dışarıda kalan, kötü muamele sebebiyle

evinden ayrılan ya da başka bir sebeple buraya gelen kadınlar, burada misafir edilmekte, rehabilite edildikten sonra “Yıl–Mek” mesleki eğitim kurslarında meslek sahibi edilerek yeniden hayata kazandırılmaktadır.

“**KİMSESİZLER KONAĞI**” projesiyle başlarına yangın, sel, vb. bir afet gelen ya da dışarıda kalan aileler üç ay süreyle buradaki dairelerde misafir edilmektedir. Burada kalan ailelerden 1 tl gibi sembolik bir kira ücreti alınmaktadır. Daha sonra belediye tarafından evi afete uğramış kişilerin konutları onarılıp tekrar sahiplerine teslim edilmektedir. Şu anda Van depreminden dolayı gelen on sekiz aileye bu konutlarda bakılmaktadır.

“**MAHALLE KONAKLARI**” projesiyle her mahalleye büyük konaklar yapılmıştır. Bu konaklarda, muhtarlı ofisi, tahsilat ofisi, poliklinik, kütüphane, kadınlar lokali, okul öncesi eğitim, çocuk eğitim odası ve deprem deposu gibi bölümlerle vatandaşlara hizmet verilmektedir.

Yıldırım ilçesinde yaşayan vatandaşlar, ambulans, cenaze aracı gibi belediye hizmetlerinden ücretsiz olarak faydalanmaktadır. Bunu yanında “**SEFER TASI**” uygulamasıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlara her gün sıcak yemek götürülmektedir. Vatandaşlara büyük sefer tasları verilmekte, her gün gelen görevliler boş sefer taslarını alıp sıcak yemek dolu olan sefer taslarını aileye vermektedir.

Özgen KESKİN, hem belediye başkanı hem de aslen bir eğitimci olarak, Yıldırım’da eğitim faaliyetlerine çok önem vermektedir. Bu amaçla ilçeye otuz üç okul yaptırılmış, çok kalabalık olan sınıf mevcutları yirmi beş – otuz kişiye kadar düşürülmüş, bunların arsaları tahsis edilmiş, ücretsiz okul öncesi eğitimi veren okullar açılmış, bilim merkezleri kurulmuştur. Özgen KESKİN, büyük uğraşlar sonucunda ilçeye iki tane yeni üniversite yapılmasını sağlamıştır ve bu üniversiteler bu yıl öğrenci alımına başlayacaklardır. Ayrıca “Yıl–Mek Eğitim Kursları (Yıldırım Mesleki Eğitim Kursları) ile vatandaşlar meslek sahibi edilmektedir. Engelli vatandaşlar için de Engelliler İş Okulu adında eğitim merkezleri açılmıştır.

Belediyelerin vazifelerinden birisi de vatandaşlara sosyal hayatlarını sağlayabilecekleri, kültürel faaliyetlere katılabilecekleri mekânlar sunmaktır. Bu bağlamda Özgen KESKİN, Barış Manço Kültür Merkezi, Molla Yegân Kültür Merkezi, Akçağlayan Kültür Merkezi gibi alanlar sunmuştur. Bu merkezlerde her gün birkaç tane

kültürel faaliyet yapılmaktadır. Yakın zamana kadar bir sinemanın bile olmadığı ilçede bu gün birçok kültürel faaliyet ortaya konmaktadır.

Daha önce de bahsedildiği gibi Özgen KESKİN, halk edebiyatına, halk şiirine, halk ozanlarına, âşıklara ve âşıklık geleneğine çok önem vermekte ve sahip çıkmaktadır. Bu düşünceyle, kırık yıldır Konya’da süre gelen Âşıklar Bayramı, yedi yıldır Bursa’da yapılmaktadır. Artık geleneksel ve uluslar arası hale getirilen bu şölene çok geniş katılımcı kitlesi toplanmaktadır. Yurt içinden ve yurt dışından onlarca âşık ve şair bu şölende toplanıp hem binlerce yıldır süren bu geleneği yaşatmakta, hem yeni dostluklar kurmakta hem de var olan dostluklarını pekiştirmektedir. Ayrıca buraya katılan şairler arasında yarışmalar düzenlenmekte, dereceye girenlere çeşitli ödüller de verilmektedir.

Geleneksel olarak düzenlene ve artık uluslararası hale getirilen Çocuk Olimpiyatlarıyla Türkiye’nin ve dünyanın pek çok bölgesinden çocuklar Yıldırım’da toplanmakta, çeşitli spor aktiviteleriyle yarışmalar düzenlenmektedir.

Gençliğin ne kadar kıymetli olduğunu bilen ve gençlere ayrı bir özen gösteren Özgen KESKİN, otuz dönümlük bir arazi üzerinde kurduğu “Gençlik Merkezi”yle, gençlerin sağlıklı ve kültürlü bireyler olarak yetişmesini sağlamaya çalışmaktadır.

Kendisi de gençliğinde sporun birçok alanında faaliyet gösteren Özgen Bey, belediye başkanı olduğu Yıldırım’da spor faaliyetleri adına da çok önemli şeyler yapmıştır. İlçeye kazandırdığı on iki adet yeni futbol sahası ile amatör kulüplere destek olmaya çalışmaktadır. Sekiz branşta düzenlenen “Yaz Spor Okulları”nda binlerce genç değişik sportif faaliyetlerde bulunmaktadır. Yıldırım’da her sabah, belirlenen merkezlerde, eğitmenler ve müzik eşliğinde vatandaşlar toplu spor yaparak hem rahatlıyor hem de sağlıklı kalmaya çalışıyorlar.

C. VATANDAŞLARIN DİLİYLE ÖZGEN KESKİN

Araştırmalarımız sırasında Bursa’da yıldırım ilçesinde yüzlerce vatandaşımızın, Özgen KESKİN hakkındaki görüşlerini sorduk. Bunun için bir ekip olarak anket de düzenledik. Yedinci uluslar arası Şairler ve Âşıklar Bayramı dolayısıyla Bursa’ya gelen davetlilerden de görüşlerini istedik. Şimdi, sadece isi ve soy isimleriyle görüş beyan eden kişilerin isimleri ve söylediklerini vererek konumuza devam etmek istiyoruz:

Merve NUR (Sağlık Personeli): Özgen KESKİN çok başarılı bir belediye başkanı. Benim en çok takdir ettiğim yönü kültürel etkinliklere verdiği destektir.

İlçemizde kültürel etkinliklerin birçoğu belediye aracılığıyla yapılmaktadır. Şahsen, kendisini ilerde Kültür Bakanı olarak görmek isterim

Zafer KAZANCI: (Memur): Özgen KESKİN belediye başkanı olduktan sonra çok güzel işler yaptı. Yeni yeni yollar açtı, fakir vatandaşlara çok büyük yardımları oluyor. Her tarafı parkla doldurdu. Benim için en iyi tarafı, bu Âşıklar Bayramı'nı düzenlemesi oldu. Yedi yıldır hepsine katıldım. İnşallah bundan sonra da devam eder. İnşallah daha da yüksek yerlere gelir.

Mustafa FİRENGİZ (Em. Öğr. Görevlisi): 7. Uluslararası Âşıklar Bayramı için buraya geldim. İlçenin neredeyse her tarafını gezdim. Gerçekten hayran kaldım. Özgen Bey'in aslen eğitimci ve yazar olduğunu, pek çok kitabı olduğunu biliyorum. Aynı zamanda güçlü bir hatip. Kendisini ilerde Kültür ya da Milli Eğitim Bakanı olarak görmek isterim.

Murat TANRIVERDİ (Halk Ozanı): Özgen KESKİN çok başarılı ve iyi bir insan, tam bir hizmet öncüsü. Âşıklık geleneğimizi sürdürmemize çok yardım ediyor. Kendisi de bu işin içinde olduğu ve bu işten anladığı için her türlü desteği veriyor. Kendisine çok teşekkür ediyorum.

Hatice BAKAN (Solist, THM Sanatçısı): Kendisi de şair olan Özgen Bey'in kültürel faaliyetlere katkısı ve desteği çok büyüktür. Kendisinin çok başarılı bir devlet adamı olduğunu düşünüyorum. Bence başbakan olmalı.

Ahmet Rıza (Sanatçı): Özgen KESKİN tam bir kültür elçisidir. İlçeye katkıları da çok büyüktür. Ama ben kendisini Kültür Bakanı olarak görmek isterim.

Murat ERCİYAS (Esnaf, Şair): Âşıklar Bayramı için Yozgat'tan buraya geldim. Kendisini ve hizmetlerini, özellikle de âşıklara ve şairlere olan desteği çok büyüktür. Bu kadar hizmetlerine ve büyük işler başarmasına karşın çok mütevazı ve hoş görülü bir kişidir.

Yüreğinde sevgi saygı ekili
Bursa Yıldırım'da güzel şekili
Ozan Murâdi'ye sordular onu
Olması gerekli milletvekili

Sevim YAKICI (Yönetici): Özgen Bey eğitimci bir kişidir. Edebiyat öğretmeni olduğunu biliyorum. Eğitim ve kültür hizmetlerinin yanında kent için de çok başarılı hizmetleri ve projeleri var. Daha da yüksek mevkilere yükseleceğini düşünüyorum.

Süreyya KAYA (Şair): Doktor olan eşimin tayini ile geldik buraya. Burada çok güzel hizmetleri var belediye başkanımızın. Kendisi de aslen eğitimcidir, birçok kitabı vardır. Türk dünyası ve Türk kültürü adına çok büyük hizmetleri var. Benim için en değerli olanları bu alandaki hizmetleridir. Ama diğer hizmetleri de çok önemlidir. Eşimden dolayı, hasta yakınlarının hastane etrafında ne şartlarda beklediklerini biliyorum. Bu yüzden hasta yakınları için yaptırdığı otel de benim için çok takdir edilecek bir şeydir.

Abdullah GİZLİCE (Makine Teknisyeni): Özgen KESKİN, çok başarılı bir belediye başkanıdır. Türk kültürüne yaptığı hizmetler benim için çok önemlidir. Çalışmaları, ülkemizi dünyaya da tanıtmaktadır. Çok güzel ve başarılı sosyal projeler geliştirmiş ve bunları uygulamaya koymuştur. Özellikle tarihi mekânları yeniden restore ederek koruması, ata yadigarı yerleri yeniden canlandırması benim için çok değerlidir. Ben milletvekili olmasını istemem, bence Büyükşehir Belediye Başkanı olmalıdır.

Nahit TURGUT (Emekli Öğretmen): Özgen KESKİN tam bir fikir adamıdır. Onurlu, kişilikli bir insan olarak tanımaktayız kendisini. Çok çalışıyor. Zaten vatandaş da ilçeye yaptığı hizmetleri görüyor. Vatandaşa kendisini çok sevdirmiş bir başkanıdır. Cazibe Merkezi, engelliler okulu ve bili merkezi bence yaptığı işlerin arasında en güzel olanlarıdır. Diğerleri de çok iyi ama bunlar benim aklımda ön plana çıkıyor. Kendisini Ankara'da görmek isterim. Mesela Kültür Bakanı olmasını çok isterim.

Kazım YAZICI (Emekli): Özgen Başkan, çok çalışıyor, baksanıza şehri ne kadar güzel hale getirdi. Aynı zamanda ülkemizi Avrupa'da da temsil ediyor. Bence Turizm ya da Kültür Bakanı olmalıdır.

Gökhan ŞİRİN (Memur): Özgen KESKİN'in hizmetleri saymakla bitmez. Bir sürü de kitap yazdı bunca işinin arasında. Benim için en güzel hizmeti Cazibe Merkezi. Bir de en çok hoşumuza giden yönü halkın arasında olmasıdır. Bence Kültür ya da Turizm Bakanı olmalıdır.

Bilal TÜTÜNCÜ (Makine Operatörü): Sekiz yıldır burada yaşıyorum ve bulunduğum süre içerisinde çok güzel hizmetleri olduğunu görüyorum. Kentsel

dönüşüme çok büyük katkısı olmuştur. Hem de Avrupa’da ilçeyi ve ülkemizi temsil ediyor. Bence mutlaka milletvekili olmalıdır.

Yasemin Nurbanu KAYA (Öğrenci): Belediye başkanımız ilçeye çok güzel hizmetler yapmıştır. Bizler için yaptığı gençlik merkezleri gerçekten çok güzel. Ayrıca kitapları da var. Türk kültürü ve edebiyatına katkı sağlıyor. Bence ilerde Kültür Bakanı veya Milli Eğitim Bakanı olmalıdır.

İsabey KARASU (Memur): Başkanımızın ilçeye katkıları çok büyüktür. Şu yaşımdayım, böyle çalışan, hizmet eden belediye başkanı görmedim. Kentin imarına yaptığı katkıları kimse inkâr edemez. Kültür faaliyetlerine de çok önem veriyor. Yedi yıldır burada Âşıklar Bayramı düzenliyor, bence bu çok güzel bir hizmet. Daha bir sürü hizmeti de var. Bence Büyükşehir Belediye Başkanı olmalı ya da Kültür Bakanı.

Emin ZEYBEK (Öğretmen): Ben aslında Nilüfer’de oturuyorum. Ancak sık sık gidip geliyorum buraya ve yaptığı hizmetleri görüyorum. Benim için edebiyatçı kimliği ve halkla çok samimi olması önemlidir. Ayrıca, Âşıklar Bayramı ile yurt dışından ve diğer Türk devletlerinden her yıl birçok sanatçı geliyor buraya. Bence Türk dünyasını birleştirmesi de çok önemlidir.

Hayrettin İVGİN (Emekli): Özgen Bey çok başarılı bir yöneticidir. Diyebilirim ki; Yıldırım’ı önemli ve saygın bir ilçe haline getirmiştir. Sadece ilçeye değil Türk dünyasına ve Türk edebiyatına da büyük katkıları vardır. Bence Yıldırım ilçesini aşan bir alanda değerlendirilmelidir. Ya Büyükşehir Belediye Başkanı olmalı ya da milletvekili olmalı ve kendisine bakanlık verilmelidir.

Faruk ANBARCIOĞLU (Emekli Öğretmen): Özgen Bey çok başarılı bir belediye başkanıdır. Kentsel dönüşüme büyük katkısı olmuş, Cazibe Merkezi ve başka kültür merkezleri kurmuştur. Âşıklar Bayramı’nı düzenlemesi çok güzel olmuştur. Yeni okullar yapılması için arsalar tahsis etmiş ve okullara çok yardım etmiştir. Sevgi Market projesi Türkiye’ye örnek bir projedir. Kendisi de dürüst, samimi, içten bir gönül adamıdır. Topluma hizmet, görevlerin en üstünüdür. Bu yüzden ilerde de kendisi, topluma daha çok hizmet edecek konumlarda olacaktır.

Emine ŞEN (Temizlik Personeli): Özgen Başkan çok çalışkan ve duyarlı biri. Bir sürü güzel işler yaptı. En önemlisi, bir Sevgi Market kurdu, ihtiyaç sahibi bir sürü insan oradan faydalaniyor. Allah iyi ki böyle bir başkanı bize nasip etmiş. Allah yolunu açık etsin. İnşallah milletvekili olur, daha yüksek yerlere gelir.

Nurseli HALLAÇOĞLU (Emekli Halkla İlişkiler Uzmanı): Özgen KEKSİN'in ne kadar başarılı olduğu, yaptıklarından ve ortaya koyduğu projelerden bellidir. Çalışmalarını uluslar arası boyuta taşıdığı için ülkemize de katkısı büyüktür. Gerek sosyal, gerekse kültürel alanda yaptıklarını takdir ve tebrikle karşılıyorum. Kendisine ihtiyaç duyulan en yüksek makam ve alanlarda başarılar diliyorum.

Arif İnan YILDIRIM (Ozan-Öğrenci): Başkanımızın ilçeye katkıları büyüktür. Özellikle, düzenlediği Âşıklar Bayramı'yla kültürümüze, gençlik merkezleriyle de biz gençlere büyük hizmetleri vardır. Bence kültür Bakanı olmalıdır.

Hayatcan ÖZTÜRK (Memur): Özgen Bey'i Âşıklar Şöleni'nden tanıyorum. Burada ikamet etmediğim için sadece kültür, sanat ve edebiyat alanındaki hizmetlerini biliyorum. Bu alanlarda çok başarılı. Ancak burada oturan yakınlarım, onun ilçeye yaptığı hizmetleri saymakla bitiremiyor. Burada sohbet ettiğim başka insanlarda ondan çok memnun olduklarını söylüyorlar.

Şenol KARA (Emekli Şef): Başkanımız, üstün bir çalışma azmiyle vatandaşa hizmetlerini sürdürmektedir. Ben özellikle Barış Manço Kültür Merkezi ve Cazibe Merkezi'ni çok takdir ediyorum. Her yıl halk ozanlarını buraya toplayarak kültürümüze de katkı sağlıyor. Cenazede, düğünde yanımızda. Bence ya Büyükşehir Belediye Başkanı ya da kültür Bakanı olmalıdır.

Hüseyin KAYNAK(Emekli Memur): Özgen Bey'i ilk başkanlık döneminde de çok beğeniyordum, ikinci döneminde de çok başarılı işler yapıyor. Başarılı işlerini sürdürmesini temenni ederim. Yalnız, ilçenin bazı yerlerindeki otopark sorununa da bir an önce el atmasını istiyorum. İlçeye katkıları çok büyüktür. Gelecekte milletvekili ya da bakan olmasını isterim

Kübra KARABULUT (Öğrenci): Başkanımız çok güzel işler yapıyor. Bir sürü kültür merkezi yaptı, gençlik merkezleri sundu bize. Birçok da kitabı var. Genel olarak iyi bir yönetici olduğunu düşünüyorum. Bence başbakan olmalı.

Ayten ÇINARLI (Ev Hanımı): Belediye başkanımız çok güzel şeyler yaptı Yıldırım'a. Herkesin cenazesine düğününe gidiyor. İnsanlarla iç içe birisi. Gece yarısı, eşiyile beraber cenaze evlerine taziyeye gidiyorlarmış. Bir arkadaşım anlattı: Makam arabasıyla giderken birden durmuş yolda, odun taşıyan yaşlı bir amcanın yükünü almış, koymuş arabaya; amcayı da bindirmiş yanına evinin kapısına kadar götürmüştü. İyi bir

insan olmasa ne diye bu kadar uğraşsın ki? İnşallah daha yüksek yerlere gelir, milletvekili ya da bakan olur.

Mehmet AKÇA (Memur): Özgen KESKİN bence çok başarılı bir başkan. Yıldırım'a birçok hizmet getirdi; kültür merkezleri açtı, Cazibe Merkezi yaptı. Birçok da kitabı var, edebiyata da katkısı oluyor. Burada Şairler Bayramı yapıyor, şehri güzelleştiriyor. Kendisiyle gurur duyuyoruz. Bence Kültür ya da Turizm Bakanı olmalıdır.

Hülya GENÇ (Ev Hanımı): Özgen KESKİN'in birçok güzel hizmetleri var Yıldırım'a. Çevre düzenlemesi, çocuk parkları, Pazar alanları ve daha bir sürü şey yaptı. Aynı zamanda yazar da; kitapları var. Efendi, çalışkan birisi. Bence kesin milletvekili ya da bakan olmalı.

Orhan YILMAZ (İşçi): Başkanımız çok saygılı bir insan. Çalışırken yanımıza geldiğinde bize çok saygı gösteriyor, öyle işçiyiz falan diye yüzümüze bakmazlık yapmıyor. Hal hatır soruyor, sohbet ediyor. Çevreye de bir sürü güzellik kattı, şehri temiz ve çok güzel bir hale getirdi. Bence yine belediye başkanımız olmalı. Ya da bakan olmalı belediye başkanı olmazsa.

Zuhal ÇİÇEK (Öğrenci): Özgen KESKİN bence çok başarılı bir belediye başkanıdır. Yıldırım'da çok güzel değişiklikler yaptı. Birçok yeni proje üretti. Kültürel faaliyetlere de çok önem veriyor. Sanatçılar getiriyor ama bence daha ünlü sanatçılar getirirse çok daha güzel olur. Burada çok iyi ama ilerde Büyükşehir Belediye Başkanı ya da kültür Bakanı olmasını isterim.

Zeynep ÇİÇEK (Muhasebeci): Bence başkanımız çok başarılı. Birçok kişiyi iş sahibi yaptı ama daha çok iş alanları ortaya çıkarırsa çok memnun oluruz. Yıldırım'a katkıları ise çok fazla. Parklar, bahçeler yaptı; metro, tramvay yolları yaptı, elektrik direklerini kaldırarak ilçeyi daha da güzelleştirdi. Projeleri, siyaseti gayet mantıklı. Bence Bursa'nın ona ihtiyacı var.

Kasım Alperen KILIÇ (Öğretmen): Başkanımızın eğitimci ve yazar olduğunu biliyorum. İlçeye de gerçekten çok büyük katkıları var. Kültür merkezleriyle de halk kültürüne büyük katkıları oluyor. Kendisine teşekkür ediyoruz. Bence daha önemli mevkilere gelmelidir. Milletvekilliği ya da bakanlık olabilir.

Havva YAŞAR (Ev Hanımı): Başkanımız çok güzel işler yapıyor, çok uğraşiyor, elinden geleni yapmaya çalışıyor. Bir sürü yeni yerler yaptı. Cazibe Merkezi

özellikle çok güzel oldu. Konserler, festivaller yapıyor; Âşıklar Bayramı yapıyor. İlçeyi tertemiz hale getirdi. Bence ilin belediye başkanı ya da bakan olmalı.

Sedat GÜLEÇ (Öğrenci): Başkanımız Özgen KESKİN, çok başarılı bir belediye başkanıdır. Çok faydalı işler yaptı. Gençlik merkezleri kurdu, yaşlılar için Huzur Sarayı yaptırdı ve daha birçok yararlı iş yaptı. Bir de, başkanımız halkla iç içe birisi. Bir defasında yemeğe gitmiştik arkadaşlarla bir yere. Başkanımız da oradaydı. Yanına gittik, oturduk, sohbet ettik. İlgilendi bizimle o kadar. Bence çok mükemmel, saygılı, hoş görülü bir insan. Önümüzdeki seçimlerde milletvekili ya da bir bakan olmalı diye düşünüyorum. Kültür Bakanı, Turizm Bakanı ya da Milli Eğitim Bakanı olmalıdır.

D. KENDİ DİLİYLE ÖZGEN KESKİN

Araştırmamızı, gerçeğe ve belgelere dayalı olarak yapabilmek için, Bursa'ya mütemadiyen gidip geldik. Özgen Başkanımız her defasında bizleri ihtimamla karşıladı, çalışmamızın başarılı olması için elinden geleni esirgemedi. Kendisini kendi dilinden sunmak arzusuyla uzunca bir mülakat yaptık. Bizden sonraki araştırmacılara katkı sağlaması düşüncesiyle bu mülakatı aynen sunmayı uygun bulduk. Şimdi sorduğumuz sorular ve aldığımız cevaplardan oluşan bu mülakatı aynen verelim:

- **Annenizin soyunu (annesi, babası, anneannesi, dedesi, vb.) biliyor musunuz?**
- Evet, çok iyi biliyorum. Çok iyi araştırmacı bir yapıya sahibim. Anne tarafımdan rahmetli dedemin babası meşhur Molla Ferhat'tır. Molla Ferhat, uzun yıllar sürgünde kalmış bir âlim. O yörenin en büyük âlimlerinden bir tanesi. Biz onun torunuyuz. Molla Ferhat o zamanlar, barutun yeni icat edildiği dönemlerde bile tabanca yapan, silah üreten, o zamanın teknik aletlerini yapabilen, hem bir nevi sanatçı hem de zamanın bilimlerini bilen büyük bir âlim. O zaman, herhalde birtakım davranışları tepki toplamış olmalı ki zaman zaman Sibiry'a da sürgünlerde bulunmuş, zaman zaman tekrar gelmiş; Artvin yöresinde, Kafkaslarda talebe yetiştirmiş ünlü bir hoca. Aslı Artvinlidir. Dediğim gibi o dönemlerde tabanca yapmış düşünün (Ben o tabancayı görmüştüm ama şimdi nerde bilmiyorum.). Böyle bir soydan geliyor anne tarafım. Annemin adı Nazmiye, soyadı Türk. Annemin babası olan rahmetli dedem de o yörenin saygın insanlarından biriydi. Hacı Mustafa derlerdi. Artvin bölgesinde saygın bir insandı. Sonra, benim çocukluk yıllarımda Bursa'ya geldi. Bursa'da da yine, mesela bir kız istemeye giderken Hacı

Mustafa'yı götürelim derlerdi. Cami derneklerinde başkanlık yapan, vb. Yani hatırı sayılır bir insandı. Bir zaman memlekette küçük bir memuriyeti varmış, oradan emekli olmuştu rahmetli dedem. Geldikten sonra Bursa'da bir süre bir market çalıştırdı. Tabi ki Bursa'ya gelip ticaretle de uğraştı. Annemin adı ise Gülbeyaz Hanım, rahmetli oldu tabi...

- **Babanızın soyunu biliyor musunuz?**
- Baba tarafıma gelince; baba tarafıma, atalarımın Memo adını koymuşlar. Mehmet aslında ama Memo demişler, bize de Memogiller derler soy isim ya da lakap olarak. Babamın babası olan rahmetli dedemin adı Yusuf Keskin. Yusuf keskin uzun yıllar, yaklaşık yüz yaşına kadar yaşadı. Benim yedek subay olarak asker olduğum sırada rahmetli oldu. Ona da Koçak Yusuf derlermiş, çok pehlivanmış çünkü. O da o yönüyle ün vermiş. Rahmetli babam Asım Keskin de devlet memuruydu. Bundan dolayı Anadolu'nun birçok yerini gezdik, Anadolu'nun pek çok bölgesinde bulunduk. Rahmetli babam astsubaydı. O da pehlivanlığıyla ünlüydü. Onun etkisiyle olsa gerek ben de özellikle üniversite yıllarımda sporla çok yakından ilgilendim. Güreş olsun, boks olsun, atletizm olsun... O zamanlar epey uğraştık sporla...
- **Annenizin mesleği var mıdır? Sizi yetiştirme şekli hakkında bilgi veriniz.**
- Annem kültürlü bir ev hanımıdır. Halen yaşamaktadır (Allah uzun ömür versin.). Tam bir Osmanlı kadınıdır. Halen gazetesini okur, halen zaman zaman şiirler yazar, sohbetler yapar. Böyle bir insandır annem. Mesela benim çocukluk yıllarımda – hiçbir kültürel etkinliğin olmadığı Muş'taki yıllarımda annemin okuduğu kitaplarla, masallarla, destanlarla biz ilk şeyleri almışız. Bu çok önemlidir benim için. Annem okurdu biz dinlerdik; sonra ben okumaya onlar dinlemeye başladılar. O çocukluk yıllarımızda okuma – yazmayı öğrendikten sonra bu işi ben devraldım.
- **Babanızın mesleği ve yaptığı görevler hakkında bilgi veriniz.**
- Babamın memuriyeti dolayısıyla ilkokulu Muş'ta okudum. Sonra, Sivas'ın İmranlı ilçesine atandı babam. Ortaokulu orada okudum. Bu ilçede lise yoktu. Sırf benden dolayı babam Sivas'ın Suşehri ilçesine tayin istedi. Sadece orada lise vardı. Benim sanat yönümde oralarda başladı (Sivas'ta lise yıllarında). Bir Aspasya Yolu vardı. İnsanlar gelir giderlerdi, gezerlerdi. Her tarafı yemyeşildi, bülbüller öterdi orda. Biz belki biraz da oradan ilham almış olmalıyız ki daha sonra kalemimize yansdı bu

durum. Ben üniversiteyi kazanıp Bursa'ya gelince babam da geldi. O zamanlar bir puanla – hocanız bilir birden fazla fakülteye girebiliyordunuz. Biz de aldığımız puanla birçok fakülteye girebiliyorduk. Fakat burada Bursa Eğitim Fakültesi yatılıydı, aynı zamanda da bitirir bitirmez iş imkânı vardı. Bu yüzden burayı tercih ettim. Bu arada enteresan bir hatıram vardır. İyi resim yapardım ben ressamlık yönüm de vardır, sergiler de açtım lise yıllarında da harçlığımı tabela yazarak kazanıyordum (şimdiki gibi dijital tabelalar yok tabi). Gerçi babam muhannete muhtaç etmiyordu bizi ama ben ona yük olmamak için tabela yazar, para kazanırdım. Üniversiteye gireceksen de resim bölümünü yazmıştım. Rahmetli babam dedi ki: “ Ne olacaksın, resim öğretmeni mi? Asla küçümsemiyorum kimseyi ama resim öğretmeni niye oluyorsun? Bak, sen güzel şiirler, hikâyeler yazıyorsun, Türkçe bölümünü yaz.” dedi. Bunun üzerine resim öğretmenliğini sildim, rahmetlinin yönlendirmesiyle Türkçe öğretmenliğini yazdım. Sonra tabi Türk Dili ve Edebiyatı alanında lisans ve birçok şekilde eğitimimize devam ettik.

- **Kaç kardeşiniz? Kardeşlerinizin isimlerini, hayatta olup olmadıklarını yaş sırasına göre söyleyiniz.**
- İki kız, iki erkek olmak üzere dört kardeşiz. Ben en büyük kardeşim. Babam erken rahmetli oldu (Kırk yaşında vefat etti babam). Annemle beraber kardeşlerimizi büyüttük, okuttuk ve evlendirdik hepsini. Benim küçüğüm, Ayten isminde bir kardeşim var. Onun da memuriyeti vardı fakat daha sonra memuriyeti bıraktı kendi isteğiyle (daha doğrusu başka bir sebeple). Ama o da eli kalem tutan, hikâyeler yazan, zaman zaman çeşitli sohbetler yapan, konferanslar veren birisidir.
- Onun küçüğü Şükran Keskin. O da şu anda İstanbul'da yaşamaktadır; biyologdur kendisi. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi mezunudur. Bursa'da Milli Eğitim Müdürlüğünde biyolog olarak görev yaparken diğer kardeşimize benzer bir sebepten işini bıraktı. Eşi de şu anda İstanbul'da Türkiye çapında tanınan bir dershanenin sahibi ve aynı zamanda ÖSS sınavlarına yönelik kitaplar yazmaktadır. Böyle bir eniştemiz var; Denizlilidir kendisi. Kardeşim ve eşi birlikte çalışıyorlar şu anda, durumları da çok iyi, dershanecilik ve kitap yazmakla meşguller.
- Küçük kardeşim Orhan Keskin de benden on yaş küçüktür. O da benimle aynı branşı seçti. Balıkesir Üniversitesi Türkçe bölümü mezunudur. Belki ben yönlendirmişimdir, bilmiyorum. Orhan Keskin de şu anda Mısır ve o bölgedeki

bazı ülkelerde eğitim veren özel Türk kolejlerinin genel müdürüdür, orada çalışmaktadır. O da yazılar yazar. –Demek ki aile de var.- hikâyeler, makaleler yazan birisidir Orhan Keskin.

- **Doğum yeriniz neresidir? Kaç yılında doğdunuz?**
- Doğum yerim Artvin ilinin Ardanuç ilçesinin Cevizli Köyü'dür. 17.10.1956 tarihinde doğdum.
- **Çocukluğunuzu hatırlıyor musunuz? Hatırladığınız kadarıyla anlatınız.**
- Çok iyi hatırlıyorum. Artvin yeşillik bir yerdir. Yemyeşil ormanlarla kaplıdır. Türkiye'nin belki de en yeşil yeridir. Tabiatına baktığınızda yeşilin bütün tonlarını orada görebilirsiniz. Yani yeşil var, yeşil var. Burada yeşilin her tonunu görürsünüz. Ben o yeşillikler içerisinde doğdum. Altı yaşlarımda, babamın memuriyeti dolayısıyla Muş'a gittim. Muş'a bir gittim ki her taraf bozkır, bir tane ağaç yok. Ben ise ağaç özlüyorum. Bu ağaç özlemim, bana ilerde **“YEŞİL TUTKU”** adlı Çevre ve Orman Bakanlığının birincilik ödülünü kazandıran eserimi yazdırdı. O yeşile olan tutkum, Yeşil Tutku adlı eserimdir. Muş'un Malazgirt ilçesinin Karahasan nahiyesindeydik biz. Orada Halef Emmi vardı. Halef Emmi'nin evinin önünde bir tane salkım söğüt vardı. Bütün oranın tek ağacıydı belki de. Ben giderdim çocukken, o ağacı severdim, adeta onunla konuşurdum. O ağaçla konuşurken belki de benim için “Ya bu komutanın oğlu deli mi?” derlerdi. Aynı zamanda o altı yaşında okula gittim ve sınıf atlayarak, sınıf birincisi olarak devam ettim okula. Tabi o zamanlar, çocukluk yıllarımızda beş sınıf bir arada okurduk. Tek öğretmenimiz vardı “Medet Karabağ” isminde. Ardahanlıydı. Medet Karabağ, köyün ağasının kızına sevdalıydı. “Horay dadaş Mehmet Ali, aşkından olmuşam deli” diye de o kızın sevdasını başkasının üzerinden yansıttı. Biz çocukken hissederdik onu. Medet öğretmenimle ilkokul hayatımız başlamış oldu. Onun da bize çok katkısı var, Allah ondan razı olsun. Sonra tabi ki değişik yıllarda değişik okullarda bulunduk. Gittiğim okullarda da bir liderlik vardı. Bunda belki rahmetli babamın etkisi vardı ama daha sonra da kendi başıma gittiğim okullarda da hep sınıf başkanlığı, okul başkanlığı – okul başkanlığı vardı o zaman görevlerinde bulunurdum. Çocukluğumda Artvin'e izine gittiğimizde ormanların, bahçelerin, yeşilliklerin içinde çok gezerdim. Çok özlerdim oraları çünkü. Tabi o zamanın şartları çok zordu. O zaman böyle iskarpin ayakkabılar yoktu. Rahmetli babam

bana “cızlavat” lastik almıştı. Cızlavat lastik diğerlerinden daha kaliteliydi. Sonra “pilaç” adını verdikleri plastik ayakkabılar çıktı ama daha o döneme gelmemiştik. Cızlavat ayakkabılarla Artvin’e gittiğimde arkadaşlarım ayaklarıma bakıyorlar, “Bunlar ne zengin adamlar, ayaklarında cızlavat var.” diyorlardı. Utanıyordum. Arkadaşlarım mahcup olmasın diye ayakkabılarıma çamur sürüyordum beni yadsımasınlar diye. Böylesi çocukluk yıllarımız geçerken, bir gün bir izin dönüşü Muş’a geldik. Babam bizden sonra geldi. Bizi at arabasıyla gönderdi önceden, o daha sonra geldi. Neden geç geldiğini hatırlamıyordum, sonradan anladım. At arabasından bir sandık indirdiler. Açtılar onu; sonra diğer sandıktaki bataryaları kablolarla bağladı birbirine rahmetli babam. Cızırtılı bir ses çıkmaya başladı. Onun adı radyoymuş meğer. Herkes toplandı bu nedir diye. Kocaman bir sandık, masa kadar. Açıyoruz, cızırtılı sesler çıkarıyor, insan sesleri ara sıra geliyor. Parazit olunca birden ses net çıkmıyor. Sonra insanlar içine, arkasına bakmaya başladılar, “Bu insanlar nerde, bu sesler nasıl çıkıyor?” diye. Köyün ileri gelenlerinden bir amca dedi ki: “Bunda insan sesi var ama insan yok bunun içinde.”. Rahmetli babam da dedi ki: “Bir gün gelecek bunun içindeki insanlar da görülecek.”. O da dedi ki: “Hadi canım sen de, o kadar da olmaz komutan.”. Sonradan televizyonlar çıktı tabi ve gerçekleşti söylenenler. Bugün teknolojinin nerelerindeyiz, varın siz hesap edin. Teknolojiyle ilgili değişik bir makalem de var benim, henüz yayınlamadığım; ama çok önemlidir. Mesela ilk faks cihazı çıktığında insanların nasıl başına toplandığını hatırlıyorum. Ben: “Arkadaşlar, buradan düğmeye bastığımız zaman bu kağıdı Ankara’dan alacaklar.” dediğimde “Efendim, nasıl olur böyle şey!” demiştiler. Ben Milli Eğitim Müdürlüğü’nde müdürdüm o zaman. Biliyorsunuz, telgraf çekiliyor, tuşlara basılıyor mors alfabesiyle ama bir faksın karşı tarafa nasıl iletileceğini insanlar anlayamıyorlardı. Elektronik daktiloyu ilk getirdiğimde daireye, herkes toplanıp “Bu ne?” diyorlardı. Sonradan bilgisayarlı oldu herkes.

- **İlkokula nerede başladınız? Okula gittiğiniz ilk günü hatırlıyor musunuz? İlk öğretmeninizi hatırlıyor musunuz?**
- Muş’un Malazgirt ilçesinin Karahasan nahiyesinde başladım. İlk dört sınıfı orada okudum. Beşinci sınıfta babam Foça’da bir eğitim kursuna çağrıldı. Bir yıl süren bir hizmet içi eğitim kursu olduğu için ben de öğretmen olan amcamın yanında, Artvin’in Yusufeli ilçesinde ilkokulu bitirdim. Okula ilk gittiğim günü de çok iyi

hatırlıyorum. Medet HASKARABAĞ öğretmenimi hiç unutmuyorum. Okula gittiğimde siyah önlüğümü ve beyaz yakamı seve seve gittim. Elimde de çantam vardı. Rahmetli dedem de memleketten gelirken bana bir kalem hediye etmişti. “ Bu “kaşbastılı” kalemi sakla “ dedi. Kaşbastılı kalem dediği de o zamanlar pek kimsede bulunmayan bir kalem. Yani, ucu silgili kalem senin anlayacağın.

- **İlkokuldan unutmadığınız arkadaşlarınız var mı? Varsa kimlerdir? Halen görüşüyor musunuz?**
- Tabi ki. Abdülatif diye bir arkadaşım vardı. Sınıf birinciliğinde yarıştık. Sonra, Salih SUBAŞI diye bir arkadaşım vardı. Muhtarın oğlu Özkan vardı. Salih SUBAŞI şu anda Gebze’de oturuyor. Arada sırada ziyaretime geliyor. O zamanlar Salih’in abisi Selahattin bizim eve su taşırdı. Çeşme çok uzakta olduğu için rahmetli babam para verirdi ona; omzunda sopa, sopanın iki tarafında kova, onunla çeşmeden bize su getirirdi. Salih benim oradan tanıştığım samimi bir arkadaşımdır. Halen de görüşmekteyiz.
- **İlkokulu bitirirken yaptığınız bir etkinlik oldu mu?**
- İlkokulda bayramlarda şiirler okurduk. O şiir okumalarım hiç unutamadığım, milletin alkışladığı, benimde çok onore olduğum durumları. İlkokulda bu tip etkinlikler yaptık.
- **Ortaokulu nerede okudunuz? Bu yıllarınızı, bu yıllarda yaptıklarınızı hatırlıyor musunuz?**
- Ortaokulu Sivas’ın İmranlı ilçesinde okudum. İmranlı ortaokulunda bizi son derece onurlandıran, o zamanlar ortaokul öğrencilerinin taktığı şapkalar vardı. Yuvarlak kasketler. Sapsarı şeritli, ortasında ay-yıldız, altın yaldızlı şerit olurdu. O çok büyük bir forstu bizim için. Babam sıradan bir memurdu; oranın ileri gelenlerinin çocukları da orada okuyordu. Ama biz de orada ahlakımızla ön plana çıkmıştık. Mesela, hayvan pazarının ortasından geçerdik yolumuz. Bir gün oradan geçerken bir çanta buldum. İçi para doluydu. Hiç unutmuyorum, onu getirdim okul müdürüne teslim ettim, Turgut OZAN hocama. Kendisi şu anda Karamürsel’de oturuyor, çok yaşlanmış tabi. O benim bu örnek davranışımı bayrak merasiminde herkese duyurmuştu. Amca geldi, parasını teslim aldı okuldan. Bana da para vermek istedi ama asla kabul etmedim. Yani böylesi örnek davranışlarla ön plana çıkmıştım okulda. Ortaokulda boyum çok kısaydı, herkesten küçüktüm. Bakmayın şimdi

boyumun uzun olduğuna, çok küçük bir çocuktum o zaman. Belki yaşımın küçüklüğü dolayısıyla – erken yaşta gitmişim okula ve sınıf atlamışım – maskot gibiydim. İyi türkü söyledim. Üst sınıftaki ağabeyler teneffüslerde götürür, oturtur, türkü söyler ve beni dinlerlerdi. Oradaki birinci yıldan sonra yine rahmetli babamla izine gittik. Kış idi o zaman. Arkadaşlarıma caka satmak için şapkamla gittim. Herkes okula gidemiyor ya... Şapkamla geziyorum tabi. Rahmetli oldu, Ethem isminde bir arkadaşım vardı; mukallit bir arkadaştı. Bizim şapkayı bayırdan aşağı tekerlek gibi yuvarladı gitti. Ama o kadar uzağa gitti ki gidip alamadım. Çocuktum, ortaokul birinci sınıftayım daha... Hiç unutmuyorum, eve geldim, annem çok kızdı; üzüldü de şapkamın gitmesine. Ben anneme “Yuvarlanıp gitti.” Dedim. Ertesi gün sabah erkenden annemle gittik oraya ama kurtlar çiğnemişti şapkayı, mahvetmişti. Tekrar Sivas’a döndüğümüzde rahmetli babam bir şapka daha aldı ama zordu tabi o zaman şartlar, bir şapka dahi almak zordu.

- (Eşi): Yaz kursuna giderken babası rahmetli dermiş ki: “Özgen, oğlum, bir oyna da görelim.” Yolun ortasında oynar öyle gidermiş.
- (Ö. K.): “Oyna” derdi, biz de oynardık, kırmazdık onu.
- (B. S.): Ne oynardınız, bar mı?
- (Ö. K.): Bar gibi oyunlar oynardık. Ufak tefektim, koçu oyununda biraz çekinirdim. O oyun zordur biraz, sopalarla oynanır. Vurdun mu sopa ta uzağa gider. Çekingen kaldığım doğrudur, çünkü arkadaşlarıma göre küçüktüm.
- **Liseyi nerede okudunuz?**
- Liseyi Suşehri ilçesinde okudum. Babam benim için tayin istedi oraya. Suşehri Lisesi’nde artık yavaş yavaş öne çıkan bir isim olmaya başlamışım. Çeçenler de vardı orada, değişik yörelerin de insanları vardı. Suşehri çok güzel bir yerdir; bağlık, bahçelik, yeşillik... Çok severim ben orayı. Orada geçirdiğimiz günler belki sanata yaklaştığımız günlerdi. O Aspasya yolunda yürürken, bülbül sesleri arasında şiirlerimizi, hikâyelerimizi yazmaya başladık. Okul gazetesi çıkarıyordum, duvar gazetesi çıkarmaya başladım.
- **Ortaokul ve lisede unuttuğunuz hocalarınız var mı?**
- O zamanlar Engin CEVHER isminde bir edebiyat öğretmenim vardı. Beni yazı yazmam için teşvik ediyordu; yazılarımı beğeniyordu. O şekilde ilk yazılarımız başladı. Sonra resim kolu başkanı seçildim resmim iyi olduğu için. Resim kolu

başkanı olarak geziler düzenliyorduk. O yıllarda lise birinciliğine oynuyordum. Fakat bir öğretmenin gazabına uğradım. Bir öğretmenim fikri yapısından dolayı bana karşıydı. O da resim öğretmeni idi. Ben de resim kolu başkanıyım. Birinciliğe oynadığım ve resmim iyi olduğu halde, benim resim dersi notumu on vermesi gerekirken altı verdi. O dört puan beni lise birinciliğinden etti. Fuat diye bir arkadaş birinci oldu. Onu destekliyordu, fikren ona yakındı. O zamanlar lise birincileri üniversiteye doğrudan gidiyordu hem de istediği fakülteye. Son derece önemli bir durumdu yani. (Öğretmenimin ismini vermek istemiyorum; çünkü hoş bir hatıramız olmadı. Ayrıca şimdi ailece görüşüyoruz, çok samimiyiz. Ama o zamanlar birbirimize düşman gibiydik fikri yapımız nedeniyle. Aslında hocalar bunu yapmamalı. Bu durum bize ders oldu tabi.) Sonra aradan yıllar geçti. Karacabey’de lise müdürüydüm, bir gün kapı çalındı. Baktım bu hocam girdi içeri. Beni tanımadı tabi. “Müdür Bey, ben burada çalışmıştım yıllar önce, şu anda Bursa Kız Lisesi’nde öğretmenim, emekli oluyorum, şu evrak lazım.” dedi. Buyur ettim o hocamı, ağırladım, ilgilendim, evrakını verdim. O akşam yemek yedik. Çok değişmiş, tam tersine dönmüş, müspet bir insan olmuş olduğunu hayretle müşahede ettim. O hocam bu gün, o günkü fikirlerinden dolayı çok pişman olan, bu gün benim gibi düşünen, benim gibi davranan ve “o günlerde hatalıymışız” diyen bir insan. Halen de ailecek görüşüyoruz.

- **İlk yazarlık ve şairlik duygularınız ne zaman başladı?**
- Bursa Eğitim Fakültesi’nde okurken “ Alkım “ adlı bir dergi çıkarıyorduk. Orada ilk yazılarımı yazmaya başlamıştım. İlk yazılar çıkınca tabi insanın hoşuna gidiyor. Ayrıca o zaman Bursa’da “Hâkimiyet” isimli bir gazete çıkıyordu; siyah beyaz. Ben orada gençlik sayfaları düzenlemeye başlamıştım. Arkadaşlarımla şiirlerini, yazılarını orada yayınlıyordum. O zamanlar kurşun harfleri tek tek kendimiz diziyorduk. Bilgisayar, internet ortamı vb. şeyler yoktu. Zordu yani gazetecilik yapmak. O zamanlar gazeteciliğe başladım. Herhangi bir ücret almıyordum belki ama benim için çok büyük bir hazdı bu durum, büyük mutluluktu. Türkçe bölümünde okuyorsunuz ve yazınız yayınlanıyor, düşünebiliyor musunuz? Herkese nasip olmayacak bir şey. Bir yandan okul dergisinde bir yandan da gazetede yazılar yazıyordum. Sonra o gazetede bir köşe ayırdılar bana, köşe yazısı yazmaya başladım. “ Bir El Ateş “ adlı, daha sonra kitap haline getirdiğim eserin tefrikasını

yapıyordum bir dönem. Bir gün, şimdi belediye başkanı olduğum Yıldırım'ın Kurtuluş caddesinden geçiyorum, bir sabahçı kahvesine uğradım bir bardak çay içip simidimi yiyeyim diye. Çayımı içip okula yetişecektim. Baktım ki kahvedeki ihtiyar amcalar benim yayınlanmakta olan “Bir El Ateş” yazılarımı okuyorlar. Ama heceleye heceleye okuyorlar. İçlerinden birisi “Evlad! Sen tahsilli birine benziyorsun, gel şunu bir oku da doğru düzgün dinleyelim.” dedi. Ben kendi yazım olduğunu söylemedim tabi, çaktırmadım onlara. Yazıyı okudum, dinlediler. Ondan sonra her gün sanki tesadüfmüş gibi her gün uğradım o kahveye, kendi yazımı okudum, bitirdim. Günlerce, haftalarca sürdü bu durum. Ve bundan çok büyük bir mutluluk duymuştum. Tabi o zamanlar gazeteler bayilerde satılmıyordu. Sabahın erken saatlerinde omzunda çantasıyla birisi “gazeteee!...” diye bağırıp gezer; o gazete satan kişinin gelmesini de ihtiyarlar merakla beklerlerdi. Ne zaman gazeteci gelecek, gazete alacağız da bu yazının devamını okuyacağız diye. Benim için de çok büyük bir mutluluktu. Yazı hayatımız böyle başladı.(“Bir El Ateş” hikâyesi, İstiklal Savaşı gazisi dedemin hatıralarıdır. Kitabın içinde başka hikâyeler de var tabi. 1974 yılında yayınladığım kitabımdır o.) Ben bir yandan şiir de yazıyordum. Ödül alan şiirlerim de oldu ama dikkat ederseniz eserlerimin arasında şiir kitabı yoktur. Yani biz bir tarz seçtik. Ben bir tarihi romancıyım. Bu yönde kitaplar yazdım. Aşk ve macera romanım yoktur, hep tarihi roman yazdım. Bunun sebebi, tarihin karanlık kalmış sayfalarına bir ışık tutmak istememdir. Şiiri de şairlere bıraktım. Çünkü herkesin kendine göre bir alanı vardır. Onu da onlar yayınlasın diye düşündüm. O nedenle özellikle şiir kitabı yayınlamadım bu güne kadar; ödül alan şiirlerim olmasına rağmen. “YA RAB” diye bir şiirim var, ödül almıştır. “Vakıflarımız” adlı eserimde Bursa ile ilgili bir şiirim var yine ödül alan. Daha başka çok şiirim var fakat kitap olarak toplamadım onları. Ayrıca eğitim setlerim de var “Başarı Yolları”, “Başarı Sende Saklı” gibi. Onlar da, yıllarca lise müdürlüğü, Milli Eğitim Müdürlüğü yaptığım yıllarda edindiğimiz bilgi ve tecrübelerle çocuklarımıza tavsiye olsun diye yazdığımız eserlerdir.

- **Üniversiteyi nerede okudunuz? Örnek aldığımız kişileri sayınız.**
- Bursa Eğitim Enstitüsü'nü bitirdim. Sonra Anadolu Üniversitesi'nde lisans yaptım. Yusuf Ziya BEYZADEOĞLU benim en samimi hocamdı. Hilmi SERİM, Ahmet MİSKAOĞLU, Seyit Ahmet ARVASI gibi hocalarımız vardı. Bu hocalarla

yetiştik. Seyit Ahmet ARVASİ Türkiye çapında ünlü bir isimdir (Allah rahmet eylesin). Çok büyük bir insandı. Beni yetiştiren en önemli hocalardan birisi o idi. Onunla ilgili bir hatıramı paylaşmak isterim burada: Üniversite yılları, o zamanlar otobüsler devamlı çalışmıyor. Biz Tezok caddesinde indik, okula kadar yürüyerek gidiyoruz tabi o zamanlar. Baktım arkadan bir amca geldi; başında kasket, elinde Üçüncü sigarası, birini söndürüp birini yakıyor (Böyleydi, çok sigara içerdi rahmetli). Herhalde yurttan kalan arkadaşlardan birinin babasıdır diye düşündüm. Ben de yatılı okuyordum o zamanlar. Bursa'da akrabalarımız da vardı ama yatılı okuyorduk yine de. Amca yaklaştı, selam verdi. Dedim ki: “Amca kimin babasıdır, hangi arkadaşınızın?”. “Ben bu okula yeni atanan öğretmenim” dedi; başında köylü şapkası, mütevazı bir şekilde. Hemen aklıma geldi, ismini duymuştuk çünkü “Siz yoksa Seyit Ahmet ARVASİ misiniz?” dedim. “Evet, benim” dedi. Ve o günden sonra bir baba-evlat gibi samimi olduk, beraber yarışmalara, yazışmalara, edebi ve ilmi sohbetlere katıldık. Birlikte katıldığımız bazı yarışmalarda o beni yönlendirdiği halde ben ödül almıştım, o alamamıştı. Ama beni yetiştiren esas hocalarımdan birisidir (Allah rahmet eylesin).

- **Üniversite yıllarında yaptığınız faaliyetler hakkında bilgi veriniz.**
- Hep sınıf başkanı ve okul başkanı olarak çalıştım. Hocalarımızla daha çok arkadaş gibiydik. O günler yavaş yavaş anarşinin başladığı zamanlardı. Tabi okul da maalesef sağ ve sol diye ikiye ayrılmıştı. Keşke olmasaydı. Ama o yıllarda, o ayrışmaların olduğu günlerde de biz hep gene insani yönümüzle diğer arkadaşlarımıza da düşmanca duygular beslemeksizin yardımcı olmaya çalışırdık. Yapıcı bir tutum izlerdik. Fakat maalesef o günlerde bunu sürdürmek zordu. Çünkü illa bir tarafta olmak durumundaydınız. Olduğumuz yerde biraz da lider konumundaydık açık konuşursak. Yani o gençlik yıllarında omzumuzu paltoyu astık da yürüdük; tabi gençlik halleri... Biraz açılırdı insanlar şöyle. Belki hoş bir şey değil ama gençlik havası diyelim. Omzumuzda palto, “Özgen geliyor” dediklerinde insanlar biraz çekinirlerdi. Oysa kimseyi ne dövmüştüm, ne kimseye vurmuşum ne sövmüştüm ama korkarlardı insanlar, çekinirlerdi. Lider bir havamız vardı. Arkadaşlar saygı duyuyorlardı bize başkanlığımızdan dolayı. O yıllar böyleydi. Seminerler verirdik, konferanslar düzenlerdik ya da dinlerdik. Boş değildi yani gençlik, bir şeylerle meşguldü. Sağdaki gençlik olsun, soldaki gençlik olsun;

herkes kendi davası uğruna birtakım koşuşturmalar, faaliyetler içerisindeydi. Biz de birçok seminere katılırdık. “Şelale” diye bir yer vardı Bursa’da. Orada, daha çok bizim kesimdeki öğrencilerin toplandığı yerde sohbetler, seminerler, konferanslar olurdu. Zaman zaman civar illere geziler düzenlerdik. Bu gezilerde birisinde, hiç unutmuyorum, okul başkanıydım; arkadaşlarımı topladım ve İstanbul’a geziye götürdüm. Düşünün, bir talebeyken kendi kendime gezi düzenliyorum. Onlardan topladığım paralardan cebimde yanılmıyorsa beş lira artmıştı. Gezi bittikten sonra Emirgân’da arkadaşlara bir çay söyleyeyim dedim. Sen misin söyleyen! Meğer orada çay çok pahalıymış. Arkadaşlar gittiler, ben arkada kaldım, çıkardım gerile gerile beş lirayı koyuyorum zaten karşılar düşüncesiyle. Zaten hepsi içmedi, on-on beş kişi falan içmişti. Adam “Bu ne?” dedi. “Çay parası” dedim. “Kardeşim, git işine, dalga mı geçiyorsun? Çayın tanesi bir lira burada” dedi. Biz beş çay parası verdik, yirmi çay parası daha ödemem lazım. En arkadan giden arkadaşla el attım, geldi. Durumu anlattım, gitti diğerlerinden para topladı geldi de öyle ödedik hesabı. Zor şartlardı tabi ki. Yatılı okuyorduk. Rahmetli babamın gönderdiği harçlık da vardı ama maddi sıkıntılar olmakla birlikte, bunları ikinci plana iterek, daha çok manevi yönüyle bu millete nasıl hizmet ederiz, nasıl faydalı oluruz davasındaydık.

- **Kültür ve edebiyat alanında ortaya koyduğunuz ilk eser hangisidir?**
- “KAR ÇİÇEĞİ” adlı bir roman yazdım. İlk eserim odur aslında. Fakat onu yayınlamadım, yayınlamak da istemedim. Fakat o da gazetede yayınlandı. Belki de ilk denememdi. Daha önce aşk ve macera romanım yok demiştim ama o bir aşk ve macera romanıydı. Bir denemeydi. İyi de oldu. Daha sonralar hep tarihi roman ve hikâyeler oldu.
- **Mezuniyet tezinde neden Halk Edebiyatı alanını seçtiniz?**
- Süreyya BEYZADEOĞLU halk edebiyatı hocamdı benim. O beni çok etkilemişti. O zamanlar da benim hemşerim olan Ardanuçlu Âşık Efkâri çok popülerdi Âşık Veysel’le birlikte. O tarihte Âşık Veysel, Reyhani – Reyhani onlardan biraz daha büyük tabi, Efkâri popülerdi. Âşık Veysel son yüz yılın en önemli versiyonu, Âşık Efkâri ikinci sırada, Reyhani de üçüncü sırada. Tabi o arada başkaları da var ama bunlar öne çıkan isimlerdi. Zaten Konya’daki sunumumda verdiğim bilgilerde de belirttim: Âşık Efkâri her yıl birinci olduğu için yarışmalarda, “Artık sen jüri üyesi ol, her sene birinci oluyorsun” diyorlar ona. Âşık Efkâri hemşerimdi, anne

tarafından da uzaktan akrabamdı aynı zamanda. Dolayısıyla tanıyorduk. Böyle bazı âşıkları, bazı yazarlar, sanatçılar ortaya çıkarmışlardır. Biz de unutulup gitmesin ismi diye bunu ortaya çıkaralım ve tanıtalım dedik. Tez konusu olarak onu seçtim. Yanına giderdim onun, saz çaldırırdım, dinlerdim, teyplere sesini kaydederdim (Teypler vardı o zaman). Ben kitabımdaki şiirlerin çoğunu onun sesini teybe alarak derlemişimdir. En son kendisiyle görüştüğten sonra, ona demiştim ki: “Sizin bu şiirlerinizi ben derleyip basacağım.” O da “Elini çabuk tut.” demişti. “Devrildik dağ o yüze / Yazı bekler iken kışlanmaktayız / Yar bizi gergefe çekti / Aşkın iğnesiyle işlenmekteyiz. Elini çabuk tut, ne olur ne olmaz” demişti. Hakikaten elimizi çabuk tutamadık tabi, öğrencilik halleri, bastıramadık kitabımızı. Ama tesellimiz de daha sonra bu kitabı yayınlamış ve bu alanda birçok yerde konferanslar vererek onu yâd etmiş olmamızdır.

- **Güzel sanatlara ilginiz ne zaman başladı? Güzel sanatların hangi alanıyla ilgileniyorsunuz?**
- Lise yıllarında hem resim hem de edebiyatla ilgilenmeye başlamıştım. İki resim sergisi açtım. Tiyatro yazdım, oynattım. Saz ve bağlama çalıyordum; koro kuruyor, folklor ekipleri çıkarıyordum. Yani resim, müzik ve edebiyat; üçü bir arada gidiyordu. Üçü bir arada ama edebiyat aralarından sıyrıldı çıktı, diğerleri kaldı.
- **Halk türkülerini güzel okuduğunuz biliniyor. Hafızanızda kaç halk türküsü vardır? Tahmini bir rakam söyleyebilir misiniz?**
- Repertuarım çok geniştir. Çok sayıda türküyü bilirim ve söylerim. Ezbere bir rakam vermek istemiyorum ama yüzün üzerindedir. Herhangi bir türkü çıktığında onu kendi kendime söylerim.” Türkülerimiz “ diye bir makalem var. Özene, bezene ve şiirsel bir üslupla yazdığım bir makaledir.
- **Âşık tarzı şiir geleneğine bağlı kaç şiiriniz var?**
- Hani, “Beni bende demen bende değılem / Bir ben vardır bende benden içeri” diyor ya şair, ondan etkilenerek “Beni benden çok düşünürsen eğer sen / Ölürüm yaşayamam bil ki ben / Yarın sırat köprüsünden geçerken ben / Gelir de hesabımı verir misin sen” şeklinde devam eden ve buna benzer şiirlerimiz var. Etkilenmişiz demek ki Yunus Emre’den.
- **Diğer türlerde şiirleriniz var mı? Varsa sayısını söyler misiniz?**

- Genellikle hece ölçüsüyle yazdım şiirlerimi ama şiirde iddialı değilim ben. Şiiri güzel okurum, bu nedenle şiir dinletilerine davet edilirim. Çok severler; şiir dinletilerinde de programlarım olmuştur, televizyonlarda canlı yayınlarda da. Şiiri “güzelliğin nefes alışı” diye tanımlıyorum ben. Ama bunu derken de, Âşık Veysel’in deyişiyle “Güzelliğin on para etmez / Bu bendeki aşk olmasa...” Yani içindeki aşk olmasa sadece ilhamla bu iş olmuyor. O nedenle hem kişinin içinde bir kabiliyet olacak, hem de sizi etkileyecek bir ilham kaynağı olacak. İkisi de önemli. Ama biz her tarzın adamı olmayalım dedik, şiiri şairlere bıraktık.
- **Halk Edebiyatı alanında mezuniyet tezi yaptığımız halde niçin hikâye, tiyatro ve roman türünde eserler verdiniz?**
- Tabi ki, şimdi sen mesela Bekir Sami Hoca’ını seviyorsun, onun dalında sen de tez yapıyorsun şu anda. Benim de o zaman Prof. Dr. Süreyya BEYZADEOĞLU hocam vardı. Çok severdim onu, ağabey- kardeş gibiydik. Bursa’da oturuyor kendisi, zaman zaman görüşürüz. Biraz o hocamın yönlendirmesiyle, biraz da, daha önce söylediğim gibi Âşık Efkârî hem uzaktan akrabamdı hem de Âşık Veysel’den sonra son yüzyılın en önemli şairlerinden biri olmasından dolayı onun unutulmaması ve tarzının devamı için tezimi halk edebiyatı alanında yaptım. Eser ortaya koyması için bir şairin ya da bir yazarın illa ki o alanda bir fakülteyi bitirmiş olması şart değildir. Mesela, Mehmet Akif ERSOY veteriner olduğu halde İstiklal Marşı gibi, Çanakkale Şehitlerine gibi, Safahat gibi hepsi birbirinden güzel eserler ortaya koymuştur. Yani illa ki o alanda fakülte bitirmiş olmak gerekmiyor. Peyami SAFA’yı ele alalım mesela; kendi kendini yetiştirmiş olan bir yazarımızdır ama dünya çapında ün yapmıştır. Kabiliyet başka bir şeydir. Ama siz kabiliyetleri o alanda üniversite bitirerek desteklerseniz işi biraz daha güçlendirmiş, süslemiş oluyorsunuz. Kaleminizin olgunlaşması biraz da buradan geçer. Ben değişik zamanlarda, Yazarlar Birliği Başkanlığı, Aydınlar Ocağı Başkanlığım döneminde Avrupa ve Amerika’da pek çok konferans verdim. Özellikle “Nasıl yazar olunur?” sorusu çok sorulurdu; gençler merak ederler. Bunu sorduklarında “ Yazar olmak için illa da bu alanda bir fakülte bitirmek gerekmez, kabiliyet olması lazım. Ama sen o kabiliyetini süsleyip geliştireceksin. Bunun en güzel yolu da genç yaştan itibaren günlük tutmaktır.” cevabını veriyordum. Benim tavsiyem budur. Günlüğünü tutar genç, ilk yazmaya başladıktan sonra aradan yirmi, otuz sene

geçince o tuttuğu günlükleri şöyle bir karıştırırsa, ilk yazdıklarıyla şimdi yazdıkları arasında dağlar kadar fark olduğunu görür. Ve bu yazdıkları dünyanın en güzel romanı gelir ona. Kalemnin ne denli olgunlaşmış olduğunu, ne kadar güzel bir üsluba ulaştığını, yirmi sene sonra, her gün yazan kişi fark edecektir. Biz üniversitede bir yandan da Eski Türk Edebiyatı, Yeni Türk Edebiyatı, Yeni Türk Dili alanlarını da okuduk sizin gibi özellikle Halk Edebiyatı alanında tez vermiş olmakla birlikte eserlerimde de halk edebiyatının yansımaları var. Her eserimde yöresel gelenekler, görenekler, halk kültürü unsurları mevcuttur.

- **Yeni Türk Edebiyatı alanında kaç eseriniz vardır? İsimlerini sayar mısınız?**
- Bir anda saymak zor tabi ama yirmi bir eserimim var şu ana kadar yayınladığım ama yayınlamadıklarım da var biliyorsunuz. Yani raflarda ya da bilgisayarda duran bazı eserlerim de var. Aklımdan geçirdiğim, şunu da yazayım dediklerim de var. Fakat son yazdığım **“İKİ CİHAN BİR GÜNEŞ”**ten sonra da kitap yazmak istemiyorum. O bir taç olsun istiyorum. O ciltler halinde bir eser. Son cildinden önce belki araya başka bir kitap da düşünürüm. Özellikle bu bizim kuşağın yaşamış olduğu büyük değişim var. Örneğin, kara lastikten sonra bu gün iskaripini beğenemeyen çocuklara, faks cihazından bilgisayar iletişimine, radyo için “içinde insan mı var” denilen günlerden günümüzdeki modern teknolojiye kadar birçok konuda... Bu değişimleri yeni kuşaklara aktarabileceğim nitelikli bir eser düşünüyorum. Ayrıca bir de başkanlık anılarımla ilgili bir şeyler yazmayı düşünüyorum. Çok enteresan şeyler yaşadım çünkü. Bunları bir kitapta toplarsam diğer belediye başkanlarına da örnek olur belki. Beni çok duygulandıran, gerçekten çok etkileyen birtakım olaylarla karşılaştım. Buna benze anılarımla da bir kitapta toplamayı düşünüyorum. Belki bu alanda iki eser de olabilir. Ama hep de **“İKİ CİHAN BİR GÜNEŞ”** ten sonra başka bir eser yazmayayım, bu kadarla kalsın diye de düşünmüşümdür. Bakalım, takdir-i İlâhi... Ne yazarız, ne yazmayız, ömrümüz ne kadar vefa eder bundan sonra... Bir insanın ömründe her düşündüğünü yazması mümkün değil. “Aslında şu konuya da eğilsem, şu konuda da yazsam” diyorsunuz ama zamanınız yetmiyor. Şu anda bir koltuğumda birçok karpuz taşıyorum. Güneydoğu Avrupa Belediyeler Birliği Başkanlığı’na (NALAS) seçildim. Bu arada, Türkiye Belediye İşverenler Sendikası’nın Genel Başkanlığı görevini yürütmekteyim. Başka birçok görevim daha var. Spor kulübü başkanayım, Dil–Edebiyat Derneği’nin Bursa şubesi

başkanıyım. Perşembe günleri sohbetler oluyor ırada. Geçen Perşembe günü konferansçı bendim. Belediye Başkanlığı görevim var, yazmaya devam ettiğim bir eser var; sabah namazlarından sonra onu yazmaya çalışıyorum. Kolay değil tabi ki... Birçok vatandaşın, garip- gurebânın derdiyle ilgilenmek durumundayız. Az önce de başbakan yardımcımız törende bizden bahsederken “Şehremini isen bu vatandaşa sevdalısın, kara sevdalısın, bunların dertleriyle uğraşmak durumundasın.” demişti. Biz de bunları seviyoruz ve uğraşıyoruz. Bu arada kitaplarımı saymamı istemiştiniz. Ben kitaplarımı ikiye ayırıyorum: Birincisi tarihi romanlarım, ikincisi de eğitim setlerim. Aslında tiyatro eserlerimde var, biliyorsunuz; onları da eğitim kısmına kabul edebiliriz. Mesela, **“KİMLİĞİMİ ARIYORUM”**, Yeşilay’ın açmış olduğu yarışmada birinci olan, Türkiye’nin pek çok yerinde oynanan ve hatta şimdi bile oynanmakta olan bir eserdir. Onun da eğitici yönü ağır basar. Yine buna benzer tarihi eserlerim de vardır. Milli Eğitim Bakanlığı roman yarışmasında Türkiye birincisi olan **“GÖÇMEN GÖZLER”** de tarihi nitelik taşımaktadır. Oradaki olay, 1989 yılında geçen bir olaydır. Biz de o tarihi tespit etmişizdir. Bizim insanımızın, soydaşımızın orada çektiği sıkıntıları, çileyi, zulmü vb. gibi durumları o eserde vermeye çalıştım. Mesela, **“MÜHÜR”** çok önemli bir romanımdır. Orada 93 Harbi’nin (Osmanlı–Rus Harbi) bilinmeyen yönlerini; Gazi Ahmet Muhtar Paşa’yla Mihrali Bey’in arasındaki olayları vermeye çalıştım. Bu eser 93 Harbi’nin karanlıkta kalan yönlerine ışık tutmaya çalıştığım bir eserdir. Bu da ödüllü bir romanımdır. Aslında romanlarımın hepsi ödüllüdür ama bürokrat olarak çalıştığımızdan, topluma kendimizi adanmış olduğumuzdan dolayı pek ünlü olmamışızdır. Bâb-ı Ali’de olmayanlar taşrada mâhkum kalmışlardır deyim yerindeyse. Eserlerimizin hepsi ödüllü olsa da Bâb-ı Ali’dekiler daha ünlüdür. Ama zararı yoktur; bazen pamuk demirden daha ağır olabilmektedir. Bu bakımdan eserlerimizde özellikle bunları vurgulamak istedim. Gazi Ahmet Muhtar Paşa’yla Mihrali Bey’in, ki Şeyh Şamil’den sonra Kafkas Kartalı diyebiliriz ona, 93 Harbi yıllarında ne kadar faydalı işler yaptığını, Erzurum tabyalarında nasıl mücadele verdiklerini o romanımızda anlattık. Her romanın bir kahramanı vardır ya, daha önce de konuşmuştuk, orada da kahramanlardan birisi Hatice’dir. Yazar eserlerinde toplumun değişik tiplerini vurgulamalıdır. Biz de bunları vurgulamaya çalıştık.

- **Bir yazar olarak aldığınız ödülleri biz biliyoruz. Ancak siz hatırlıyor musunuz?**
- Çok sayıda ödül aldım. Tabii birden bire hepsi gelmiyor insanın aklına. Her eser bir evlat gibidir. O kadar kolay değil çünkü eser ortaya koymak. Her kitap iki sene sürüyor neredeyse. Mesela, “ALPERENLER OCAĞI” adlı kitabım, dört sene boyunca her gün çalışmak kaydıyla yazmış olduğum oldukça önemli bir eserdir. Orada Hoca Ahmet Yesevî’nin Anadolu’nun Türklük ve İslamlıkla şereflenmesindeki etkisini konu aldım. Anadolu çalıklılıç Alparslan tarafından fethedilmiş değildir tabii. Hoca Ahmet Yesevî’nin, Yunus Emre’nin, Hacı Bektâş-ı Velî’nin, Mevlâna’nın yoğurmasıyla yıllar sonra fethedilmiştir Anadolu. Bir gün Moskova’dan Türk Dünyasına Hizmet Ödülü alacağım aklıma gelmezdi. Ama böyle bir ödül aldım orada. Benim için oldukça önemli bir ödüldü. Ankara’da da Türk dünyasına ilişkin bir ödül aldım. Geçen sene Alman Enstitüsü’nün vermiş olduğu, Avrupa’nın en prestijli ödülllerinden birisini aldım. Fakat seçimlerle çakıştığı için ödülümü almaya gidememiştim hatırlarsanız. Bunu dışında milli Eğitim Bakanlığı’nın roman yarışması birinciliği benim için önemlidir. Orada, birlikte yarıştığımız hocamı da geçmiştim. Ayrıca Orman Bakanlığı’nın düzenlemiş olduğu 1. Büyük Türkiye Roman Yarışması’nda “**YEŞİL TUTKU**” adlı eserimle Türkiye birincisi olmuşum. O yarışmada ödülümü alırken Orman Bakanı bana orman mühendisi olup olmadığını sordu. Ben olmadığını söyleyince bana: “Kitabınızı okudum, bütün orman literatürünü biliyorsunuz.” dedi. “Sayın Bakanım, biz bir kitabı yazarken o alanda ne kadar eser varsa hepsini okuyoruz.” dedim ben de. Okuya okuya o alanda adeta uzman oluyorsunuz. O bakımdan bu ödüllerimiz önemlidir. Özellikle Avni AKYOL’ un Milli Eğitim Bakanlığı döneminde düzenlenen öğretmenler arası hikâye yarışmasında “**ÖĞRETMENİM**” adlı hikâyemle birinci olmuşum (Roman yarışması birinciliğim Köksal TOPTAN dönemindeydi.). O hikâyemi de çok severim. O Zap Suyu’nun kenarında “Öğretmeniiiiim!...” diye çocuğun haykırışı, o hikâyeme adını vermiştir. O eserle birinci olmuşum yarışmada. Ve o yıllarda herkes tarafından çokça okunan bir hikâye olması benim için önemlidir. Bâb-ı Ali Yayınları’ndan çıkan “**BİR DEMET HİKÂYE**” adlı kitabımda da vardır bu hikâyeye. Bunlar bizim için unutulmaz ödüller. “**YUNUS EMRE**” adlı kitabımın Bakü’de en çok okunan kitap seçilmesi de son derece önemlidir benim için. Birçok ödül var böyle hatırası olan.

- **Aldığınız ilk ödül ne idi? Unutmadığınız, sizin için en değerli olan ödül hangisidir?**
- Milli Eğitim Bakanlığı “Nüfus Eğitimi ve Kalkınma” adında bir yarışma açmıştı. Ondan bir ay önce de “GÖÇMEN GÖZLER” adlı romanımla Türkiye birincisi olmuşum. Birinci olunca Milli Eğitim Bakanı Köksal TOPTAN bir hafta ağırladı beni. Bursa’ya geldim, baktım masamın üzerinde bir sarı zarf duruyor. Rahmetli oldu, bir ağabeyimiz vardı; kapıda titreyerek duruyor. “Hayırdır Burhan ağabey?” dedim. Dedi ki: “Sizi görevden aldılar.” İktidar değişikliği olmuştu o sıra. Biz alınmadık, kırılmadık. Beni, Karacabey’de lise müdürüyken talebem olan birinin emrine öğretmen olarak verdiler. O da Şükrü Şenkaya Anadolu Lisesi’nde müdürdü. Her gidişimde çocuk ayağa kalkıyor, buyur ediyor. “Estağfurullah, müdür sizsiniz, ben öğretmen olarak geldim buraya” dedim ben de. Orada Türk Dili ve Edebiyatı derslerine giriyordum. Aradan birkaç ay geçti. O zaman da beni görevden aldırın Milli Eğitim Müdürü, meğer bir evrak geliyor, onu sümen altı ediyor beni kışkandığı için, öyle aldırılmış görevden. Aynı zamanda İl Milli Eğitim Şube Müdürüydüm, daha lojmandan çıkmamıştım, orada kalıyordum. Gecenin bir yarısı telefon çaldı, saat iki gibi. Arayan kişi de Müsteşar Bener CORDAN. Biri dalga geçiyor zannettim önce. “Birinci oldun diye burnun mu büyüdü, niye yazımıza cevap vermiyorsun?” dedi. “Estağfurullah” dedim, “Ne yazısı? Siz gerçekten müsteşar mısınız? Gecenin bir yarısı neden arıyorsunuz?” gibi sorular soruyorum ben. “Evet, ben müsteşarım. Son roman yarışmasında Türkiye birincisi olmuşsun, şimdi de Avrupa birincisi oldun Nüfus Eğitimi ve Kalkınma adlı proje yarışmasında.” dedi. Ben Bursa birincisi olduğumu biliyordum ama Marmara birincisi olmuşum, Türkiye birincisi olmuşum, sonra da Avrupa çapında birinci olmuşum. Süleyman DEMİREL Cumhurbaşkanıydı, rahmetli KOÇ da ödüllerin sponsoru idi. Gece ikiden sonra, hanımı da aldım, apar topar İstanbul’a gittim, ödül yerini de hemen bulamadık, zar zor yetiştik törene. KOÇ’a üçüncülük ödülünü verdirdiler, cumhurbaşkanına ikincili ödülünü verdirdiler, bana da ödül vermek için sıra Köksal TOPTAN’ a geldi. Ödülü verirken, bütün gazeteciler de orada, ödülü almadan “Bir dakika!” dedim, “Hatırlıyor musunuz, üç ay önce Türkiye birincisi olduğum için beni Ankara’da ağırlamıştınız.”. “Evet, hatırlamaz mıyım hocam.” dedi. “O zaman Türkiye birincisi oldum görevden aldınız, şimdi Avrupa birincisi

oldum herhalde Fizan' a gönderirsiniz beni" dedim. Şaşırđı, "Ben mi görevden almışım sizi?" dedi. Halbuki altında imzası var. Tabi nerden bilsin adam, her gün binlerce şey geliyor önüne. "Ama ülkeme hakaret olmasın, ben gene ödülümü alıyorum." dedim ve ödülümü aldım. Gazeteler manşet yapmıştı bunu. İstanbul'da benim asker arkadaşım vardı, Erzurumlu, Nurdoğan İLGEN; o sırada İstanbul Milli Eğitim Müdürü görevindeydi. Köksal TOPTAN ona dedi ki : "Hemen Ankara'yı ara, Özgen Bey'i görevine iade etsinler!" Ve daha bir mahkemeye falan gitmeden beni göreve iade ettiler. (Kısa bir ara verildi, birkaç genç kız yanımıza gelip bazı istekleri olduğunu söyleyip Özgen Bey'le konuştular. Özgen Bey'in makamından dolayı herhangi bir mağduriyetinin olmadığına, vatandaşların kendisine rahatça ve çekinmeden ulaşabildiğine de şahit olduk.) Kusura bakmayın, biraz ara vermek zorunda kaldık. Genç kızlarımız bize bazı isteklerini ilettiler. Bu da hayatımızın bir parçasıdır. Onların lokanta açılışında elimi sıkmış, şimdi "Beni hatırladınız mı?" diye soruyor. Tabi birden hatırlamak mümkün değil; günde neredeyse binlerce kişinin elini sıkıyoruz. Ama onlar bizi tanıyor diye bizim de onları tanıdığımızı düşünüyor. Bu biraz şuna benziyor: Rahmetli Turgut ÖZAL, Çin'e ziyarete gitmiş, cumhurbaşkanıyla tanışmışlar. Özal'a sormuş: "Sizin ülkenin nüfusu kaç?" . Özal da "Altmış milyon civarındadır." demiş. "Aa, o zaman herkes birbirini tanır!" demişler ona da. Şimdi de ona benziyor bu. Bizim ödüllerle ilgili çok hatıralarımız var. Yine bir gün bir ödül almıştım. Rahmetli Tahir Kutsi MAKAL, çok ünlü yazarımız, dedi ki: "Özgen, oğlum, artık şu yarışmalara katılma da biraz da biz ödül alak." Aynen böyle söyledi. Ben de Tahir Bey'e dedim ki: "Tahir Hocam, ne olacak ki, yine yarın senin derginde ("TARLA" adında bir dergisi vardı.), gazetelerde Tahir Kutsi MAKAL' a yeni bir ödül diye yazacaklar manşetlerde, alt tarafta da bir cümle geçecek: "Bu yarışmada Özgen KESKİN de bir ödül almıştır." diye. "Yani bu şekilde Bâb-ı Ali ile, daha doğrusu Cağaloğlu'yla, taşra arasında büyük bir fark var. Taşrada alleme-i cihan olsa yazarlar, çok ünlü olamıyorlar." Bir gün yine, zannediyorum Aydınlar Ocağı başkanı olduğum dönemdi, Türkiye'den ve diğer kardeş ülkelerden Yazarlar Birliği başkanlarını çağırdık. Uludağ'da sempozyum yaptık. İnkaya Çınarı'nın oraya geldik, orada bir çay içiyoruz. O günlerde sanırım on- on iki kitabım vardı daha. Kitaplarımı imzalayıp Azerbaycan Yazıcılar Birliği Başkanı'nın (orada öyle diyorlar) önüne koyunca şöyle kafasını kaldırıp "Kardaş,

sen devlet sanatçısı mısın?” diye sordu. “Kardeş, bizden devlet sanatçısı olmuyor.” dedim. Balerinler, şarkıcılar oluyor devlet sanatçısı da... Böyle ve buna benzer, ödüllerimizle ilgili çok hatıramız vardır.

- **İlk görev yerinizi hatırlıyor musunuz? Göreve ilk başladığınız günü anlatınız.**
- Bursa Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı’nı birincilikle bitirdim. Yıl 1974. O zaman Milli Eğitim Bakanı Mustafa ÜSTÜNDAĞ’dı. Bana de-diler ki: “Seni istersen kurasız olarak Bursa kız Öğretmen Lisesi’ne verelim.”, bölümü birincilikle bitirdiğimiz için. Ben de tenezzül etmiyorum onlara biraz fikri durumlardan dolayı. İçimden dedim ki: “Size tenezzül edeceğime bayrağımın dalgalandığı her yere giderim.”. Kura çekildi, Bingöl’ün Sancak nahiyesi çıktı. İlk görev yerim orası oldu. Elektrik yok, gaz lambası ile çalışıyoruz. Bir ortaokuldu gittiğim okul. Ben o zaman stajyer Türkçe öğretmeniyim. Bir yandan da “BİR EL ATEŞ” adlı kitap için uğraşıyorum. Yirmi bir yaşındaydım, erken gittim ve bitirdim okulu biraz. O genç yaşta da koltuğumuzda birkaç karpuz taşıyordum. Bir yandan bağlama çalıyorum, çocuklara koro hazırlıyorum; oralarda daha önce yok böyle şeyler. Bir yandan da folklor ekipleri çalıştırıyorum, yöresel kıyafetleri için uğraşıyorum. Onlar da hayatlarında ilk defa böyle şeyler görüyorlar. Sonra, yarıyıl tatiline varmadan birkaç gün önce bir gece düzenledik. Ben gece için faaliyetlerle uğraşıyordum. Osman KANDAL adında yaşlı bir jüri üyemiz vardı. Bana dedi ki: “Özgen, arkadaş, ben ne çıkar konuşma yaparım ne de başka bir şey. Konuşmanı da yap her şeyi de.” Ben konuşmamı yaptım, diğer işlerle uğraştım. Vali ve Milli Eğitim Müdürü’nü de çağırmıştık geceye. Sabahleyin valinin beni çağırdığını söylediler bana. Dizlerimin bağı çözüldü tabi; “Niye vali beni çağırısın ki? Akşam bir yanlış mı yaptık acaba?” endişeleriyle. Gittim vali beyin yanına, (Allah rahmet eylesin) Ahmet TOSUN’du ismi, “Geldin mi?” dedi. Önünde bir sürü evrak duruyor. “Şuraya geç, otur.” dedi, yine evraklarla uğraşmaya başladı. Ben de tabi şaşırdım bu duruma, bu nasıl iş diye. Biraz zaman geçince rahatladım. Vali evrak işlerini bitirdi, çıkardı gözlüklerini, “Bu günden sonra o okulun müdürü sensin oğlum.” dedi bana. “Sayın Valim, bir sürü benden büyük insan var, ben daha stajyer öğretmenim, nasıl yaparım?” filan dedim. “Yok” dedi, “O Osman (okul müdürü) ikide bir istifa ediyor, ben de adam arıyordum, tam sensin.” Böylece müdür olduk oraya ve iş hayatımıza da başlamış olduk. Ve hala, otuz yedinci yılda, masa

başlarındayım. İlk görev yerim burasıydı ve idareciliğe de başlamam böyle oldu; daha sonra da kopmadık zaten. Hakikaten de sadece Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nden emekli oldum belediye başkanlığına aday olmak için, o sırada da burada Yeşil Bursa Dershanesi'nde genel müdürlük yaptım. Çok ısrar etmişlerdi çünkü müdür olayım diye. Kıramayacağım arkadaşlarım vardı, kabul ettik mecburen. Altı ay içinde de o dershaneyi Bursa'nın en çok öğrencisi olan ve en başarılı dershanesi yaptık. Bingöl'de zordu şartlar. Çok kar yağıyordu, yollar iki-üç ay kapalı kalıyordu. Mesela, Tarsuslu bir müzik öğretmeni vardı, Fevziye YÜCEER isminde. Şimdi evlenmiş, soyadı değişmiştir belki. Fevziye kardeşim geldi bana dedi ki: “Yarıyıl tatiline üç gün var ama ben biraz erken çıkmak istiyorum.” Nedenini sordum, “Zaten burada karda kıştayız, üç gün önce gideyim.” dedi. “Nasıl gideceksin, yollar kapalı. İki- üç güne açılır yollar, o zaman gidersin.” dedim. Sesleri duyuyorduk, dozerler çalışıyordu yolları açmak için. “Yok, sen bana üç gün izin ver, bir kızak kiralayıp nine mi de götüreyim.” dedi. Ninesiyle kalıyordu, yollar kapalı olduğu için köylülerin çektiği kızaklardan kiralayıp gitmek istiyordu. Baktım beni dinleyecek gibi değil, izin verdim ben de. “Müdür Bey, ben dönüşte de on gün rapor alayım; ben Tarsusluyum, ömrümde kar görmedim, on gün de geç geleyim.” dedi. Onu da kabul ettim. O dönem rahmetli babam Karacabey'de karakol komutanıydı. Ben de yollar açılınca yarıyıl tatilinde babamın yanına gittim. Tatilin bitmesine yakın bir duyduk ki Bingöl'de yollar kapalıymış. Rahmetli babam dedi ki: “Oğlum, git biraz rapor al, müdürsün ama bu vaziyette gidemezsin, yollar kapalıymış, ne olur ne olmaz.” O zamanlar ilçelerde Milli Eğitim müdürlükleri yok; en üst düzey okul hangisiyse ilçede oradan sevk alınıyordu. Karacabey Lisesi idi o zaman en üst düzey okul; gittim oraya, oranın müdürü de izine ayrılmış, müdür muavini vardı. İsmi vermek istemiyorum; masaya ayaklarını dayamış, sırtını koltuğa, yatıyor öylece. İçeri girdim, adamın umurunda bile olmadı. “Ne istiyorsun?” dedi. “Efendim, ben falan yerde okul müdürüyüm, yollar kapalı olduğu için birkaç gün rapor alayım diye geldim, gidemeyeceğim çünkü.” dedim. “Utanmıyor musun, daha gençsin, hemen raporla kaytarmaya bakıyorsun!” diye çıkıştı bana. Ondan sonra da hayatım boyunca hiç rapor almamışımdır. “Ama yollar kapalı olduğu için rapor alıyorum, başka çarem yok.” dedim. Beni azarladı, geri gönderdi. Aradan yıllar geçti, Rabbim büyük, ben o liseye müdür olara tayin

oldum, o da müdür muavini hala orada. Beni tanımadı tabi, ben de “Sen bana böyle bir şey yapmıştın” diye de hiçbir zaman söylemedim, yüzüne de vurmadım. Fikren de değişikti bizden. İstifa etti, yerine başkası atandı sonra. Bunu da aklımıza gelmişken anlatmış olduk. Tekrar Fevziye Hanım’a dönelim. Ben rapor alamayınca döndüm, Bingöl’e geldim. Şehir merkezinde bekliyorum, yollar açılırsa okula gideceğim, Sancak’a. Bingöl’ün içinde gezerken baktım ki Fevziye Hanım karşıdan geliyor. “Fevziye Hanım, hani sen on gün rapor alacaktın, neden erken geldin?” diye sordum. O da başladı ağlamaya. Meğer gidememiş ki Tarsus’a. Yolda kızakla kaza yapmışlar, ninesinin ayağı kırılmış, köylüler on beş gün misafir etmişler, kalmışlar oralarda. Ben de üzüldüm tabi. Bingöl’de bu şartlarda çalıştık.

- **Nerelerde görev yaptınız? Sırasıyla söyleyiniz.**
- Bingöl’de iki yıl görev yaptıktan sonra, genciz ve girişimciyiz biraz da, Özlük İşleri Müdürlüğü’ne gittim, Adnan GÖKSÜN Bey ile görüşmek için. Tabi özel kalem hemen almadı içeri, bekledik biraz. Girdim sonra, “Ne istiyorsun evladım?” dedi. “Efendim, ben iki senedir Bingöl’de ortaokul müdürlüğü yapıyorum.” dedim. “Sen mi müdürlük yapıyorsun, gencecik çocuk?” dedi. “Evet, ama biraz da batıya geleyim, tayin istiyorum.” dedim. “Bak, seni çok iyi bir yere vereceğim.” dedi, çağırdı daire başkanını, “Bu delikanlıyı Ermenek’e yazın.” dedi. Yine müdür olarak oraya gönderdi beni. Ben sevincimden uçtum tabi. Ermenek ortaokuluna müdür olarak verdi beni. Bir geldim ki Ermenek ne Ermenek... Çok çektirdiler bana orada. O zaman Ermenek’in belediye başkanı İşçi Partili idi. Salih SARMAN kaymakamdı orada. Ona da bana da çok çektirdiler. Ermenek’te altı ay kadar çalıştım, çok şey geldi başıma. Bunları anlatsam çok uzun olur. Sonra tekrar Adnan GÖKSUN’ un yanına geldim. Hatırladı hemen beni. “Helal olsun, orada bir müdür üç ay bile dayanamıyor, sen gene altı ay dayanmışsın.” dedi. Ben tabi ayrılmak istedim oradan, bu sefer beni Konya’nın Akşehir ilçesine verdi. Akşehir’in içerisinde Yazda Ortaokulu diye bir ortaokul vardı. Oraya müdür olarak gittim. Yalnız bir şartım vardı: Yaz tatili gelince Bursa’ya tayin olmak. Adnan Bey’den bunun sözünü aldım. Orada da çaktıktan sonra beni Bursa Yenişehir’e müdür olarak verdiler. Yenişehir’de Subaşı Ortaokulu yeni kuruluyordu. “Burayı kur.” dediler bana, kurduk biz de. Daha sonra Yenişehir Lisesi’ne önce başmüdür muavini olarak atadılar beni, sonra da lise müdürü oldum. Bu sırada 12 Eylül olayı

oldu. Benim haberim yok darbe olmuş, bir sürü şey olmuş... Ben tıraşımı oldum, okula gideceğim bütünleme imtihanlarını yapmak için. Kapıdan çıktım, on beş – yirmi adım yürüdüm, bir onbaşı tuttu kolumdan “Nereye gidiyorsun!” diye bağırdı. “Sana ne?” dedim ben de. Tekrar sert bir şekilde sordu. “Lise müdürüyüm ben” dedim “Okula gidiyorum, imtihanlar var.” . “Ne lisesi, ne müdürü kardeşim, dön evine.” dedi. Ben şaşırdım tabi, kendi kendime “Ne diyor bu adam, bu onbaşı çıldırmış mı ne?” diyorum. “Niye kardeşim, sana ne, sen ne karışıyorsun?” dedim. “Git evine, radyoyu aç, başka da bir şey demiyorum.” dedi bana. Benim de aklıma bir şey gelmiyor ki. Geldim, evde radyoyu bir açtım ki hasan MUTLUCAN kahramanlık türküleri söylüyor; ihtilal olmuş haberimiz yok! Aradan birkaç gün geçti. Sokağa çıkamıyoruz tabi. Birkaç gün sonra kapı çalındı, baktım yine aynı onbaşı, yanında birkaç askerle “Haydi gidiyoruz!” dediler. “Nereye gidiyoruz acaba; arkadaşları götürdüler, beni de mi bir yerlere götürüyorlar?” diye geçiriyorum içimden. Beni liseye götürdüler. Baktım, lisede, masamda bir yüzbaşı oturuyor. Biz selam verdik, girdik içeri ama biraz da çekiniyoruz, neyin nesi bilmiyoruz. “Gel, bu bütünleme imtihanlarını yap.” dedi bana. “E kalk yerimden de yapayım.” dedim ben de. “Yok, artık lise müdürü benim. Sen şurada otur (sandalyeyi göstererek).” dedi. “Lise müdürü bensem kalk yerimden de yapayım, yok sen isen sen yap.” dedim. “Hayır, ben bu koltukta oturacağım, sen de şurada otur, imtihanlarını yap!” dedi. Neyse, biz o zamanlar öğretmenleri topladık, imtihanları falan yaptık. Bir zaman sonra, Okul Aile Birliği Başkanımız vardı, Mahmut Amca (Allah rahmet eylesin); onu çağırdım dedim ki: “Mahmut Amca, şu mektubu al, doğruca Vali Zekai GÜMÜŞÇÜ’ ye götür.” dedim. Yolda askerlerin çevirmesinden de korktu ama götürdü mektubu. Bir gün oturuyoruz lisede, ben ve o yüzbaşı, telefon çaldı; baktım yüzbaşının rengi attı. Meğer Zekai GÜMÜŞÇÜ imiş telefondaki; yanında da sıkıyönetim komutanı Cumhur Albay varmış. Beni çok severdi Zekai Bey, halen de yanıma gidip gelir. O zamanki Işıklar Askeri Lisesi komutanı Ekrem BARIŞ, sonradan belediye başkanlığı da yaptı, o da severdi beni. Bunlar yüzbaşının bana çektirdiklerini öğrenince buna epey bir kızmışlar. Sonra da gitti o yüzbaşı ama nereye gitti bilmiyorum. Yenişehir Lisesi müdürüyken aynı zamanda Yenişehir ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü’ne geçiş yaptım. Sonra Karacabey Lisesi müdürü ile becayış yaptık, kendi isteklerimizle. O sürgüne gidiyormuş,

Karacabey Lisesi'ni de istiyordum ben zaten; karşılıklı görev yerlerimizi değiştirdik. Karacabey Lisesi müdürlüğü ve dört sene de ilçe milli Eğitim müdürlüğü yaptım orada. Orada lise müdürüyken bir öğretmen evi yaptırmıştık. Vali de gelmişti açılışına. “Sen çok çalışkan bir adamsın, seni biliyoruz, gel seni İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne alalım.” dedi. Geldim, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde de dokuz sene görev yaptım. Şube müdürü olarak geldim, il müdürlüğüne bir süre vekâlet ettim. Bu vekâlet süresinde Turgut ÖZAL cumhurbaşkanıydı. Bir Anadolu Öğretmen Lisesi'nin açılışı vardı. Rahmetli ÖZAL da oradaydı. Konuşmamdan sonra onu davet ettim kürsüye, tuttum elinden çıkardım yukarı. Ahmet Kurtcebe ALPTEMOÇİN vardı Maliye Bakanı, rahmetli ÖZAL çağırdı onu, “Yahu Kurtcebe, bu arkadaşını ilk seçimlerde milletvekili yapacaksınız.” dedi. Dinlemişti konuşmamı, hoşuna gitmiş. Ben milletvekili adayı oldum, oldum ama o sıra Mesut YILMAZ gelmişti. Turgut ÖZAL beni ilk üçe koymasını söylediği halde Mesut YILMAZ yedinci sıraya koydu. O zaman da altı milletvekili çıktı, biz seçilemedik. Bu iktidar değişikliğinde, daha önce anlattığım Köksal TOPTAN olayı da olunca ben artık burada çalışmamaya karar verdim. Naklen Nilüfer Belediye Başkan Yardımcılığı'na geçtim. Bir süre bu görevde çalıştıktan sonra, dördüncü yılda yanılmıyorsam, Vakıflar Bölge Müdürlüğü açıldı. O ara bizim de eserlerimiz vardı o alanda. Bir de milletvekili seçilemeyince Vakıflar Bölge Müdürlüğü teklif edildi bana. Ben de kabul ettim. Altı yıl da bu görevde bulundum ve buradan emekli oldum. Altı ay da, az önce de bahsi geçmişti, özel bir dershanenin genel müdürlüğü görevinde bulundum. Daha sonra belediye başkan adayı oldum, seçildim, iki dönemdir de bu görevi yürütüyorum. Bu görevdeki dokuzuncu yılımdayım.

- **Vatan vazifesi olan askerliğiniz hakkında bilgi veriniz.**
- Yenişehir'deki lise müdürlüğümde önce ortaokul müdürüydüm. Bu sırada askere gittim. Benim yaşlılarımın hepsi gitmişti askere, ben müdür olduğum geç gittim. Askerliğimi teğmen olarak, uzun dönem, on sekiz ay yaptım. İlk önce Polatlı'ya topçu okuluna gittim. Burada dönem birincisi olanların istedikleri yere verildiği söylendi. Benim niyetim de, çoluk çocuk Yenişehir'de olduğu için buraya gelmek ve burada “havacı” olmaktı. Havacılığı herkes ilk olarak tercih ediyordu o zaman. Tabi diğer arkadaşlarla rekabet içerisindeyiz. Fakat son günlerde benim boğazım şişti. Gece eğitimi vardı, bir asteğmen de bizim takım komutanımızdı. Ona dedim

ki: “Asteğmenim, ben bu gece eğitime gelemeyeceğim, boğazım çok şişti ve ağrıyor, zaten yarın ben de sizin gibi apoletleri takacağım, beni mazur görün.” Bu onun ağırına gitti herhalde, illa “Geleceksin!” dedi. Ben de sinirli bir şekilde “Gelmiyorum!” dedim. Sen misin bunu diyen; notumu kırdılar ve ben dönem birincisi olamadım. Çok üzuldüm tabi. Düşünsenize, son gece, ertesi gün rütbe alacağız. Olamadık dönem birincisi. Hatta ilk onu alacaklardı, on birinci olmuştum ben. Öyle bir ayarlamış ki puanları on birinci oldum. Üstelik de dersler bitmiş, eğitim puanı kalmıştı. Onuncu olsam kurasız istediğim yere gidecektim. Neyse, ben kuraya girdim, Rabbim yardım etti, bana gene havacılık çıktı. Ankara 4. Ana Jet Üssü Komutanlığı geldi. Yenişehir değildi ama olsun. Gittik oraya, yedek subaylığımızı yaptık, askerliği bitirdik, geldik. Teğmen olarak yıldızları taktık yani birkaç ay...

- **Eşiniz ve çocuklarınız hakkında bilgi veriniz.**
- Eşim, sağ olsun, bana çok destek olur. Otuz yıldan fazla oldu, her zaman bana yardımcı olmuştur (Allah razı olsun). Elinden geldiğince koşturur, benim gidemediğim yerlere o gider. Mesela, şu anda benim gidemediğim var, o gitti oraya, orada şu anda. Nikah törenlerine, hasta ziyaretlerine beraber gideriz. Gece saat on ikiden sonra cenaze evlerine gideriz, onlar yatmıyorlar çünkü. Her tarafa koşmaya çalışırız. Aynı zamanda benim “imaj-maker”ımdır. Kıyafetlerimi o seçer; zevkimi, ölçülerimi bilir. Benim gidip seçme şansım yok fazla. Mağazaya girsem etrafım sarılır hemen vatandaşlar tarafından; hal-hatır, istek, şikâyet vb. derken bir şey bakamam ben. Alış-verişimi o yapar. Aynı zamanda evde sekreterliğimi de yapar; notlarımı tutar, yardımcı olur. Bu böyledir zaten, başka türlü olmaz. Çocuklarıma gelince, üç oğlum var. Bunlardan büyük oğlum Alper, iletişim fakültesi mezunudur, çok iyi İngilizce ve Almancası vardır. Bursa’da yat ve tekne üreten bir fabrikanın yurtdışı sorumlusu olarak çalışıyor. Fabrikanın dış ülkelerle bağlantısını kurar, satışlarını yapar vb. Ortanca oğlum Asım Göker, babam rahmetli olduğu yıl doğduğu için onun adını verdik, çok zeki ve çalışkan bir çocuktur. İki buçuk yaşında okumayı öğrendi, dört yaşında dört işlemi yapabiliyordu. Beş yaşında okula gitti ve gittiği okullarda sınıf atlayarak okudu. Allah vergisi bir şey, maşallahı var yani (Allah nazardan korusun). Üniversiteyi birincilikle kazandı, ödülleri filan aldı. Bilkent Üniversitesi’ne girdi. Tabi bizim devlet memuru

halimizle Bilkent Üniversitesi'nde çocuk okutacak halimiz yok. Oradaki çocuklar son model arabalarla, helikopterlerle geliyorlarmış okula. Durum böyle olunca oğlum da “ Ben burada okumayacağım “ dedi. “ Oğlum, okulu birincilikle kazanmışsın, istediğin endüstri mühendisliğine girmişsin, ne diye okulu bırakmak istiyorsun? “ diyerek hanımla sakinleştirdik onu, yatıştırdık. Çocuk komplekse girmiş. Diğer çocuklar ona “Sen bizim paramızla okuyorsun.” diyorlarmış. Halbuki orayı birincilikle kazanmışsın. Ben de ona dedim ki: “Oğlum, sende onlara Ben zekâmla okuyorum, siz babanızın parasıyla okuyorsunuz cevabını ver.” Neyse çocuk orayı da birincilikle bitirdi. Sonra Harvard Üniversitesi'nde master yaptı, orayı da birincilikle bitirdi. Hazine Müsteşarlığı'nda uzmanlık sınavına girdi, kazandı. Ali BABACAN ile Faruk ÇELİK aralarında paylaşamadılar; sonra Faruk ÇELİK ağır bastı, onun yanında danışman olarak çalışıyordu. Bir bakıma Faruk Bey'le gece-gündüz beraberdiler. Bu ikinci bakanlık döneminde yine Ali BABACAN'la çekiştiler. Asım Göker şu anda İş-Kur genel Müdür Yardımcısı. Hatta bu sıralar genel müdürlüğe vekâlet ediyor. 1980 doğumludur, yani otuz iki yaşında İş-Kur Genel Müdür Yardımcısı'dır. İyi yerlere ulaştı, kendi aklıyla. Küçük oğlum Ömer, işletme ve yerel yönetimler fakültesinden mezundur. İki fakülte bitirmiştir. O da şu anda benim yüksek lisans yaptığım üniversitede yüksek lisans yapmaktadır. Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'nın bir memuriyet sınavı vardı, o sınavı kazandı. Şu anda orada çalışmakta, sıradan bir memurluk yapmaktadır. Belediye Başkanı olduğumuz için çocuklarımızın sınavsız bir yere gelmesi pek mümkün değil. İstemem de ben. Allah kısmet ederse Ömer'in de yakında düğünü var. Gelin adayımız da Van'da matematik öğretmeni ama bakalım nasıl olacak, eş durumundan gelebilecek mi bilmiyoruz. Bu arada büyük oğlumdan iki tane iki buçuk yaşlarında kız torunum var, ikizler onlar. Onun da eşi öğretmen. Ortanca oğlumdan da yine iki buçuk-üç yaşında bir erkek torunum var.

- (B. S.) : Bu arada bir tespitte bulunmak istiyorum, kendi gördüğüm bir olay. Bir gün belediye binasına birkaç vatandaş geldi, sorunlarını söyleyip çare aramak için. Birisi de sizden oğluna iş istemişti. Siz de ona “Benim oğlum iki üniversite mezunu, o da işsiz.” demiştiniz. Yani bir belediye başkanı düşünün ki, oğlu iki üniversite mezunu, elinde her imkânı olmasına rağmen belediyede ya da kendi

istediği bir yerde istihdam etmiyor, oğlu sınavla memuriyete giriyor. Bu çok önemlidir.

- (Ö. K.) : Aslında büyük ve ortanca oğlum da Şu anda kendi kapasitelerine göre bir işte değiller. Basri SÖNMEZ diye bir arkadaşımız var, önceden belediye başkanlığı yapmıştı, sonra Serbest Bölge müdürlüğü yaptı; buradan emekli olduktan sonra benden habersiz olarak büyük oğlum Alper'e yabancı dili de iyi olduğu için Serbest Bölge müdürlüğü teklif etmişler. Oğlum kabul etmemiş. Etmeyince bana geldiler; onun babası olduğumu bilmiyorlardı. Durumu anlattılar, aradım oğlumu ben de. Sordum ona var mı böyle bir Şey diye. "Var baba, ama ben kabul edemem o işi. Edersem senin için dedikodu yaparlar, başkanın oğlu diye müdür yaptılar' derler. Bu yüzden kabul etmedim." dedi. Benim yüzümden müdürlüğü kabul etmedi çocuk.
- **Bursa'ya ne zaman geldiniz? Gelişiniz kendi tecihiniz midir yoksa tesadüfe mi bağlıdır?**
- Bursa'ya gelişim Bursa Eğitim Fakültesi'ni kazanmamla oldu. Fakat bu arada amcam, dayım ve bazı akrabalarım Bursa'ya yerleşmişlerdi zaten. Rahmetli babamın memuriyeti dolayısıyla buradan ev aldığımız halde gelememiŐtik buraya; çünkü Anadolu'yu geziyorduk. Çocukluk yıllarında da yaz tatillerinde gelip giderdik Bursa'ya. Burada, Şimdi belediye başkanı olduğum Yıldırım'da çok zaman geçirdim. İlk gelişim çocukluk yıllarına isabet eder aslında ama aslı gelişim üniversite ve görevlerim dolayısıyladır. Ortaokul ve lise yıllarında ise Anadolu'nun çeşitli yerlerindeydik. Görevlerim dolayısıyla da Yenişehir'e müdür olarak geldim 1977 yılı başlarında; ilçelerdeki görevlerimden sonra 1982-1986 yılları arasında Karacabey'de lise müdürlüğü ve Milli Eğitim müdürlüğü yaptım. Daha sonra 1987'nin başlarında İl Milli Eğitim'e geldim ve bundan sonraki görevlerim Bursa'nın ilçelerinde değil merkezinde oldu hep.
- **Bursa'da kalmayı tercih etmenizın sebebi nedir?**
- Bursa, zaten ailemin yerleştiği yer. Ben Artvin doğumluyum ve burada da çok Artvinli vardır. Bunu sebebi de 93 Harbi'dir (Osmanlı–Rus Harbi). Rus işgali olunca eli silah tutanlar orada kalmış, çocuklar ve yaşlılar da Bursa'ya göçmüşler. "Neden Bursa?" diye sorarsanız, herhalde yeşilliğinden dolayıdır. Artvin'in yeşilliği gibi. Bazı inanlar "Burtvin" diyorlar artık Bursa'ya. Yani çok sayıda gelen

olmuş Artvin'den. Gemlik'in Fevziye'sinden, İnegöl'ün Hilmiye'sine kadar birçok yerde Artvinli var ama onlar artık "Artvinliyim" demiyorlar. Çok uzun zaman oldu; çünkü 93 Harbi'nden beri buradalar. Son zamanlarda, içinde bulunduğumuz çeyrek asırda da çok gelenler var. Bunu nedeni de akrabanın akrabayı çekmesi. Belki bizim gelişimiz de bu şekilde olmuştur. Belki bize de akrabalarımızdan biri tavsiye etmiştir. Bizimkiler de gelmiş, burada ev sahibi olmuşlar benim çocukluk yıllarımda. Ama daha sonra hem tahsilimizi burada yaptık hem de görevlerimizin çoğunu.

- **Halk edebiyatına olan bağlılığımızı sürdürmenizin nedenlerini nelerdir?**
- Ben, hem Türkçe hem de daha sonra Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirmiş birisiyim. Dolayısıyla, bu okuduğumuz fakültelerde eski Türk edebiyatı da yeni Türk edebiyatı da okuduk. Eski Türk edebiyatını çok severdim ben, divan edebiyatını özellikle. Yeni Türk edebiyatını da yazarlığa yönelmiş olduğum için severdim. Mezuniyet tezimi ise hocamızın tavsiyesi üzerine halk edebiyatı dalında yaptık. Dolayısıyla, halk edebiyatının etkileri eserlerime yansımaktadır. Bu güne kadar yazdığım kitaplarda bunlar görülür elbette.
- **Bürokrat olarak kültürümüze olan katkılarınızdan bahsediniz.**
- Bir insan sadece bir iş yapıyorsa yarım insandır. Aynı anda birden fazla işi yapabilmeli insan diye düşünüyorum. Daha önce de belirttiğim gibi şu anda en az yedi-sekiz işi birlikte yürütmekteyim; asıl işim belediye başkanlığı olmakla birlikte. Bir insan robot gibi sadece bir işle uğraşmamalı. Bu gün Dil-Edebiyat Derneği'nin başkanlığı, Güneydoğu Avrupa Belediyeler Birliği'nin başkanlığı vb. görevleri de yürütüyorum. Sosyal toplumda insanın birtakım yan uğraşları da olmalıdır. Dolayısıyla, bürokratlığımızın yanı sıra bir yandan okuduk bir yandan yazdık. Çok okuduğumuz için de çok yazma ihtiyacı duyduk. Keşke insanlarımız çokça okur-yazar olabilseler. Tabi okur-yazar derken alfabe okuyup mektup yazmaktan bahsetmiyorum, çok kitap okumak ve yazmaktan bahsediyorum. Ben, okudukça toplumda boşluk gördüğüm alanlarda yazma isteği ve ihtiyacı duydum. Özellikle eserlerimin çoğunu tarihi roman olarak yazmamın sebebi de tarihi alanlarda okuduğumuz kitaplardan sonra o alanın henüz kaldığını gördüğümüz noktalarını aydınlatmaya çalışmaktır.

- **Eğitim, kültür ve bürokrat kişiliğinizin yanında sporcu kimliğiniz de var mıdır? Anlatınız.**
- Sporcu kişiliğim şöyle başlar: Bir gün Sivas Suşehri Lisesi'nin bahçesindeyiz, rahmetli babamın vazifesi dolayısıyla orada okuyorum. Arkadaşlarımızla geziyoruz, bir de baktık ki orada beden eğitimi ğretmenimiz (kulakları cnlasın) Faruk SÜKAN (eski içişleri bakanıyla aynı ismi taşırdı) beden eğitimi dersinde öğrencilere yüksek atlama yaptırıyor. Sivas'ta liseler arası yarışma varmış, onun için hazırlanıyorlar. Arkadaşlarla aramızda "Bunda ne var ki, ben de atlarım..." şeklinde konuşmalar filan oldu. Atlarsın, atlayamazsın derken ben de eşofmanlarımı giyindim, gittim hocanın yanına "Hocam, ben de atlamak istiyorum." dedim. "Sen hiç çalıştın mı?" diye sordu. "Yok, ama ben atlarım." dedim. Hocamın gösterdiği tekniklerle atladım, okul birincisi oldum. İlk olarak böyle başladı spor hayatım. Okul birincisi olunca Sivas'a gittim, orada da derece alırsam Ankara'ya gidecektim. Bu arada 4 x 100 bayrak yarışlarında arkadaşlardan birisi sancılandı. Yarışmaya katılamadı, takım eksik kaldı. Hocam geldi, "Soyun, sen koşacaksın." dedi bana. "Hocam, ben hiç koşmadım, ben yüksek atlamacıyım, buna çalıştım." dedim. "Hayır, takım eksik kaldı, koşacaksın." dedi. Biraz sonra da yüksek atlamalar başlayacak. Ben koşacağım ama Veli BALLI orada, adam sonra dünya birincisi oldu. "Hocam, Veli BALLI ile ben nasıl koşarım?" dedim. "Ben anlamam, sonuncu olsak bile takımı yarım bırakamam." dedi. Mecburen koşmaya başladım. Tabi Veli BALLI tur bindiriyor bize. Geldik, yorgun argın yüksek atlamaya girdik. Orada da derece yapamadım tabi. İlk üç gidiyordu Ankara'ya ben dördüncü olmuştum. Yorulmasam belki de derece de alacaktım orada. Lise yıllarında böyle başladı atletizm. Üniversite yıllarında güreş takımına girdim. Rahmetli babam da greşiydi, herhalde ondan kalan bir şey, ben de güreş takımına girdim. Burada ğretmen amcam vardı, Rasim Hoca derler, "Oğlum, başka işin mi yok, git derslerine alış, ne yapacaksın güreşi?" dedi bana. O zaman burada velimdi o. Ben devam ettim. Benim yendiğim ocuk Türkiye şampiyonu oldu, Tarık KILIÇARSLAN, Adanalı bir arkadaştı. Ben onu hep yenerdim halbuki o gitti Türkiye birincisi oldu. Madalyasını filan gösteriyordu bize. Ben de ona inat ettim, boks takımına girdim. Boksta da milli takıma kadar yükseldim. Hem boks hem güreş hem de okulun basketbol takımındaydım. Üniversiteler arası, yani amatör

diyebiliriz. Ama boksör oluşumuz kötü oldu. Bazen dişlerimi çok sıkıyordum, vurursam karşımdaki adam ölür diye. Memuriyete başladıktan sonra da ufak sporlarla da hep uğraştım.

- **Sporla ilginiz sporcu, seyirci, idareci, vb. hangi seviyede olmuştur?**
- Spor hayatım amatörce oldu hep, okul takımlarında daha çok. Ayrıca Sivas'ta, lise yıllarımda, Kızılırmak İdman Yurdu'nda amatör takımda futbol da oynadım. Orta sahada oynardım, yedi numaralı forma giydim.
- **Siyasete atılmanızın sebebi nedir? Siyasi hayatınızdan memnun musunuz?**
- Siyaset zor zanaattir. Siyaset öyle bir şey ki elbette ülkemiz için bir hizmettir, demokrasinin bir gereğidir. Ve birileri bunu yapmalı. Siyase art niyetli, helali-haramı bilmeyen, tabiri caizse “malı götürmek” derdinde olanlara bırakılmamalıdır. Siyaseti yapan tertemiz yapmalı; milletin, garip- gurebânın, halkın istediği, adaletin gerektirdiği şekilde yapmalıdır. Siyaset içerisinde herhalde en zor olanı belediye başkanlığıdır. Ama zor da olsa düşmanlarımıza bırakılacak, dostlarımıza da tavsiye edilecek bir şey değildir. Yani hakikaten zordur siyaset. Düşmanlarımıza bırakmaz, dostlarımıza da tavsiye etmeyiz. Demokrasiler dünyanın en iyi rejimleridir. Bu rejimlerin aracı da siyasettir tabi. O nedenle siyaset yapmak lazım. Ama bu işi bilenler, topluma faydalı olanlar, halkı ve hakkı gözetenler yapmalıdır. Biz de bu düşüncelerle bu işin içine girdik. Siyasi hayatımdan memnunum. Bu güne kadar ben hiçbir vatandaşından çok olumsuz bir tepki almadım. Sokaklardan geçerken çocuklar “Aa, Özgen amca geçiyor!”, kadınlar “Özgen başkan geçiyor!” diye bağırıyorlar, el sallıyorlar, tebessüm ediyorlar. Bunlar benim için çok mutluluk verici şeyler. Yuhalanan kişileri de gördük başkanlardan; böyle bir şey olursa, büyük konuşmuş olmayayım ama herhalde bırakırım bu işi. Ancak o duruma hiç gelmedim. Herkes memnun, herkes biliyor canla başla çırpındığımızı. Şu anda konumumdan da memnunum. Bu güne kadar görev yaptığım, siyasetteki on üç – on dört sene içerisinde (dört yıl belediye başkan yardımcılığı, dokuz yıl belediye başkanlığı) her girdiğim seçimde oy oranım yükseldi. En son seçimde yaklaşık yüzde altmış oy aldım. Demek ki halkta bir teveccüh var. Bu da bize enerji oluyor. Bu yüzden memnunum.

- **Türkiye'nin en büyük ilçelerinden birinin belediye başkanıdır. Bu başarıyı neye borçlusunuz?**
- Başarının en büyük etkeni planlı çalışmaktır. Ben de hayatım boyunca hep planlı çalıştım, hala da öyle çalışırım. Dünyanın en önemli düşünürlerinde birisi olan Nelson'a "Hayatınızdaki başarıları neye borçlusunuz?" diye sorulduğunda "Hayatımı planlamaya borçluyum." demiştir. Ben de planlıyım. Benim her zaman, sizin gördüğünüz resmi programım gibi, kendim yaptığım programım da vardır. Hangi saatte ne yapacağım, hangi kitabımın kalan sayfalarını ne zaman tamamlayacağım, hangi konuyu ne zaman ele alacağım vb. işlerim hep planlıdır. Çocukluğumdan beri böyleyim; bu da güzel bir şeydir. Zaten toplum içerisinde de bir yer edinebilmenin yolu zamanı, insanı ve parayı iyi idare etmekten geçer. Bunları iyi idare ederseniz başarılı olursunuz. Birinci etken budur. İkincisi de bulunduğumuz yerlere basamak basamak, tırnaklarımızla kazıyarak geldik; tepeden inme gelmedik. Tepeden inme gelseydik, geldiğim gibi düşerdim. Bu etkenlerin sonucunda elde edilen bilgi ve birikim, insanı başarıya götürür.
- **Türkiye'nin en başarılı belediye başkanları arasında gösteriliyorsunuz. Kendinize örnek aldığınız bir belediye başkanı var mıdır?**
- Elbette vardır: Recep Tayyip ERDOĞAN. Onun gayretleri, onun yaptığı çalışmalar bana örnek olmuştur. Ama ben kendimi hep yenilemişimdir. Haşim İŞÇAN da başarılı bir belediye başkanıydı. Şehri yıkıp yeniden inşa etti. Biz de biraz öyle yapıyoruz. Ama Recep Tayyip ERDOĞAN, belediyecilikte gerçekten Türkiye'de çığır açtı. İstanbul'a o geldiğinde sokaklarda çöp yığınları vardı. Ben de geldiğimde Yıldırım'da "Acaba bunları bir ayda toplayabilir miyiz?" dediğim çöp yığınları vardı. En büyük derdim bu çöp sorunuydu. Ama şimdi hiç derdim değil; çünkü tertemiz her taraf. Ekiplerimiz pırıl pırıl çalışıyor. Elektronik ortamda, hangi sokaktan hangi çöp arabası hangi saatte geçti biliyoruz. Böylesi güzel bir hizmet veriyoruz. Birçok şehrimizde "yer altı konteynırları sistemi" başlattık. Yerüstünde çöp diye bir şey yok, çöp kovası da yok. Bizim için güzel bir sistem oldu. Düşünüyorum da İstanbul'a gittiğinizde çeşmeleri açınca çamur akardı musluktan. Kardeşlerim İstanbul'da oturuyordu, gidip geldik, oradan biliyorum. İstanbul'da yaşamak bir çileydi. Ama bu gün İstanbul bir cennettir adeta. Demek ki bu şekilde yapılabilirmiş belediyecilik. Biz daha da geliştiriyoruz bu işi. Siz de örneklerini

gördünüz, Huzur Sarayı, Kimsesizler Konağı, Hasta Yakınları Misafirhanesi, Kadın Konuk Evi, Evde Bakım Birimi vb. Yani modern projeler geliştirdik sosyal belediyeçilik adına. Eğitim alanında da iki üniversite, bir bilim merkezi, bir engelliler okulu, otuz üç tane okulu başkanlık dönemimde Yıldırım'a getirdik. Bunlar belediyeçiliği geliştirerek elde ettiğimiz başarılar. Tabi herkesten örnek alıyorum. Bir beldeye bile gitsem, oradaki belediye başkanını yaptığı bir şey vardır mutlaka; nereye gitsem orada bir güzellik yakalar, onu örnek alıp getiririm şehrim.

- **Belediye başkanı olarak nerede belediye başkanı olmak isterdiniz?**
- Şu anda Türkiye'nin en önemli projelerinden birine imza atıyoruz. Türkiye'nin en büyük kentsel dönüşüm projesi. Elli bin konutluk bir proje için çalışıyoruz. Bunda başarılı olacağıma yürekten inanıyorum; yoksa başlamazdım zaten. Bu başarıdan sonra beni önce Allah, sonra da halk ve üst düzey yetkililer nerede görmek isterse orada olacağım.
- **Kültür, edebiyat, sanat, spor ve siyaset adamlığınızın yanı sıra, bir doktrin adam olarak sizi takip ettik. Türk parasından “sıfır” atma fikrini ilk ortaya atanlardan birisiniz. Bu konuda bilgi verir misiniz?**
- Üreten, üretmeye çalışan bir insanım. **“HEDEF PROJELER”** adlı kitabımda birçok yeni fikir ortaya attım. Bunlardan bir tanesi de paradan sıfır atma fikriydi. Enflasyonun zararlarından dolayı böyle bir fikir yürüttüm. Özellikle Aydınlar Ocağı başkanlığı dönemlerinde yurtdışına konferanslara gittiğimizde biz bir demet para çıkarırdık, onlar Türk parasını bozmaya bile tenezzül etmezlerdi. O kadar değersizdi. Bozsalar bile ancak bir çorba parası kadar olurdu. Bu onursuzluktan üzülyorduk elbette, gururumuz kırılıyordu. Ben de yıllar önce böyle bir fikir geliştirdim. Bu fikri ilk defa Mesut YILMAZ'a verdim ama onun bu işler pek umurunda değildi; hiç bunu gündeme getirmedi. Sonra bu bir dergide yazıldı. Erbakan hoca buradan iktibasla kullanmaya başladı bunu. Bursa'ya geldiğinde bir ara sohbet etmiştik. Bursa'ya Gülbahçe Yurdu'na gelmişti, ben de davet edilmişim, o zaman Milli Eğitim müdür yardımcısıydım. Orada dillendirdim bu fikri. Çıktı, ertesi gün bunu televizyonda söyledi. Aslında benim bu kitabım yaklaşık yirmi yıldır piyasada var. Daha sonra aynen uygulandı, kitabımdaki gibi. Önce orada “Yeni Türk Lirası” olması, sonra “Türk Lirası”na dönmesi... Süreç aynı dediğim şekilde uygulandı. Ne mutlu bana. Belki bunu birçok kişi de

düşünmüş olabilir; dünyada örnekleri de var. Ancak Türkiye’de bunu ortaya koyan ve yazan kişilerden biriyim; en başından, yirmi yıldan beri. Bir tek farkla: Ben o zamanlar üç sıfır atılmasını söylemişim, altı sıfır atıldı.

- **Bursa’da Âşıklar ve Şairler Bayramı’nı başlatmanızın amacı nedir?**
- Bursa’da Âşıklar ve Şairler Bayramı’nı şöyle başlattım: Karacabey’ de lise ve Milli Eğitim müdürüydüm. Orada gariban bir arkadaş vardı, postanede çalışıyordu. Adamı dağa sürmüşler. Önce orada biraz sahip çıkmaya çalıştım, sonra Bursa’ya gelir gelmez onu da yanımıza aldık. Belediye’ye geldi, transfer ettik. Saz çaldırır, türkü söyletirdik. Zaten bu işe de ilgimiz var; Efkârî ile ilgili kitap da yazmıştım. Daha önceden beri, 1974’ten beri, yaklaşık kırk yıllık bir mesele bu. Hem bu yönüyle, hem de Temel Bey kardeşimi (Temel ŞAHİN- Âşık Turâbi) yanımıza aldıktan sonra birlikte kafa yorduk bu işe. Efkârî de bana devamlı Konya Âşıklar Bayramı’ndan bahsedirdi. Konya’da çalışmış olduğum için de bu bayramları bilirdim. Orada çalıştığım dönem katılmışım da bunlara. Bunların yanında Feyzi HALICI’nın çok yaşlı olması, bu işin duayeni olmakla birlikte artık bunu yürütemeyecek durumda olması, bize de bu konuda el vermiş olması, bizi bu işi devam ettirmeye yöneltti. Yedi yıldır yapıyoruz bu programı. Bu yıl sekizincisini yapacağız inşallah. Şair diyor ki: “ yedi yıl dediğin tam bir ömürdür. “. Yani, yedi yıldır bu âşıklar bayramını burada yapıyor olmamız, Konya’dan farklı olarak yarışmaya uluslar arası boyut kazandırılmamız, her yıl Türk dünyasından insanların buraya geliyor olması (bir sene on sekiz ülkeden sanatçı gelmişti), dünya televizyonlarında programın yayınlanması, vb. şeyler bize şevk ve heyecan verdi. Ve bu bayramı, Konya’dan sonra Yıldırım’da geleneksel olarak sürdürüelim istedik. Sağ olsun Bekir Sami ÖZSOY hocamız, Temel Tûrâbi kardeşimiz ve diğer arkadaşlarımızın emek ve gayretleri, bu alanda duayen insanların katılımları; Kars, Ardahan, Erzurum, Artvin gibi âşıklar yörelerinde âşıkların Bursa’da toplanmış olmasından dolayı buranın potansiyel bir âşıklar merkezi olması da bu bayramları burada yapmayı düşünmemizde etkili olmuştur.
- **Kaç yıldır bu bayramı yapıyorsunuz?**
- Yedi yıldır yapıyoruz bu bayramı, bu yıl inşallah sekizincisini yapacağız.

- **Bu bayramların kültürümüze katkıları hakkında ne düşünüyorsunuz?**
- Bu bayramların öncelikle Türk halk edebiyatına büyük katkıları vardır. İkinci olarak Dede Korkut'tan ve daha öncesinde günümüze kadar süre gelen, Türk saz şairliğine, bu geleneği unutulmaması ve unutulmaya yüz tutmuş olan bu geleneğin yeniden canlandırılmasına büyük fayda sağlamaktadır. Türk diline, dil ve edebiyatın gelişmesi açısından büyük katkıları olmaktadır. Bunu yanında, bu geleneği sürdüren insanların senede birkaç kez de olsa bir araya gelmeleri, hasbîhâl etmeleri, birikimlerini paylaşmaları, dostluklarını kuvvetlendirmeleri ve yeni dostluklar edinmeleri açısından da bu bayramların önemi büyüktür. Bunlar önemli şeylerdir.
- **Yurt içinde ve yurt dışında gezip gördüğünüz yerlerden bahsedebilir misiniz?**
- Yurt içinde hemen hemen bütün illeri gezdim. Dünyanın da birçok yerini gezdim. Avrupa, Amerika, Asya gibi pek çok bölgeyi gezdim, dolaştım. Bu geziler belediye başkanlığımdan önceydi. Bir dönem Yazarlar Birliği, bir dönem Aydınlar Ocağı başkanlığı yaptığımız ve üst düzey bürokrasi görevlerinde bulunduğumuz dönemlerde yurt dışında çok gezdik. Şimdi de Güneydoğu Avrupa Belediyeler Birliği başkanım. Lüzumundan fazla buradan ayrılmamaya çalışıyorum ama bu birliğin başkanı olduğum için, ara sıra gitmem gerekiyor. Mesela, iki ayda bir Strazburg'da, Avrupa Parlamentosu'nda konuşma yapıyorum. Yurt içindeyse hem eskiden rahmetli babamın vazifesinden dolayı, hem kendi görev yerlerimden dolayı ve çeşitli konferanslar vesilesiyle her tarafa gittim. Gitmediğim il olduğunu hatırlamıyorum.
- **Yurt dışına resmi görevle gittiğiniz yerler nelerdir? Yurt dışına özel seyahatleriniz olmuş mudur? Bunların sonucunda kültürümüz açısından bir kazanım elde ettiniz mi?**
- Tabi resmi görevlerle gittiğimiz yerler de var. Mesela, Vakıflar Bölge müdürü iken vakıflarla ilgili görüşmelere, toplantılara, Amerika'da ve Avrupa'da birçok yere gittim. Ama daha çok konferanslardan dolayı yurt dışı gezilerim oldu. Umreye gitmem dışında yurt dışına özel seyahatim olmamıştır. Ama o ayrı tabi.

- **Türkiye’de farkınıza varılmamasına rağmen Azerbaycan Devlet Üniversitesi tarafından “Doktor” unvanı almanızı nasıl değerlendiriyorsunuz?**
- Dostlarımızın gayretleriyle, kitaplarıma ve çalışmalarına o unvan verildi. Kendilerine teşekkür ediyorum. Türkiye’de de farkına varılmış bir insanız ki bazı görevlere gelmişiz, belli yerlere ulaşılmışız. Yani Türkiye’de de farkındalık var.
- (B. S.) : Farkındalığın yanında size karşı kıskançlık olduğunu da görmekteyiz.
- (Ö. K.) : Olacak o kadar, onları da normal karşılıyoruz, hoş görüyoruz.
- **Yurt içinde ve yurt dışında öğrencilere tavsiye edilen eserlerinizden bahsediniz.**
- Eserlerimin birçoğu devlet yayınlarından çıktı. Milli Eğitim Bakanlığı yayınları, Kültür Bakanlığı Yayınları, Orman Bakanlığı Yayınları, vb. bu nedenle eserlerimin hemen hepsi tavsiye edilir niteliktedir. Hatta, Haysiyet Hanım vardı, Özbekistan’dan gelmişti, “ BAŞARI YOLLARI “ adlı kitabımı imzalayıp vermiştim ona. Bu gelişinde baktım, elli tane kitapla geldi. “Bu nedir?” diye sordum. “Biz bunu okullarda ders kitabı olarak okutuyoruz.” dedi, benim kitabımı. Bana da sormadılar hiç. Biz de “Helal hoş olsun, okutun.” dedik. Özellikle “BAŞARI YOLLARI”, “BAŞARI SENDE SAKLI” gibi eğitim seti kitaplarım çok baskı yaptı. Başarı Yolları, öğretmenlik yıllarımda kaleme aldığım önemli bir kitaptır. Çocuklar hamal gibi ders çalışırlar, çalışırlar, bir şey anlamadıklarını söylerler. Halbuki, ders çalışmanın püf noktalarını bilmiyorlar. Bunu ben, “keçiboynuzu çiğneyip küçük şeker elde etmeye” benzetiyorum. Oysa keçiboynuzunu çiğneyene kadar çocuklara şekerin özünü vermek istiyoruz. “Başarı yolları” kitabı aslında budur. Bu güne kadar altı-yedi baskısı oldu, piyasada çok tutan bir kitabımız. Ama şunu da söyleyeyim; belediye başkanlığı dönemimde hiçbir kitabım satılmadı benim.
- **Günümüzde sizden etkilenen birçok gence rastlıyoruz. Sizin de etkilendiğiniz yazar, şair ya da âşık var mıdır? Belirtiniz.**
- Beni tarihi romanda en çok etkileyen iki isim vardır: Biri Mustafa Necati SEPETÇİOĞLU, biri de Emine İŞINSU. Onun “SANCI” romanı mesela, önemli bir romandır. Ama Mustafa Necati SEPETÇİOĞLU’nun “KAPI”, “KİLİT”, “ANAHTAR”, “ÇATI”, “CEVAHİRLE SADIK ÇAVUŞ’UN BUĞDAY KAMYONU” kitapları çok şahaneydi. Birinden sonra öteki ne zaman çıkacak diye merak ederdik. Tarihi romana yönelmemizin sebebi o oldu. Eserlerimin yarısından

çoğu tarihi romandır. Tiyatro eserim bile. “SELÇUK HATUN” mesela. Selçuk Hatun, tarihteki ilk büyük bayan elçidir ve Cem Sultan ile II. Bayezid arasında elçilik yapmıştır. Bu tarihi olayı orada, tiyatrodaki yansıtırız. Cem Sultan hadisesi Türkiye’de hep yanlış öğretilmiştir. Cem Sultan’ın gerçek yüzü ve olayın asıl boyutları o eserde daha iyi görülecektir.

- **Âşıklık ve saz şairliği geleneğine ilginiz nasıl başladı?**
- Şöyle anlatayım: Rahmetli babam Foça’da bir kursa çağrılmıştı. Ben ilkokul beşinci sınıftaydım. Artvin’in Yusufeli ilçesinde amcam Rasim KESKİN öğretmendi, onun yanına kalmaya gitmiştim. Yusufeli’nin kuş uçmaz kervan geçmez bir köyüdü. Kışın hiçbir eğlence yok. Bir keçi keserler, sırayla her akşam bir evde döner yerler; en güzel eğlenceler bu. Bu döner gecelerinden ayda bir tanesi vardır ki o gece çok önemlidir. O gece köyün en ileri gelenlerinden birinin evinde olur ve oraya bir âşık gelir. Koçaklamalar, türküler söyler, hikâyeler anlatır sazı eşliğinde. Yine böyle günlerden birinde bir âşık geldi köye ve başladı saz çalıp söylemeye. Çok etkilendim, çok hoşuma gitti. Ben de öyle saz çalsam, söylesem, bir sazım olsa diye hayal ettim. Âşık anlattı hikâyeleri, sıra döner yemeye geldi; tabi hikâyeye yarım kaldı bu arada. Yemek faslı bitince âşık “ Nerde kalmıştık? “ diye sordu. Bakıyorum, bir sürü ağabeyler, ablalar, teyzeler, amcalar; hiç kimse bilmiyor. Nasıl olur, nasıl bu kadar çabuk unutulur diye düşünüyorum kendi kendime. Baktım kimseden ses çıkmıyor, “Ya nasıl hatırlamazsınız, küpün içinde kalmıştı ya adam!” deyiverdim. Herkes güldü tabi. . Çocuğum, nerden bileyim; meğer gelenek gereği, âşık bu soruya cevap verene ya “Sen benden daha mı iyi biliyorsun, al o zaman sen devam et!” der ya da köyün ağası, ileri geleni ise bahşiş verirmiş. İkisinden birini yapmak gerekiyormuş. Âşık da getirdi sazı koydu kucağıma. Daha beşinci sınıftayım. Hocamın az önce söylediği gibi üç – dört kıta söyledim irticalen, o çocuk aklımla; sazın tellerine de öyle rast gele vurdum. Herkes alkışladı. Orada asıl ilgi başladı. Çok üzülmiştim, mahcup olmuşum; ama azimli bir insanım, o mahcubiyet içinde üzüntümü belli etmeyerek üç – dört tane dörtlük söyledim.
- **Âşık Efkârî ile tanışmanızı anlatır mısınız?**
- Âşık Efkârî’nin dörtlükleriyle büyüdüğümüz biz. Anne tarafından uzaktan da akrabamdır. Biz de çocukken onun saz çalıp söylediği yerlere gitmeye çalışırdık. O zamanlar köylerde en büyük eğlence de âşıklardı. O sıralarda radyoda Âşık Veysel’in

şiiirlerini dinlerdik hep. Hakikaten de Âşık Veysel çok büyük bir insandı (Allah rahmet eylesin). “Yüzün yırttım tırnağılan elilen / Karnın yardım kazmayılan belilen / Yine beni karşıladı gülilen / Benim sadık yarım kara topraktır” diyor şair. Bu ne demektir, bu nasıl bir büyüklük, ustalıktır? O zamanlar radyolardan bu şairi dinlerdik. Köy sohbetleri vardı. Soyadı “Şenocak” olan birisi vardı, radyoda tatlı bir sohbet yapardı. Oradan şiiirler dinlerdik. Bu şekilde âşıklık geleneğine ilgimiz daha da arttı. Lise yıllarında edebiyata olan ilgimiz, biraz da elimizin kaleme yatkınlığı, edebiyat hocalarımızın teşvikleri, yüksekokul yıllarında yazarlık ve gazetecilik yapıyor olmamız, okul başkanı olduğum için düzenlediğimiz gecelerde coşturucu şiiirler okumam, vb. faaliyetlerle ilgim daha da arttı bu geleneğe. Efkârî ile de bu şekilde daha çok yakınlık kurdum. Ama asıl çocukluğumda yaşadığım, az önce anlattığım olay belki de beni daha çok yöneltti bu yöne. Sonunda Efkârî’yi Bursa’da buldum, şiiirlerini teypte aldım, derledim ve bizzat kendisiyle konuşup bu konuyu mezuniyet tezi olarak hazırlayacağımı söyledim. Bunu söylediğimde “Elini çabuk tut.” demişti, yaşlanmıştı tabi. “Devrildim dağ o yüze yaşlanmaktayım / Yazı bekleriken kışlanmaktayım / Yar bizi gergefe çekti / Aşkın iğnesiyle işlenmekteyim” sözleriyle “Çabuk ol, benim ölümüm yakındır.” demek istedi bana. Gerçekten de yetiştiremedim, öğrencilik yılları tabi. Ama dediğim gibi, tesellimiz onun hakkında daha sonra iki baskılık bir kitap çıkarmış olmamız ve birçok yerde onu anıyor olmamızdır.

- **Yaptığımız çalışmalardan faydalananlar var mıdır?**
- Ben bunu söylemekten ar ediyorum, utanıyorum. Benim iki kitabım, maalesef sözüm ona iki büyük insan tarafından (Allah bilir büyüklüklerini, bir şey söylemek istemiyorum) alındı ve aynen uygulandı. Birisi bir devlet büyüğüydü, ismini anmak istemiyorum ama Allah rahmet eylesin, “**KUTLU YÜREKLER**” adlı eserimi aynıyla televizyon dizisi olarak yayınladı. Ben kendisine bir mektup yazarak, oynanması için bu eserimi ona göndermiştim. Aradan üç-beş ay geçtikten sonra, sadece isim değiştirilerek televizyonlarda oynandığını gördüm. Bir devlet büyüğü olduğu için ismini söylemek istemiyorum. Bu kitabımı da “**ÂŞIK EFKÂRÎ DÎVANI**”, yine ismini vermek istemiyorum, bir profesör aynen iktibas ederek, sadece ismini değiştirerek kullandı.

- (B. S.): Milli Eğitim Bakanı Ömer DİNÇER Bey, profesördür, iki sayfalık bir tabloyu alıntı yaptı diye intihal suçlamasıyla bütün ünvanları YÖK tarafından elinden alındı. Ama Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN bu tür iftiraları umursamadı bile; ve itibarı iade edildi. Ancak şu kitabı, sadece üç sayfa ilave ederek intihal eden adam doçentliğe yükseltildi. Buna da, bu gün halk edebiyatının en önde gelen kişileri olarak bilinenler sesini çıkarmadılar, bu intihal karşısında ağızlarını açmadılar. Susmayan bir tek benim ve susturamazlar da. Konya'daki bir sunumda Özgen Bey'e çok ısrar ettim bu durumu ortaya çıkarması için. Ama o, haklı olduğu halde terbiyesinden dolayı kim olduğunu söylemedi. Birkaç kez daha ısrar ettim, söylemeyince ben söyledim. Maalesef bu kitabı aynen almış doçentlik tezi olarak vermiştir ve bu kişi aynı zamanda bulunduğu üniversitede Türk dili ve edebiyatı bölüm başkanıdır.
- (Ö. K.): Bunu Türk edebiyatıyla ilgilenen pek çok kişi biliyor. Bu bir emektir, öyle kolay değildir. Ben böyle bir durumu söylemekten bile utanıyorum. Hakkımızı helal ettik Allah için; ama adam da bir gün gelip hak helalliği alsa daha iyi olurdu.
- **Kaynak eser olarak gösterilen eserleriniz var mıdır? Var ise hangileridir?**
- Bu kitabım “ÂŞİK EFKÂRÎ DÎVANI” birçok halk edebiyatı kürsüsünde okutuluyor kaynak olarak. Eğitim setlerimden, okullarda yardımcı ders kitabı olarak yararlanılıyor. Hatta dış ülkelerde de bazı kitaplarımızdan bu şekilde faydalanılmaktadır “BAŞARI YOLLARI” Kitaplarımın birçoğu tarihi roman olduğu için birçok yerde kaynak olarak kullanılabilir. Direk tarih kitabı okumak insanı sıkabilir. Tarihi roman şeklinde olduğu zaman bu sıkıntıyı ortadan kaldırmış oluruz.
- **Eserlerinizde halk kültürüne bağlı kalmanız bir tesadüf müdür?**
- Tesadüf değildir tabi. Özellikle Türk Dili ve Edebiyatı tahsil etmiş olmam, çocukluktan itibaren bu kültürle yetişmiş olmam elbette eserlerimizi de etkilemekte ve eserlerimize yansımaktadır.
- **Eserlerinizde siyasi kimliğinizi ve siyaseti kullanmayışınız dikkat çekmektedir. Bu size bir başarı getirmiş midir?**
- Bir yazar eserlerinde objektif olabilmelidir. Eğer taraflıysanız, objektif olamıyorsanız eser gerçekliğini yitirir. Hele de bizim gibi tarihi roman yazarları

buna daha çok dikkat etmelidir. O nedenle ben buna çok özen göstermişimdir. Elbette benim de kendi fikir dünyam vardır ve duygularım eserlere yansımıştır.

- **Eserlerinizde milli kültür unsurlarından sapılmamış olması da dikkat çekmektedir. Bunu özellikle mi yapıyorsunuz?**
- Benim yetişme tarzım, bu konuda bir dava adamı oluşum, milli – manevi değerlere bağlı bir şahsiyet oluşumdan dolayı, eserlerimde de milli – manevi bir öz vardır.
- **Eserlerinizde halk ağzıyla verilmiş konuşmalar halkla bütünleşmenize fayda sağlamış mıdır?**
- Eserlerimde değişik yörelerin değişik şivelerini kullanmışım. Bazı eserlerimde Ege şivesi, bazılarında Arnavut ağzı, bazılarında Karadeniz şivesi kullanmış olabilirim. Bunları, eserde o yörenin şivesini ve kahramanı daha canlı yansıtabilmek için kullanırım. Bunda Türk Dili ve Edebiyatı tahsil etmiş olmamın, bazı ağız ve şiveleri iyi biliyor olmamın faydası olmuştur. Hiç unutmuyorum, Özbekistan’a bir konferans vermeye gitmiştim bundan yirmi sene kadar evvel. Baktım ki ben konuşuyorum ama karşıdakiler bir şey anlamıyorlar. Tahsilimizden dolayı az çok biliyordum; onların ağzıyla konuşmaya başladım. Kalktılar, boynuma sarıldılar “Sen bizim gibi konuşuyorsun!” diye. Aslında Türk dili Orta Asya’dakinden çok farklı değildir, çok fazla bozulmamıştır. Kaynak orasıdır. Mesela “Bala yırlamazsa ana süt barmaz”; yani “Çocuk ağlamazsa anne süt vermez” anlamındadır bu. Özbek şivesinde bu böyledir. Bunları biliriz. Mesela, Azerbaycan’a gittiğimde onlar gibi konuşuruz. Tahsil hayatımızda edindiğimiz bu yönümüz, konferanslar için gittiğimiz Türk ülkelerinde insanlarla konuşmamız ve buralardaki şiveleri algılamış olmamız, eserlerimize bir güzellik katmıştır.
- **Eserlerinizde halk inanışları ve mitolojik unsurları kullanmanızın özel bir nedeni var mı?**
- İki de aslında. Öncelikle halkın kendi yaşantısı, tarzı, söylemlerini yansıtabilmek için, halkın inanışlarını ve mitolojisini de vermemiz gerekir. Diğer yandan, orijinallik kazandırmak, ilgi çekebilmek için eserlerde bunları kullanmak gerekir.
- **Edebiyat ve kültür adamı olarak, bundan sonra yapmak istediklerinizi söyle misiniz?**
- Daha önce de değinmeye çalışmışım. Şu ana kadar yirmi bir kitap yazdım. Şu kitabım “İKİ CİHAN BİR GÜNEŞ” taç olsun, bundan sonra kitap yazmayayım

diye düşünüyorum. Ama son cildi bitmeden araya sıkıştırmak istedim. İki konu daha var. Özellikle başkanlık anılarımla ilgili bir kitap yazmak istiyorum. Çünkü çok enteresan hatıralarım var başkanlık dönemimde. Bu benim içimde bir uhde olarak kaldı. Çünkü o bilgi, tecrübe paylaşımını; ilginç olayları, güzellikleri başka insanlar da duysun istiyorum. Bir de, daha önce de söylediğim gibi, bizim kuşak çok hızlı bir şekilde teknolojiyi yaşadı, fakirlikten zenginliğe yükseldi. Bizim zamanımızda yamalı pantolon, kara lastik giymeyen insan yokken bu gün insanlarımızın altlarında arabaları var. Herkesin evinde beyaz eşyaları tam neredeyse, çocuklarımız iskarpin ayakkabıları beğenmemektedir. Bu Türkiye için hızlı bir değişimdir. Bizim neslin hem teknolojiyi çok hızlı yaşamış olması, hem de fakirlikten zenginliğe çabuk ermesi çok ilginçtir. İnsanlar kıymet bilmemektedir ama her birimiz ne fakirlikler çekerek geldik. Zengin insan neredeyse yoktu Türkiye’de, hepimiz neler çektik. Ama şimdi durum iyi. İnsanlar ise bunun kıymetini bilmezler, hep daha iyisini isterler. O da ayrı bir konu, bir güzellik. Bir diğeri de, topluğne bile üretmeyen Türkiye’nin bu gün Amerika’ya araba satıyor olması. Ya da babamın radyo için “Günün birinde bunun içindeki insanlar da görünecek.” dediğinde “Hadi canım, o kadar da olmaz!” demişlerdi. Bu gün ise nerelerden nerelere gelinmiş. Bu son derece önemlidir. Ben faks cihazını ilk defa Bursa Milli Eğitim Müdürlüğü’ne alınca “Bu düğmeye basınca Ankara evraki alıyor.” dediğimde “Olur mu öyle şey, nasıl olacak?” demişlerdi. Halbuki faks cihazı şimdi neredeyse ilkel bir cihaz olarak kaldı. Yani, az kaldı insanların ışınlamayla bir yerden bir yere gitmesine. Ya dünya küçüldü, ya insanlar devleşti. Bu gün sabah kahvaltısını İstanbul’da yapıyor, akşam yemeğini New York’ta yiyebiliyorsunuz. Herhalde dünya küçüldü ki biz oradan oraya yetişebiliyoruz. Ya da biz devleştik. Dev bir insan yüzyılın son çeyreğinde, elini uzatmış, aydan toprak kazarak yeryüzüne getirme başarısını göstermiştir. Demek ki adımlar da o kadar büyük ki adım atınca New York’a gidebiliyor. Bunları yazmak istiyorum, bu gelişmeleri.

- **Siyaset adamı olarak bir hedefiniz var mıdır?**
- Ben her zaman şunu söylerim: Ben Allah rızasını kazanmak isterim. Ondan daha büyük hedef olmaz. Bu gün benimle yarım gün paylaştınız, nelerden geçtiğimizi gördünüz. Yani, insanlar bana “Allah razı olsun” desin, onlar dedikten sonra ben de

Allah'ın rızasına ereyim yeter. En büyük hedefim budur. Yoksa ben isteseydim belki milletvekiliydim, belki bakandım. Ak Parti kurulduğunda bana buranın il başkanlığını teklif ettiler. Eğer ben o gün il başkanı olsaydım bu gün belki de bir yerde bakandım. Ama biz ondan ziyade hizmetkârlığı seçtik. Milletvekilliği rahattır ama belediye başkanlığı zordur. Ben hep beş vaktimde şuna dua etmişimdir: Rabbim, beni kibirli kılma, beni şu konularda imtihan etme.

- **Türkiye’de okuma - yazma oranı en yüksek il olan Artvin’in insanısınız. Bu oranın yanında okuyanlara baktığımızda insanların hep aşırı uçlarda olduğunu görüyoruz. Orta yerde pek yok. Bu insanlar fikri olarak zıt ve aşırı uçlarda olmalarına rağmen pek kavga da etmiyorlar. Siz bu hususta ne düşünüyorsunuz?**
- Doğum yerim olan Artvin, gerçekten de Türkiye’de kültür düzeyi ve okuma- yazma oranı en yüksek olan ildir. Bu gün lise mezunlarına kız bile verilmemektedir. Böylesi bir kültürel merkezden geliyor olmamızın bazı etkenleri vardır. Bunlardan ikisi çok önemlidir. Birisi için derler ki: “Toprağı olmadığı için okumaktan başka çaresi yoktur.” Fakat ben bunu başka şeye bağlıyorum. Çünkü şu anda topraklar bomboş ve kimse gitmiyor. Hem de narenciyesi, zeytini, inciri, portakalı, vb. birçok şeyin yetişebildiği verimli toprakları ve iklimi de var. Buna rağmen insanlar yine tahsil yapmakta, okumakta ve üst düzey yöneticiler yetişmektedir. Bunu hep toprak kıtlığına bağlamışlardır ancak ben başka bir şeye bağlıyorum: Kaçkar yaylalarının haşin tabiatından mıdır nedir orada herkes bey’dir, hepsi kendi başına buyruktur, kimseye muhtaç olmak istemez. Ölür, ama asla dilenmez. Başı diktir hepsinin. Bizim insanımızın böyle bir yapısı vardır. Hatırlıyorum, ben küçükken Cilavuz, Nene Hatun, Alparslan Öğretmen Okulları gibi okullarda okuyup da yaz tatillerinde gelip lacivert elbiseleriyle caka satan çocukların, ertesi yıl bu okulları kazanmak için gece gündüz çalışan yeni yetmelere nasıl örnek olduklarını, onları nasıl imrendirdiklerini, gıpta ettirdiklerini düşünüyorum da onlar yeni neslin hep okumasına vesile olmuşlardır. Ben biraz da buna bağlıyorum. Hep birbirine özenerek, o kara sabanın arkasında yırtık elbiseleriyle eli nasırlı bir şekilde koşmaktansa lacivert elbiseleriyle, hele o yuvarlak şapkalarla dolaşmak istemişlerdir. Hep birbirine gıpta ederek, hatta diğerinden daha üstün olmaya çalışmaları bu durumu ortaya çıkarmıştır diye düşünüyorum. Biraz, haşin tabiatın

vermiş olduğu kişilik yapısından kaynaklı, sadece toprağın kıtlığından değil diye düşünüyorum.

- **Yeni yetişen gençliğe vermek istediğiniz bir mesaj var mıdır?**
- Tabi ki klasik söylemleri var bu işin. Her ne kadar klasik söylem olsa da ben yine tekrar edeceğim. Yeni nesil, milli- manevi değerlerine bağlı olmalı, atasını, dedesini saymalı ve sevmeli, küçüklerine yardımcı olmalı, töresine ve terbiyesine bağlı kalmalı, çalışkan olmalı, zamanını iyi değerlendirmeli ve yönetebilmelidir. “Benim zamanım yok” diyenlere inanmıyorum. Bu gün belki yirmi tane programıma katıldınız, nasıl zamanı hepsine yetirdiğimizi gördünüz. Benim zamanım yok diyenler, “zaman hırsızları”dır. “Yarınlar hep çalışkanlarıdır” diye bilinir; oysa tembellerindir. Çünkü hep yarına ertelerler. O nedenle; bu gününü iyi değerlendirenler, geleceğini taçlandırانlardır. Zamanını iyi planlayanlar ve buna göre çalışanlardan olsun isterim gençler. Bir de aileye çok önem veriyorum. Aile önemlidir. Akşam aile bir araya gelmelidir. Bir sofrada çala kaşık çorbayı birlikte paylaşmalıdır. Az önce bir nikâh kıyarken de söylemiştim: Babanın ailenin direği, annenin yuvanın yürekliliği, çocuğun da o ailenin geleceği olması düşüncesi aile içinde birleşmelidir. Toplumlara baktığımızda bir toplumun ailesi ne kadar güçlü ise o toplumlar geleceğe daha güvenle bakmaktalar. Ve devletleri şu anda güçlü konumlardadırlar. Türkiye’de bunlardan bir tanesidir. Ama aile yapıları bozulan, çekirdek aile yapısından uzaklaşmaya başlayan, özellikle Avrupa ve Amerika’da şu anda çöküntü başlamıştır. Özellikle Rusya, bu çöküntüyü çok daha önce yaşamıştır; demir blok ülkeleri yani. şu anda Kuzey Baltık ülkelerinde bu sorun var. Bu ülkelerde çocuklar on sekiz yaşına gelince kuşların yuvadan uçması misali aileden gitmektedir. Yedi- sekiz sene sonra anne- babasını sokakta görse gerçekten tanıyamamaktadır; hem uyuşuk ve alkolikliğinden hem de gerçekten unutmuş olmasından dolayı. İntiharların artması, sosyal bunalımların gelmesi vb. birçok sorun aile bağlarının zayıflamasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, gençlerimizin aile yapısına önem vermesini istiyorum. Annesine babasına bağlı olmasını, kardeşlerini sevmesini, aile bütünlüğünü korumasını, yeri geldiğinde birbirlerini savunmalarını ve milletimizin kutsal değerleri olan Allah’a, vatana, millete, devlete, güzel değerlere bağlı kalmalarını tavsiye ediyorum.

- **Belediye başkanı olarak yaptıklarınız ve yapmak istedikleriniz nelerdir? Bunlar hakkında bilgi verir misiniz?**
- Belediyecilikte Türkiye'nin en zor yerlerinden biridir Yıldırım. Biz "Zoru başarmanın adresi" diyoruz. Dünyanın en zeki insanları bile yirmi sekiz günde unutuyorlarmış; dolayısıyla hatırlatmak gerekir. Bundan on sene önce Yıldırım'da, ilçenin doğusundan Görükle Tıp Fakültesine bir hasta götürmeye kalksaydınız kaç saatte gidebilirdiniz, şu anda bu yolların açılmasıyla ne kadar zamanda gidiyorsunuz? Beş ana arter açıldı: Yakın Doğu Çevreyolu, Büyük Çevreyolu, Bursaray, Mimar Sinan Bulvarı, Çiçek caddesi. Bu caddeler, yollar açılmış olmasaydı nasıl olurdu? Sayım yaptırıyoruz, günde otuz beş bin civarında tır ve kamyonun geçtiği çevre yolu; ki bizim de emeğimiz çoktur orada, bitmemiş olsaydı, sadece Ankara Asfaltı dediğimiz yoldan bu araçlar geçiyor olsaydı Yıldırım ne hallerde olurdu kim bilir. Bu yollar için uğraştık ve trafiği rahatlattık. Göreve geldiğimizde sınıf mevcutlarının yetmiş beş – seksen olduğu, Yavuz Selim gibi mahallelerde üçlü tedrisatların başladığı, o eğitim hengâmesi ve curcunası içerisinde biz emek vermeseydik sınıflar iki yüzer kişilik olur, tedrisatlar dörtlü bile olurdu bu nüfus artışıyla. Ama yapmış olduğumuz otuz üç okulla, açmış olduğumuz bilim merkeziyle, engelliler okullarımızla, anaokullarımızla bu mevcutlar bu gün yirmi beş - otuzlara düşmüştür. Yıldırım'da eğitim alanında bunları başardık. Yıldırım'a şahsi gayretlerimizle, aşırı isteğimizle, ihtirasımızla; burada tevazu gösteremiyorum, asılarak, kopararak iki tane üniversite getirdik ve ikisi de bu yıl öğrenci alacaklar. Yıldırım'a sosyo -ekonomik bir ivme kazandırmayı da amaçlamaktayız. Tarihi bir olaydır bu aslında. Bu gün insanlar belki pek fark edemiyor olabilirler ama gelecekte bunlar daha iyi anlaşılacaktır. Yıldırım, bir tarih beldesidir. Yeşil külliyesi, Emir Sultan Külliyesi gibi birçok külliyenin yer aldığı, yüzlerce tarihi eserin bulunduğu Yıldırım'da el atmadık tek tarihi eser bırakmadık. Geçmişte bu tarihi eserler üzerinde kara örtüler mi vardı da belediyeler bunları görüp el atmamışlardı? Ama bu gün bunların hepsini ayağa kaldırdık. En son, Cumalıkızık'taki üç yüz dört evin restorasyonunu, vatandaştan tek kuruş almadan yaptık. Bu, tarihi ve kültürel mirasa vermiş olduğumuz bir değerdir. Hani benim bir şiirim var ya:

“Ey padişahlar şehri
Kubbeler şehri bursa
Yeridir karşısında
Tarih el-pençe dursa”

Denen ecdat beldesi
Yeşil rengin simgesi
Her bucağı köşesi
Bir tarih abidesi

Orda bir han hamamdır
Burda kervansaraydır
Bu anıtlar ki mührü
Şehrin bunca zamandır

- İşte şehrimizin o anıtlarına, abidelerine, yadigârlarına, damgalarına, mühürlerine sahip çıkmak adına bu tarihi eserleri dönemimizde Yıldırım’da ayağa kaldırdık, Allah’a hamd olsun. Bunlar önemli adımlardır, kazanımlardır. Bir “CAZİBE MERKEZİ”, sadece Bursa’nın, Yıldırım’ın projesi değil, bir Türkiye projesidir. İşte, İstanbul’da yapılan üç bin metreküplük, dünyanın en büyük akvaryumuyla bizimkisi aynı büyüklüktedir. Hatta orası yirmi bir dönüm, bizim Cazibe Merkezimiz ise iki yüz yetmiş dönümdür. Orası yaklaşık yüz elli milyon dolara mal olmuştur. Ben burayı yedi milyon dolara mal ettim ve bir yılda yaklaşık iki- üç milyon dolarını amorti etti. Demek ki, iki- üç yıl sonra tamamını amorti edecek. Şu kültür merkezlerini örnek alalım. Buraya göreve geldiğimde, on buçuk milyon lira harcadım. Ama bu gün yedi - sekiz kültürel etkinlik birden başlıyor buralarda. Zeki Müren Kültür Merkezi’nde, Molla Yegâni Kültür Merkezi’nde, Akçağlayan Kültür Merkezi’nde; tek bir sinemanın bile olmadığı Yıldırım’da bu gün dört- beş tane kültür merkezinde her gün birkaç tane etkinlik var. Bu, potansiyel bir kültür şehri olan; birçok yazar, şair, sanatçı yetiştirmiş olan Bursa’mız için herhalde tarihi bir adımdır. Bunun yanında Yıldırım, dünyanın en temiz yerlerinden birisidir. Belki insanlarımız farkında değil, temizlik de dört dörtlük olmaz ama Yıldırım’daki

temizliği, hemen yanı başımızdaki ilçelere geçtiğinizde görebilirsiniz. Hatırlıyorum; bir gün bir konferans dolayısıyla Osmangazi ilçesinin belediye salonunda belediye başkanları toplantısı yaptık. Zaman artınca, “Gelin, Yıldırım’ı gezdireyim size.” dedim. Getirdim, gezdirdim; eski Bağcılar belediye başkanı, şimdi ise milletvekili olan Feyzullah KIYIKLIK ağabeyimiz, “Özgen Bey, sen bizim için mi temizlettin bu caddeleri?” diye sordu. “Hayır, bizim her gün ki halimiz.” dedim, şaşırdılar tabi. Gerçekten, bunları sağlayabilmiş olmamız oldukça önemlidir. Birçok alan var; ama en çok öne çıkan yönümüz, dünyaya örnek olduğumuz, dünya çapında ödüller aldığımız alan sosyal belediyecilik alanlarıdır. Mesela, bir **“KADIN KONUK EVİ”**miz hakikaten beş yıldızlı otel konforundadır. Zor durumdaki kadınlarımızın oraya toplanıp, rehabilite edilip, **“YILMEK”** kurslarında meslek edindikten sonra **“SEVGİ MARKET”** tarafından desteklenip, evleri dayanıp döşendikten sonra ayakları üzerinde durunca onların yerine yenilerinin geliyor olması bir model projedir. **“KİMSESİZLER KONAĞI”** adlı projeyi gerçekleştirdik. Burada dayalı döşeli daireler var. Evi yanan, felakete uğramış olan, sokakta kalan aileler için ortaya koyduk bunu. Şu anda Van’dan gelen on sekiz aileye bakıyoruz. Ayda 1 TL’ye kiraya veriyoruz. Yıldırım büyük, yedi yüz bin nüfuslu bir yer. Bazen belediye binasının bahçesine geldiğimde bakıyorum ki yatak – yorgan, çocuklar, sabiler ellerinde, anne- baba gözleri iki çeşme ağlıyor. “Hayırdır kardeşim, ne oldu?” diyorum; işte evim yandı, başıma şu felaket geldi, diyor. “Gel kardeşim, sizi Kimsesizler Konağı’nda üç ay misafir edeyim, üç aya kadar da evini onarayım, kendi evine geçersin.” diyorum. Bu bir belediyeciliktir. Bu, bir garibin, zordakinin derdiyle dertlenmektir. Az önce hastanede hasta ziyaretinde gördünüz, adam: “Allah razı olsun, ev kiramı her ay ödüyorsunuz, ama Sevgi Market’ten daha fazla yararlanmak istiyorum.” dedi. Bu önemli bir şeydir.

- **“SEVGİ MARKET”** projemiz diğer bir önemli projedir. Sakarya Üniversitesi tarafından doktora tezi olarak incelenmiştir. Bu gün kaç şehirde, kaç yerde var ki bu? Bizden aynı örneği aldılar bazıları, adına da yine Sevgi Market koydular; birçok belediye açtı. Üç ayda bitti, kapattılar. Ama bizim Sevgi Market’imiz yedi senedir giysi, beyaz eşya, mobilya, gıda reyonlarıyla hizmet vermektedir. Dün Ankara’da, Dumlupınar Üniversitesi tarafından verilen **“YAŞAM BOYU BAŞARI**

ÖDÜLÜ”nü aldım. Bu ödülü almaya giderken Sosyal hizmetler Müdürü Orhan Bey’i aradım, Sevgi Market’ten bu güne kadar kaç kişinin yararlandığını sordum. Yüz kırk yedi bin kişi yararlanmış buradan bilgisayar kayıtlarına göre. Vatandaşların elektronik kartlarla gelip gıda reyonunda herhangi bir şekilde rencide olmadan, onuru kırılmadan; sepetleriyle, arabalarıyla süper marketten ihtiyaçlarını karşıladıkları, alış- veriş yaptıkları; daha doğrusu elektronik kartlarıyla alış- veriş değil “alış” yaptıkları, karşılığını da “Allah razı olsun” diyerek ödedikleri, insanları mutlu eden bir sistem. Sen onun evine bulgur, kuru gıda gönderirken onun isteği ya da ihtiyacı makarna veya pirinç ise, senin ona gönderdiğinin çok kıymeti olmaz. Gelsin, kendi istediği ya da ihtiyacı ne ise onu alsın. Böylesine bir sistem kurmuş olmamız önemlidir. Bizim Bursa’mız, biliyorsunuz, ecdat yadigârı bir şehirdir. Adam boyu dilek taşları olurdu eskiden aşevlerimizin, Darü’ş-Şifa’larımızın yanında. İhtiyacı olan, geçerken elini daldırıp oradan para alırdı, ne kadar ihtiyacı varsa. Sadaka vermek isteyen de oraya koyarmış vereceğini. Bu ecdadın torunları olarak bizler de bu Sevgi Market’i kurduk ve yedi senedir yaşıyoruz. Ben bunu kurduğumda, “ Rabbim, bana yardımcı ol; acaba bir gün bunun kapısına kilit vurursak bunun vebalini nasıl taşıyım? “ diye dua etmişim. Allah’a hamd olsun, tek bir gün bile gıda raflarından gıda, giysi raflarından giysi eksik olmadı. Mahallelere kurmuş olduğumuz iki geniş masa büyüklüğündeki “ giysi kumbaraları “na her gün insanlar elbiselerini koymaktadır. Onları da bizim arkadaşlarımız toplayıp ihtiyacı olanlara dağıtmaktalar. Sadece kullanılmış değil, yeni elbiseler de çok geliyor. Bunun yanında “eskiyi getir, yeniyi götür” şeklinde iş yapan mobilyacıardan, beyaz eşyacıardan da bir sürü geliyor. Yani bir yandan geliyor, bir yandan gidiyor. Genç kız geliyor, gelinliğini veriyor; “Ben giydim, artık bir fakir faydalansın.” diyor. Küçük çocuklar geliyor, oraya makbuz karşılığında kumbaralarını boşaltıyorlar. Böylesi bir sistemi sosyal belediyecilikte başarmışsak, kendimizi mutlu addediyoruz. **“HASTA YAKINLARI OTELİ”** hemen karşımızda duruyor. Türkiye’de başka örneği yok. Garip - gureba, iki yüz liralık otellerde kalamıyorlardı. Duvar diplerinde battaniyelere bürünüp uyuyorlardı. Şimdi burada yirmi liraya kalıyorlar; parası yoksa onu da vermiyor. Başhekimden hasta yakını olduğunu gösteren bir yazıyla gelip burada kalabiliyor hasta yakınları.

- **Bu soysal belediyecilik anlayışınıza son yaptığınız yüksek lisansın bir etkisi var mı? Bundan biraz bahseder misiniz?**
- Son yaptığım yüksek lisans eğitimi, “Yerel Yönetimler ve Kentsel Dönüşüm” üzerinedir. Yıldırım’da, Türkiye’nin en büyük kentsel dönüşümünü başlatıyorum. Elli bin konutluk bir proje. Bu proje kafamızda şekillenmişti. Çok da kafa yorduk bu işe. Bu hizmeti daha iyi bir şekilde yürütebilmek ve biraz da “ Sen ne anlarsın bu işten? “ diyenlerin önünü kesmek adına bu alanda yüksek lisans eğitimi aldım. Bu kadar yoğunluğun arasında, “İnsan ömür boyu öğrencidir” düşüncesiyle derslerimi de aksatmadım, her hafta üniversitede derslere girdim. Onlara örnek olayım diye personelimi de kattım bu işe biraz; onlarla sınıf arkadaşlığı da yaptık. Yollarda, arabalarda bile ders çalıştım bunun için. Yeri geldi, hanım direksiyona geçti, ben ders çalıştım. Belediyeciliği de biliyorduk zaten, güzel bir şekilde yüksek lisansımızı da tamamladık. Hatta diplomamı da aldım, AA (95) not ile mezun olduk Allah’a çok şükür.

Mülakatı tamamladıktan sonra Başkan’ı üç gün izledik. Ofisteki çalışmalarının yanı sıra çeşitli açılışlar, toplantılar, hasta ziyaretleri ve ayırım yapmadan, davet edildiği düğünlere iştirak ederek onlara hediyeler sunması; cenaze taziyeleri ve nikâh kıyma işlemleri yapması bir günün kendisine yetmediğini belirtmesinin abartısız olduğuna tanık olduk. Şimdi de yazılı basında Özgen KESKİN’in hakkında yayınlanan haberlerden seçerek oluşturduğumuz bölümü verelim.

V. BÖLÜM

BASINDA ÖZGEN KESKİN

Araştırmalarımızı çok yönlü olarak sürdürürken Özgen KESKİN'in hakkında çıkan gazete haberlerini dikkatle inceledik. Dokuz yılda hakkında sekiz binden fazla haber yayınlanmış olması dikkatimizi çekti. Ne var ki, bu haberlerin hepsini vermemiz mümkün değildi. Biz de bu haberlerden alanımızla ilgili olan ve dikkat çekici olarak bulduğumuz haberlerden bir demet hazırlayarak çalışmalarımıza koymayı uygun bulduk. Şimdi bu gazete kopyalarını verelim:

Yıldırım Belediyesi, Tarihi Kültürel Miras kategorisinde, "3. Bin Yılda Yaşayan Osmanlı Köyü Cumalıkızık Projesi" ile yılın 'Büyükşehir İlçe Belediye Başkanı' ödülünü almaya hak kazandı.

■ Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin önderliğinde Yıldırım Belediyesi tarafından yapılan proje ve çalışmalar, ödül almaya devam ediyor. Türkiye'de yaptığı birçok başarılı çalışma ile göz dolduran Yıldırım Belediyesi, Özel Kalem Türkiye Yerel Yönetim dergisi tarafından da ödüle layık görüldü.

■ Tarihi Kültürel Mirası Koruma ve Yaşatma kategorisinde ödüle layık görülen Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, ödülünü Prof. Dr. Zekai Görgülü'nün elinden aldı. Keskin, "Ben Yok Biz Varız" anlayışı ile Yıldırım Belediyesi olarak birçok başarılı projenin altına imzalarını attıklarını söyledi.

Hasta yakınlarına konaklama tesisi

Yıldırım Belediyesi, hasta yakınları için konaklama tesisi inşa ediyor. 2009 yılı sonunda bitecek hasta yakınları misafirhanesi, 5 yıldızlı otel rahatlığını aratmayacak.

Mimar Sinan Mahallesi'ndeki Şevket Yılmaz Hastanesi yanına inşa edilecek tesiste, alışveriş merkezinden konaklama yerine

Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, "Bunlardan biri de hasta yakınları konaklama tesisidir. Bu tesis Mimar Sinan Mahallesi'ndeki büyükçe bir alana yapılıyor. Tesis hastaneler grubu olan bir alana yapılıyor, yanında Şevket Yılmaz ve Diş Hastanesi var. Buraya gelen hasta yakınları hastalarını beklerken

duvar kenarında kıvrılıp kalmakta, yeme içme yeri olmayan bölümde hayatlarını sürdürmekte. Hastalar şifa buluncaya kadar yakınları burada barınacak. İşletmesini Yıldırım Belediyesi olarak sembolik fiyatlarla biz yapacağız. Böyle bir hizmeti

Yıl sonuna kadar tamamlanacak olan tesis, Yıldırım Belediyesi tarafından işletilecek.

kadar hasta yakınlarının bütün ihtiyaçlarını karşılayacak bölümler bulunacak. 700 yıllık tarihi, 700 binlik nüfusu ile Türkiye'nin en büyük ilçelerinden biri olan Yıldırım'da bazı güzellikleri bazı ilkleri gerçekleştirebilmenin mutluluğunu yaşadıklarını ifade eden

vermenin mutluluğunu yaşıyoruz" dedi. Bu yıl içinde bitirilmesi planlanan konaklama tesisinde hasta yakınları bütün ihtiyaçlarını karşılayabilecek. 5 yıldızlı oteli aratmayacak tesiste hasta yakınları konaklama ihtiyacının yanı sıra hediyelik esya da bulabilecek.

Timsah heykeline coşkulu açılış!

Yıldırım Belediyesi tarafından yaptırılan timsah heykeli törenle açıldı.

Bursa'da Yıldırım Belediyesi tarafından yaptırılan timsah heykeli törenle açıldı. Törene katılan yüzlerce taraftar, marşlarla Ertuğrul Sağlam ve Bursaspor yönetimine moral verdi. Açılışta Bursa Valisi Şahabettin Harput, Büyükşehir Belediye Başkanvekili Abdullah Karadağ, Yıldırım Kaymakamı Mehmet Yapıcı, Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, Osmangazi Be-

lediye Başkanı Mustafa Dündar, Bursaspor Başkanı İbrahim Yazıcı, teknik direktör Ertuğrul Sağlam, Yeşil Beyazlı yöneticiler ve çok sayıda Bursaspor taraftarı hazır bulundu. Törende konuşan Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, "Bursaspor'un güç birliğini ve başarısını simgeleyen timsah heykeli ile Bursa'nın sevinç ve gurur kayna-

ğı haline gelen Bursaspor'u yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak için bu heykeli buraya inşa ettik" dedi. Vali Şahabettin Harput da, Yeşil Beyazlı taraftarları överek, Türkiye-Ermenistan maçındaki davranışlarından dolayı teşekkür etti. 1500 ton ağırlığında, 5 buçuk metre yüksekliğinde 3 timsahın el ele verdiği heykelde, 3 timsah figürü her zaman "3 puanı" simgelerken, timsahların el ele vermesi birlik ve beraberliği anlatıyor.

■ Sibel AKSOY

Konuşmalarından Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin de sahneye çıkarak, saz çalıp türkü söyledi.

'Aşık'ların ödül gecesi

Yıldırım Belediyesi tarafından 3-5 Temmuz tarihlerinde Özdilek'in sponsorluğunda gerçekleştirilen 5. Uluslararası Türkiye Aşık ve Şairler Bayramı pazar günü yapılan ödül gecesiyle son buldu.

Ödül töreninde konuşma yapan Bursa Valisi Sahabettin Harput, kendisine ait Bursa ile ilgili şini okuyarak, "Ben bu organizasyonu bizi biz yapan büyük bir davaman sonucu olarak görüyorum. Gerçekten çok önemli bir organizasyon. Milletleri yaşatan, milletleri yücelten kültürlerdir. Bugün burada kültürümüzün bir güzel yönünü, şairler ve aşıklar yönüyle ele alarak, 3 günden beri yapılan organizasyonun sonunda güzel bir noktaya geldik" dedi. Bu tarz organizasyonlarla diğer ülkelerin de kardeşliğini geliştirdiklerini ve Türk dilinin gelişimi noktasında büyük önem taşıdığını belirten Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin "Hepimizin de bildiği gibi, bir milletin zekası, o milletin dili ve sanatı ile eşleşebilir. Durum böyle olunca bütün milletimizin bu işe sahip çıkması gerekiyor. Biz de belediye olarak bu görevi en iyi şekilde yerine getirmeye çalışıyoruz" diye konuştu.

ÖDÜLLER SAHİPLERİNDE

Türki, lebleğmez, atama, muamma, şir okuma ve şir yazma dallarında yarışan aşık ve şairlerden dereceye girenler şöyle; Türkiye dalında birinci Abdikerim İlmatoz, ikinci Kurban Purveli, üçüncü Sevil Hidarova; Lebleğmez dalında birinci Murat Tanrıverdi, ikinci Cemal Alper, üçüncü Yakup Temel,

Atsına dalında birinci Avif İnan Yıldırım, ikinci Ali Rıza Ezgi, üçüncü Cemal Alper; Muamma dalında birinci Murat Özanoğlu...

Şairlerde; şir yazma dalında birinci Nardirbeg Alambegov, ikinci Melek Temel, üçüncü Vahdetin İşidak; şir okuma dalında birinci Zekiye Çomaklı, ikinci Ali Daşkın, üçüncü Mustafa Çolak, Zeynep Kalseskal.

Yıldırım Belediyesi'nden engelliler için örnek proje

Yıldırım Belediyesi, engelliler için Türkiye'ye örnek olacak İş Okulu projesi inşaatını bitirme aşamasına getirdi. Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, 14 bin metrekare kapalı alanı bulunan Engelliler İş Okulu'nun inşaatını kısa sürede bitirip Milli Eğitim Bakanlığı'na devredeceklerini, okulun da önümüzdeki eğitim öğretim döneminde hizmete başlayacağını söyledi.

Millet Mahallesi'nde örnek bir projeye imza atan Yıldırım Belediyesi, ilçedeki zihinsel, görme ve işitme engellileri rehabilite edecek iş sahibi yapacak okulun inşaatını tamamlıyor. Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, engellileri sosyal hayata adapte edecek, yaşamlarını daha mutlu geçirmelerini sağlayacak bir eğitim yuvası kazandırdıkları için mutlu olduğunu

ifade ederek, 'Engelliler burada eğitim görecekler. İnşaatı bitirmek üzereyiz. Bir hayırseverimiz de katkı koydu. Protokolle binayı Milli Eğitim Bakanlığı'na devredeceğiz. Engelliler İş Okulu olarak kullanılacak. Bittiği takdirde Yıldırım'lı öğrenciler başta olmak üzere tüm Bursa'ya hizmet verecek' dedi.

Başkan Keskin, okulun önümüzdeki eğitim öğretim döneminde hizmet vereceğini kaydederek, 'Biz sosyal belediyecilik yapmaya çalışıyoruz. Yıldırım'da eğitim sorununu çözmek için okul arsaları ürettik. Derslik mevcudu 80 kişilerden 35-40 kişilere indi. Engelliler İş Okulu'nda da engelli çocuklarımız Avrupa standartlarında Türkiye'ye örnek olacak kalitede bir eğitim görecekler' diye konuştu.

HUZUR VERECEK TESİS

BAŞKAN YERİNDE İNCELEDİ

Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, 50'yi aşkın süit odası bulunan Huzur Sarayı inşaatında incelemelerde bulundu.

Yaşlılara atölyeli ve hobi bahçeli HUZUR SARAYI

Yıldırım Belediyesi maddi durumu iyi olan yaşlılar için güven ve huzur içinde yaşayacakları mekânlar oluşturuyor

Osman Akın BURSA İHA

■ Hasta yakınları oteli, 5 yıldızlı kadın konukevi gibi sosyal projelere imza atan Bursa'nın Yıldırım Belediyesi, maddi durumu iyi olan kimsesiz ve yaşlılar için hobi bahçeleri ve hobi atölyeleri bulunan huzur sarayı inşa ediyor. Akılcı projeye süit odaları maddi durumu iyi olan yaşlılara satacaklarını belirten Belediye Başkanı Özgen Keskin, doktor, hastabakıcı, aşçı ve bahçıvanın, odaları satın alan yaşlıların emrinde olacağını söyledi. Keskin, "50'ye yakın süit oda olacak. Burada güven içinde konaklayanlar etrafında domates, biber yetiştirip gül ekecekler. Bina içerisindeki kütüphaneden ve hobi atölyelerinden yararlanacaklar" dedi.

Başkan Keskin, huzur sarayının özel sektör ve diğer belediyelere de örnek olduğunu, çeşitli müteşebbislerin projelerini incelediğini sözlerine ekledi.

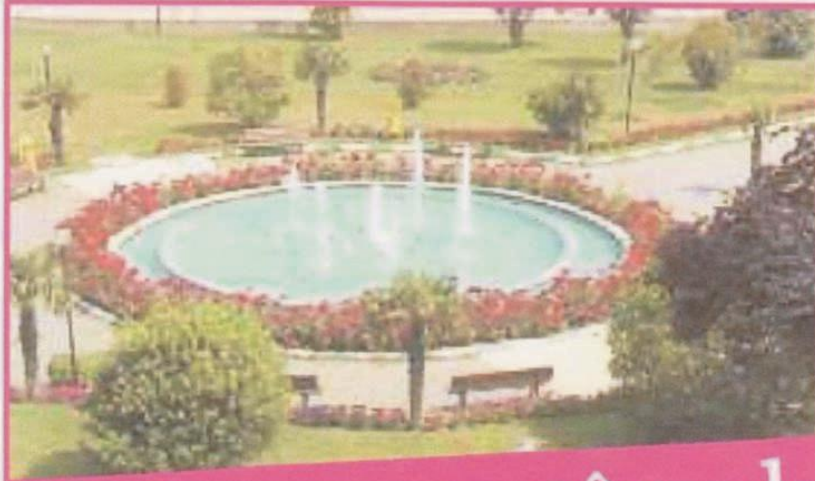

BAŞKAN KESKİN'DEN MÖBİLİZE HİZMET

İlçeye getirdiği farklılıklarla adından söz ettiren Yıldırım Belediyesi Başkanı Özgen Keskin, ilginç ve ekonomik bir projeye imza attı.

YILDIRIM Belediyesi'nin hurdaya ayrılan 1976 model otobüsten mobil protokol tribününe dönüştürdüğü yeni tribüs hizmete başladı. Başkan Özgen Keskin organizasyonlara bu tribüs ile katılacaklarını dile getirirken, 3 dakika içinde açılıp kapanan mobil tribün 90 kişi olarak dizayn edildi. !

Yıldırım rengârenk

Yıldırım Belediyesi her yaz olduğu gibi bu yaz da Yıldırım'ı çiçeklerle renklendiriyor. Papatyadan karanfile kadar birçok çiçeğin kullanıldığı şölen havasındaki cadde ve sokaklar göz zevkine hitap ediyor.

Yıldırım Belediyesi yazın müjdesini çiçeklerle verdi. Yıldırım'daki cadde, sokak, park ve çevre düzenlemelerinde binlerce yazlık çiçek, ilçede rengârenk bir görüntü yarattı. Papatyadan, karanfile, ceylan gözünden, verbenaya kadar birçok bahçe çiçeği, Yıldırım'da şölen havası yarattı.

Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, çiçeklerle yazı müjdediklerini belirterek, "Bu yıl 105 bin yazlık çiçek dikimi yaptık. Diktiğimiz, 5 bin camgüzeli, 20 bin izmir güzeli, 20 bin bodrumpapatyası, 20 bin kadifeçiçeği, 10 bin bodur karanfil, 15 bin verbena, 15 bin ceylan gözü ile Yıldırım'a ayrı bir renk kazandırdık. Yıldırım halkı daha güzel manzaralara layık. Belediyecilik sadece teknik işlerle sınırlı değildir. Görsel düzenlemeler de bizim işimizin bir parçasıdır" dedi.

7 devletin bayrakları bu alanda dalgalanacak

Yıldırım Belediyesi tarafından Ahmet Taner Kışlalı Meydanı'nın bir bölümüne yapılan ve 7 kardeş ülkenin bayraklarının dalgalandığı 7 Devlet 1 Millet Bayrak Alanı dün açıldı.

Anımlı açılışın gerçekleştiği tören sonrasında artık Türkiye'nin en büyük Türk Bayrağı'nın altında 7 kardeş devletin bayrakları dalgalanıyor. Alanda ayrıca her ülke ile ilgili kuruluşu, nüfusu, yüzölçümü, başkenti gibi bilgilerin bulunduğu özel tasarımlı billboardlar bulunuyor. Azerbaycan, Türkmenistan, Kırgızistan, KKTC, Özbekistan, Kazakistan ve Türkiye bayraklarının göndere çekildiği törende, Kazakistan Büyükelçiliği Kültür Ataşesi Nişangül Nazarayev bir konuşma yaptı. Kazakistan'ın bağımsızlığını anlatan Nazarayev, Türk olmaktan büyük gurur duyduklarını belirterek Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti ile birlik içinde olmanın mutluluğunu

yaşadıklarını söyledi.

Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin de, Türklerin çok geniş bir alanda birlik ve beraberlik içinde olduğunu vurgularken, "Ahmet Taner Kışlalı Meydanı adı verilen bu meydanın bir bölümü, meclisimizde yer alan saygıdeğer meclis üyelerimizin oyları ile 7 Devlet 1 Millet Bayrak Alanı oldu. 80 metre yüksekliğinde 340 metrekare genişliğinde olan Türkiye'nin en büyük Türk Bayrağı'nın altında dalgalanacak olan 7 kardeş devletin bayrakları Türkiye'nin yanı sıra diğer devletler için büyük anlam taşıyacaktır. Bu bizim ne kadar büyük birlik ve beraberlik içinde kardeşçe yaşadığımızın bir göstergesidir" dedi.

CAZİBELİ MERKEZ

Türkiye'nin en büyük tünel akvaryumunun bulunduğu Kaplıkaya Cazibe Merkezi, Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç tarafından hizmete açıldı.

Kaplıkaya Deresi kenarına inşa edilen 'cazibe merkezi' tünel akvaryum, gezinti yolları, şelaleleri, balık tutma göletleri ile göz kamaştırıyor.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün temelini attığı ve Yıldırım'a vizyon katan Cazibe Merkezi, Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç tarafından hizmete açıldı.

Yıldırım Belediyesi tarafından yaptırılan Kaplıkaya Cazibe Merkezi, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç tarafından hizmete açıldı. Kaplıkaya Deresi kenarında bir kilometre uzunluğundaki alan üzerine inşa edilen Cazibe Merkezi, şelaleleri, parkları, piknik yerleri, sosyal tesisleri, Türkiye'nin en büyük tünel akvaryumu ve balık tutma göletleri ile bünyelüyor.

Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, Anadolu'nun bütün illerinin yanı sıra Orta Avrupa ve Kafkasya'dan güçlenen insanların yaşadığı Yıldırım'ı bir bastan bir başa değiştirdiklerini, geçen dönemde 165 büyük projeyi, bu dönemde ise 41 projeyi hayata geçirdiklerini söyledi. Bunlar içinde Huzur Sarayı, parklar ve sosyal donatı alanlarının açılış için gün sayıldığına dikkat çeken Keskin, 270 dönümlük arazi üzerine inşa edilen Cazibe Mer-

kezi'nin tam bir Türkiye projesi olduğunu belirterek, "270 dönümlük alan üzerinde böyle bir hayalimiz vardı. Burada çöplüklü, mezbelelikli, iki güzide semtinin arasında bu yerin böyle kalması düşünülemezdi. Bütün uzak hedeflere ilk adımlarla varılır. Bu alanı cazibe merkezine dönüştürerek Yıldırım'a kazandırdık. Tesisin 3 ana giriş kapısı var. Bursa bir su şehridir. Giriş kapısında suyu ön planda tuttuk. Orta kapıda, 24 ünite arasında Skate Park'a geliyoruz. Orada da yürüyüş yolları, seyir terasları var. Diğer 23 ünitenin girişi de diğer kapıdan başlıyor. Geyikli Tepe, hemen onun yanında çocuklarımız için Singapur'daki örneğini getirdiğimiz yüzme havuzunu, yanı başında kültür merkezi-miz var. 20 akvaryumdan oluşan dev akvaryumlar, 450 kişilik balık restoranı bulunuyor. İnsanlarımızın hobileri için balık tutma göletleri, dalgalık

kurslarımız, kafeteryalar, aile çay bahçeleri, tarihi eserlerin maketlerinin bulunduğu Minia Yıldırım, Şehriyar tesisleri, masal bahçeleri, ücretsiz spor parkları, kızılderiniler Azerbaycan'ın cumhurbaşkanının adını verdiğimiz park yer alıyor" diye konuştu. Vali Şahabettin Harput ise, Yıldırım Belediyesi'nin eğitimden sağlığa, alyapıdan sosyal hizmetlere kadar yaptığı hizmetlerin her türlü takdirin üzerinde olduğunu ifade etti. Harput, yapılan işlerin, birlik ve beraberliğim, hep beraber hedefe kilitlenmenin eseri olduğunu kaydetti.

Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Altepe de Cazibe Merkezi'nin Yıldırım'a büyük vizyon kazandıracak bir proje olduğunu ifade ederek, böyle bir yatırımı hayata geçirdiği için Keskin'e teşekkür etti. Bursa'nın İstanbul'dan bile fazla güç almasına dikkat çeken Altepe, yatırımları ve hizmetleri buna

göre planladıklarını, Bursa'nın batısı ile doğusunun birlikte gelişmesi için çalıştıklarını belirtti.

NASIP ARINÇ'A

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, böylesine büyük bir tesisi Başbakan Erdoğan'ın açması gerektiğini ancak seçim anifesinde bunun kendisine nasip olduğunu vurgulayarak, "Bugün muhteşem bir eseri hizmete açıyoruz. Bursa'ya ilk geldiğimde Kaplıkaya Cazibe Merkezi ve içindeki sosyal tesisleri gezmiş, hayran kalmıştım. Yıldırım'ı, Bursa'yı kucaklayacak bu tesisin açılışını yapmak benim için büyük bir mutluluk" dedi.

Arınç, Büyükşehir ve il özel idareleri kamununun, belediye gelirlerini artıran kanunları çıkartıp mahalli idareleri güçlendiklerini de hatırlattı.

Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, Cazibe Merkezi'ni farklı kulan tünel akvaryumla ilgili bilgi aldı, yapıyı gölette esi Münevver Arınç ile balık tutmayı denedi.

Arınç, Huzur Sarayı'nı açtı

Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, Yıldırım ilçesinde yapılan Huzur Sarayı'nı hizmete açtı.

Yaşlılara hizmet verecek olan Millet Mahallesi'ndeki Huzur Sarayı'nın açılışı, mehter ve Erguvan Halk Dansları Topuluğu'nun gösterileriyle başladı. Törende konuşan Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, Huzur Sarayı'nın hayırlı olmasını temenni ederek, "Bursa'da tüm belediyelerimiz güzel hizmetlere inzalarnı atıyor.

Yıldırım Belediyesi ilçeye kazandırdığı hizmetlerle ilçeyi kalkındırmaya devam ediyor. Yaşlılarımız için yapılmış olan Huzur Sarayı içinde, hayatın son demelerini rahat ve güzellik içinde yaşamak isteyenler huzur bulacaklardır. Projede emeği geçen ve hep ilkleri gerçekleştiren Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin ve ekibini tebrik ediyorum" dedi.

ÖRNEK PROJE

Bursa Valisi Şahabettin Harput, "Bursa gerek sanayi, gerek ekonomisi, gerekse icraatları ile Türkiye'nin önde gelen şehirlerinden biri. Böylesi önemli bir ilde yapılan çalışmalar önemli. **Yıldırım Belediyesi**, yapmış olduğu projelerle Yıldırım'ı geliştirirken, Bursa'ya da katma değer sağlamış oluyor. Başkan Keskin, güzel ve orijinal hizmetler yaparak Yıldırımlıların refah seviyesini yükseltiyor. 5 yıldızlı bir otel konforunda olan Huzur Sarayı ile yaşlılarımız kimseye muhtaç olmadan, burada hayatlarını idame ettirecekler" diye konuştu.

HAYIRLI OLSUN

Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin ise, yapılan örnek yatırımlarla ilçenin kalkındığını ifade ederek, "Maksadımız Yıldırım'ı her geçen gün daha geliştirmek ve ilerletmek. Önce insanı felsefesiyle yaptığımız fiziki ve sosyal projelerimizle Yıldırım'ı değiştirmeye devam ediyoruz. Son olarak 7 mahallede 39 bin konutu yıkarak yeni evler yapacağımızı duyurduk. Kentsel dönüşümde rekora imza atarken elbette diğer sosyal projelerimizi de unutmuyoruz. İşte Huzur Sarayı da Türkiye'ye örnek projelerimizden biri. Burada maddi imkanları yerinde olup, bakıma muhtaç yaşlılarımız için bir merkez yaptık. İçinde bulunan süit odaları, hobi bahçeleri, dede-nine-torun etüt merkezi, yaşlı iletişim merkezi, kafeteryası, spor odaları ile adeta bir yaşam kompleksi. Huzur Sarayı Bursa'muza, Yıldırım'ımıza hayırlı, uğurlu olsun" diye konuştu.

Emeklilik yaşına imzalı tepki

Emekliliği yaşa takılan bir grup, Fomara Meydanı'nda imza kampanyası başlattı. Türkiye'de 1999 öncesi işe başlayanlar, emeklilik için 20, erkeklerde 25 yıl sigortalılık süresi 5 bin gün prim ödeme şartı mevcuttu. Kademeli yaş şartı getirilmesiyle emekli olma yaşı yükseltirken, emeklilik hakkı kazananlar yaşlarının dolmasını bekliyor. Sigortalılık süresi ve prim gün sayısını tamamlayan vatandaşlar emeklilik hakkının getirilmesini istiyor. Magdur olan vatandaşlar Fomara Meydanı'nda imza kampanyası başlattı. Çeşitli illerde aynı gün başlatılan kampanyada yüzlerce imza toplandı. Emekli olması yasa sebebiyle ertelenen Macide Kahraman, yasanın tekrar düzenlenmesini istediklerini belirterek, "Yasa bizi mağdur etti. Emekli olmam gerekirken şimdi yaşlanana kadar çalışacağız. Hükümetin bu karardan dönmesi lazım" dedi.

Çocuk olimpiyatları başladı

Yıldırım Belediyesi tarafından bu yıl yedincisi düzenlenen **Çocuk Olimpiyatları Belediye Spor Kompleksi'nde** gerçekleştirilen coşkulu açılış töreniyle başladı.

Yıldırım Belediyesi'nin İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile birlikte organize ettiği Çocuk Olimpiyatları, açılışında konuşan Yıldırım Belediye Başkanı **Özgen Keskin**, "Öğrencilerimize amatör bir ruhla yarışma heyecanı katarken, onları kötü alışkanlıklardan uzak tutmayı hedefliyoruz" dedi.

REKOR KATILIMCI

Olimpiyatlara Bursa'dan ve ya-

kın illerden 3 bin 500 öğrencinin katılacağını belirten Keskin, Makedonya, Bulgaristan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ve Azerbaycan'dan da yaklaşık 200 öğrencinin 20 Nisan'da organizasyona iştirak edeceğini söyledi. Konuşmaların ardından **Özgen Keskin** ve diğer protokol olimpiyat meşalesini yakarak oyunların resmi açılışını yaptı.

Yıldırım'a bir ödül daha

Yıldırım Belediyesi'nin fiziki ve sosyal projelerine ödül yağmaya devam ediyor. Başkan Özgen Keskin, Dumlupınar Üniversitesi Mezunları Demeği

bir yenisini daha eklemiş oldu. Sevgi Market, kurulduğu günden bu yana doğru bir sistemle ihtiyaç sahiplerine yardım ulaştırması ve sosyal

belediyeciliğe güzel bir örnek teşkil etmesi sebebiyle ödüle layık görüldü. Geçede, Türkiye'nin birçok ilinden belediye başkanı da çeşitli dallardaki projeleriyle ödül aldı. Yıldırım Belediye

Başkanı Özgen

ve Yedinci Şehir Enstitüsü tarafından "Sevgi Market" projesi dolayısıyla ödüle layık gösterildi. Ankara Crown Plaza'da yapılan 'Yaşam Boyu Başarı' ödül töreninde Sevgi Market projesi ile ödül alan Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, aldığı ödüllere

Keskin, Sevgi Market'in sosyal belediyeciliğin en güzel örneklerinden biri olduğunu belirterek, "Gıdadan beyaz esyaya, mobilyadan gelinliğe kadar her şeyin bulunduğu Sevgi Market Bursalı yardımseverlerin katkılarıyla hizmet veriyor" diye konuştu.

Başkan Keskin sözünü tuttu

YILDIRIM Belediye Başkanı Özgen Keskin, Mümin Gençoğlu 2 İlk Öğretim Okulu öğrencisi Elif Ceren'in okulu için istediği otobüs talebini gerçekleştirdi. Başkan Özgen Keskin'in okula teslim ettiği otobüs, Duaçınarı mahallesi ve çevre mahalledeki çocukların okul öncesi eğitimi için mobil anaokulu olarak kullanılacak. ■ **4'TE**

Yıldırım'a 'deniz' geldi

“Mahallemize Deniz Geldi” projesine imza atan Yıldırım Belediyesi, seyyar havuzlarla vatandaşları serinletiyor. Şirinevler Mahallesi'nde başlayan uygulamaya vatandaşların ilgisi yoğun oldu.

Yıldırım Belediyesi, “Mahallemize Deniz Geldi” projesi ile sıcak yaz aylarında denize veya havuza gidemeyen vatandaşların ayağına havuz götürüyor. Seyyar dev havuzlar ilk olarak Şirinevler Mahallesi'ne kuruldu. Havuz açılacağını duyan çocuklar bölgeye koştu. 50 metre-kare büyüklüğünde ve 1 metre 32 santim derinliğinde olan iki portatif havuz, saat 10:00'dan akşam 20:00'ye kadar açık kalacak. Seyyar havuzlar, Şirinevler Mahallesi'nde on gün süreyle kaldıktan sonra sırayla Güllük, Cumalıkızık, Ulus, Mevlana ve Değirmenlikızık mahallelerinde vatandaşların istifadesine sunulacak.

BAŞKAN KESKİN UYARDI

Yıldırım Belediye Başkanı **Özgen Keskin**, yaptığı konuşmada, “Mahallelerden sahile sık sık otobüsler kaldırıyoruz. Ancak herkesi denize taşımamız mümkün değil. Denizi mahalleye getiremeyeceğimize, herkesi de denize götüremeyeceğimize göre, böyle bir proje gerçekleştirdik. Seyyar dev havuzları mahalle mahalle gezdirip, denizi halkın ayağına getirdik. Havuzlarda cankurtaranlar var, fakat yine de çocuklarımızın dikkatli olmalarını, yüzme hocalarının sözüne uymalarını rica ediyorum” diye

Yıldırımlılar, “Mahallemize Deniz Geldi” projesi ile portatif havuzlarda serinleme fırsatı buluyor.

konuştu.

'YÜZÜMÜZE BAKMAZLARDI'

Bursa'da büyük bir değişim olduğuna dikkat çeken Keskin, “Bir zamanlar on sente muhtaç olan bu ülke, şimdi Avrupa'da ekonomik kriz içinde kıvranan o koca tülkelere 5 milyar dolar hibe kredi verebiliyor. Bu, büyük değişimi göstermektedir. O günlerle bu günler mukayese bile edilemez. Avrupa'ya yazar olduğum için devamlı giderdim, yüzümüze bile bakmazlardı. Türkiye'nin haritadaki yeri neresi derlerdi, fakat şimdi Doğu Avrupa Belediyeler Birliği'nin başkanlığına bu kardeşinizi seçtiler. Artık onları da yönetiyoruz” diye konuştu.

2012 kentsel
dönüşüm yılı olacak

YILDIRIM Belediyesi tarafından zenginle-fakiri birbirlerini görmeden buluşturan, ihtiyaç sahiplerinin rencide olmadan istediklerini kredi kartıyla alabildikleri sosyal proje ödüllü Sevgi Market'ten 7 yılda 140 bin kişinin yararlandığı açıklandı. Yıldırım Belediye Başkanı **Özgen Keskin**, süreklilik arzeden bu projenin üniversitelere tez konusu olduğunu belirtti. ■ 7'DE

Keskin projelerini sundu

YILDIRIM BELEDİYESİ BAŞKANI **ÖZGEN KESKİN**, İL GENEL MECLİSİ'NİN 73. OLAĞAN TOPLANTISINA KATILARAK, HİZMETLER VE PROJELERLE İLGİLİ SUNUM YAPTI.

Meclis toplantısında yaptığı sunumda Yıldırım İlçesi'nin 2004 öncesi ve sonrası olduğuna işaret eden Başkan Keskin, hayata geçirilen ve yapımı devam eden projelerini anlattı. Başkan Keskin, çalışmalarını sosyal belediyecilik anlayışı ile sürdürdüklerini belirterek, "Çöbre geldiğimizde sınıf mevcutları 80-90 civarındaydı. İlk işimiz belediye olarak okul arsaları üretmek

oldu. Şu ana kadar 33 okul arsası ve 2 üniversite arsası üreterek okulların en kısa sürede eğitim hizmeti vermesini sağladık. Sınıf mevcutlarını 25'lere düşürdük. Türkiye'de bir rekor kırdık" dedi. Kaplıkaya'da yapımı devam eden kreş için İl Genel Meclisi'nden destek de isteyen Başkan Keskin, okul öncesinin önemine değindi.

Bu market sevgi ile büyüyor

MİNİK KALPLERDEN BÜYÜK YARDIM
İhtiyaç sahibi vatandaşların hizmetine sunulan Sevgi Market'e yaptıkları bağışlar için minik öğrencilere teşekkür eden Yıldırım Belediye Başkanı **Özgen Keskin**, bugüne kadar alınan tüm bağışların çok büyük anlam taşıdığını dile

getirdi. Başkan Keskin, Sevgi Market ile kimsesizlerin kimsesi olmanın huzurunu yaşadıklarını belirterek, miniklere boyama kitabı hediye etti.

"KAPIMIZ AÇIK"

Sevgi Market'e destek verenler arasında Bursa'daki tüm rotaract kulüpleri de yerini aldı.

Topladıkları giysi, battaniye benzeri tüm ürünleri Başkan Keskin'e teslim eden Rotaract Elif Çevik, projeden çok etkilendiklerini kaydederek, Başkan Keskin'e teşekkür etti. Sevgi Market ve Sevgi Mağazası hakkında bilgi veren Keskin, "İnanın bugüne kadar çok sayıda hayırseverden destek aldık. Onlara teşekkür ediyoruz.

Bizleri çok duygulandırıyor ve şevkimizi artırıyor. 'Komşusu açken tok yatamayız' düşüncesinden hareketle Yıldırım'da aç-sefil insan kalmaması için çalışıyoruz. Burada gelinlikten, terliğe, yiyecekten giyeceği kadar her türlü ihtiyacını gideren yoksullarımıza kapımız açık" diye konuştu.

Zengin ile fakiri göz görmeden buluşturdular

HABER MERKEZİ - Yıldırım Belediyesi tarafından zenginle-fakiri birbirlerini görmeden buluşturan, ihtiyaç sahiplerinin rencide olmadan istediklerini kredi kartıyla alabildikleri sosyal proje ödüllü Sevgi Market'ten 7 yılda 140 bin kişinin yararlandığı açıklandı. Yıldırım Belediye Başkanı **Özgen Keskin**, süreklilik arzeden bu projenin üniversitelere tez konusu olduğunu, her ay 2 bin 150 kişinin yararlandığı Sevgi Market'e anaokulu öğrencilerinden, hayırsever işadamlarına kadar herkesin destek olduğunu

ifade etti.

Yıldırım Belediye Başkanı **Özgen Keskin**, Sevgi Market'in 7 yıl önce kurulduğunu hatırlatarak, "Gelinlikten çeyiz takımına, mobilyadan gıdaya kadar burada her şey var. Ayda 2 bin 150 kişi sürekli yardım alıyor. Alış yapıyor, ödeme yerine "Allah razı olsun" diyorlar. Böyle bir güzellik yaşıyoruz. Burada gıda, giysi, eşya alanların gururları rencide olmuyor. Belediyenin alt katını süper markete ve mağazaya dönüştürdük. Kimse ihtiyaç sahiplerini görmüyor. Kendilerine çıkarttığımız kredi kartlarıyla aylık alışverişlerini yapıyorlar. Kuru fasulye canı istemiş, ona bulgur göndermek, evinde yağ eksik olana çay göndermenin anlamı yok. Buraya gelenler ihtiyacını alabiliyor. Sürekli de yardım alıyorlar. Türkiye'de belki de süreklilik arzeden ender projelerden birisi Yıldırım'da yaşanıyor" diye konuştu.

2011 yılında gıda alanında 9 bin 393 kişiye, giyside 19 bin 325 kişiye, eşyada da 170 kişiye yardımcı olduklarını kaydeden Başkan **Özgen Keskin**, "Toplamda 7 yılda 140 bin kişiye yardım yaptık. Belediyenin kasasından bir kuruş çıkmıyor. Biz orkestra şefliği yapıyoruz. Zenginlerimiz, hayırseverlerimizin katkılarını ihtiyaç sahiplerine ulaştırıyoruz. Genç kızlarımız gelinliğini sandığa hapsedmek yerine ihtiyaç sahibi başka bir kızımıza ulaştırıyor. Anaokulu öğrencileri kumbaralarında biriktirdikleri ya da kullanmadıkları oyuncaklarını diğer çocuklar için bize gönderiyor. Otel sahibi, değiştirdiği mobilyalarını bize gönderiyor. Hayırseverler, ayakkabı, elbise, gıda malzemelerini bize ulaştırıyor. Güzelliklerle sevgi market ayakta duruyor" şeklinde konuştu.

Var mısın sürekli kan bağışçısı olmaya?

YILDIRIM Belediyesi, Türkiye Kızılayı Bursa Kan Merkezi'nin "Haydi Türkiye, insanımız için 'Sürekli Kan Bağışçısı' olmaya!" sloganıyla başlattığı kampanyaya destek verdi. Belediye Meclis Salonu'nda oluşturulan kampanya merkezine gün boyunca kurum çalışanları akın ederken, Bursa Kızılay Kan Bağış Merkezi Müdürü Dr. Orhan Latif, organizasyonun amacını anlattı. Hastanelerin kan ihtiyacını Kızılay Kan Bağış Merkezi'nin karşıladığını hatırlatan Latif, "Geçen yıl kan bağışı 44 bin ünite olarak gerçekleşmişti. Bu yıl hedefimiz 55 bin ünite. Ancak Bursa'da kan ihtiyacı yıllık 70 bin ünite. Dolayısıyla vatandaşımızı duyarlı olmaya davet ediyoruz" dedi. "Önce İnsan" anlayışıyla sağlıkta birçok ilke imza attıklarını belirten Başkan Özgen Keskin ise kısa bir süre önce startı verilen Kan Veri Bankası'na vatandaşların büyük destek verdiğini söyledi.

Keskin: Ecdadı anmak geleceğimizi görmektir

YILDIRIM Belediyesi tarafından her yıl geleneksel olarak düzenlenen Osman Gazi'nin oğlu Çobanbey'i anma törenleri, Umurbey Mahallesi'ndeki türbesinde gerçekleştirildi. Anma törenine, AK Parti Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu, Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin ve AK Parti Yıldırım İlçe Başkanı Hüdayı Yazıcı ile çok sayıda muhtar ve vatandaş katıldı. Osman Gazi'nin oğlu Çobanbey anısına okunan mevlidin ardından Araştırmacı-Tarihçi Hüsamettin Kaplan, Çobanbey hakkında bilgi verdi. Törende konuşan Başkan Keskin "İlçemizde bulunan Balabanbey Kalesi, Molla Yegan Medresesi'ni yeniden inşa edip, tarihi ve kültürel mirasımıza verdiğimiz önemi ortaya koyduk. Ecdadımızı anmak bizim geleceğimizi görmemizi sağlar. Geleneksel olarak düzenlediğimiz bu anma törenlerine Molları, Emirsultanları, Molla Yeganları da ekleyerek onların fikir ve eserlerine yeni nesillere doğru şekilde aktarmalıyız" dedi.

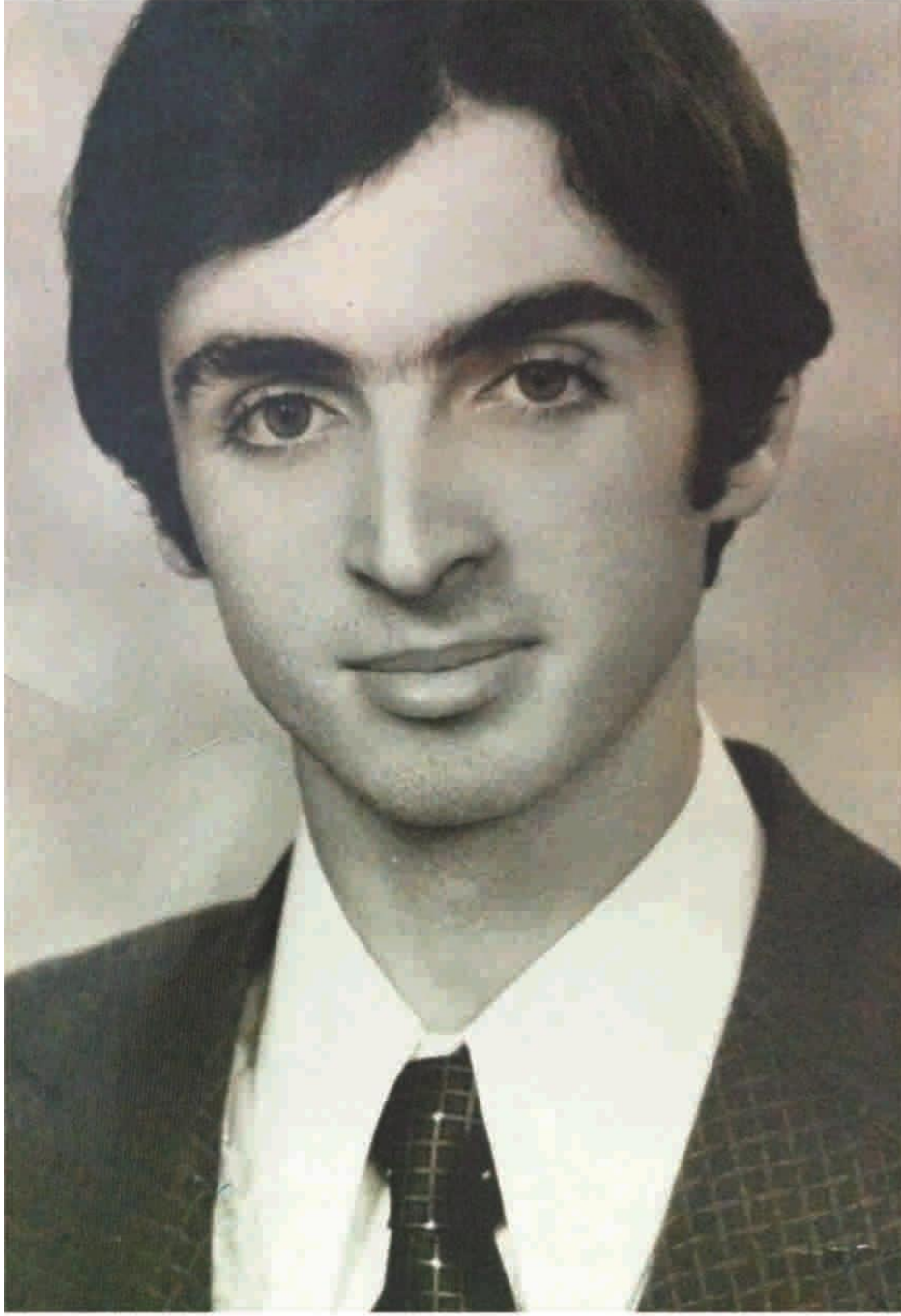
EKLER
RESİMLER

Keskin ailesi toplu halde

Ortaokul ve lise yıllarında

Genç bir öğretmen iken

Öğretmenlik yıllarında konser verirken

Vatani görevini yaparken çektiği bir resim

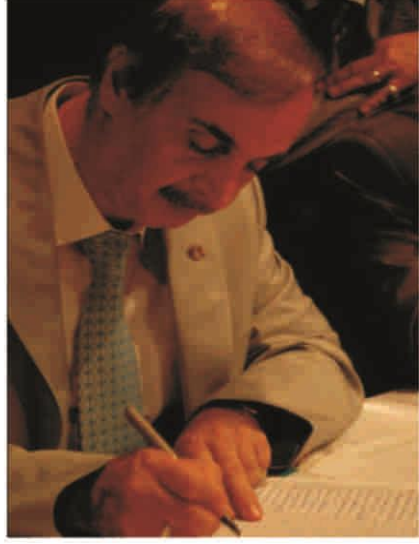
İlk öğretmenlik yıllarında

Aşıklar bayramında jüri olarak pun verirken

Feyzi HALICI ve Abdullah SATOĞLU el sanatları sergisi açılışında

Özgen KESKİN ofisinde çalışırken

Özgen KESKİN mesai arkadaşlarıyla

Yıldırım Belediyesi Barış Manço Kültür Merkezi Fotoğraf Sergisi

Yıldırım Belediyesi Barış Manço Kültür Merkezi Fotoğraf Sergisi'nde

Özgen KESKİN Orhan HAKALMAZ'a ödül verirken

Bayrak Alan'ında toplu bir resim

Kapadokya'da Türk kültürüne hizmet eden belediye başkanlarına verilen ödül töreninde

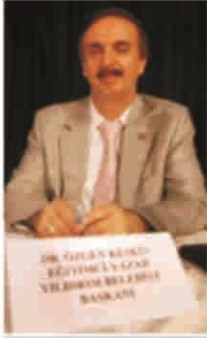
Özgen KESKİN'e Kapadokya'da plaket verilirken

Özgen KESKİN, Şeref TAŞLIOVA ve milletvekilleriyle

Özgen KESKİN, Hayrettin İVGİN ve Kırgız şair Nadirbeg ALİMBEKOV ile

Özgen KESKİN'in fotoğraflarından hazırlanmış bir kompozisyon

Özgen KESKİN basın açıklaması yaparken

Molla Yegan Medresesi'nde konuşma yaparken

Barış Manço Kültür Merkezi'nde sergi açılışı

Özgen KESKİN Kosova Yazarlar Birliği Başkanı Zeynel BEGSAÇ

Özgen KESKİN, yurt dışından gelen aşıklarla toplu halde

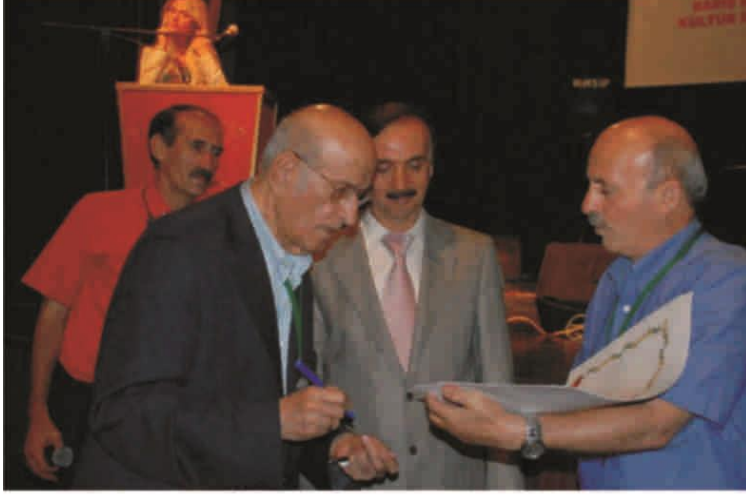

Özgen KESKİN'e Özbek Cepkeni hediye edilirken

Özgen KESKİN, Âşıklar Bayramı açılışında konuşma yaparken

Feyzi HALICI, Âşıklar Bayramı devir beratını verirken

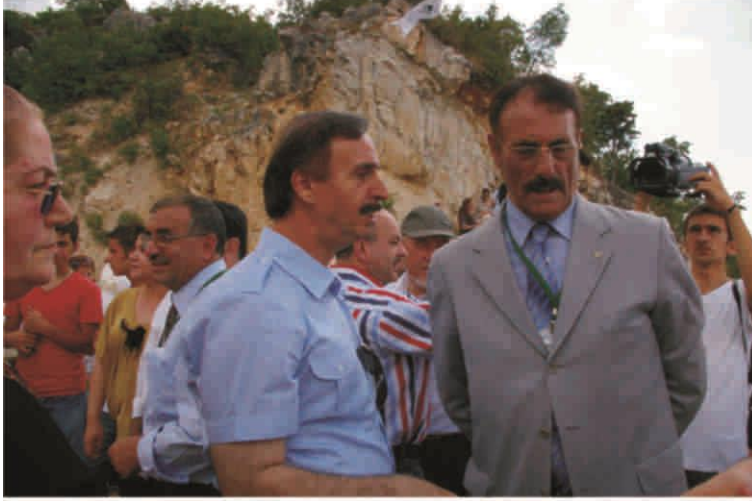
 zgen KESK N, 4. Âşıklar Bayramı anısına  karılan kitapçığı tanıtırken

Geleneksel el sanatları sergisinde inceleme yaparken

Âşık Reyhani ve âşık Efkârî'yi anma törenine katılan âşıklara plaket verirken

Âşıklarla yapılan geziden bir kesit

Âşık Reyhani'yi anma programında protokol fotoğrafı

Ardanuçlu Âşık Efkârî'nin mezarını ziyaret

Tarihi Cumalıkızık Köyü'nde
restorasyon başlatılması hakkında bilgi verirken

Bayramın en heyecanlı anında

Özgen KESKİN, 4. Âşıklar Bayramı'nda Feyzi HALICI ile

Molla Yegan Medresesi'nde konuşma yaparken

Özgen KESKİN saz çalarken

Eşi ve İsmet Bora BİNATLI ile bir gezide:

Eşi Melahat Hanım ve şair Ayşe PASLANMAZ ile

Türk kùltürüne hizmet ödùlü alan belediye başkanlarının üç tanesi

Özgen KESKİN, Ürgüp Belediye Başkanı'na kitap armağan ederken

Âşık Dursun DURDAĞI türkü söylüyor

Kırgızistanlı Âşık Mahammed Bayramoğlu Bursa'da

Yoksul Derviş türkü okuyor

Zafer Kazancı dereceye giren türküsünü okurken

Ali Destani türkü okurken

Behram Aktemur "Yağmur" türküsünü okurken

Mürsel Sinan "Ana" türküsünü okuyor

Bursa Türkiye Aşıklar Bayramı açılış konuşmasını yapan
Belediye Başkanı Özgen Keskin

Azerbaycanlı aşık Sevil türkü okurken (Bursa)

Bursa'da tarihi çınarda kahvaltı

4.Uluslararası Yıldırım Aşklar Bayramı'nda Mustafa Yemiş ve Feyzi Halıcı

Temal Turabî ve Bursa Milletvekili Faruk Anbarcıoğlu aşıklar ile ilgili sohbet ediyor

Ahmet Taner Kışlalı Meydanı'nda Aşıklar (Bursa'da)

**Görme özürlü aşıklarımızdan
Yakup Temeli ve Behram Aktemur Bursa'da**

Aşık Derdiyar birinci olan türküsünü okurken (Bursa)

Tataristan Kültür Bakanı Türkiye Aşıklar Bayramı'nda şiir okuyor

Tatar şair Muhammed Kurbanov kitabını takdim ediyor

**Şaire Zekiye Çomaklı Türkiye Aşıklar Bayramı'nda
"Bayrak" şiirini okurken (Erzurum)**

Öksüz Ozan (İhsan Öksüz) Türkiye Aşıklar Bayramı'nda

Nuri Şahinoğlu Yıldırım Belediye Başkanı Özgen ile ödöl töreninde

Haysiyet RÜSTEMOVA Türkiye Aşıklar Bayramı'nda şiir okuyor

Bursa'da Türkiye Aşıkler Bayramı'nda bir enstantane

Bursa Türkiye Aşıkler Bayramı'nda Nuri Şahinoğlu ve Kıbrıs'tan gelen soydaşımız Ayşe Kasım KKTC. Bayrağı ile

Bursa'da Aşıklar Bayramı'nda bir enstantane

**Nevruz Ali, Yakup Temeli ve Behram Aktemur atışırken
Temel Türabi onları dikkatle izliyor**

Kırgızistanlı Nadirbeg ALİMBEGOV Aşıkları izlerken

Kosovalı şair Taner Güçlütürk Türkiye Aşıklar Bayramı'nda şiir okuyor

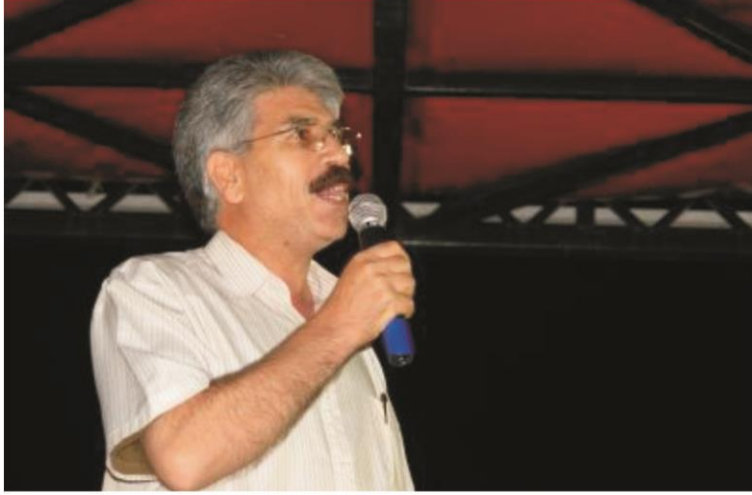
Âşık Uhrevî, Aşık Fezayi ve Aşık Zekiye Bursa'da

Bursa Aşıklar Bayramı'nda izleyiciler

Ozan Nihat "Ümmü Gelin" türküsünü söylerken

Prof. Dr. Ali Daşdan Türkiye Aşıklar Bayramı'nda şiir okuyor

Özgen KESKİN ve eşi hasta ziyaretinde

Özgen Başkan, Vişne Anıtı önünde

Aşık Gülhanî, Ebubekir Zamanî ve Cemal Divanî atışma yapıyor

Bursa'daki Türkiye Bayramı'nda Başkan ve izleyiciler

Özgen KESKİN, Vişne Anıtı açılışında dereceye giren gençlerle birlikte

Özgen KESKİN ve eşi, Vişne Anıtı'nın açılışını yaparken

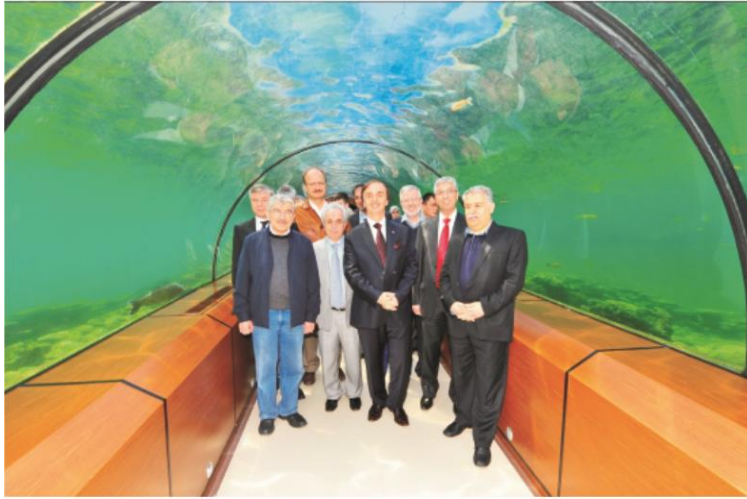
Özgen KESKİN, Tunus Turizm Bakanı Elyes FAKHFAKH ile birlikte
Cazibe Merkezi'nde

NALAS (Güney-doğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı) Başkanı olarak
konuşma yaparken

Yıldırım'da yeni kurulan üniversitenin açılışında diğer üniversitelerin rektörleriyle beraberken

Rektörlerle Cazibe Merkezi'ni gezerken

Kardeş Şehirler Şenliği açılışında konuklarıyla

Oraz Yağmur, Nuri Şahinoğlu ve Özgen Keskin,
Fezvi Halıcı (Aşık Fezai)'ya Reisül-şairan cübbesini giydiriyor (Bursa)

Oraz Yağmur ve Fezvi Halıcı Bursa'da

**Kerkük Türkmen milletvekili Enver Bey,
Türkmenistanlı şair Nur Sultan Muradov ile birlikte**

**Reisül-şairan Feyzi Halıcı, eşi Özgen Keskin, eşi
Temel Turabi ve eşi Bursa'da**

Reisül-şairen Feyzi Halıcı ve Özgen Keskin Bursa'da

Prof. Dr. Ali Berat Alptekin
âşıklara bayramla ilgili konuşma yaparken (Bursa)

Azerbaycan'dan Türkiye'ye gelin gelen
Sergiye Zenginanlı türkü okuyor

Koyu bir Bursaspor taraftarı olan Özgen KESKİN, yeşil-beyaz renklerle

Bursa'nın fethi dolayısıyla düzenlenen törende konuşma yaparken

9. hizmet yılı toplantısından bir görüntü

Özgen Başkan torunlarıyla birlikte

9. hizmet yılı toplantısında mesai arkadaşlarıyla birlikte

Huzur Sarayı'nda Başbakan yardımcımız Bülent ARINÇ'la
bir yaşlıyı ziyaret esnasında

Özgen KESKİN, Kardeş Şehirler Şenliği'nde halka hitap ederken

Recep ATEŞ, Gülaye ŞINIKLI, Sevil HIDIROVA

Özgen KESKİN, Cumhurbaşkanımız Abdullah GÜL Bey'e
hançer armağan ederken

Başbakanımız Recep Tayyip ERDOĞAN'la beraber

Bursa ziyareti sırasında Başbakanımız Recep Tayip ERDOĞAN'ı havaalanında böyle karşıladı.

Başbakan yardımcımız Bülent ARINÇ,
Özgen KESKİN, Faruk ANBARCIOĞLU ile

Özgen KESKİN, Başbakan yardımcımız Bülent ARINÇ'a
hançer armağan ederken

Özgen Başkan, Başbakan yardımcımız Bülent ARINÇ'a
bir turkuaz çini armağan ederken

Başbakan yardımcımız Bülent ARINÇ'la
Huzur Sarayı açılışını yaparken

VI. BÖLÜM

SONUÇ

Çalışmamızda çok renkli bir kişiliğe sahip olan eğitimci, yazar, şair, bürokrat ve siyasetçi Özgen KESKİN'i ele aldık. Çalışmamıza başlarken işimizin çok zor olduğunu biliyorduk. Zoru başarmaya kararlıydık; bunu yapmak için çalıştık.

Çalışmamamızda Özgen KESKİN'in kimliğini, eğitim durumunu bütün yönleriyle ortay koyduk. Yazarlığı ve vücuda getirdiği eserlerinin tamamını inceledik. Halk edebiyatı ve halk kültürüyle ilgili olan yerlerden alıntılar yaparak aktardık.

Özgen KESKİN'in özenle saklamak istediği şair yönünü ortaya koyduk.

Romancı, hikâyeci ve tiyatrocunun yönleriyle eserlerinin incelemesini yaptık.

Çalışmamızın önemli bölümü olan Türk halk edebiyatına katkılarını anlattığımız bölümde, Türk Saz Şairliği ve Ardanuçlu Âşık Efkârî adlı çalışmasını, yer yer alıntılar yaparak uzun uzadıya sunduk. Devamında halk edebiyatı ve âşıklık geleneğine yaptığı katkıları verdik. Bu arada bilim, kültür ve sanat adamlarının hakkında söylediklerini aktardık. Halk şairlerinin hakkında söyleyip yazdığı şiirlerden seçtiğimiz yedi şiiri eserde verdik.

Siyasi hayat kısmını bizim bilim dalımızla alakalı olmadığı için herhangi bir değerlendirme yapmadan verdik. Bu bölümde belediyeçilik hizmetlerinden de söz ettik. Daha sonra vatandaşlarla birebir yaptığımız anket ve ses kayıtlarından aktarmaları aynen sunduk.

Araştırmalarımız sırasında beş defa Bursa'ya giderek görüşmeler ve incelemelerde bulunduk. Bunların birinde, üç gün süreyle Özgen KESKİN'i izledik. Sabah 8.30'dan gecenin geç vakitlerine kadar yoğun bir tempoyla durmadan çalıştığına tanık olduk. Bir başka deyişle, çalışma şeklini yerinde inceledik. Bilim adına gerçeği ortaya koymaya gayret sarf ettik. Kültür adamı ve bürokrat bir belediye başkanının, her yönüyle örnek olan bir insanın hayatını, şahsiyetini, eserlerini, hizmetlerini ve karşılığında maddi yönünden çok daha değerli manevi yönü olan ödülleri de çalışmamızda sunduk.

Çalışmamızla hayatta olan bir kişinin üzerinde durmuş olmamız göz önünde bulundurulursa amacımıza ulaşmanın daha da güç olduğu anlaşılacaktır. Biz bu çalışma ile Türk milli kültürüne katkıda bulunmuş bir büyüğümüzü ortaya koyduk. Bunu, böyle şahsiyetlerin hayatta iken değerlendirilmeleri gerektiğine inandığımız için yaptık. Böyle çalışmaların çoğalmasının, Özgen KESKİN gibi nice büyük kişiye şevk vereceği düşüncesini taşımaktayız.

VII. KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ, Halil, Âşık Deryâmi, Hayatı ve Şiirleri, İstanbul, 1987
- AKSAN, Doğan, Şiir Dili ve Türk Şiir Dili, Ankara, 1999
- ALPEKİN, Ali Berat, Türk Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı, Akçağ Yayınevi, Ankara, 1997
- ALPEKİN, Ali Berat, Begim Âşık Temel Turabi Hayatı ve Şiirleri, Bursa, 2002
- ALTINOK, Baki Yaşa, Kırşehir Halk Şairlerinden Selli Yusuf, Ocak Yayınları, s. 20 ve devamı, 1996, Ankara
- ARAT, Reşit Rahmeti, Eski Türk Şiiri, TTKY, Ankara, 1991
- ARTUN, Erman, Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı, Akçağ Yayınları, Ankara, 2001
- ATALAY, Besim, Divân-ı Lügâti't-Türk Tercümesi, c. I-II-III, Ankara, 1999
- BEYZADEOĞLU, Süreyya, Halk Edebiyatı 2 Ders Notları, Bursa, 1971
- ÇELİK, İsmail, Artvinli Âşık Pervâni, Eskişehir, 2001
- ÇETİN, Mehmet, Tanzimattan Günümüze Türk Şiiri Antolojisi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2002
- DEVELİOĞLU, Ferit, Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankara, 1999
- DİLÇİN, Cem, Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, TDKY, Ankara, 1985
- DİZDAROĞLU, Hikmet, Halk Şiirinde Türler, TDKY, Ankara, 1969
- ELÇİN, Şükrü, Halk Edebiyatına Giriş, KBY, Ankara, 1976
- ESEN, Ahmet Şükrü, Anadolu Destanları, İstanbul, 1991
- ERASLAN, Kemal, Hoca Ahmet Yesevî, Divân-ı Hikmet, Ankara, 1983
- GÜNAY, Umay, Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi, TDKY, Ankara, 1975
- GÜZEL, Abdurrahman, TORUN, Ali, Hak Edebiyatı El Kitabı, Akçağ Yayınları, Ankara, 2006
- GÜZEL, Abdurrahman, Yunus Emre, Ankara, 1991
- HALICI, Feyzi, Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri Güldeste, AKM Yayınları, Ankara, 1992
- HALICI Mehdi, DOĞU, Mesut, Türk Halk Şiirinin Altın Kitabı, Doğu Matbaası, Konya, 1973
- KABAKLI, Ahmet, Türk Edebiyatı Tarihi, TEDEV Yayınları, İstanbul, 1981

- KESKİN, Özgen, Bir El Ateş, Agâh Matbaası Diyarbakır, 1974
- KESKİN, Özgen, Türk Saz Şairliği ve Ardanuçlu Âşık Efkârî, Bursa, 1983
- KESKİN, Özgen, Kutlu Yürekler, MEB. Yay.,Ankara, 1987
- KESKİN, Özgen, Yeşil Tutku, Or. Bk. Yay., Ankara, 1989
- KESKİN, Özgen, Bursa'da Yaygın Eğitim, Bursa, 1991
- KESKİN, Özgen, Kimliğimi Arıyorum, Yeşilay Yay.,Ankara, 1991
- KESKİN, Özgen, Mühür, MEB YAY., Ankara, 1992
- KESKİN, Özgen, Göçmen Gözler, Bursa, 1995
- KESKİN, Özgen, Alperenler Ocağı, Bursa, 1995
- KESKİN, Özgen, Selçuk Hatun, Ankara, 1996
- KESKİN, Özgen, Vakıflarımız, Bursa, 1999
- KESKİN, Özgen, Başarı Yolları, Bursa, 2004
- KESKİN, Özgen, Yunus Emrem Var Yarına, Bursa, 2006
- KESKİN, Özgen, Bursa İkindileri, Ankara, 2006
- KESKİN, Özgen, Bir Demet Hikâye, Bâbıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul, 2010
- KESKİN, Özgen, İki Cihan Bir Güneş, İstanbul, 2011
- KÖPRÜLÜ, M. Fuat, Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul, 1981
- ÖZSOY, Bekir Sami, Posoflu Âşık Müdâmi Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Eserleri, Kayseri, 1993
- ÖZSOY, Bekir Sami, 20. Yüzyıl Halk Şairleri, CBÜ BAP Projesi, Manisa, 2010
- ÖZSOY, Bekir Sami, Başlangıcından Günümüze Örnekleriyle Türk şiiri, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005
- ÖZTÜRK, Ali, Çağlar İçinde Türk Destanları, Alioğlu Yayınevi, İstanbul, 2000
- YARDIMCI, Mehmet, Halk Şiiri, Âşık Şiiri, Tekke Şiiri, Ürün Yayınevi, Ankara, 1999
- YAZICI, Rıfki, Âşık Efkârî, Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Şiirleri, Konya,1992
- YENER, Cemil, Türk Halk Edebiyatı Antolojisi, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1999